TRONDHEIM KOMMUNE
Tråanten tjïelte

Byrådets forslag til handlings- og økonomiplan

2027-2030 – Budsjett 2027

Innhold

Leseveiledning....5
Byrådsleders innledning....10
1. Klimabudsjett 2027-2030....12
2. Tverrgående mål og indikatorer....30
3. Levekårsbudsjett....32
4. Økonomiske rammebetingelser....44
5. Eiendomsskatt, gebyrer og brukerbetalinger....69
6. Oppvekst og utdanning....83
7. Helse og omsorg....105
8. Sosiale tjenester....126
9. Byutvikling....154
10. Miljø, næring og samferdsel....187
11. Kultur, idrett og friluftsliv....199
12. Finans....228
13. Bystyresekretariatet, folkevalgte, kontrollutvalget og kommunerevisjonen....264
14. Byrådsleder....267
15. Innstilling....274
16. Obligatoriske oppstillinger....276
17. Forslag til investeringer og finansiering 2027-2030....290
18. Kjøp fra andre, overføringer og tilskudd....293

Leseveiledning

Oppbygging av handlings- og økonomiplanen

Kapitlene 1-5

Kapittel 1 er klimabudsjettet. Det er et styringsverktøy for å nå bystyrets klimamål. Klimabudsjettet omfatter et utslippsbudsjett, en handlingsplan og forslag til finansiering av klimaarbeidet i Trondheim kommune for kommende planperiode.

Kapittel 2 presenterer byrådets tverrgående mål og indikatorer på sykefravær, sikkerhet og beredskap, økonomistyring, digitalisering og inkluderende fellesskap.

Kapittel 3 er levekårsbudsjettet. Det er et styringsverktøy for å nå målene om bedre levekår, mindre utenforskap og bedre folkehelse i befolkningen.

I kapittel 4 presenterer byrådet de økonomiske rammebetingelsene og forslaget til drifts- og investeringsbudsjett for perioden 2027-2030. I denne delen av handlings- og økonomiplanen blir de overordnede budsjettpostene som for eksempel kostnadene til lønnsoppgjøret og pensjonskostnadene, lagt fram. I samme kapittel presenterer også byrådet forventet utbytte fra selskapene som Trondheim kommune har eierinteresser i.

I kapittel 5 beskriver byrådet endringer i eiendomsskatt, gebyrer, avgifter og egenbetalinger, beregninger av avgiftsbalansen for vann, avløp, renovasjon og feiing for 2026.

Kapitlene 6-14

I kapitlene 6 til 14 legger byrådet fram handlings- og økonomiplanen for hver av byrådsavdelingene. Hver byråd har sitt eget kapittel. Disse kapitlene er igjen inndelt i underkapitler for tjenesteområdene. Felles for underkapitlene er at de har en innledende tekst som beskriver området, økonomisk status, nøkkeltall og drifts- og investeringsbudsjett.

Kapitlene 15 - 17

I kapitlene 15 til 18 presenterer byrådet forslag til innstilling, obligatoriske oversikter, forslag til investeringer og finansiering 2026-2029, forslag til kjøp fra andre, overføringer og tildelinger.

Forslag til driftsbudsjettet

Hvert tjenesteområde inneholder to tabeller under byrådets forslag til driftsbudsjett. Den første tabellen viser byrådets forslag til netto driftsbudsjett i økonomiplanperioden og endring fra opprinnelig vedtatt budsjett 2026. Den andre tabellen viser byrådets forslag til tiltak innenfor områdene. Dette betyr linjene i tabellen:

Netto driftsramme: Det er tjenesteområdets budsjetterte utgifter, fratrukket inntekter, som føres på området. Inntekter kan for eksempel være sykepengerefusjoner og øremerkede tilskudd fra staten.

Opprinnelig budsjett 2026: Viser opprinnelig budsjett for 2026 for tjenesteområdene vedtatt i desember 2025.

Pris og lønnskompensasjon: Tjenesteområdene får kompensasjon for lønns- og prisvekst.

Tekniske endringer: Viser om en oppgave er flyttet fra et tjenesteområde til et annet, om det er korrigert for engangsbevilgninger, eller om det er gjort andre tekniske endringer.

Korrigert budsjett: Korrigert budsjett er summen av opprinnelig budsjett, pris- og lønnskompensasjon og tekniske endringer.

Befolkningsvekst: Viser den økonomiske konsekvensen av forventet befolkningsendring, for eksempel flere elever i skolen, eldre over 80 år e.l.

Arealkompensasjon: Viser den økonomiske konsekvensen av forvaltning, drift og vedlikehold ved nye bygg og infrastruktur. Raden vises kun til områder som har arealkompensasasjon.

Annen rammeendring: Viser hva som kan benyttes til dekning av økte kostnader, og endring av standard og kvalitet på tjenestene.

Rammeendring: Viser differansen mellom korrigert budsjett for 2026 og forslag til netto driftsramme for perioden 2027-2030.

Den andre tabellen viser en oversikt over tiltak som byrådet foreslår å gjennomføre i økonomiplanperioden. Dette betyr linjene i tabellen:

Opprettholdelse av standard: Viser hvor stor andel av rammen til tjenesteområdet som må brukes for å opprettholde dagens nivå på tjenestetilbudet.

Endringer i tjenestetilbudet: Viser hvilke tilbud byrådet foreslår å øke eller redusere i omgang og/eller standard.

Effektiviseringstiltak: Tiltak som fører til redusert ressursbehov uten at det går utover omgang og/eller standard på tjenestene.

Endringer i gebyrer/brukerbetalinger: Viser den økonomiske effekten av endringer i gebyrer/brukerbetalinger for det aktuelle tjenesteområdet. I kapittel 5 har byrådet beskrevet forslagene til endringer av gebyrer og egenbetalinger.

Forslag til investeringsbudsjett

Under tjenesteområdene ligger to tabeller som beskriver byrådets forslag til investeringer i planperioden. Den første viser byrådets forslag til investeringsprosjekter. Tabellen inneholder informasjon om prosjektets kostnadsoverslag, hvor mye av den bevilgede kostnadsrammen som er benyttet, hvor mye av bevilgningen som ikke er benyttet og hvordan denne fordeles over de fire årene i planperioden.

Den andre tabellen viser finansieringsforslaget samlet for alle investeringer innenfor tjenesteområdet.

				Forslag til investering			
Prosjektnavn	**Kostnads-overslag**	**Benyttet bevilgning**	**Rest til bevilgning**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
01.							
02.							
03.							
xx.							
Sluttsum							

Finansiering	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Bykassefinansierte lån				
Eksternfinansierte lån				
Mva.-kompensasjon				
Refusjoner				
Salgsinntekt				
Tilskudd				
Sluttsum				

Investeringsplanen i byrådets forslag til handlings- og økonomiplan 2027-2030 er oppdatert for prosjekter med forsinket fremdrift i 2026 (omtalt i andre økonomirapport 2026) til senere år.

Simuleringsmodell

Simuleringsmodellen er et verktøy som de politiske partiene kan bruke når de arbeider med budsjettforslag til handlings- og økonomiplanen. I modellen legger brukeren selv inn endringer i drifts- og investeringsbudsjettet, og sammenligner eget forslag med byrådets budsjettforslag. I modellen ser brukeren hvilken effekt endringene har på kommunens netto driftsresultat, disposisjonsfond, gjeldsgrad og handlingsregel for kapitalutgifter. Bystyret får tilgang til simuleringsmodellen etter at byrådet har lagt fram HØP 2027-2030.

Definisjoner

Kommune-stat-rapportering (KOSTRA)

KOSTRA er en forkortelse for kommune-stat-rapportering. Gjennom KOSTRA sender alle norske kommuner og fylkeskommuner inn tall fra sine tjenesteområder til Statistisk sentralbyrå. Dataene gir bedre innsikt i hvordan offentlige tjenester fungerer og gjør det mulig å sammenligne tjenesteområder mellom de ulike kommunene.

Microdata

Microdata.no er en tjeneste som gir tilgang til å analysere registerdata fra SSB og andre kilder. Tjenesten har data om alle som har eller har hatt fast eller midlertidig fødselsnummer, og alle familier og husholdninger. Til sammen inneholder basen mer enn 11 millioner personer med tidsserier tilbake til 1964. Denne databasen er nå tilgjengelig for kommunene i Norge, og kan brukes til å se langtidsvirkningene av tjenestene vi gir til innbyggerne våre

Aggregerte styringsdata for samarbeidende storkommuner (ASSS)

Aggregerte styringsdata for samarbeidende storkommuner er et samarbeid mellom KS og de største byene i Norge; Asker, Bergen, Bærum, Drammen, Stavanger, Trondheim, Oslo, Kristiansand, Fredrikstad, Lillestrøm, Sandnes og Tromsø.

I flere av kapitlene viser byrådet til nøkkeltallene fra ASSS. Tallene gir informasjon om tjenestetilbudet i Trondheim kommune, sammenlignet med Oslo, Bergen og Stavanger, og med gjennomsnittet av ASSS.

ASSS-samarbeidet skal bidra til læring og utvikling i partnerskap mellom kommunene. Et hovedformål med samarbeidet er å utvikle relevante, sammenlignbare styringsdata som kan brukes i utvikling og planlegging av de kommunale tjenestene.

Spørsmål om handlings- og økonomiplanen

Byrådet svarer fortløpende på spørsmål om handlings- og økonomiplanen, og publiserer dem på på kommunens nettsider.

Spørsmålene kan sendes til makrofinans.byradsavdfinans@trondheim.kommune.no

Svarene blir lagt som en egen site her:

Byrådsleders innledning

Trondheim kommune styres godt. Igjen er Trondheim kommune en gjenganger i toppen av rangeringene over Norges best styrte kommuner. Det viser at byrådet har tatt Trondheim i riktig retning, og at vi har en organisasjon av dyktige ansatte som arbeider for innbyggernes beste.

Underskudd er snudd til overskudd, og overskuddet brukes til bedre tjenester for innbyggerne. Byrådets fremste satsinger er kvalitet i eldreomsorgen, kunnskap i skolen og trygge og gode byrom i hele Trondheim.

Det handler om at byrådet fortsetter satsingen på flere kvalifiserte lærere i Trondheimsskolen. Byrådets satsing på skolen har sørget for at rekordmange skoler nå oppfyller lærernormen, og for at fokuset på lesing, skriving og regning er tilbake i Trondheimsskolen.

Det handler om at byrådet fortsetter å levere eldreomsorg med mer valgfrihet og høyere kvalitet. Byrådet satser også aktivt på utbygging av kapasiteten i eldreomsorgen, med store og viktige investeringer på Heimdal og flere andre steder i byen.

Og det handler om at vi investerer i utviklingen av byen vår. Trondheim skal være en god by å leve i for alle trondhjemmere. Derfor betyr det noe at byrådet setter av mer midler til nærmiljøtiltak og trafikksikkerhet rundt omkring i byen vår.

Det sentrale prosjektet for det borgerlige byrådet er at Trondheim kommune skal bli en enda mer innbyggervennlig kommune. Trondheim kommune er en stor organisasjon med 16 000 ansatte, som står på hver dag for å levere tjenester av høy kvalitet til innbyggerne. Samtidig kan Trondheim kommune oppfattes som stor og uoversiktlig sett utenfra.

Derfor satser byrådet på at det skal bli enklere å henvende seg til kommunen, og at du raskere skal få hjelp. Derfor satser vi på lavterskel psykisk helsehjelp. Derfor satser vi på å kutte i byråkratiet. Og derfor satser vi på kulturarbeid internt i kommunen.

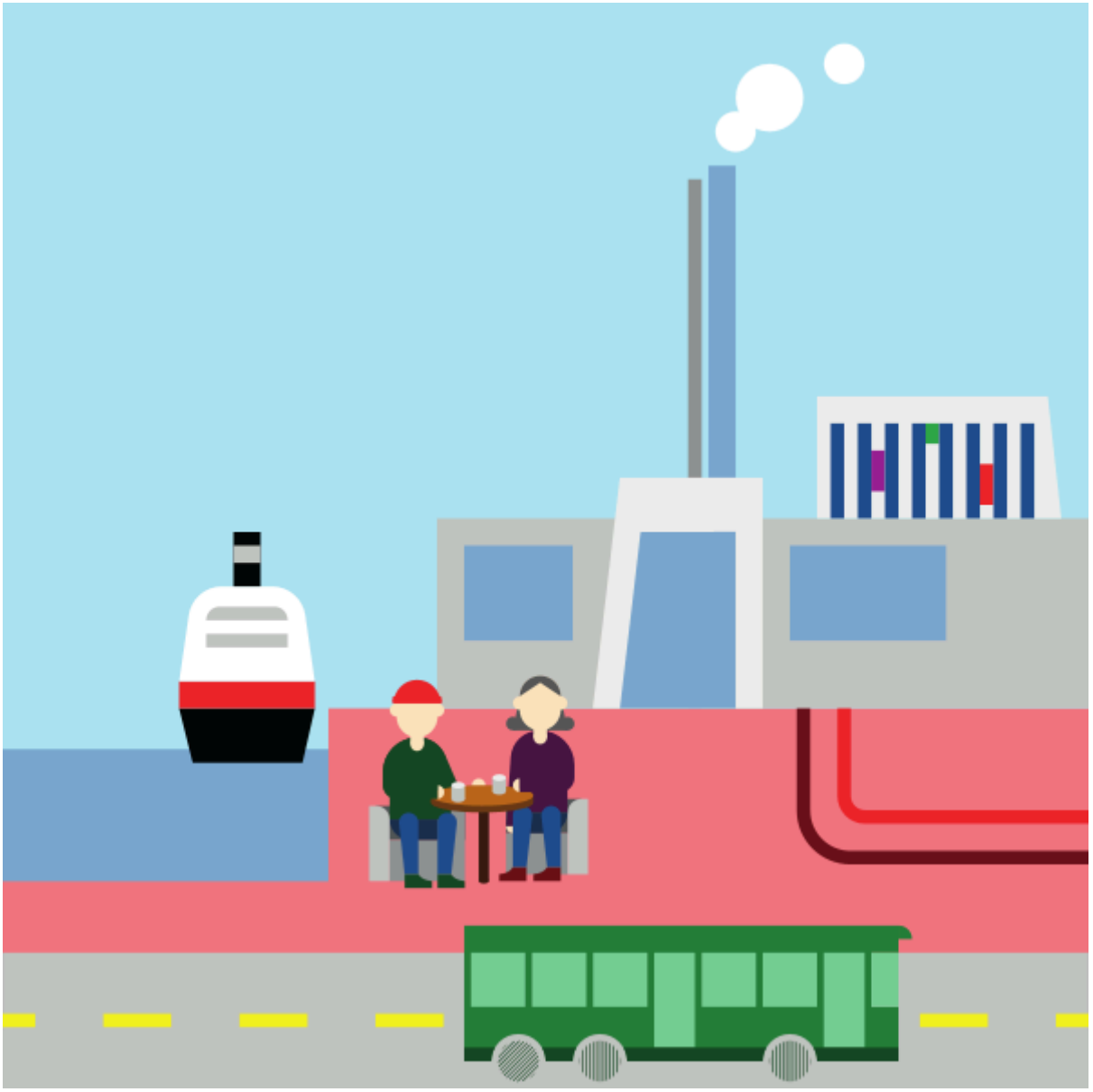
Trondheim skal være innbyggernes kommune. Det betyr en kommune som skal arbeide på innbyggernes premisser til innbyggernes beste. Trondheim kommune skal oppleves som en samarbeidspartner som bidrar til å skape gode løsninger for byen både på individnivå og på mer overordnet nivå. Budsjettet for 2027 er også innbyggernes budsjett. Et budsjett som satser på å styrke førstelinjen, gjennomføre viktige investeringer og alt sammen under en tydelig forutsetning: trygg økonomisk styring er jobb nummer én.

Jeg er stolt av det arbeidet som har blitt gjort denne perioden, og jeg er stolt av de 16 000 kollegaene i Trondheim kommune som hver dag går på jobb for innbyggernes beste.

Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti står sammen for et Trondheim for de unge, for de eldre og for dem som trenger oss aller mest.

Kjetil Ovrid Reinskou

Byrådsleder

1. Klimabudsjett 2027-2030

Klimatiltak som virker

Klimabudsjettet er kommunens primære styringsverktøy for å nå bystyrets klimamål og følge opp klimakontrakten med EU. Det omsetter politiske ambisjoner til konkret handling og sikrer en systematisk og målrettet innsats for å kutte utslipp.

Enovas nye støtteordning for karbonfangst (CCS) kan gi mulighet for å etablere et CCS-anlegg ved restavfallsforbrenningen i Trondheim. I 2027 vil byrådet intensivere samarbeidet med Lunera Energi for å legge til rette for at selskapet investerer i teknologien. Prosjektet er helt avgjørende for å nå målet om 80 prosent reduksjon i klimagassutslipp og klimanøytralitet for Trondheim.

Et eventuelt karbonfangstanlegg vil være i drift tidligst i 2033. Byrådet foreslår derfor å justere målåret for Trondheims utslippskutt fra 2030 til 2033, samtidig som arbeidet med reelle utslippskutt på tvers av alle sektorer styrkes.

Byrådet skal prioritere praktiske og effektive klimatiltak i nært samarbeid med næringslivet, byens kunnskapsmiljøer og hver og en av oss. Det er også viktig for byrådet å utnytte statusen som én av EUs 112 klimanøytrale byer - herunder å bruke "Capital Hub" til å gjøre sentrale klimaprosjekter i byen investeringsklare ("bankable").

Viktige handlinger i 2027 blir:

- Legge til rette for at Lunera Energi AS, eier av restavfallsforbrenningsanlegget på Tiller, kan etablere et karbonfangstanlegg.
- Gjennomføre strategi for bylogistikk i tett samarbeid med næringslivet, for å sikre en grønn, effektiv og trygg varetransport som kutter utslipp.
- Videreføre tilskuddsordningen for nullutslipps- og biogassinfrastruktur for vare- og nyttekjøretøy, for å fremskynde omstillingen til klimavennlig transport.
- Fortsette å fase inn utslippsfrie kjøretøy og maskiner i egen virksomhet, samt stille tydelige krav til utslippsfri transport i kommunale anskaffelser av varer og tjenester.
- Vurdere lokal forskrift om utslippskrav til bygge- og anleggsplasser som har vært på høring høsten 2026.
- Legge til rette for økt bruk av landstrøm på Brattøra, og videreutvikle lokale energisamfunn og testarenaer som kutter energiforbruket og avlaster strømnettet.
- Utarbeide en handlingsplan for sirkulær økonomi med effektive tiltak for omstillingen til et sirkulært samfunn.
- Iverksette prioriterte tiltak fra den reviderte handlingsplanen for klimatilpasning, for å gjøre Trondheim mer robust mot klimaendringer og ekstremvær.

Oversikt over klimaløftene

Trondheim er klimanøytral 	- De direkte klimagassutslippene i byen kuttes minst 80 prosent til 2030, sammenlignet med 2009, og byen blir utslippsfri til 2050. - Økt naturlig karbonopptak og industriell karbonfangst og lagring bidrar til at byen er klimanøytral i 2030, og blir klimapositiv til 2050. - Vi kutter vår del av klimafotavtrykket for å nå 1,5-gradersmålet.

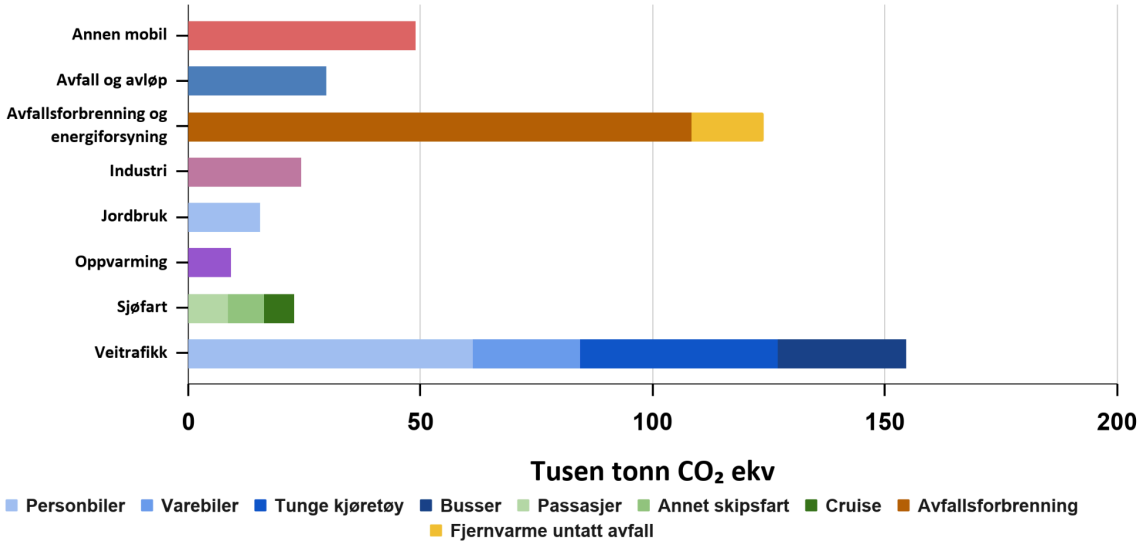
Trondheim er energismart 	- Sammen bruker vi våre fornybare energiressurser best mulig. - All fossil energi som kan fases ut, er faset ut, for å nå målet om 80 prosent kutt i direkte klimagassutslipp til 2030. - Energiressurser utnyttes smart og fleksibelt, for å sikre nok energi og effekt til klimaomstillingen og samtidig begrense tapet av natur. - Alle har en stabil og sikker tilgang på energi og effekt til en overkommelig pris, og som gir rom for befolkningsvekst og næringsutvikling. - Kommunen tilrettelegger areal for energiinfrastruktur som er nødvendig for det grønne skiftet.
Trondheim er sirkulær 	- Vi tar vare på det vi har og begrenser ressursbruken til planetens tåleevne. - Sirkulære og delte løsninger er normen i 2030. - Avfallet håndteres på en klima- og miljøvennlig måte, der ressurser holdes i omløp så lenge som mulig.
Trondheim er klimarobust 	- Natur- og byområdene våre er klare for å tåle klimaendringer, og vi har beredskap for ekstreme hendelser. - Befolkningen står samlet mot klimaendringene i en rettferdig energi- og klimaomstilling, som fremmer folkehelse og fellesskap. - Lokal verdiskaping og sysselsetting øker gjennom energi- og klimaomstillingen.

Status klimagassutslipp

Klimagassutslippene i Trondheim var på cirka 430 000 tonn CO_2-ekvivalenter i 2024[1]. Utslippene har gått ned fra cirka 600 000 tonn CO_2-ekvivalenter i 2009, en reduksjon på 29 prosent. Dette skyldes hovedsakelig reduserte utslipp fra veitrafikk og utfasing av oljefyring. Omkring tre-fjerdedeler av dagens utslipp stammer fra veitrafikk, annen mobil forbrenning (anleggsmaskiner mm.) og energiforsyning (avfallsforbrenning og fjernvarmeproduksjon). Utslippene er fordelt på sektorene vist i figur 1.1.1 og videre fordelt på ulike kilder.

[1] Miljødirektoratet, 2026, Utslipp av klimagasser i kommuner og fylker

1.1.1. Klimagassutslipp i Trondheim i 2024 fordelt etter sektor og kilde (Miljødirektoratet, 2026)

Vurdering av måloppnåelse

Klima- og miljøenhetens analyser viser følgende utsikter til kutt i klimagassutslipp i 2030 sammenlignet med utslippene i 2009:

- 34 prosent kutt uten lokale klimatiltak (**referansebanen**)
- 44 prosent kutt med iverksetting av **vedtatte klimatiltak** som er omtalt i klimabudsjettet
- 54 prosent kutt hvis alle **identifiserte klimatiltak**, hvor det per i dag eksisterer gjennomførbare virkemidler, blir gjennomført

Klima- og miljøenheten jobber kontinuerlig med å identifisere tiltak for ytterligere utslippskutt. Bystyrets mål om 80 prosent utslippsreduksjon innen 2030 er imidlertid ikke lenger teknisk mulig å nå. Hovedårsaken er at et eventuelt karbonfangstanlegg ved Lunera Energi (tidligere Statkraft Varme) vil tidligst kunne være i full drift i 2033. Avfallsforbrenningsanlegget står for om lag en fjerdedel av de totale klimagassutslippene i Trondheim, og det finnes ingen alternative tiltak i andre sektorer som kan kompensere for dette før 2030.

Forslag om 2033 som nytt målår for utslippskutt og klimanøytralitet

Basert på ny innsikt i fremdriftsplanene for et mulig CCS-anlegg ved Heimdal varmesentral, foreslår byrådet å forskyve målet om 80 prosent utslippsreduksjon og klimanøytralitet fra 2030 til 2033.

Manglende statlige rammebetingelser har til nå forhindret Lunera Energi AS fra å etablere en bærekraftig forretningsmodell for karbonfangstprosjektet. Enovas nye foreslått støtteprogram for CCS, offentliggjort i mai 2026, kan imidlertid gjøre prosjektet gjennomførbart. Det må understrekes at Lunera per nå ikke har tatt stilling til om de vil søke på programmet, som sannsynligvis blir endelig lansert i 2027. Siden prosjektering og bygging vil ta fire til fem år, er 2033 det tidligste tidspunktet for et fullt driftsår.

For mer informasjon om klimagassutslipp i Trondheim, se faglig underlag til Klimabudsjettet, utarbeidet av Klima- og miljøenheten.

Hvordan utslippene i Trondheim kan utvikle seg fremover

Den overordnede utviklingen i Trondheims klimagassutslipp ble beskrevet ovenfor. Nedenfor følger en mer detaljert fremstilling av hvordan utslippene kan utvikle seg frem mot 2030.

Utslippsrammen er kjernen i klimabudsjettet. I utslippsrammen settes det grenser for utslipp av klimagasser, og det beskrives fire ulike scenarier for utvikling i klimagassutslipp i Trondheim (se tabell 1.1.2).

Referansebanen er et scenario for den forventede utslippsutviklingen dersom det ikke gjennomføres flere tiltak, og er i hovedsak basert på iverksatt nasjonal politikk. Utslippsreduksjoner fra nye tiltak beregnes med utgangspunkt i denne banen.

Vedtatte tiltak viser hvordan tiltakene i klimabudsjettets tabell 1.1.4 vil bidra til å redusere de direkte klimagassutslippene i Trondheim i økonomiplanperioden. Dette er tiltak hvor Trondheim kommune har beregnet en målbar effekt. Utslippsbanen "vedtatte tiltak" fremkommer ved å trekke tiltakseffekten i tabell 1.1.4 fra utslippsnivået i referansebanen.

Identifiserte tiltak viser den estimerte effekten av tiltak Klima- og miljøenheten har utredet, men som ikke er vedtatt eller igangsatt i Trondheim enda. Noen av tiltakene krever endringer i regelverk eller rammebetingelser på nasjonalt nivå, mens andre krever bystyrevedtak eller annen beslutning lokalt.

Målbanen er et scenario basert på bystyrets nåværende mål for utslippsreduksjoner i 2030, i kombinasjon med scenarier for utvikling innenfor de ulike utslippssektorene. På denne måten utgjør målbanen et årlig utslippstak for de samlede klimagassutslippene i økonomiplanperioden, som strekker seg til og med 2030.

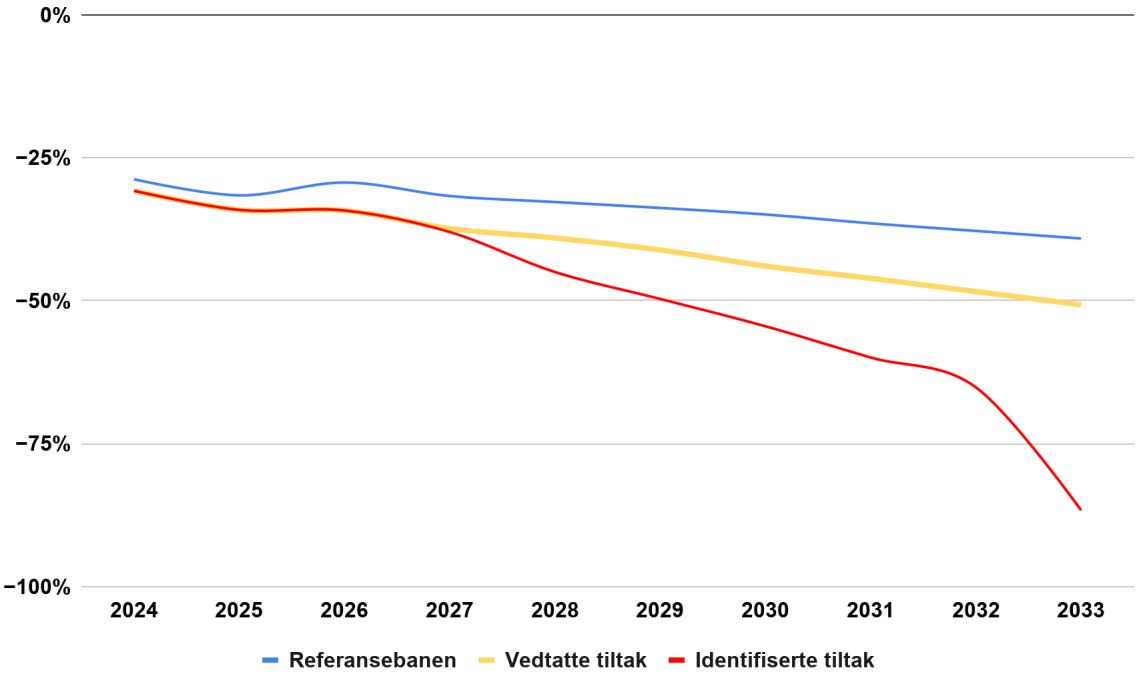
1.1.2. Utslippsrammen for budsjettperioden

	2027	2028	2029	2030
Referansebanen - tonn CO2ekv	398 655	392 540	386 477	379 822
- Prosent ift. 2009	32%	33%	34%	35%
Vedtatte tiltak - tonn CO2ekv	365 479	355 858	343 611	327 247
- Prosent ift. 2009	37%	39%	41%	44%
Målbanen - tonn CO2ekv	309 380	284 614	259 848	116 698
- Prosent ift. 2009	47%	51%	55%	80%
Utslippsgapet - tonn CO2ekv	56 099	71 243	83 762	210 549
- Prosent ift. 2009	10%	12%	14%	36%
Identifiserte tiltak	*361 930*	*321 109*	*293 621*	*265 730*
- Prosent ift. 2009	***38%***	***45%***	***50%***	***54%***

Byrådet foreslår at bystyret slutter seg til utslippsrammen oppgitt i tabell 1.1.2. Trondheim kommune skal samarbeide med andre aktører slik at utviklingen i klimagassutslippene blir i tråd med målbanen og ikke referansebanen. Samtidig er det ikke teknisk mulig å nå målet om 80 prosent kutt i utslippene innen 2030. Byrådet foreslår derfor at bystyret vedtar 2033 som nytt målår for utslippskutt og klimanøytralitet.

Byrådet presenterer nedenfor en utslippsramme fram mot 2033 som har som forutsetning at utslippsmålet forskyves til 2033.

1.1.3. Scenarier for utvikling i klimagassutslippene i Trondheim fram mot 2033 - samlet for alle sektorer

Hvis alle identifiserte tiltak gjennomføres, kan klimagassutslippene i 2033 bli om lag 85 prosent lavere enn i 2009. Byrådet foreslår imidlertid at utslippsmålet for 2033 settes til 80 prosent.

Tiltakene i klimabudsjettet er organisert etter de fire tverrfaglige hovedmålene ("Klimaløftene") i klimaplanen: Klimanøytral, Energismart, Sirkulær og Klimarobust.

Klimaløft #1: Klimanøytral

Tabellen nedenfor består av tiltak som vil gi en kvantifisert utslippsreduksjon i forhold til referansebanen. Det er disse tiltakene som danner grunnlaget for tiltaksbanen i utslippsrammen ("vedtatte tiltak"). For noen få av tiltakene er det per i dag ikke mulig å kvantifisere effekten.

1.1.4. Tiltak Klimanøytral - vedtatte tiltak som gir reduserte klimagassutslipp i Trondheim (utslippskutt i tonn CO2-ekvivalenter)[2]

Utslippssektor/tiltak	ID	2027	2028	2029	2030	Ansvarlig byråd og partnere
Veitrafikk						
Utslippsfrie bybusser	K1	0	0	3 500	10 800	MNS*, AtB, TrFK
Utslippsfrie kommunale kjøretøy og maskiner	K2	1 600	1 700	1 800	2 000	BU, alle

[2] *Forkortelser: MNS - Byrådsavdeling for miljø, næring og samferdsel, BU - Byrådsavdeling for byutvikling, Finans - Byrådsavdeling for finans, TRFK - Trøndelag fylkeskommune.*

Krav til utslippsfri transport av varer og tjenester i Trondheim kommunes anskaffelser	K3	2 500	2 600	2 800	2 900	MNS
Nullvekst i personbiltrafikken	K4	2 600	2 400	2 200	1 800	MNS, Miljøpakken
Grønn, effektiv og trygg bylogistikk	K5	1 100	2 100	3 100	4 000	MNS
Utslippsfri vare- og nyttetransport	K6	8 700	9 500	10 400	10 900	
Sjøfart						
Landstrøm på Brattøra	K7	800	900	1 000	1 200	MNS*, Trondheim havn
Annen mobil forbrenning						
Utslippsfrie bygge- og anleggsplasser i kommunens egne investeringsprosjekter	K8	3 400	3 500	3 500	3 500	Finans, BU
Fossil- og utslippsfrie anleggsplasser i Miljøpakkens prosjekter	K9		Ikke beregnet			MNS*, Miljøpakken
Omlegging til fossil- og utslippsfri bygge- og anleggsdrift i bysamfunnet	K10		Ikke beregnet			MNS*
Energiforsyning						
Utfasing av fossil olje og gass fra fjernvarmeforsyning	K11	12 500	13 900	14 600	15 300	TE*, Lunera Energi
SUM UTSLIPPSREDUKSJONER I BUDSJETTPERIODEN		**33 200**	**36 700**	**42 900**	**52 600**	

Utfyllende beskrivelse av tiltakene i tabell 1.1.4:

K1 Utslippsfrie bybusser

Overgangen til utslippsfrie bybusser i 2029 er avgjørende for kommunens klimamål. I mobilitetsanbudet i Trondheim - lyst ut høsten 2026 - gjelder nasjonale krav om nullutslippsbusser. Følgende må imidlertid foreligge for at kravene skal kunne oppfylles:

- Etablering av to depoter for ladeinfrastruktur: et eksisterende på Sandmoen og et nytt på Rotvoll. Trondheim kommune og Trøndelag fylkeskommune skal gjennomføre en felles regulering av Rotvolltrekanten (BS 289/2026), som vil medføre at Rotvoll vil bli en god løsning på sikt.
- Frem til depotet på Rotvoll er operativt, må Sorgenfri benyttes som en midlertidig løsning. I tillegg må det etableres ladeinfrastruktur på et avlastningsareal på Brattøra samt endepunktslading. I henhold til statlige føringer for detaljregulering må Rotvolltrekanten vedtas før detaljregulering på Sorgenfri.

K2 Utslippsfrie kommunale kjøretøy og maskiner

Anskaffelse av nye kjøretøy og maskiner i Trondheim kommune skal skje i henhold til drivstoffpyramiden, der nullutslipp og biogass prioriteres. I 2030 skal hele kommunens kjøretøy- og maskinpark være utslippsfri eller benytte biogass.

K3 Krav til utslippsfri transport av varer og tjenester i Trondheim kommunes anskaffelser

I henhold til politisk vedtak fra 2022 skal alle vare- og tjenesteleveranser til kommunen skje med utslippsfrie eller biogassdrevne kjøretøy. Kravene gjelder for lette kjøretøy fra 2025 og for tyngre kjøretøy fra 2027.

K4 Nullvekst i personbiltrafikken

I Klimabudsjettet for 2027 legger byrådet til grunn Byvekstavtalens nullvekstmål for personbiltrafikk. Bystyrets vedtak om 20 prosent reduksjon av personbiltrafikken i Trondheim innen 2030 vurderes som uoppnåelig. Byvekstavtalen er nå under reforhandling, og i 2027 fullføres en bompengeutredning. Et sentralt mål med revidert byvekstavtale er å sikre en god og miljøvennlig byutvikling i hele kommunen. I tillegg bidrar ordningen HjemJobbHjem (i regi av Miljøpakken) til at flere ansatte i bedrifter og kommunale enheter velger gange, sykkel eller kollektivtransport framfor bil.

K5 Grønn, effektiv og trygg bylogistikk

I august 2026 vedtok bystyret “Strategi for bylogistikk og tjenestemobilitet (2026-2032)” med prioriterte tiltak for en grønnere, mer effektiv og tryggere vare- og nyttetransport. Gjennomføringen skjer i tett samarbeid med næringslivet gjennom et eget forum for bylogistikk. Det sentrale grepet i strategien er å effektivisere transport og leveranser ved hjelp av UFF-rammeverket (Unngå, Flytte, Forbedre), noe som også bidrar til bedre trafikksikkerhet og lavere utslipp. I tillegg gjennomføres det konkrete pilotprosjekter med finansiering fra Miljøpakken.

K6 Utslippsfri vare- og nyttetransport

Videreføre tilskuddsordninger for nullutslipps- og biogassinfrastruktur for vare- og nyttekjøretøy. I tillegg arbeide for å ta i bruk flere lokale virkemidler for å fremskynde omstillingen til utslippsfri vare- og nyttetransport i Trondheim:

- *Forutsigbare bomtakster*: Trondheim kommune vil arbeide for å forlenge dagens ordning med nulltakst i bomringen for utslippsfrie og biogassdrevne tunge kjøretøy fra 2030 til 2035.
- *Infrastrukturutbygging*: Det tilrettelegges for økt lade- og fyllekapasitet, blant annet gjennom regulering av en ny energistasjon på Rotvolltrekanten.
- *Målrettede tilskudd*: Kommunen supplerer Enovas ordninger med egne støtteordninger for næringsaktører, blant annet til lynlading og annen ladeinfrastruktur.

- *Tilgang til kollektivfeltet*: Trondheim kommune vil samarbeide med øvrige veieiere for å sikre raskest mulig implementering av kommende nasjonal forskrift om tilgang til kollektivfeltet for utslippsfri vare- og nyttetransport, der dette ikke kommer i konflikt med kollektivtrafikken.

K7 Landstrøm på Brattøra

Landstrømsanlegget på Pir 1 på Brattøra reduserer klimagassutslippene fra Hurtigruta og Havilas totalt 11 skip mens de ligger ved kai. Anlegget er beregnet til å kunne benyttes i 97 prosent av tiden skipene ligger ved kai. Landstrømanlegget som er etablert på Pir 2 skal serve brønnbåter, kystvaktskip, slepebåter og ferger.

K8 Utslippsfrie bygge- og anleggsplasser i kommunens egne investeringsprosjekter

Rundt elleve prosent av Trondheims klimagassutslipp kommer fra anleggsmaskiner og annet materiell som benytter avgiftsfri diesel. Fra 1. desember 2025 har det vært krav om minst 50 prosent utslippsfri energibruk i alle kommunens egne bygge- og anleggsprosjekter, inkludert Miljøpakkeprosjekter, i tråd med Byrådets bestilling (BS 325/35). Overoppfylling av kravet premieres gjennom tildelingskriterier. Kravene gjelder innenfor byggegjerdet og trappes opp til 95 prosent utslippsfri energibruk i 2030.

K9 Fossil- og utslippsfrie anleggsplasser i Miljøpakkens prosjekter

Tiltaket er forankret under Miljøpakkens mål 8. Trøndelag fylkeskommune og Statens vegvesen arbeider allerede aktivt med dette. Fylkeskommunen benytter i stor grad utslippsfrie maskiner i storsatsingene i Innherredsveien og Kongens gate. Statens vegvesen har på sin side et nasjonalt mål om 55 prosent utslippskutt innen 2030.

K10 Omlegging til fossil- og utslippsfri bygg og anleggsdrift i bysamfunnet

Trondheim kommune sluttet seg i 2020 til målet i "Storbyerklæringen" om å gjøre hele byens bygg- og anleggsvirksomhet utslippsfri innen 2030 (formannskapssak 305/20). I 2026 har forskrift om å begrense utslipp fra bygge- og anleggsplasser i Trondheim kommune, ved å stille krav til energibruk basert på nullutslippsløsninger eller biogass, vært på høring. Byrådet tar i 2027 sikte på å vurdere om forskriften bør innføres. Trondheim kommune støtter for øvrig markedsutviklingen gjennom kravene i sine egne prosjekter (se tiltak K8) og ved å gi tilskudd til ladehengere og containere, som supplerer Enovas støtteordninger for maskiner og kjøretøy.

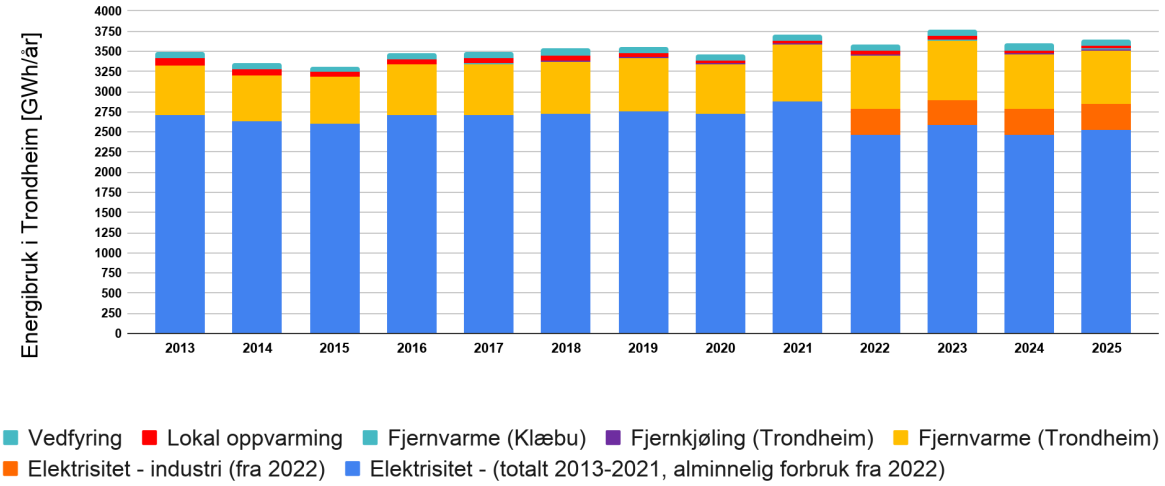
K11 Utfasing av fossil olje og gass fra fjernvarmeforsyning

Spillvarme fra forbrenning av restavfall utgjør om lag 70 prosent av energiproduksjonen i fjernvarmesystemet i Trondheim. I ekstra kalde perioder i vinterhalvåret og til beredskapsformål, er det behov for tilleggsenergi i varmesentraler i fjernvarmenettet. Fremdeles brukes noe fossil olje og gass til dette, men Lunera Energi jobber med å bytte til alternative energikilder, som bioolje og større varmepumper. Ambisjonen til Lunera Energi er at fossile energikilder skal være faset ut innen 2030.

Klimaløft #2: Energismart

Figur 1.1.5 nedenfor viser utviklingen i stasjonær energibruk i Trondheim fra 2013 og frem til i dag. I 2025 var byens samlede energibruk på 3650 GWh, en økning på cirka 4 prosent siden 2013. En helt avgjørende forutsetning for å få ned klimagassutslippene i Trondheim er elektrifisering. Klimaplanen viser også at vi vil trenge om lag 20 prosent mer elektrisitet for at Trondheim skal kunne bli klimanøytral i 2030. Tilgang på strøm til riktig tid er derfor et viktig arbeidsområde for kommunen, selv om hovedansvaret for tilgang på elektrisitet ligger hos nettselskapene Statnett og Tensio. Tiltak for å gjøre Trondheim mer energismart finnes i tabell1.1.5 nedenfor.

1.1.5. Stasjonær energibruk i Trondheim 2013-2025. Kilder: Tensio, Norsk fjernvarme, Miljødirektoratet

1.1.6. Tiltak: energismart

Tiltak energismart	ID	Beskrivelse	Ansvar *og partnere*
Energianalyse for helhetlig energiplanlegging	E1	Resultatmålet for en energianalyse er et kart som viser Trondheims totale energiflyt og lokale energirelaterte forutsetninger. Kartet kan benyttes som et felles kunnskapsgrunnlag for en samordnet energi-, areal- og transportplanlegging. Verktøyet vil gjøre det mulig for kommunen, Tensio, Lunera Energi og private aktører å planlegge i fellesskap, samt prioritere byutvikling og klimaomstilling med reell effekt.	MNS
ENØK i kommunens formålsbygg	E2	Fortsatt reduksjon i energiforbruk i driftsfasen: - Enøk-tiltak prioriteres ved behovsprøvd vedlikehold - Oppgradering av tekniske anlegg - Ta i bruk ny teknologi - Bedre styring og overvåking av energibruk - Kompetanse og opplæring - Piloter for å teste tiltak som kan oppskaleres	FIN
Dempe presset på strøm- og fjernvarmenettet	E3	Med sin store bygningsmasse har kommunen mulighet til å bidra ved automatisering, bruk av sensorteknologi og selvlærende algoritmer for å optimalisere driften av kommunale bygninger, planlegge døgnlagring av energi (batterier og termiske akkumulatortanker der det egner seg) eller utsette behov (tilby fleksibilitet) om det er press på de overordnede energisystemene. Tiltaket vil gi mer effektiv drift og lavere energikostnader.	FIN
Fornybar energiproduksjon i kommunens formålsbygg	E4	Trondheim kommune skal bygge videre på etablerte erfaringer og systematisere utrullingen av solkraft på kommunale tak og fasader. Om det ligger til rette for å benytte delingsordningen for lokalprodusert fornybar strøm, skal solcelleinstallasjonen sees i sammenheng med energibehovet og energisystemet i området, og dimensjoneres så stor som mulig. Batteriløsninger vurderes også i slike tilfeller. Formålsbygg med elektrisk oppvarming (el-kjeler) som ligger utenfor konsesjonsområdet for fjernvarme, konverteres til varmepumper for å redusere behovet for kjøpt energi og minske belastningen på strømnettet. Der grunnforholdene egner seg, bores det energibrønner. Om det er tilgang på overskuddsenergi fra bygget eller i området, vurderes GeoTermos som et tiltak for energilagring og beredskapstiltak.	FIN

Oppgradering av utdaterte lysarmaturer til LED-lys i kommunale bygg	E5	I 2023 trådte et EU-forbud i kraft som stanset produksjonen av energikrevende lysrør og andre lyskilder som inneholder kvikksølv. Kommunens bygningsmasse har et betydelig antall armaturer som benytter slike lyskilder. Da kommunens bygningsmasse har et betydelig antall slike armaturer, er det nødvendig med en overgang til moderne LED-belysning før gjenværende lagre er uttømt.	FIN
Testarena Trondheim Energi	E6	Lokale energisamfunn som bidrar til reduksjon i forbruk/nettuttak. Flere operative testarenaer etableres i samarbeid med FoU og næringsliv. Arbeidet kobles strategisk og konkret opp mot Teknologihovedstaden og ny internasjonal strategi.	MNS
Oppgradering av strømnettet	E7	Tensio og Statnett forbereder fremtidens strømforsyning i Trondheimsområdet ved å oppgradere nettet til 132 kV og etablere sentralnettstasjon.	MNS, nettselskapene
Oppgradering av vannkraftverk mot 2030	E8	Statkraft oppgraderer vannkraftverkene i Hyttfossen, Svean, Fjæremsfossen og Øvre og Nedre Leirfoss.	MNS, Statkraft

Klimaløft #3: Sirkulær

Sirkulære løsninger bidrar til å redusere byens indirekte utslipp siden råvareutvinning, produksjonsprosesser og avfallshåndtering utenfor bygrensen er store kilder til slike utslipp. Overgangen til en sirkulær økonomi gir i tillegg en rekke andre fordeler både for miljøet og framtidig verdiskaping.

Bystyret har vedtatt at det skal legges fram en handlingsplan for sirkulær økonomi for Trondheim. Denne planen ferdigstilles og legges fram til politisk behandling i 2027.

Kommunen bruker sine anskaffelser som strategisk verktøy for å redusere eget klimafotavtrykk og påvirke kommunens leverandører til å gjennomføre klimatiltak i deres virksomheter og verdikjeder. Dette påvirker grad av sirkularitet i bysamfunnet. Videre har kommunen flere strategier og planer der sirkulære løsninger er sentrale. Eksempler på dette er Miljøstrategi for bygg og anlegg 2023–2026, Avfallsplan for Trondheim kommune 2018–2030 og bestemmelser om energi og klima i Kommuneplanens arealdel. Tiltak for å gjøre Trondheim mer sirkulær finnes i tabell 1.1.7.

1.1.7. Tiltak: Sirkulær

Tiltak	ID	Beskrivelse	Ansvar *og partnere*
Husholdningsavfall			
Bedre kildesortering for økt materialgjenvinning	S1	Innføring av kildesortering av matavfall, og husnær henting av glass- og metallemballasjeavfall for de med nedgravde avfallsløsninger i hele byen og abonnenter med sentrumsordning.	BU, TRV
Arealbruk, bygg og anlegg			
Klimavennlig byplanlegging og nullutslippsområder	S2	Kommuneplanens arealdel stiller krav til klimadokumentasjon i nye reguleringsplaner blant annet med fokus på klimavennlige materialvalg, energiløsninger, felles- og ombruksløsninger. Før bortregulering av eksisterende bygg skal ombrukspotensialet kartlegges. Nyhavna og Sluppen er planlagt som nullutslippsområder. Både private utbyggere og kommunen skal følge opp planene.	BU
Lavere klimafotavtrykk i kommunale bygg- og anleggsprosjekter	S3	Miljøstrategi for bygg og anlegg har mål om å redusere klimafotavtrykket med 40 prosent for byggeprosjekt over 40 millioner kroner. Alle prosjekt under 40 millioner kroner skal redusere klimafotavtrykket med minimum 30 prosent tilsvarende referanseverdi. Strategien legger også til grunn at alle prosjekt skal bruke klimagassregnskap aktivt i alle prosjekterings- og byggefaser, og at det, sammen med andre kriterier, skal gi grunnlag for valg av løsninger. Piloter og forbildeprosjekter skal gjennomføres, for å teste tiltak som kan oppskaleres, eventuelt tilknyttet Futurebuilt.	FIN, BU

Gjenbruk av byggematerialer i kommunale byggeprosjekter	S4	I alle bygge- og anleggsprosjekter skal bruk av brukte materialer, masser, teknisk utstyr og inventar vurderes så tidlig som mulig. Alle rive- og rehabiliteringsprosjekter skal gjennomføre ombrukskartlegging så tidlig som mulig. Planlegging og prosjektering av alle nye bygge- og anleggsprosjekter skal gjennomføres slik at materialene enkelt kan demonteres for ombruk. Trondheim kommune skal bistå markedet for å få etablert en ombrukssentral som er felles for alle i byggebransjen i Trondheim og omegn. Trondheim kommune skal prioritere å ombygge og rehabilitere bygninger framfor å rive og bygge nytt.	FIN, BU
Trøndelag ressursbankforum	S5	Hensikten med prosjektet er å få fart i omstilling til en mer bærekraftig massehåndtering i utbyggingsprosjekt i Trondheim. Plan for videreføring av prosjektet, som ble avsluttet i august 2026, legges fram for byrådet som egen sak høsten 2026.	MNS
FutureBuilt	S6	Trondheim kommune har fått Klimasats-midler til en 3-årig pilotering av FutureBuilt-programmet. Programmets formål er å realisere forbildeprosjekter som overoppfyller FNs bærekraftsmål, kutter klimagassutslipp med minst 50 prosent sammenlignet med konvensjonell praksis, og samtidig innfrir strenge kvalitetskriterier innen blant annet sirkulærøkonomi, arkitektur og bymiljø og sosial bærekraft. Målet i pilotperioden er å inngå intensjonsavtaler for minimum seks forbildeprosjekter i Trondheim, hvorav ett skal være kommunalt.	BU
Bedre ressursutnyttelse			
Sirkulær verdiskaping i Trondheim (SVIT)	S7	Midler tilknyttet porteføljen skal rettes mot tiltak som bidrar til systemendring og systeminnovasjon for å drive lineære verdikjeder til sirkulære verdikjeder. Porteføljen skal i tillegg til avsatte midler søke ekstern finansiering fra virkemiddelapparatet i samarbeid med nasjonale og internasjonale akademiske partnere, samt relevante eksterne og interne samarbeidspartnere. Dette skal måles gjennom antall pågående prosjekter/piloter, eksternt finansierte prosjekt og bidrag til porteføljens effektmål.	MNS

Utarbeide en handlingsplan for sirkulær økonomi	S8	Trondheim har som mål at sirkulære og delte løsninger er normen i 2030. Gjennom arbeidet med en ny handlingsplan for sirkulær økonomi skal overordnede visjoner oversettes til praktisk handling, målbare og effektive tiltak, lokal verdiskaping og grønn vekst. Planen legges fram til politisk behandling høsten 2027.	MNS
Reduksjon i matsvinn	S9	Bystyret har vedtatt mål om å redusere matsvinn i Trondheim med 50 prosent innen 2030. Det ble i 2025 vedtatt Lov om forebygging og reduksjon av matsvinn. Loven forventes implementert i 2026/2027.	MNS
Lengre levetid for IT-utstyr	S10	Fortsette arbeid med å velge utstyr med lang levetid og holde utstyret i drift lengre.	FIN

Klimaløft #4: Klimarobust

Arbeidet for et klimarobust Trondheim krever at vi ser fysisk klimatilpasning, næringslivets omstillingsrisiko og sosial bærekraft i sammenheng. Sammen med forskningsmiljøer, næringsliv og organisasjonsliv skal Trondheim kommune gå foran i å utforme konkrete og treffsikre løsninger.

En slik tilnærming forutsetter også at naturforvaltning og klimatiltak kobles tettere sammen. Restaurering av myr og andre karbonrike arealer er eksempler på tiltak som både binder karbon og styrker kommunens naturlige flomdemping i møte med hyppigere ekstremvær.

Arbeidet med å gjøre Trondheim robust mot fysiske klimaendringer koordineres gjennom kommunens klimatilpasningsplan, der handlingsdelen ble revidert i 2026.

Tiltak for å gjøre Trondheim mer klimarobust finnes i tabell 1.1.8

1.1.8. Tiltak: Klimarobust

Tiltak klimarobust	ID	Beskrivelse	Ansvar og partnere
Samarbeid om karbonfangst med Lunera Energi	R1	Avfallsforbrenning står for omtrent en fjerdedel av de samlede klimagassutslippene i Trondheim. Trondheim kommune har en samarbeidsavtale med Lunera Energi om etablering av karbonfangst på Heimdal varmesentral. I 2027 fortsetter og styrkes dette samarbeidet, med mål om å gjøre karbonfangst både bedriftsøkonomisk og praktisk gjennomførbart. En nærliggende oppgave er å bidra til en eventuell søknad til Enovas nye støtteordning for karbonfangstprosjekter. Gjennom EU-satsingen "100 klimanøytrale byer" har Trondheim kommune også koblet på NetZeroCities' "Capital Hub" på prosjektet. Først når Lunera eventuelt fatter en endelig investeringsbeslutning om karbonfangst, kan tiltaket inkluderes i klimabudsjettets tiltaksbane.	MNS, Lunera
Klimakommunikasjon med fokus på atferdsendring	R2	Gjennom strategisk kommunikasjon skal vi bidra til å informere og inspirere relevante målgrupper for å styrke byens omstillingskraft og evne til å bli klimanøytral til 2030. Viktige tiltak er klimabarometeret, årlig klimaundersøkelse blant byens innbyggere, historiefortelling med utgangspunkt i Klimaløftene og å tilrettelegge for god og målrettet kommunikasjon om klimatiltak og måloppnåelse.	MNS
Klimatilpasning - skybruddsanalyse	R3	Å gjennomføre en detaljert skybruddsanalyse for Trondheim vil styrke kunnskapen om hvilke områder og verdier som er utsatt. Dette vil dekke et kritisk kunnskapshull i Trondheims klimatilpasning, og potensielt spare bysamfunnet for omfattende ødeleggelser ved en skybruddshendelse, slik vi stadig oftere har opplevd i Norge de siste årene.	MNS
Klimatilpasning - vassdrag	R4	Etablere eksempelprosjekt for naturbaserte løsninger for fordrøyning og infiltrasjon i vassdrag for å dempe flombelastning og erosjon nedstrøms.	MNS
Klimatilpasning - kommunale bygg	R5	Oppgradere bygningene med størst fare for materielle skader som følge av et endret klima, spesielt bygg med høy risiko for oversvømmelse.	FIN

Klimatilpasning - avfallsdeponier	R6	Identifisere risiko for spredning av forurensning knyttet til avfallsdeponier og forurenset jord i områder utsatt for klimaendringer. Dette skal baseres på eksisterende aktsomhetskart for klimarelatert risiko og aktsomhetskart for forurenset grunn. Resultatet legges til grunn for forvaltningen.	MNS
Klimatilpasning - avløpsnettet	R7	Separering og fornyelse av avløpsnettet, for å håndtere økte mengder overvann.	BU
Naturrestaurering som styrker karbonopptak og klimatilpasning	R8	Et grunnleggende tiltak for å styrke både klimatilpasning og naturlig karbonopptak er å ta vare på eksisterende naturområder, og restaurere ødelagte. Restaureringsprosjekter gjennomføres foreløpig på kommunal grunn.	MNS
Klimatiltak i landbruksforvaltningen	R9	Informere og motivere gårdbrukere til å gjennomføre dreneringstiltak, stimulere til restaurering av myr og vassjuk mark som er tatt ut av drift, samt initiere tilstandsvurdering av hydrotekniske anlegg.	MNS

2. Tverrgående mål og indikatorer

Byrådet viderefører de fem tverrgående målene og indikatorene fra HØP 2026 til HØP 2027-2030 (se tabell 2.1.1):

1. Samfunnssikkerhet og beredskap
2. Inkluderende fellesskap
3. Digitalisering
4. Økonomistyring
5. Sykefravær

Disse fem tverrgående målene og indikatorene har en sterk strategisk betydning for byrådet. For å lykkes med måloppnåelsen må byrådsområdene samarbeide. Byrådet eier målene sammen fordi utfordringene de skal løse er for store til at én byrådsavdeling kan løse dem alene. Hver enkelt byråd har i tillegg egne, spesifikke mål og indikatorer.

2.1.1. Oversikt over de tverrfaglige målene, indikatorer og målefrekvenser.

Tema	Mål	Indikator	Måling
Samfunnssikkerhet og beredskap	Trondheim er trygg, åpen og tilgjengelig	Kommunens samfunnssikkerhet og beredskap er forsterket gjennom målrettet implementering av den helhetlige risiko- og sårbarhetsanalysen 2024	Alle byrådsområder har etablert relevante beredskapsplaner for sin virksomhet
Inkluderende fellesskap	Trondheim kommune bruker tilgjengelige virkemidler på tvers av byrådsområdene slik at dem som kan og vil, får mulighet til å delta i arbeid, utdanning og opplæring	Andel som deltar i arbeid, utdanning og opplæring blant innbyggerne i Trondheim kommune fra 15-29 år	Årlig
Digitalisering	Trondheim kommune bruker digitalisering for å skape en mer effektiv, tilgjengelig og innovativ kommune for ansatte og innbyggere	Brukertilfredshet og bruk av digitale tjenester	Årlig
Økonomistyring	Trondheim kommune har effektiv økonomistyring som sikrer bærekraftig ressursbruk, god måloppnåelse og god finansiell kontroll, på den enkelte enhet og samlet	Avvik mellom budsjett og regnskap på byrådsområdene, per enhet og samlet	Årlig
Sykefravær	Sykefraværet i Trondheim kommune skal reduseres med ett prosentpoeng årlig fra 2025-2028	Totalt sykefravær for alle byrådsområdene i prosent	Prosentandel av totale årsverk

Finansbyråden har et konsernovergripende ansvar for virksomhetsstyringen i Trondheim kommune og koordinerer og kvalitetssikrer arbeidet med de tverrgående målene og byrådsområdene egne mål og indikatorer.

3. Levekårsbudsjett

Sosial bærekraft danner fundamentet for Trondheim kommunes arbeid med å sikre god livskvalitet og like muligheter for både nålevende og fremtidige generasjoner. Et bærekraftig samfunn kjennetegnes av tillit, trygghet og tilhørighet, hvor alle innbyggere har reell tilgang til grunnleggende arenaer som utdanning, arbeid og en trygg bosituasjon. For Trondheim innebærer dette en strategisk forpliktelse til å bygge inkluderende nærmiljøer og fremme sosial rettferdighet, i tråd med FNs menneskerettigheter, bærekraftsmål og Trondheimsløftet.

Å forebygge og redusere utenforskap er en av vår tids mest komplekse og alvorlige samfunnsutfordringer. I levekårsbudsjettet rettes oppmerksomheten særskilt mot ungt utenforskap, definert som ungdom og unge voksne i alderen 15 til 29 år som befinner seg utenfor ordinært arbeidsliv og utdanningsløp. At om lag ti prosent av de under 30 år faller

inn under denne kategorien, representerer et betydelig velferdstap for samfunnet og en stor belastning for den enkelte. Vi ser samtidig at utfordringsbildet har tilspisset seg. Mange i denne gruppen rammes i økende grad av sammensatte utfordringer knyttet til dårlig psykisk helse, svake sosiale nettverk og relasjonsbrudd. I tillegg vet vi at personer med nedsatt funksjonsevne, familier med vedvarende lavinntekt og nyankomne flyktninger har en forhøyet risiko for å oppleve marginalisering.

Trondheim kommune arbeider systematisk for å snu utenforskap til aktiv samfunnsdeltakelse. Kommunens brede tjenestetilbud innen helse, sosial, oppvekst og næring legger daglig ned en betydelig innsats for å bedre innbyggernes levekår. For å lykkes med tidlig innsats og skape varige endringer, må vi imidlertid bevege oss fra reparasjon til forebygging. Dette krever økt kunnskap om tiltakenes reelle effekt på tvers av sektorer, slik at innsatsen kan målrettes og gi best mulig resultat for fellesskapet.

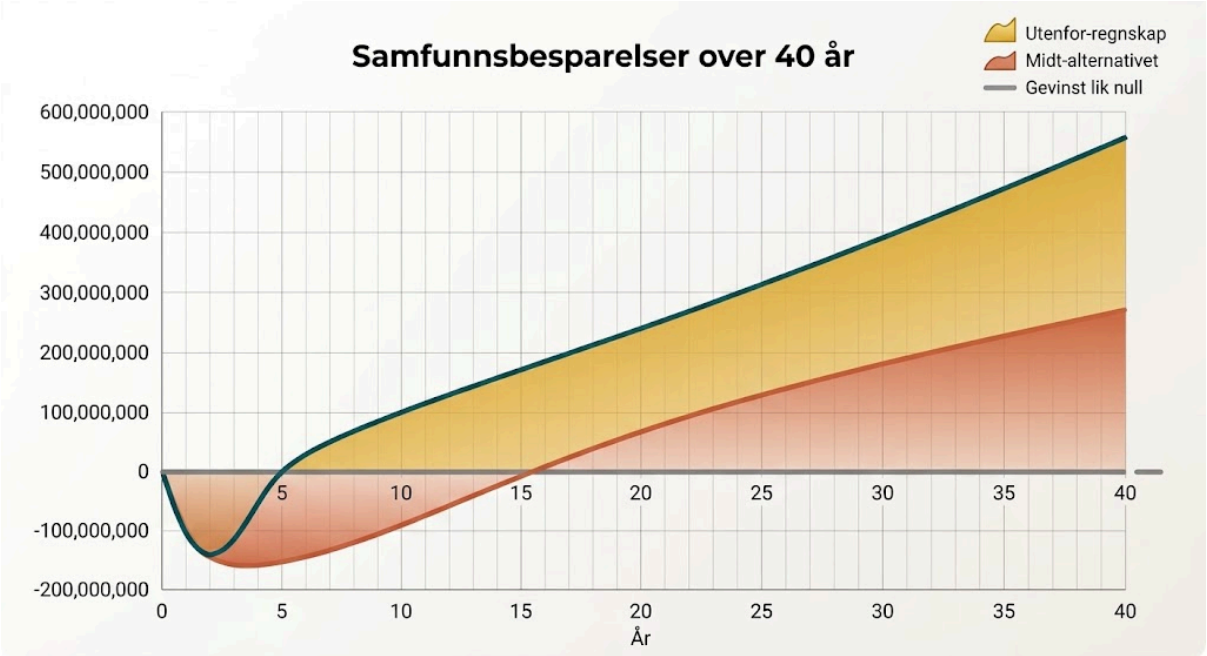
For å møte dette behovet, og for å styrke det tverrsektorielle arbeidet, tar kommunen i bruk levekårsbudsjettet som et overordnet styringsverktøy. Levekårsbudsjettet er ikke et budsjett i tradisjonell forstand, men et strategisk virkemiddel for å synliggjøre de langsiktige samfunnsbesparelsene av forebyggende arbeid. Gjennom levekårsbudsjettet samles data om samfunnsbesparelser, målsettinger og resultater i et helhetlig bilde.

3.1. Samfunnsbesparelser ved å inkludere utsatte grupper i samfunnet

En målrettet innsats for å forebygge utenforskap gir mange gevinster. For den enkelte innbygger som står i fare for å falle utenfor utdanningsløp og arbeidsliv, handler det om livskvalitet, helse og menneskeverd. Samtidig representerer en økt deltakelse i arbeids- og samfunnslivet økonomiske besparelser for fellesskapet. Kostnaden ved at en ung person varig havner utenfor det ordinære arbeidsmarkedet, for eksempel ved et livsløp på uføretrygd, kan beløpe seg til om lag 30 millioner kroner for samfunnet.

For å synliggjøre verdien av forebyggende arbeid, benytter Trondheim kommune utenfor-regnskapet som et analytisk verktøy. Denne økonomiske beregningsmodellen gjør det mulig å anslå den langsiktige effekten av sosiale investeringer rettet mot barn og unge over en 40-årsperiode. Modellen fanger systematisk opp hvordan vellykkede tiltak gir avkastning for offentlige finanser. Analysene viser at det å flytte mennesker fra utenforskap og inn i aktiv deltakelse, ikke bare gir positive utslag for kommunale budsjetter, men også genererer betydelige gevinster for fylkeskommunale og statlige regnskaper. Mange av kommunens forebyggende innsatser har vist seg å ha kort inntjeningstid og gir en svært høy samlet nettogevinst på sikt.

3.1.1. Samfunnsbesparelser ved innsats mot ungt utenforskap

Som Figur 3.1.1 illustrerer, er det et vesentlig potensial for fremtidige samfunnsbesparelser knyttet til målrettet arbeid mot ungt utenforskap. Byrådets egne beregninger anslår at dersom man lykkes i den langsiktige innsatsen med å bekjempe utenforskap, utjevne sosiale helseforskjeller og inkludere flere i fellesskapet, vil den samlede årlige samfunnsbesparelsen kunne utgjøre nærmere 300 millioner kroner om 40 år. Dette betyr at 400 flere unge blir inkludert i samfunnet. Med en gjennomsnittlig suksessrate på 40 prosent. Beregningene slår fast at tidlig innsats og solide forebyggende tiltak ikke bare er riktig sosialpolitikk, men også en helt nødvendig økonomisk prioritering for en trygg og bærekraftig forvaltning av samfunnets ressurser.

3.2. Ressursbruk for å utjevne ulikhet i helse og levekår, og bekjempe utenforskap

Byrådet tar utgangspunkt i de ressursene som budsjetteres for i handlings- og økonomiplan 2027-30, til tiltak som skal hjelpe personer og husstander i utenforskap og som skal bidra til å inkludere flere i samfunnet. Dette er en viktig synliggjøring av kommunens samfunnsoppdrag og viser hvilke ressurser som i dag benyttes for å løse de komplekse utfordringene.

Det er mange aktiviteter og tiltak som motvirker utenforskap, og ikke alle er identifisert. Levekårsbudsjettet blir viktig for å se hvordan enkelttiltak virker når effekten av tiltak skal måles. Kommunen bruker store summer på å utjevne sosial ulikhet. Byrådet har som mål å utvikle levekårsbudsjettet for å kunne samordne tiltak, slik at resultatet av den samlede ressursbruken blir vesentlig bedre og synliggjøres bedre enn i dag.

3.2.1. Ressursbruk levekår 2027-2030

Område	Totalt budsjett 2026	Andel som brukes til utenforskap (kroner)	Andel som brukes til utenforskap til barn og unge (kroner)	Andel som brukes til utenforskap (prosent)	Andel som brukes til utenforskap til barn og unge (prosent)
Barnehage	2518,5	158,2	158,2	6,3%	6,3%
Skole	2917,1	612,0	612,0	21,0%	21,0%
Barne- og familietjenesten	1190,5	1107,6	1107,6	93,0%	93,0%
Arbeid og velferd	1405,6	1039,7	519,9	74,0%	37,0%
Psykisk helse og rus	457,4	126,0		27,5%	0,0%
Bo- og aktivitetstilbud	1242,6	148,8		12,0%	0,0%
Sykehjem og omsorgsboliger	1320,8	0,0	0,0	0,0%	0,0%
Hjemmebaserte tjenester	1419,0	0,0	0,0	0,0%	0,0%
Medisinske tjenester	650,1	0,0	0,0		
Kunst og kultur	424,9	136,0	126	32,0%	29,6%
Kirke og gravlunder	153,3	11,3	8	7,4%	5,4%
Idrett og friluftsliv	231,6	21	16	9,0%	6,7%
Miljø, næring, samferdsel	−12,5	5,5	0		
Plan- og bygningstjenester	79,3	0			
Tekniske tjenester	319,5	0			
Eiendomstjenester	1207,2	53,6	25	10,0%	10,0%
Sum	**15524,9**	**3419,5**	**2572,2**	**22,0%**	**16,6%**

Tabell 3.2.1 viser estimater på kommunens ressursbruk i dag til innbyggere som er i utenforskap, eller som står i fare for å havne utenfor. Totalt estimeres det at kommunen i dag bruker 3,4 milliarder kroner på innbyggere som er i utenforskap. Estimatet inkluderer ressurser som brukes av Nav, til integrering av flyktninger, voksenopplæring og spesialundervisning. Barnevernet og store deler av Barne- og familietjenesten er også inkludert. I tillegg brukes det en del ressurser innenfor helse og omsorg, kultur og innenfor idrett og friluftsliv. Samlet sett utgjør dette over 22 prosent av kommunens ressursinnsats.

3.3. Microdata - hvordan går det med de som får tjenester?

Byrådet har brukt microdata til å få økt kunnskap om fire problemstillinger:

- Hvordan går det med barn som har mottatt tiltak fra barnevernstjenesten 20 år etter?
- Hvordan går det med deltakere i introduksjonsordningen 10 år etter avsluttet program?
- Hvordan går det med deltakere i kvalifiseringsprogrammet (KVP) 5 år etter avsluttet program?
- Hvordan går det med ungdom (19–29 år) som mottok sosialhjelp 3 år etter ?

Microdata gir ikke generell statistikk, men spesifikke data for de innbyggerne som fikk tjenester. For å sikre anonymitet legges det til et element av tilfeldig avvik (også kalt støy), men dette vil ikke påvirke resultatene så lenge utvalget er tilstrekkelig stort. Tabellene viser utvalgte data for Trondheim, Oslo, Bergen, Stavanger og ASSS. På grunn av støyleggingen vil små forskjeller mellom kommunene på under 1–2 prosentpoeng ikke nødvendigvis være reelle. Usikkerheten er størst for introduksjonsprogrammet og kvalifiseringsprogrammet der utvalgene er minst.

3.3.1. Hvordan går det med barn (0-17 år) som har mottatt tiltak fra barnevernstjenesten 20 år etter? Tall i prosent.

			2024		
Indikator (%)	**Trondheim**	**Oslo**	**Bergen**	**Stavanger**	**ASSS**
Sysselsettingsandel for barn som fikk barnevernstiltak i 2004	65	65	68	69	67
Sysselsettingsandel for barn uten barnevernstiltak i 2004	87	82	87	86	85
Andel sosialhjelpsmottakere for barn som fikk barnevernstiltak i 2004	19	16	16	17	16
Andel sosialhjelpsmottakere for barn uten barnevernstiltak i 2004	3,1	3,2	2,6	3,0	2,8
Andel uføretrygdede og AAP for barn som fikk barnevernstiltak i 2004	38	27	29	27	30
Andel uføretrygdede og AAP for barn uten barnevernstiltak i 2004	10	8	9	9	9
Andel som ikke har fullført videregående skole for barn som fikk barnevernstiltak i 2004	48	48	51	48	49
Andel som ikke har fullført videregående skole for barn uten barnevernstiltak i 2004	15	17	15	14	15

**Tallene omfatter barn som har mottatt en eller flere former for tiltak fra barnevernstjenesten, og er ikke begrenset til omsorgstiltak.*

Tabellen viser utvalgte data for Trondheim, Oslo, Bergen, Stavanger og ASSS. Gjennom microdata ser vi at om lag 1 000 barn mottok tiltak fra barnevernet i Trondheim i 2004. Dette utgjorde 2,8 prosent av barna som bodde i kommunen det året. Tallene 20 år etter viser at om lag 65 prosent av disse barna hadde arbeidstilknytning siste året, mens 19 prosent mottok sosialhjelp og 38 prosent mottok uføretrygd eller AAP. Til sammenligning har barn uten barnevernstiltak som bodde i Trondheim i 2004 en sysselsettingsandel på om lag 87 prosent 20 år etter, mens kun 3 prosent mottar sosialhjelp og rundt 10 prosent mottar uføretrygd eller AAP siste året.

Byrådet har en målsetting om at barn som har mottatt tiltak fra barnevernstjenesten gradvis skal nærme seg nivået for øvrige barn i samme årskull. Det innebærer å øke sysselsettingsandelen mot 87 prosent, redusere andelen som mottar sosialhjelp og uføretrygd/AAP, og legge til rette for at flere fullfører utdanning og oppnår økonomisk selvstendighet på linje med andre ungdommer og unge voksne i Trondheim.

3.3.2. Hvordan går det med deltakere i introduksjonsordningen 10 år etter avsluttet introduksjonsprogram? Tall i prosent.

			2024		
Indikator (%)	**Trondheim**	**Oslo**	**Bergen**	**Stavanger**	**ASSS**
Sysselsettingsandel for personer som deltok i introduksjonsprogrammet i 2015	55	53	64	63	60
Sysselsettingsandel for øvrig befolkning aldergruppen 18-55 år	82	76	80	79	78
Andel sosialhjelpsmottakere blant personer som deltok i introduksjonsprogrammet i 2015	29	29	27	21	25
Andel sosialhjelpsmottakere blant øvrig befolkning 18-55 år	2,5	3,2	2,5	2,5	2,7
Andel uføretrygdede og AAP blant personer som deltok i introduksjonsprogrammet i 2015	21	19	10	17	17
Andel uføretrygdede og AAP blant øvrig befolkning 18-55 år	17	14	15	14	16
Andel som ikke har fullført videregående skole for deltakere på introduksjonsprogrammet i 2015	60	66	59	50	60
Andel som ikke har fullført videregående skole for øvrig befolkning 18-55 år	14	19	16	16	17

Tabellen viser utvalgte data for Trondheim, Oslo, Bergen, Stavanger og ASSS. Gjennom microdata ser vi at om lag 426 personer deltok i introduksjonsprogrammet i Trondheim i 2015. Dette utgjorde om lag 0,4 prosent av befolkningen (18-55) som bodde i kommunen det året. Tallene 10 år etter viser at om lag 53–64 prosent av deltakerne har arbeidstilknytning siste året, mens 21–29 prosent mottar sosialhjelp og 10–21 prosent mottar uføretrygd eller AAP. Til sammenligning har personer i samme aldersgruppe(18-55)

uten introduksjonsprogram, og som bodde i Trondheim i 2015 , en sysselsettingsandel på 76–82 prosent ti år etter. Bare 2–3 prosent mottar sosialhjelp, og om lag 14–17 prosent mottar uføretrygd eller AAP siste året.

Byrådet har en målsetting om at deltakere i introduksjonsprogrammet gradvis skal nærme seg nivået til øvrige personer i samme aldersgruppe. Det innebærer å øke sysselsettingsandelen mot 82 prosent, redusere andelen som mottar sosialhjelp, og styrke fullføringen av utdanning slik at flere kan oppnå et inntektsnivå og en økonomisk selvstendighet på linje med øvrig befolkning i Trondheim.

3.3.3. Hvordan går det med deltakere i kvalifiseringsprogrammet 5 år etter avsluttet kvalifiseringsprogram? Tall i prosent.

			2024		
Indikator (%)	**Trondheim**	**Oslo**	**Bergen**	**Stavanger**	**ASSS**
Sysselsettingsandel deltakere i kvalifiseringsprogrammet i 2020	62	53	60	60	57
Sysselsettingsandel for øvrig befolkning 18-60 år	83	79	82	82	81
Andel sosialhjelpsmottakere blant deltakere i kvalifiseringsprogrammet i 2020	28	34	40	38	33
Andel sosialhjelpsmottakere blant øvrig befolkning 18-60 år	3,1	3,5	2,9	3,1	3,2
Andel uføretrygdede og AAP blant deltakere i kvalifiseringsprogrammet i 2020	32	29	17	29	28
Andel uføretrygdede og AAP blant øvrig befolkning 18-60 år	15	13	14	13	14
Andel som ikke har fullført videregående skole for deltakere i kvalifiseringsprogrammet i 2020	53	58	60	60	58
Andel som ikke har fullført videregående skole for øvrig befolkning 18-60 år	15	18	17	17	18

Tabellen viser utvalgte data for Trondheim, Oslo, Bergen, Stavanger og ASSS. Gjennom microdata ser vi at om lag 550 personer deltok i kvalifiseringsprogrammet (KVP) i Trondheim i 2020. Dette utgjorde om lag 0,3 prosent av befolkningen (18-60) som bodde i kommunen det året. Tallene 5 år etter viser at om lag 62 prosent av deltakerne har arbeidstilknytning siste året, mens 28 prosent mottar sosialhjelp og 32 prosent mottar uføretrygd eller AAP. Til sammenligning har personer i samme aldersgruppe (18-60 år) uten kvalifiseringsprogram, og som bodde i Trondheim i 2020, en sysselsettingsandel på 83 prosent fem år etter. Bare 3 prosent mottar sosialhjelp, mens rundt 15 prosent mottar uføretrygd eller AAP siste året.

Byrådet har en målsetting om at deltakere i KVP gradvis skal nærme seg nivået til øvrige personer i samme aldersgruppe. Det innebærer å øke sysselsettingsandelen mot 83 prosent, redusere andelen som mottar sosialhjelp og uføretrygd/AAP, og legge til rette for

utdanning og arbeid som kan gi inntektsnivå og økonomisk selvstendighet på linje med befolkningen for øvrig.

3.3.4. Hvordan går det med ungdom (19-29 år) som mottok sosialhjelp 3 år etter avsluttet sosialhjelp? Tall i prosent.

			2024		
Indikator (%)	**Trondheim**	**Oslo**	**Bergen**	**Stavanger**	**ASSS**
Sysselsettingsandel for ungdom som fikk sosialhjelp i 2022	55	53	54	62	57
Sysselsettingsandel for ungdommer som ikke fikk sosialhjelp i 2022	87	87	85	87	87
Sosialhjelpsmottakere blant ungdom som fikk sosialhjelp i 2022	48	54	51	50	50
Sosialhjelpsmottakere blant ungdommer som ikke fikk sosialhjelp i 2022	2,3	2,4	2,2	2,5	2,4
Andel uføretrygdede og AAP blant ungdom som fikk sosialhjelp i 2022	36	29	26	29	31
Andel uføretrygdede og AAP for ungdommer som ikke fikk sosialhjelp i 2022	7	4	6	6	6
Andel som ikke har fullført videregående skole blant ungdommer som fikk sosialhjelp i 2022	64	63	66	64	64
Andel som ikke har fullført videregående skole for ungdommer som ikke fikk sosialhjelp i 2022	14	14	15	15	15

Tabellen viser utvalgte data for Trondheim, Oslo, Bergen, Stavanger og ASSS. Gjennom microdata ser vi at om lag 1 300 ungdommer mellom 19 og 29 år bosatt i Trondheim mottok sosialhjelp i løpet av 2022. Det tilsvarte 3,8 prosent av aldersgruppen. Tallene tre år etter viser at om lag 55 prosent av disse ungdommene hadde arbeidstilknytning siste året, mens 48 prosent fortsatt mottok sosialhjelp og 36 prosent mottok uføretrygd eller AAP. Til sammenligning har ungdommer i samme aldersgruppe som bodde i Trondheim 2022, og som ikke mottok sosialhjelp, en sysselsettingsandel på om lag 87 prosent tre år etter. Bare 2 prosent mottar sosialhjelp, og rundt 7 prosent mottar uføretrygd eller AAP siste året.

Byrådet har en målsetting om at ungdom som har mottatt sosialhjelp gradvis skal nærme seg nivået til øvrige ungdommer i samme aldersgruppe. Det innebærer å øke sysselsettingsandelen mot 87 prosent, redusere andelen som mottar sosialhjelp og uføretrygd/AAP, samt legge til rette for utdanning og arbeid som kan gi et lønnsnivå og en økonomisk selvstendighet på linje med øvrig ungdom i Trondheim.

Storbybildet: en felles utfordring, men med lokale utslag

Storbyene viser samme hovedmønster, noe som bekrefter at gruppene har sammensatte levekårsutfordringer. Tallene gir ikke grunnlag for direkte rangering, men belyser variasjoner mot ASSS-snittet: Trondheim har en noe høyere uføreandel for barnevernsgruppen, et større sysselsettingsgap for introduksjonsdeltakere, og noe større utfordringer for unge sosialhjelpsmottakere. For KVP er bildet mer sammensatt, med noe høyere uføreandel, men ellers samsvarende tendenser. Resultatene bør brukes som et analytisk datagrunnlag for vurderinger, ikke til å konkludere om tjenestekvalitet.

Mål og strategier

Ett av de tre hovedmålene i Trondheimsløftet – kommunens samfunnsplan – er at Trondheim skal være en mangfoldig by med et sterkt fellesskap der vi sammen skaper gode liv. De overordnede strategiene for å nå dette følges opp og utdypes gjennom handlings- og økonomiplanen og styringsdialogen for de enkelte tjenesteområdene.

Som en del av denne innsatsen gjennomføres det målrettede områdesatsinger i bydeler med sammensatte levekårsutfordringer. Dette er langsiktige utviklingsprosesser som drives fram i et tett partnerskap mellom statlige, kommunale og lokale aktører. Områdesatsingene har tre pilarer. Den første er stedsutvikling, som skal skape trygge og attraktive nabolag gjennom å styrke livet mellom husene, sikre en variert boligsammensetning og plassere sosial infrastruktur strategisk. Den andre er tjenesteutvikling, som skal gi flere tilgang til helse, arbeid, utdanning og samfunnsdeltakelse ved å forenkle veien til jobb, etablere mestringsarenaer og gi tidlig, helhetlig hjelp. Den tredje pilaren er lokalsamfunnsutvikling, som handler om å mobilisere nabolagets egne ressurser, bygge samarbeid og styrke fellesskapet på tvers av generasjoner.

I tillegg er programmet Ungt Løft etablert for å hjelpe flere unge i alderen 15–29 år inn i arbeid, utdanning eller opplæring. Her har Nav-kontorene i Trondheim, i samarbeid med Statsforvalteren, Arbeids- og velferdsdirektoratet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet, utarbeidet et forslag til en helhetlig oppfølgings- og ytelsesmodell for unge under 30 år. Programmet bygger videre på tiltak som fungerer godt i dag, samtidig som det stiller krav til endring og utvikling der det trengs. Avslutningsvis utgjør Bærekraftprogrammet for helse- og sosialtjenester en helt sentral strategi for å sikre at kommunens velferdssystemer er rustet til å møte fremtidens behov. En av hovedstrategiene i Bærekraftprogrammet er å øke tilgang på arbeidskraft ved blant annet å inkludere flere som i dag står utenfor arbeidslivet.

3.4. Monitorering og indikatorer

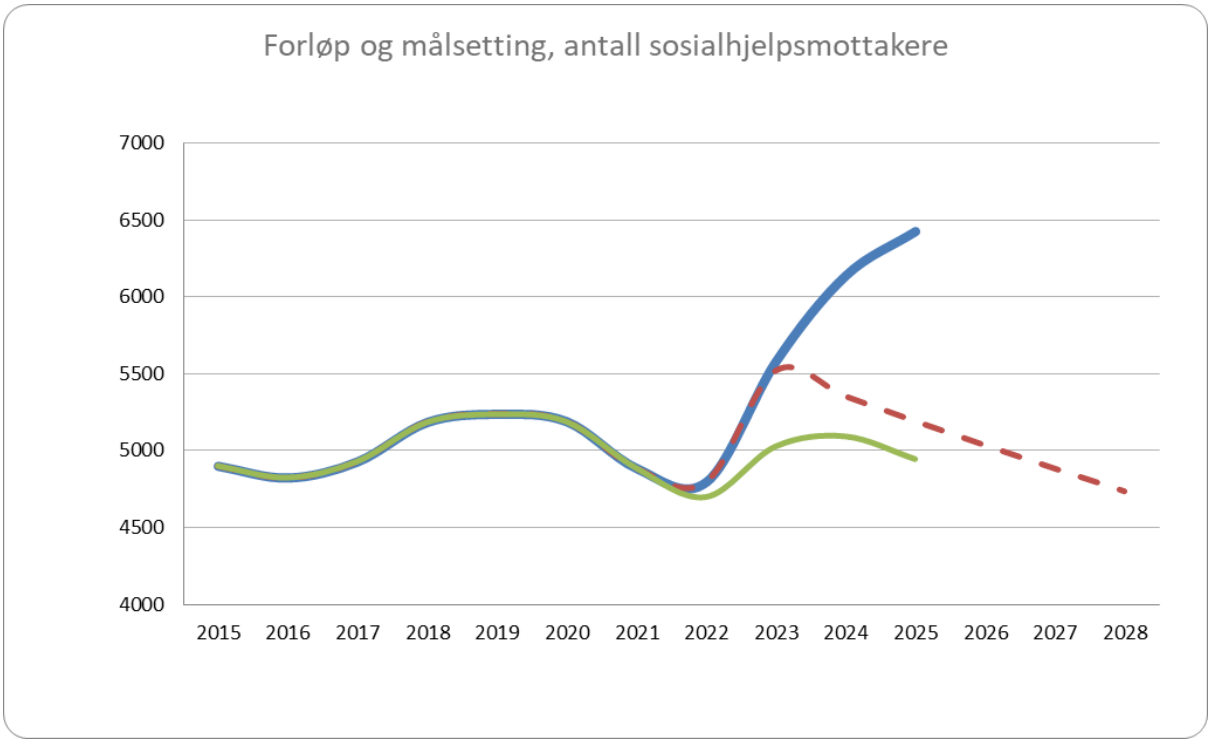
Vedvarende lav inntekt påvirker livskvaliteten på en rekke områder, og at mennesker i levekårsutsatte livssituasjoner har en økt risiko for å bli vanskeligstilte. Ved å bruke ressursene våre bedre overfor målgruppa ønsker vi å løfte flere innbyggere ut av utenforskap. I tillegg vil kommunen benytte informasjon fra en rekke offentlige kilder for å følge utviklingen i kommunen og i ulike bydeler. Det gjør oss i stand til å sammenligne utviklingen her og i landet som helhet.

Oppvekstprofilen Trondheim 2026

Folkehelseprofilen Trondheim 2026

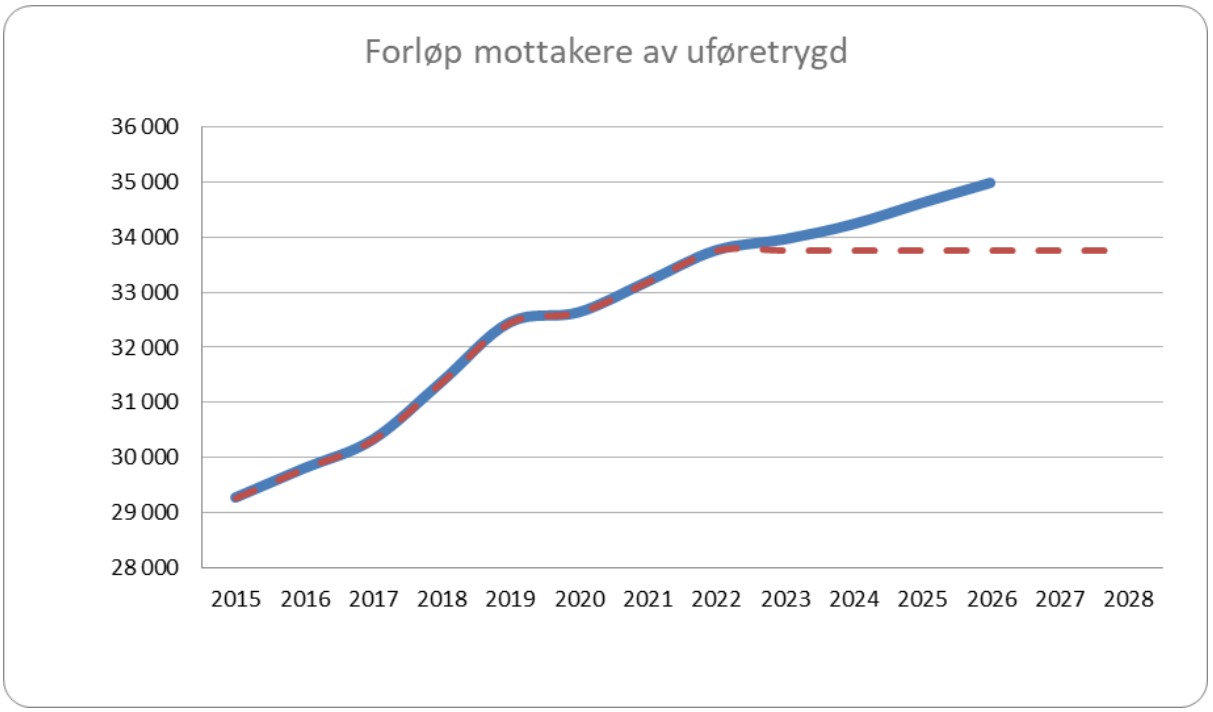
Profilene sier noe om hvordan Trondheim kommune og bydelene ligger an i forhold til resten av landet. De gir gode indikasjoner på folkehelse og oppvekstvilkårene i byen.

3.4.1. Forløp og målsettinger antall sosialhjelpsmottakere

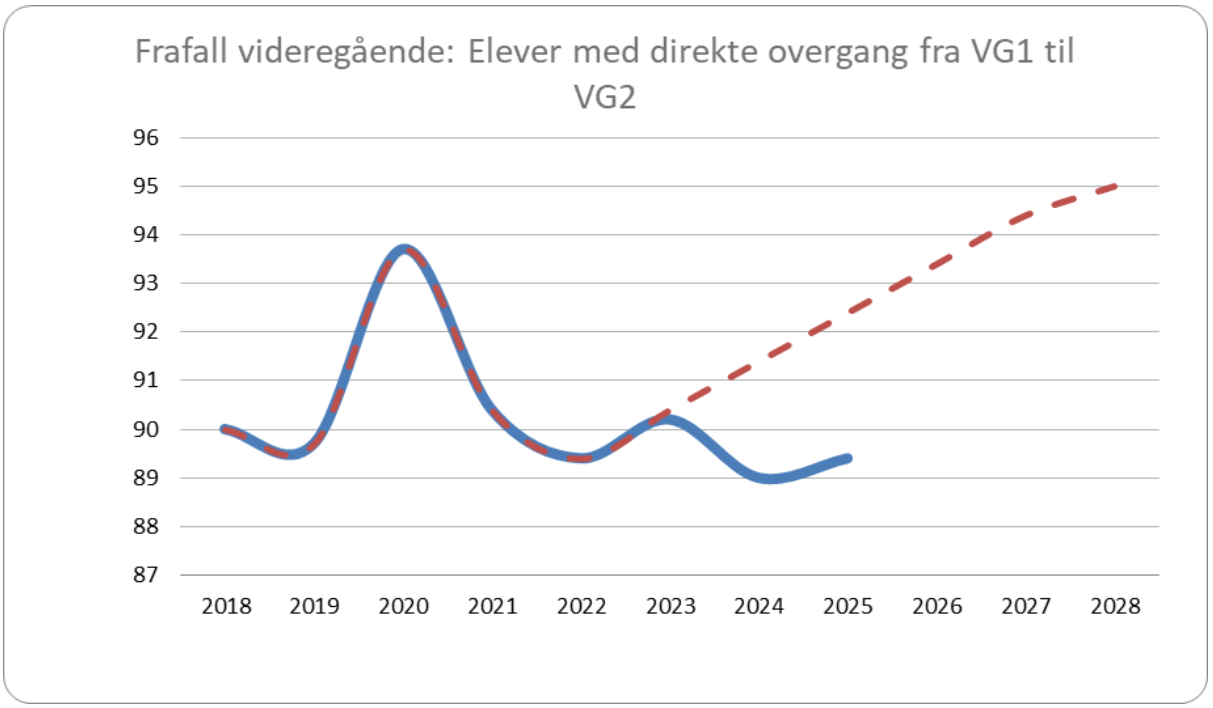
Figur 3.4.1. viser forløp og målsettinger for antall sosialhjelpsmottakere. Den blå linjen viser antall sosialhjelpsmottakere i Trondheim fra 2015 til 2025. Den røde linjen viser målsetting for antallet ut planperioden 2027-2030. Den grønne linjen viser antall sosialhjelpsmottakere uten ukrainske flyktninger. I 2023 ble det satt et mål for hvordan utviklingen i utbetalt sosialhjelp skulle være de neste fire årene. Det ble estimert en økning på 15 prosent i 2023 og videre en reduksjon på 3 prosent per år i perioden. Som det fremgår av grafen skyldes økningen flere flyktninger som har behov for sosialhjelp.

3.4.2. Forløp mottakere av uføretrygd

Figur 3.4.2. viser forløp og målsettinger for antall mottakere av utføretrygd i Trøndelag. Den blå linjen viser antall mottakere fra 2015 til 2026. Den røde linjen viser målsetting for antallet ut planperioden 2027-2030. I 2023 ble det satt et mål for utviklingen i antallet innbyggere på uføretrygd de neste fire årene. Målsettingen er at antallet skal holdes stabilt med utgangspunkt i antallet for Trøndelag i juni 2022, som var 33 760 mottakere. Tellingen for juli 2026 er 34 987. Det er 1227 flere enn målsettingen. Det er en målsetting å snu trenden slik at veksten i antall uføretrygdede stopper opp og på sikt går ned.

3.4.3. Forløp og målsettinger om frafall i videregående skole

Figur 3.4.3. viser forløp og målsettinger om frafall i videregående skole i Trondheim. Den blå linjen viser antall elever som har direkte overgang fra VG1 til VG2 fra 2018 til 2025. Den røde linjen viser målsetting for andel elever med direkte overgang fra VG1 til VG2 ut planperioden 2027-2030.

Byrådet mener dette er en viktig indikator for frafall i videregående skole og at grunnskolens mål må være større grad av gjennomføring tidlig i det videregående skoleløpet. Målsettingen er at flere elever skal få en direkte overgang fra VG1 til VG2. I 2023 ble det satt en målsetting om hvor mange elever som har direkte overgang fra VG1 til VG2. Målsettingen ble satt til 1 prosent økning fra et nivå på 89,4 prosent i 2022. Resultatet for 2025 ble 89,4 prosent, noe som er en reduksjon. Målsettingen om å øke med 1 prosent i året opprettholdes frem til 2030.

Samlet sett har byrådet valgt ut tre indikatorer som vi ønsker å følge gjennom planperioden. Det er antall sosialhjelpsmottakere, antall uføretrygdede og frafall i videregående skole. Det er et mål at færre innbyggere skal motta sosialhjelp og uføretrygd og at flere skal fullføre videregående skole. Dette er noe hele samfunnet må stå sammen om kommunens tiltaksporteføljе er en del av innsatsen for å bekjempe utenforskap, inkludere alle og skape bedre levekår for byens innbyggere.

4. Økonomiske rammebetingelser

Byrådets forslag til handlings- og økonomiplan tar utgangspunkt i opprinnelig budsjett for 2026, og vedtatt økonomiplan for 2026-2029. Forslaget er basert på regjeringens forslag til statsbudsjett for 2027, og byrådets prioriteringer for den neste fireårsperioden.

Økonomisk status ved inngangen til 2027

Den økonomiske situasjonen i Trondheim kommune er god. I andre økonomirapport, som sendes frem til bystyret til behandling i november, forventer byrådet et positivt regnskapsresultat på 141 millioner kroner for kommunen i 2026. Nær alle tjenesteområder har mindreforbruk eller balanse, noe som skaper muligheter for neste år. Sykefraværet er redusert, noe som gir rom for å øke grunnbemanningen i turnusene. Mindreforbruket blir helt eller delvis med områdene inn i neste år. Sammenlignet med situasjonen i kommunen for to år siden, har byrådet klart å snu fra økonomisk krise til god og stødig styring av kommunen.

I 2026 har pris- og lønnsveksten blitt høyere enn forutsatt i statsbudsjettet. Regjeringen anslår nå pris- og lønnsveksten i 2026 til 4,0 prosent, noe som er 0,5 prosentpoeng over det opprinnelige anslaget. I tillegg har Midt-Norge hatt en vesentlig, regional merbelastning som følge av økte strømpriser.

Tjenesteområdene har fått full kompensasjon for lønnsveksten i 2026, og byrådet har lagt inn delvis kompensasjon for de økte strømprisene fra og med 2027. Øvrige prisøkninger på varer og tjenester utover den opprinnelige deflatoren for 2026 blir imidlertid ikke kompensert. Tjenesteområdene må derfor tilpasse driften til de gjeldende økonomiske rammene.

Økonomiske handlingsregler

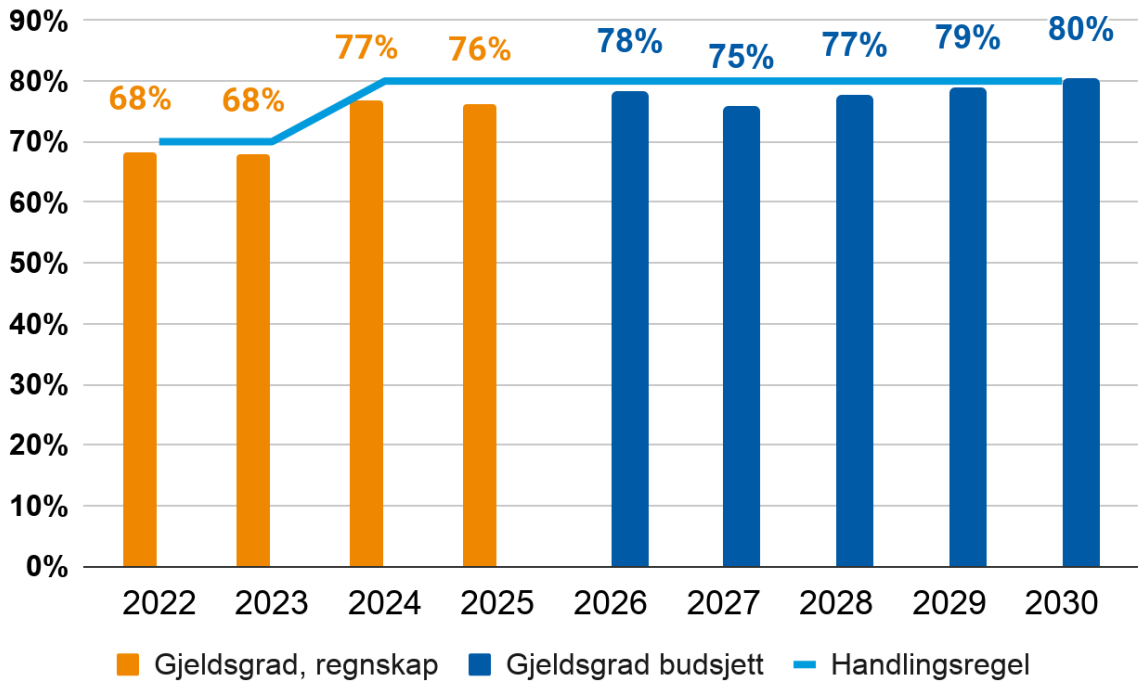
Gjeldsgrad

Bystyret i Trondheim kommune har vedtatt at den bykassefinansierte gjelden skal utgjøre inntil 80 prosent av driftsinntektene. Dersom gjelden holder seg på dette nivået vil den vokse i takt med kommunens inntekter. En målsetting for gjeldsgraden må være at det er realistisk at kommunen greier å betjene gjelden dersom rentenivået stiger vesentlig. Avdrag på lån og rentekostnader finansieres av driftsbudsjettet. For å unngå at utgifter til kommunens lån fortrenger utgifter til tjenesteproduksjon er det viktig at kommunens gjeld ikke vokser raskere enn veksten i kommuneøkonomien.

Bykassefinansiert gjeld er kommunens investeringslån fratrukket lån til selvkostområdene (vann, avløp, renovasjon, feiing og slam), lån med rentekompensasjon fra staten og lån som finansieres av husleieinntekter. Som lån regnes også verdien av tilskuddene kommunen gir til idrettsanlegg, og en beregnet gjeldsverdi basert på husleien kommunen betaler i leide bygg. Tidligere var måltallet for gjeldsgraden 70 prosent, men er økt til 80 prosent fra og med 2024, jf. bystyrets vedtak. Denne økningen skyldes at vi nå tar hensyn til alle kommunens leieforhold, det vil si at vi sidestiller leide og eide bygg i beregning av gjeldsgrad.

Med byrådets forslag til investeringsbudsjett i handlings- og økonomiplanen for 2027–2030, vil gjeldsgraden i gjennomsnitt ligge på 78 prosent. Gjennom nødvendige prioriteringer legger byrådet opp til en gjeldsgrad som er innenfor måltallet i hele perioden. Gjeldsgraden vil være lavest i 2027, men vil øke utover i perioden som følge av store investeringer som Heimdalstundet og Smelteverket.

4.1.1. Bykassefinansierte lån i prosent av driftsinntektene.

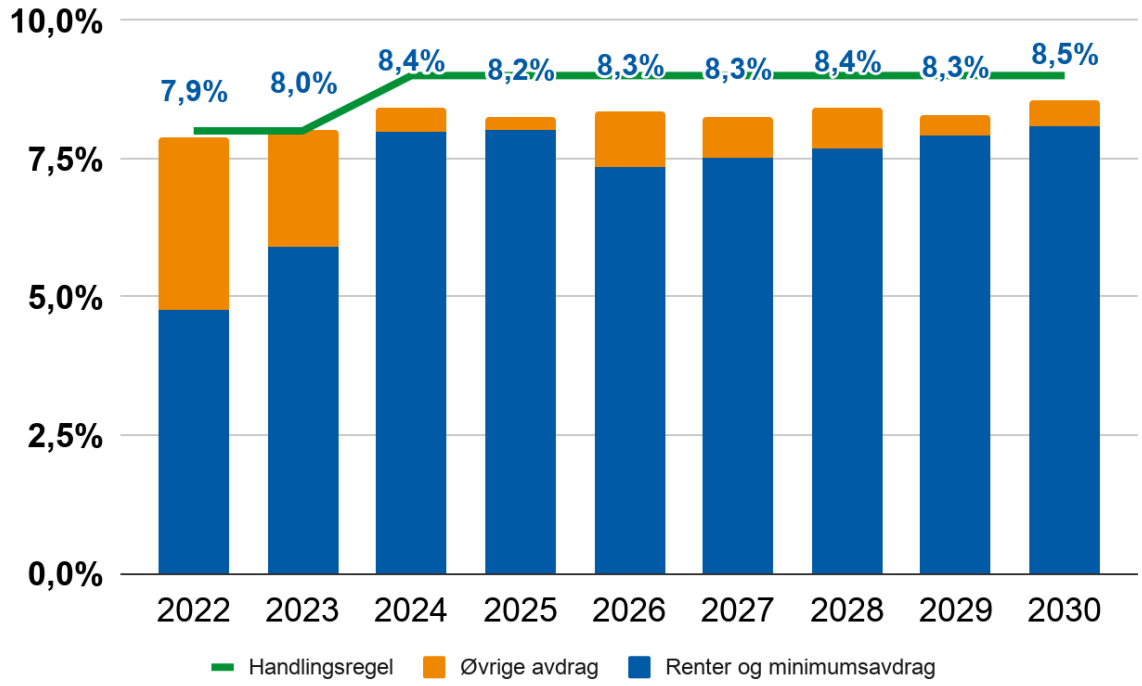
Kapitalutgifter

Handlingsregelen for kapitalutgifter sier at renter og avdrag skal utgjøre ni prosent av de frie inntektene. Hvis denne følges vil ikke normale rentenivåer påvirke tjenesteproduksjonen, og en forutsigbar andel av frie inntekter kan bli brukt til å finansiere kommunens tjenestetilbud. Dersom rentenivået er lavt vil det være rom for å betale ekstra avdrag, altså avdrag ut over kommunelovens krav til minimumsavdrag. Å betale avdrag utover lovpålagte minimumsavdrag bidrar også til at kommunen kan investere mer, uten at dette øker gjeldsgraden.

Kommuneloven inneholder en bestemmelse for beregning av minimumsavdrag. I handlings- og økonomiplanen har vi tatt utgangspunkt i en gjennomsnittlig avdragstid på 29,1 år. Denne er beregnet ut fra regnskap 2025, justert for forventede endringer i gjennomsnittlig avdragstid som følge av endring i avskrivningstid for ledningsnett, gjeldende fra 2026.

For planperioden 2027-2030 foreslår byrådet at kapitalutgiftene i gjennomsnitt skal utgjøre 8,4 prosent. Dette innebærer at kommunen i løpet av fireårsperioden vil betale 433 millioner kroner i avdrag utover minimumsavdrag. Med gjennomsnittlige kapitalutgifter på 8,4 prosent er vi likevel i gjennomsnitt 118 millioner kroner unna å innfri handlingsregelens 9 prosent, og i 2029-30 budsjetterer vi med 71 og 89 millioner kroner i øvrige avdrag. Det lave nivået på øvrige avdrag innebærer at bufferen mot renteoppgang er relativt liten. Det vil medføre at vi må kutte i tjenestetilbudet om rentenivået blir høyere enn forutsatt, og vil legge begrensninger på investeringene også fremover.

4.1.2. Renteutgifter, minimumsavdrag og øvrige avdrag. Regnskap 2022-25, budsjett 2026 og HØP 2027-30.

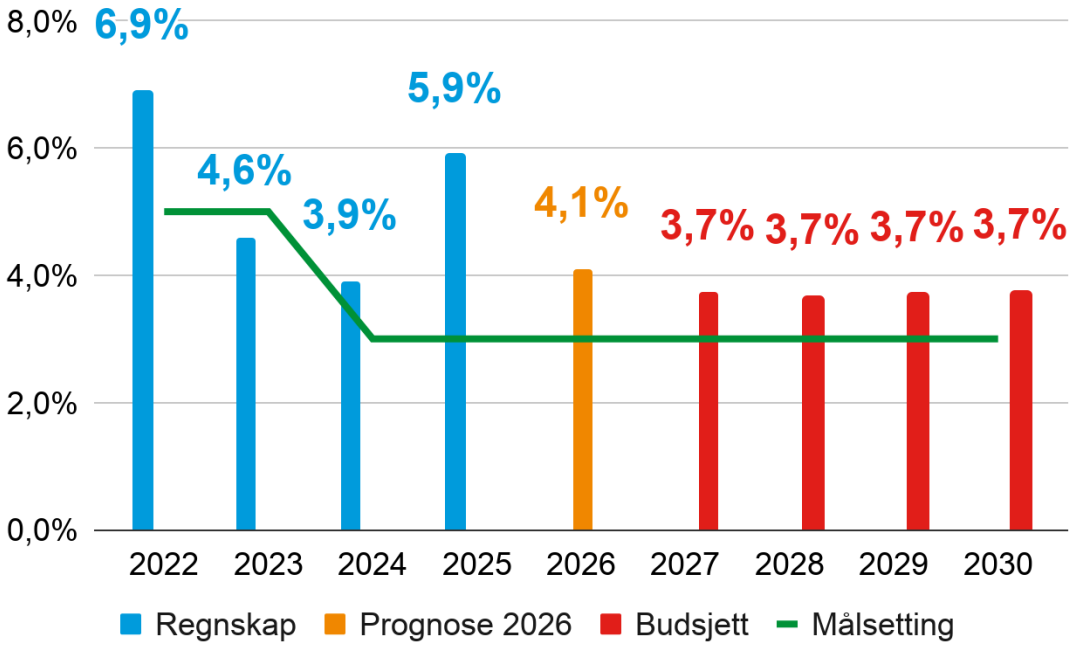
Disposisjonsfondet

Disposisjonsfondet er kommunenes sparekonto, og utgjør den økonomiske bufferen mot uforutsette hendelser. Disposisjonsfondet gjør kommunen i stand til å håndtere midlertidige svingninger i økonomien, for eksempel inntektssvikt eller uforutsette utgifter. I tillegg fungerer disposisjonsfondet som en buffer for lånene kommunen har garantert for til idrettslag o.l. Handlingsregelen sier at disposisjonsfondet skal utgjøre minst tre prosent av kommunens disponible inntekter.

Med disposisjonsfond mener byrådet her kommunens generelle disposisjonsfond. Dette er disposisjonsfond unntatt foretak, interkommunale selskaper, bufferfondet til Trondheim kommunes kraftfond, næringsfondet, og bufferfondet til styrking av solvenskapitalen i Trondheim kommunale pensjonskasse.

Trondheim kommunes generelle disposisjonsfond forventes å utgjøre om lag 889 millioner kroner ved utgangen av 2026, eller 4,1 prosent av driftsinntektene. Det er da tatt hensyn til alle vedtak om bruk og avsetning til disposisjonsfond frem til slutten av oktober 2026.

4.1.3. Disposisjonsfond i prosent av driftsinntektene ved utgangen av året.

I byrådets forslag til handlings- og økonomiplan 2027-2030 vil disposisjonsfondet utgjøre 3,7 prosent i gjennomsnitt for hele perioden.

I dette forslaget til handlings- og økonomiplan foreslår byrådet noen nye driftstiltak finansiert med disposisjonsfondet.

Tabellen under viser byrådets forslag til bruk og avsetning til disposisjonsfondet i neste fireårsperiode.

4.1.4. Prognose for inngående og utgående balanse for disposisjonsfondet 2027-2030, fordelt mellom drifts- og investeringstiltak. Tall i millioner kroner.

Avsetning/bruk	År	Formål	Totalt
Inngående balanse i 2027			*888,7*
Avsetning	2027	Generell avsetning til disposisjonsfond	47,0
Avsetning	2028	Generell avsetning til disposisjonsfond	36,5
Avsetning	2029	Generell avsetning til disposisjonsfond	36,5
Avsetning	2030	Generell avsetning til disposisjonsfond	37,5
Bruk	2027	Galleri Blunk, husleietilskudd	−0,2
Bruk	2027	Finansiering av lavere flyktningetilskudd	−62,5
Bruk	2028	Finansiering av lavere flyktningetilskudd	−27,0
Bruk	2028	Galleri Blunk, husleietilskudd	−0,2
Bruk	2029	Galleri Blunk, husleietilskudd	−0,2
Totalt			67,4
Prognose utgående balanse i 2030			956,1

Byrådet foreslår å avsette totalt 158 millioner kroner over planperioden for å styrke disposisjonsfondet. Dette er i tråd med byrådets prinsipp om at disposisjonsfondet primært skal fungere som en økonomisk buffer og ikke benyttes til løpende driftsfinansiering.

I mai 2026 vedtok bystyret en utbetaling på 15,7 millioner kroner fra disposisjonsfondet til Svartlamon boligstiftelse for erstatningsareal for Strandveien 23. Midlene er hensyntatt i 2026, men det er usikkerhet knyttet til om tiltaket blir gjennomført i inneværende år eller på et senere tidspunkt.

Videre ble det vedtatt at Galleri Blunk, Ivar Matlaus bokkafeen, og infokafeen skulle tilbys lokaler i Østersundsgate med tilsvarende leiepris som hos Svartlamon boligstiftelse. Da Østersundsgate ikke var regulert til næringsformål, har byrådet tilbudt lokaler i Haldens gate til Galleri Blunk. Husleiesubsidieringen utgjør da 0,217 millioner kroner, eller 0,65 millioner kroner over en 3-årsperiode, og løper fra og med 2027.

En del av integreringstilskuddet blir utbetalt på forskudd, og det er nødvendig å bruke oppsparte midler på disposisjonsfondet for å finansiere kostnadene i deler av siste bosettingsår for flyktningene som ble bosatt i 2022. I tillegg er det en relativt høy andel av flyktningene som var bosatt i 2023 og 2024, som nå er i sitt fjerde og femte bosettingsår, og inntektene for disse er ikke på samme nivå som kostnadene. En lavere bosetting av flyktninger i 2025-2027 gir et lavere nivå på samlet integreringstilskudd i 2027, og det er derfor et behov for å bruke oppsparte flyktningeinntekter for å glatte ut overgangen til et lavere inntektsnivå. Byrådet budsjetterer derfor med å finansiere 62,5 millioner kroner av inntektsbortfallet i 2027 og 27 millioner kroner av inntektsbortfallet i 2028 med bruk av disposisjonsfond.

Driftsbudsjettet for 2027-2030

Regjeringens forslag til kommuneopplegget i 2027

Regjeringen la fram sitt forslag til statsbudsjett 7. oktober. Det er grunnlaget for byrådets anslag på kommunens inntekter.

Regjeringen foreslår en vekst i de frie inntektene til kommunene på 2,6 milliarder kroner, regnet fra inntektsnivået i revidert nasjonalbudsjett (RNB). Dette skal dekke kostnadene som følge av demografiske endringer, og sikrer i tillegg en vekst utover dette på 0,4 milliarder kroner.

Kommunal deflator for 2027 er anslått til 3,8 prosent. Av dette utgjør forventet lønnsvekst 4 prosent, pensjon 0,5 prosent og prisvekst 2,9 prosent.

Stortinget behandler statsbudsjettet i desember.

Sentrale inntekter: statlige tilskudd og skatt

Tabell 4.1.5 viser endringen i sentrale inntekter fra 2027 til 2030. Tabellen viser også endring sammenlignet med vedtatt budsjett i 2026. Byrådet anslår at kommunens frie inntekter øker med 140 millioner kroner i 2027, sammenlignet med nivået i 2026. Hovedårsaken til økningen er veksten i frie inntekter (skatt og rammetilskudd). Videre er inntektene fra toppfinansieringsordningen for særlig ressurskrevende helsetjenester tatt ned fra 2027, det samme gjelder flyktningeinntekter og eiendomsskatten.

4.1.5. Endringer i inntekter i perioden 2026-2030 sammenlignet med vedtatt budsjett i 2026, i 2027-kroner. Negative tall er økte inntekter.

	2026	2027	2028	2029	2030
Skatt og rammetilskudd	−16 389	−301	−367	−471	−615
Eiendomsskatt	−928	24	24	24	24
Flyktningeinntekter	−627	92	142	207	217
Refusjon ressurskrevende tjenester	−280	45	45	45	45
Sum skatt og statlige tilskudd	**−18 224**	**−140**	**−156**	**−195**	**−329**

Frie inntekter: Rammetilskudd og skatt på inntekt og formue

Frie inntekter er midler kommunene kan disponere uten andre føringer enn lover og forskrifter. Kommunens frie inntekter består av skatt på inntekt og formue fra privatpersoner bosatt i kommunene og rammetilskudd tildelt fra Stortinget. Inntektene fordeles gjennom inntektssystemet for kommunene.

For at kommunene skal kunne settes bedre i stand til å gi et likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne inneholder inntektssystemet to utjevningsmekanismer: Utgiftsutjevning søker å utjevne ufrivillige kostnadsforskjeller, og inntektsutjevning utjevner delvis forskjeller i skatteinntekter. Inntektssystemet inneholder også tilskudd som er begrunnet ut i fra regionalpolitiske hensyn (distriktstilskudd, Nord-Norgetilskudd, storbytilskudd og veksttilskudd). I tillegg fordeles en liten del av rammetilskuddet som skjønnstilskudd. Regjeringen foreslår ingen endringer av inntektssystemet for budsjettåret 2027, sammenlignet med 2026.

4.1.6. Skatt på inntekt og formue og rammetilskudd 2026-2030 i 2027-kroner. Faktisk nivå i 2026 (i 2027-kroner), og endringstall 2027-2030.

	2026	2027	2028	2029	2030
Skatt på inntekt og formue	−10 018	−80	−149	−216	−311
Rammetilskudd	−6 371	−221	−218	−255	−305
Sum skatt og rammetilskudd	**−16 389**	**−301**	**−367**	**−471**	**−615**

Tabell 4.1.6 viser hvordan byrådet forventer utviklingen i skatt på inntekt og formue og rammetilskudd. Nivået i 2027 er i tråd med regjeringens forslag til statsbudsjett, med byrådets egne forutsetninger for skatteinngangen.

Som anslag på skatteinntektene har vi lagt til grunn at Trondheim kommune har omtrent samme skattevekst som resten av landet. Men byrådet har tatt ned skatteveksten noe sammenlignet med skatteveksten som ligger til grunn i vedtatt handlings- og økonomiplan. Dette er basert på utviklingen av skatteinntektene i 2026, som har vært svakere enn forventet. Det er alltid knyttet usikkerhet til skatteinntektene frem i tid.

I byrådets forslag til vekst i frie inntekter for perioden 2028-2030 har vi lagt til grunn en kompensasjon for beregnede demografiske endringer for kommunesektoren. I tillegg har vi lagt til grunn befolkningsvekst. Disse to elementene fører til at inntektene forventes å vokse årlig. For Trondheims del har vi dermed lagt til grunn en årlig vekst i frie inntekter på 65 til 145 millioner kroner, som blant annet må dekke kostnadene til flere innbyggere og med en annen alderssammensetning.

Eiendomsskatt
I vedtatt handlings- og økonomiplan for perioden 2026–2029 er det forutsatt at inntekten fra eiendomsskatt opprettholdes på samme reelle nivå i perioden. Dette innebærer at inntekten må øke i løpende kroner for å holde tritt med kostnadsutviklingen. I opprinnelig vedtatt budsjett for 2026 var inntektsanslaget 894 millioner kroner. Fra og med 2026 kan ikke-kommersielle studentboliger søke om fritak for eiendomsskatt, og den faktiske økonomiske effekten av dette blir først kjent i desember 2026.

I sitt økonomiske opplegg for 2027 foreslår byrådet å ikke prisjustere eiendomsskatten i 2027. Dette medfører i praksis en reell reduksjon i skatteinntektene på 34 millioner kroner. Inntektsgrunnlaget videreføres dermed på samme nominelle nivå som i 2026 (894 millioner kroner). Bunnfradraget holdes også uendret på 700 000 kroner.

Tilvekst av nye boliger og andre eiendommer anslås å gi en merinntekt på 10 millioner kroner. Skattesatsene foreslås holdt uendret på 2,65 promille for boliger og fritidsboliger, og 3,37 promille for annen eiendom (i hovedsak næring).

Inkludert tilvekst gir dette et samlet anslag for inntekter fra eiendomsskatt på 904 millioner kroner i 2027, som vist i tabell 4.1.5 ovenfor.

Flyktningeinntekter
Kommunen mottar ulike typer tilskudd fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDI). Tilskuddene skal dekke kostnadene som kommunen har til bosetting og integrering av flyktninger. Integreringstilskuddet og tilskuddet til enslige mindreårige flyktninger utgjør hovedvekten av de frie flyktningeinntektene. Integreringstilskuddet skal dekke de gjennomsnittlige utgiftene kommunene har de første fem årene av en bosetting.

Tilskuddet til enslige mindreårige flyktninger er et særskilt tilskudd, som kommer i tillegg til det ordinære integreringstilskuddet. Særtilskuddet utbetales årlig til og med det året den enslige mindreårige flyktningen fyller 20 år. Kommunen får også ekstra tilskudd for flyktninger med nedsatt funksjonsevne eller adferdsvansker, og tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap. De to siste er øremerkede tilskudd.

Byrådet budsjetterer med å få om lag 535 millioner kroner i flyktningeinntekter i 2027. Dette er en nedgang på 92 millioner kroner sammenlignet med budsjett for 2026. Kapasiteten til Trondheim kommune for 2027 er satt til 400 flyktninger, inkl. 25 enslige mindreårige, som er en liten nedgang fra forventet bosetting for 2026. Det er imidlertid en lavere ankomst av flyktninger til Norge i 2027, og IMDi har anmodet Trondheim kommune om å bosette 380 flyktninger, hvorav 24 enslige mindreårige. Byrådet legger fram et endelig forslag om bosetting for 2027 i en egen sak til bystyret.

Byrådet vil ved behov legge fram forslag om omfordeling av flyktningemidlene i 2027 i den ordinære økonomirapporteringen til bystyret.

Toppfinansieringsordningen for ressurskrevende helse- og omsorgstjenester
Alle kommuner som yter helse- og omsorgstjenester til særlig ressurskrevende brukere kan søke om refusjon for deler av direkte lønnsutgifter til disse tjenestene.

Stortingets omlegging av ordningen fra og med 2025 har gitt lavere tilskudd til større kommuner, som Trondheim. Endringen fikk også en større negativ effekt enn først antatt. I tillegg har Trondheim kommune hatt en nedgang i antall innrapporterte ressurskrevende brukere. For perioden foreslår byrådet å legge inn en inntektsramme på 235 millioner kroner årlig.

Eksterne finanstransaksjoner

Eksterne finanstransaksjoner er et eget budsjettområde, og inneholder budsjettet for netto renteutgifter, avdrag på lån, konsesjonskraft, og utbytte fra kommunens eierskap i selskaper. Finansinntekter og -utgifter er forklart i nærmere detalj under avsnittet Netto finansutgifter, men tabell 4.1.7 viser utviklingen i budsjettet for eksterne finanstransaksjoner.

4.1.7. Budsjett for eksterne finanstransaksjoner, endringstall fra 2026 og absolutte tall. 2027-kroner i millioner kroner. Negative tall er reduserte utgifter, positive tall er økte utgifter.

	2026	2027	2028	2029	2030
Endring fra budsjett 2026	1057	−20	5	−5	57
Absolutte tall	1057	1036	1061	1052	1113

Hovedårsaken til at budsjettet økes på slutten av perioden er at det i fjorårets handlings- og økonomiplan var lagt inn lave avdrag i 2029, som med nye renteforutsetninger ikke ville gitt avdrag over minimumsavdraget. Byrådet har derfor økt budsjettrammen til området i slutten av perioden, for å dekke renter og avdrag.

Sentrale bevilgninger

Diverse sentrale bevilgninger består av avsetning til å finansiere lønnsoppgjøret kommende år, sentrale pensjonskostnader og avsetning til å betale egenandeler i eiendomsforsikringen.

Lønnsavsetning 2027

Byrådet foreslår at enhetene får full kompensasjon for kostnader knyttet til lønnsoppgjøret. Unntaket er utgifter knyttet til lønnsglidning. Lønnsglidning er lønnsutvikling i en tariffperiode som skyldes andre tillegg enn de som blir gitt ved de sentrale tariffoppgjørene. Eksempelvis lønnsutvikling på grunn av lokale drøftinger og personlige tillegg. Lønnsglidning må dekkes av enhetene innenfor egen ramme.

Tabellen under viser den totale avsetningen for lønnsoppgjør i 2027. Store deler av lønnsoppgjøret for 2026 er ferdig (lønnskapittel 4), og kostnaden i 2027 er dermed lagt på tjenesteområdene. Det som gjenstår av lønnskostnaden 2026 i 2027 er lønnskapittel 3 og 5, totalt 165 millioner kroner.

4.1.8. Forslag til avsetning til lønnsoppgjør 2027. Tall i millioner kroner.

	2027	2028	2029	2030
Lønnsoppgjør 2026 og effekt i 2027	165	165	165	165
Lønnsoppgjør 2027	220	220	220	220
Totalt	**385**	**385**	**385**	**385**

I 2027 er forventet lønnsvekst 4 prosent, som tilsvarer en kostnad på 220 millioner kroner i 2027.

Enheter innenfor VARFS- og boligområdet får dekket lønnsoppgjøret via gebyrer eller husleie. Kommunale foretak og interkommunale selskap får overføringene justert med lønns- og prisvekst via kommunal deflator.

Sentrale pensjonskostnader

Byrådet budsjetterer med 374,2 millioner kroner til de sentrale pensjonskostnadene i 2027. Dette er en økning på 21 millioner kroner fra det vedtatte budsjettet for 2026, korrigert for deflator.

Sentrale pensjonskostnader dekker blant annet:

- Reguleringspremie
- Avtalefestet pensjon (AFP 62–64 år)
- Rentegarantipremie
- Pensjonskostnader til private sykehjem utover inngåtte driftsavtaler

Budsjettet bygger på beregninger av pensjonskostnader fra Trondheim kommunale pensjonskasse (TKP), Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Statens pensjonskasse (SPK). Samt egenkapitaltilskudd til TKP og KLP.

Ordinære pensjonskostnader budsjetteres ute på de enkelte enhetene basert på følgende pensjonspremieprosenter (arbeidsgiverandel for 2026):

- TKP: 13,00 %
- KLP Sykepleierordning: 7,74%
- KLP Fellesordning: 9,35%
- SPK: 7,17 %

Disse enhetskostnadene inngår ikke i de sentrale pensjonskostnadene.

De sentrale pensjonskostnadene fungerer blant annet som en buffer dersom faktiske premiekostnader i TKP avviker fra de 13 % som fordeles på områdene. For kommende HØP-periode har TKP oppdatert arbeidsgivers premiesats til 11,08 %. Dette er en økning fra 2026, og bidrar til å øke de sentrale pensjonskostnadene.

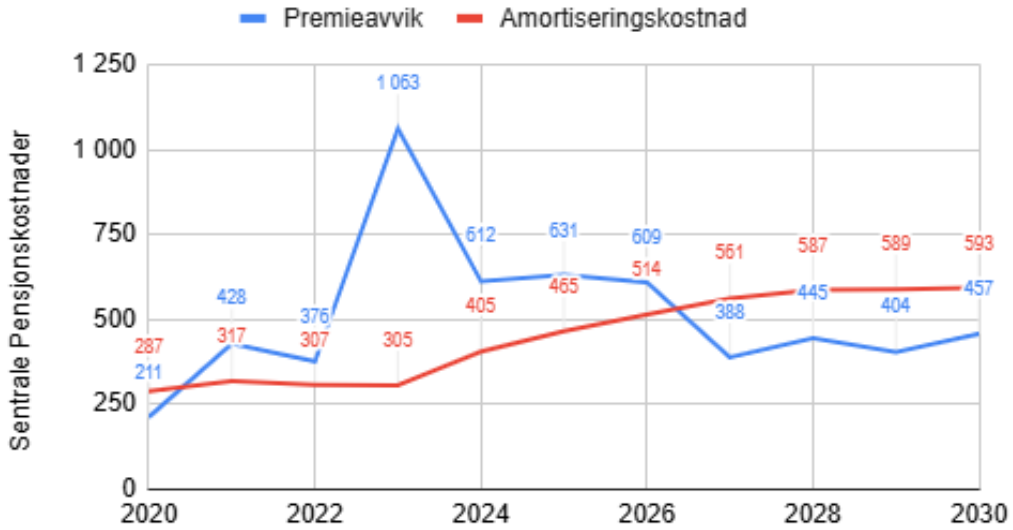
Premieavvik og amortisering
Når kommunens innbetalte pensjonspremie er høyere enn den regnskapsførte pensjonskostnaden, oppstår et **premieavvik**. Premieavviket inntektsføres det året det oppstår, men må deretter kostnadsføres (amortiseres) over de neste sju årene i like store deler. **Amortiseringskostnaden** fungerer i regnskapet omtrent som et avdrag på et lån. Ved å bruke av premiefondet til premiebetaling, kan premieavviket og den framtidige amortiseringskostnaden reduseres.

Departementet har endret de tekniske forutsetningene (forholdstallet mellom diskonteringsrente og forventet lønnsvekst) fra 1,0 i 2025 til 0,88 i 2026 og 0,75 i 2027. Dette gir en høyere forutsatt lønnsvekstforutsetning. Målet er å bringe beregnet kostnad nærmere faktisk premie for å redusere nye premieavvik, og at kostnaden kompenseres i rammetilskuddet ved at pensjonskostnaden medtas i kommunal deflator. Endringen forutsetter samtidig at kommunene benytter sine premiefond aktivt.

Byrådet har trappet opp bruken av premiefond fra ca. 240 millioner kroner i 2024 til 425 millioner kroner i 2025, og legger opp til en bruk på 500 millioner kroner årlig fra 2026. Siden premieavviket har vært økende, og spesielt høyt i 2023 (1,06 milliarder kroner), vil

amortiseringskostnadene øke, men flate ut mot 2030, og deretter falle. Akkumulert premieavvik utgjør nå 2,4 milliarder kroner.

4.1.9. Utviklingen i premieavvik, og tilhørende amortiseringskostnad

Avvikling av gammel AFP-ordning
2027 er det siste året det beregnes kostnader knyttet til den gamle AFP-ordningen, der kostnaden er redusert med 14 millioner kroner i HØP 2027–2030.

Egenkapitaltilskudd til TKP og KLP
Kommunen skyter årlig inn ny egenkapital i KLP og TKP for å opprettholde selskapenes bufferkapital og risikobærende evne. For 2027 budsjetteres det med totalt om lag 87 millioner kroner i egenkapitalinnskudd. Økningen er på om lag 2,6 prosent sammenlignet med oppdatert prognose for 2026

Egenkapitaltilskuddet setter pensjonsselskapene i stand til å ta nødvendig finansiell risiko for å oppnå god avkastning over tid. Høyere avkastning gir større overføringer til kommunens premiefond, som igjen bidrar til å holde de samlede pensjonskostnadene nede gjennom lavere amortisering.

Endringer som er felles for tjenesteområdene

Befolkningsvekst og demografikompensasjon
Endringer i totalbefolkningen og alderssammensetningen påvirker kommunens utgifter og etterspørselen etter kommunale tjenester. Demografikompensasjonen sikrer at tjenesteområdene tilføres eller trekkes for budsjett slik at samme standard og kvalitet på tjenestene kan opprettholdes selv om befolkningssammensetningen endrer seg. For å sikre at ressursbruken er best mulig tilpasset behovet, og for å oppnå bedre samsvar med kommunens inntekter, er demografimodellen revidert fra og med budsjett 2027.

Den reviderte modellen gir en mer presis budsjettfordeling. Endringene fra gammel demografimodell er som følger:

- Avgrensning til hovedområder: Demografikompensasjon avgrenses til lovpålagte tjenester hvor det er en direkte og åpenbar sammenheng mellom befolkningsendring og budsjettbehov (barnehage, skole, helse og omsorg og sosiale tjenester). Budsjettområder hvor det er en svak eller uklar sammenheng mellom befolkningsendringer og budsjettbehov, som miljø, næring og samferdsel, og plan- og bygningstjenester tas ut av modellen. Eventuelle endringer i budsjettet på disse områdene håndteres som ordinære politiske prioriteringer.
- Mer treffsikker budsjettering på sykehjem og omsorgsboliger: I den gamle modellen ble sykehjemsplasser basert på historisk dekningsgrad. Det vil si at området fikk budsjettmidler for sykehjemsplasser som ikke eksisterte når befolkningen i de øvre aldersgruppene økte. I den reviderte modellen kompenseres området for endringer i nettokostnad når sykehjemsplasser faktisk åpnes. Heldøgns omsorgsboliger fremskrives basert på forventet befolkningsendring i de relevante aldersgruppene.
- Forenkling: For områdene arbeid og velferd og barne- og familietjenesten er modellen forenklet og gjort mer oversiktlig ved å benytte budsjett per innbygger i de relevante aldersgruppene som beregningsgrunnlag for demografikompensasjon.

Samlet sett gir den reviderte modellen en mer forutsigbar, treffsikker og realistisk budsjettfordeling mellom kommunens tjenesteområder, samtidig som kommunens handlingsrom ivaretas over tid.

4.1.10. Demografikompensasjon 2027-2030 fordelt på tjenesteområder

Tjenesteområde	2027	2028	2029	2030
Barnehage	35,3	58,6	90,8	125,1
Skole	−20,6	−31,7	−53,5	−76,5
Sykehjem og omsorgsboliger	0,0	0,0	35,4	38,5
Hjemmebaserte tjenester	43,6	89,8	139,7	190,4
Medisinske tjenester	2,6	5,1	7,6	10,1
Arbeid og velferd	8,3	16,5	23,8	30,3
Bo- og aktivitetstilbud	10,9	21,7	31,1	39,5
Barne- og familietjenesten	−3,4	−7,0	−8,5	−9,0
Psykisk helse og rus	3,5	7,0	10,0	12,7
Sum	**80,2**	**160,0**	**276,4**	**361,1**

Befolkningsvekst og endringer i befolkningens alderssammensetning er beregnet til å gi kommunen en merutgift på 80,2 millioner kroner i 2027. Anslaget er basert på forutsetninger om uendret standard og kvalitet på de kommunale tjenestene. Gitt disse forutsetningene, er anslaget uttrykk for hva det vil koste kommunen å tilpasse tjenestetilbudet med befolkningsutviklingen. Beløpet øker til 361,1 millioner kroner i 2030 sammenlignet med nivået i 2026.

Etter at året er slutt blir demografikompensasjonen beregnet på nytt, på grunnlag av faktisk befolkning. Da vil rammene til tjenesteområdene justeres etter hvorvidt de har mottatt for mye eller for lite demografikompensasjon. Denne budsjettendringen pleier å bli behandlet av bystyret i første økonomirapport.

Arealkompensasjon
Når kommunen investerer i nye bygg og infrastruktur, øker også kostnadene til drift og vedlikehold. Tekniske tjenester, kirke og gravlunder, eiendomstjenester og idrett- og friluftsliv kompenseres derfor for driftsmessige konsekvenser som følge av endring i infrastrukturen.

Samlet utgjør økningen i arealkompensasjonen 5,6 millioner kroner i 2027. Økningen skyldes:

- Tekniske tjenester (1,9 millioner kroner): Økte utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold av nye veger og nye grøntanlegg.
- Eiendomstjenester (1,1 millioner kroner): Økte utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold av nye bygg.
- Idrett og friluftsliv (1,9 millioner kroner): Økte utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold som følge av oppgraderinger og arealøkninger.
- Kirke og gravlunder (0,7 millioner kroner): Økte utgifter til nye gravplasser.

Handlingsrom
Ved å sammenstille endringene i sentrale inntekter, utgifter som er felles for flere områder (inkludert videreføring av rammeendringer på tjenesteområdene i vedtatt økonomiplan) og bruk av disposisjonsfond, ser vi hvor stort handlingsrom vi har til å endre driftsrammene til tjenesteområdene. Dette er sammenlignet med vedtatt økonomiplan for 2026. Tabellen viser at vi har et økt handlingsrom sammenlignet med vedtatt økonomiplan.

4.1.11. Demografikompensasjon 2027-2030 fordelt på tjenesteområder

Handlingsrom for nye rammeendringer i driftsrammene til tjenesteområdene. Endring i forhold til vedtatt budsjett 2026. Tall i millioner kroner.

	2027	2028	2029	2030
Endring i sentrale inntekter	−140	−156	−195	−329
Endring i utgifter, hvorav:	109	231	327	476
Demografikompensasjon	*80*	*160*	*276*	*361*
Arealkompensasjon	*6*	*15*	*38*	*45*
Diverse sentrale bevilgninger, ekskl. lønn	*21*	*78*	*45*	*40*
Eksterne finanstransaksjoner	*−20*	*5*	*−5*	*57*
Tekniske endringer	*4*	*4*	*4*	*4*
Vedtatte endringer HØP 2026-2029	*18*	*−30*	*−31*	*−31*
Endring i netto avsetning til disposisjonsfond	−19	6	33	34
Kostnadsreduksjon som følger av lavere integreringstilskudd	−30	−115	−207	−217
Handlingsrom	**−80**	**−33**	**−41**	**−36**

Som tabellen viser, er det et positivt handlingsrom i hele perioden, høyest første året, for så å bli litt lavere. Handlingsrommet er blant annet benyttet til:

- Flere barnehageplasser til barn som ikke har rett til barnehageplass, 12-15 millioner kroner i året
- Nasjonaljubileet 2030, både tilskudd til selskapet, og en stilling til å koordinere arbeidet, 4,5 millioner kroner i året.
- Økte strømpriser, 35-20 millioner kroner i året.
- Styrke Trondheimshjelpa (4 millioner kroner) og psykososialt kriseteam (2,9 millioner kroner)
- Styrke bemanning i skolen med 10,5 millioner kroner

I tillegg har byrådet prioritert å styrke investeringsevnen til kommunen med å bruke mer penger på å betale renter og avdrag. Byrådet har også prioritert å ikke prisjustere eiendomsskatten, som betyr at eiendomsskatten holdes på samme nominelle beløp som i 2026.

Tekniske endringer

I forslag til driftsrammer er det tatt høyde for tekniske endringer, oppgaveendringer og endringer i finansiering fra et år til et annet. Endringen har blant annet sammenheng med:

Driftsrammene er justert for at tjenesteområdene samlet fikk for mye i demografikompensasjon i 2025. Det er i tillegg korrigert ut engangsutgifter i budsjettet for 2026, og mindre justeringer som følger av at man flytter oppgaver mellom ulike tjenesteområder.

Økonomisk oversikt og netto driftsresultat

Oversikten under viser utviklingen i driftsinntekter, driftsutgifter og finansutgifter. Tabellen viser også netto driftsresultat og forslag til disponering av netto driftsresultat.

4.1.12. Netto driftsresultat og disponering av netto driftsresultat.

	2026	2027	2028	2029	2030
Driftsinntekter	−22 059	−22 919	−23 002	−23 106	−23 243
Driftsutgifter	20 451	21 305	21 346	21 439	21 519
Brutto driftsresultat	−1 608	−1 614	−1 656	−1 667	−1 724
Netto finansutgifter	1 098	1 065	1 095	1 074	1 136
Netto driftsresultat	−510	−550	−561	−593	−587
Disponering eller dekning av netto driftsresultat:					
Overført til investering	239	295	355	359	376
Avsetning til bundne driftsfond	8	8	8	8	8
Bruk av bundne driftsfond	−22	−22	−22	−22	−22
Avsetning til disposisjonsfond	452	548	526	530	524
Bruk av disposisjonsfond	−167	−279	−307	−282	−299
Sum disponering av netto driftsresultat	510	550	561	593	587
Totalt	0	0	0	0	0
Netto driftsresultat som andel av driftsinntekter	**2,3%**	**2,4%**	**2,4%**	**2,6%**	**2,5%**

Netto driftsresultat viser hvor mye som kan disponeres til avsetninger og investeringer etter at driftsutgifter, renter og avdrag er betalt. Byrådet budsjetterer med et positivt driftsresultat i perioden. Dette brukes til økte investeringer, uten at gjeldsbelastningen øker for mye. Netto driftsresultatet består blant annet av nominell avkastning fra kraftfondet, som settes av på fond for å opprettholde realverdien av kraftfondet og for å finansiere investeringer neste år. Hovedårsaken til at kommunen har et godt netto driftsresultat, er nettopp avkastningen fra kraftfondet.

Investeringsbudsjettet 2027-2030

Investeringer i anleggsmidler

Til tross for nødvendige prioriteringer opprettholder dette forslaget et høyere investeringsnivå enn tidligere og vi foreslår å investere for om lag 15,5 milliarder kroner i planperioden 2027-2030.

Det er flere store investeringsprosjekter som ferdigstilles og flere som starter opp i planperioden.

Innenfor skoleinvesteringer foreslås det 1 109 millioner kroner til Tonstad skole, ny Smelteverket ungdomsskole og Brundalen skole - etablering av autismetilbud i perioden.

Til barnehagene setter byrådet av 90 millioner kroner til innredning av en ny seksjon i Leangen barnehage, samt 113 millioner kroner til rehabilitering av eldre barnehagebygg.

Byrådet foreslår å bevilge 731 millioner kroner til realisering av Ishall/Tiller idrettspark, Bydelsbasseng Øst og nytt kjøleanlegg i ungdomshallen og curlinghallen.

Helse og omsorg er det største satsingsområdet for byrådet. Byrådet foreslår å bevilge 1 953 millioner kroner til Heimdal HVS, inkl. bibliotek, Smelteverket HVS, Stokkbekken HVS og rehabilitering og utvidelse av Ilevollen HVS og Kystad HVS. I tillegg kommer utviklingen innenfor rehabilitering. Byrådet bevilger 51 millioner kroner i HØP-perioden til Søbstad rehabiliteringssenter. Det har et kostnadsoverslag på 700 millioner kroner. Byrådet vil i en egen sak tidlig i 2027 konkludere med om senteret skal rehabiliteres eller om det skal bygges nytt.

Videre settes det av 600 millioner kroner i planperioden til Krisesenteret, Forsterket botilbud Neste steg, Tyholt aktivitetstilbud, Tiller bofellesskap, Skarpsno bofellesskap BoA og Småhus. I tillegg foreslås det 102 millioner kroner til Vidarheim, et nytt bo- og avlastningstilbud for barn med sterke atferdsuttrykk.

For å ruste kommunen for fremtiden er velferdsteknologi helt kritisk. Byrådet setter av 86 millioner kroner til dette feltet, blant annet for å bytte ut trygghetsalarmer, oppgradere responssenteret og integrere fremtidig velferdsteknologi i helse- og sosialtjenestene.

Til kjøp av formålstomter foreslås det å bevilge netto 808 millioner kroner i perioden, dette inkluderer salg tilsvarende 120 millioner kroner.

I tråd med et økt fokus på sikkerhet og beredskap, prioriterer byrådet å investere i oppgradering av tilfluktsrom og etablering av nødstrømsløsninger for kommunens kritiske helseinstitusjoner.

Innenfor klimainvesteringer foreslås det å bevilge om lag 330 millioner kroner til Mindre investeringer klimatiltak og Utslippsfrie bygg og anleggsplasser.

4.1.13. Investeringer. Tall i millioner kroner. Løpende priser.

	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2029	Budsjett 2030	Sum 2027-2030
Barnehage	60	85	93	52	289
Skole	361	378	283	356	1 378
Barne- og familietjenesten	67	53	10	8	139
Helse og omsorg	480	464	471	663	2 079
Sosiale tjenester	100	155	70	10	335
Bolig	290	443	229	213	1 175
Idrett og friluftsliv	65	101	238	428	833

Kunst og kultur	42	59	46	19	166
Kirker og gravlunder	106	86	90	55	337
IT	197	90	113	48	447
Formålstomt	221	157	264	286	928
Eiendomsinvesteringer	151	105	108	123	487
Ubebygd bolig og næringsareal	45	42	92	30	210
Grunneieransvar	50	75	96	69	289
Veg	50	36	36	36	158
Vann	435	450	458	332	1 675
Avløp	400	415	424	432	1 671
Renovasjon	30	38	40	35	143
Byrom parker og grøntanlegg	45	54	34	34	165
Adm.- og driftsbygg	70	100	46	0	216
Miljøpakken	500	400	400	400	1 700
Samferdsel	22	136	141	5	304
Maskiner og utstyr	16	16	16	16	64
Klimainvesteringer	83	83	83	83	330
Sum investeringer	**3 883**	**4 021**	**3 880**	**3 732**	**15 517**

Finansiering av anleggsmidler

Kommunens investeringer har ulike finansieringskilder. Skoler, barnehager, helse- og velferdssenter, idrettsanlegg og andre investeringer knyttet til kommunens tjenesteproduksjon er i hovedsak finansiert av lån, betjent av bykassen. Her inngår også midler til å oppgradere kommunens bygningsmasse og til å skaffe tomter til fremtidige nye kommunale bygg. Investeringer knyttet til selvkostområdene (vann, avløp og avfall) og til boliger hvor kommunen mottar husleie, omtales som eksternfinansierte investeringer. Finansieringskostnadene til eksternfinansierte investeringskostnader belaster ikke bykassen. Miljøpakkeprosjekter finansieres i hovedsak med refusjoner, i form av statlige tilskudd og bompenger.

4.1.14. Sum investeringer og finansiering

	Budsjett 2027	**Budsjett 2028**	**Budsjett 2029**	**Budsjett 2030**	**Sum 2027-2030**
Investering	**3 883**	**4 021**	**3 880**	**3 732**	**15 517**
Bykassefinansierte lån	1 615	1 425	1 257	1 462	5 759
Eksternfinansierte lån	1 046	1 134	1 071	887	4 138
Mva.-kompensasjon	435	467	434	430	1 766
Refusjoner	427	476	468	349	1 720

Salgsinntekt	130	130	130	130	520
Tilskudd	23	111	238	170	542
Realavkastning fra kraftfondet	207	278	282	305	1 071
Sum finansiering	**3 883**	**4 021**	**3 880**	**3 732**	**15 517**

Gjeldsutvikling og låneopptak

Gjeldsutvikling

Med byrådets forslag til investeringer forventes kommunens lån til investeringer å øke fra 20,4 milliarder kroner ved inngangen til 2027 til om lag 26,6 milliarder kroner ved utgangen av 2030. Tabell 4.1.15 viser forventet gjeldsutvikling. Gjeldsbegrepet som benyttes er gjeld til investeringsformål, som er kommunens innlån til egne investeringer. Dette inkluderer bykassefinansierte og selvkostfinansierte investeringsprosjekter. Kommunens innlån til videreutlån (for eksempel startlån) er ikke inkludert i denne definisjonen.

4.1.15. Gjeldsutvikling. Løpende priser.

	2027	**2028**	**2029**	**2030**
Gjeld til investeringsformål per 1.1.	20 434	22 055	23 722	25 164
Låneopptak	2 461	2 559	2 328	2 349
Lovpålagte minimumsavdrag	−702	−758	−815	−865
Øvrige avdrag	−137	−135	−71	−89
Sum gjeld til investeringsformål 31.12.	**22 055**	**23 722**	**25 164**	**26 559**

Grønne lån

Kommunen har per 16.10.2026 4 033 millioner kroner i grønne lån i Kommunalbanken, noe som utgjør totalt 19 prosent av investeringslånene. Dette er lån til finansiering av prosjekter som tilfredsstiller Kommunalbankens krav til grønn finansiering. Vi vil fortsette arbeidet med å øke andelen grønne lån, gitt at de er konkurransedyktige. Dette synliggjør kommunens arbeid med klima- og miljøvennlige investeringer, og bidrar i tillegg til noe bedre rentebetingelser.

Låneopptak

I dette kapitlet presenteres vårt forslag til låneopptak for 2027-2030.

4.1.16. Låneopptak. Beløp i millioner kroner. Løpende priser.

	Vedtatt 2026	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2027-2030**
Investeringslån	2 027	2 461	2 559	2 328	2 349	9 697
Startlån	700	700	700	700	700	2 800
Sum låneopptak	**2 727**	**3 161**	**3 259**	**3 028**	**3 049**	**12 497**

Investeringslån

For å møte investeringsbehovet i investeringsbudsjettet for 2027 foreslår vi låneopptak på 2 461 millioner kroner i 2027. Vi foreslår et samlet låneopptak på 9 697 millioner kroner til investeringer i økonomiplanperioden 2027-30.

Videre utlån

Videre utlån består for tiden av startlånsordningen samt et utlån til Stiftelsen Trondheim Pirbad. Det har generelt sett vært høy etterspørsel etter startlån, og til tross for høye renter har utlånstakten vært på et høyt nivå også i 2026. Vi foreslår å videreføre lånerammen på 600 millioner kroner for den ordinære ordningen for å kunne møte behovet for lånemidler også i 2027. Finansiering av forsøksordningen for førstegangsetablerere videreføres i statsbudsjettet for 2027, og vi foreslår å søke om 100 millioner i ordningen også i 2027. Utlånet til Stiftelsen Trondheim Pirbad reduseres årlig i takt med avdragene stiftelsen betaler til Trondheim kommune.

Netto finansutgifter

I dette kapitlet presenterer vi anslag for kommunens finansinntekter og -utgifter. Anslagene er basert på renteforutsetninger etter Norges Banks publisering av Pengepolitisk rapport 3 i september 2026. Renteforutsetningene som ligger til grunn vises i tabell 4.1.17.

*4.1.17. **Budsjettert rentenivå. Prosent.***

	2027	2028	2029	2030
Budsjettert rente på bankinnskudd	5,36%	5,17%	4,87%	4,64%
Budsjettert gjennomsnittlig rente investeringslån	4,70%	4,72%	4,60%	4,51%
Budsjettert flytende rente på nye investeringslån	5,41%	5,27%	4,97%	4,74%
Budsjettert rente, nye fastrentelån (investering)	4,97%	4,85%	4,74%	4,66%
Rente på eksisterende fastrentelån (investering)	3,14%	3,19%	3,19%	3,24%
Budsjettert rente på alle fastrentelån (vektet)	3,27%	3,53%	3,53%	3,82%
Budsjettert rente på VARFS-området	5,71%	5,57%	5,27%	5,04%
Budsjettrente rentekompensasjon	5,01%	4,87%	4,57%	4,34%
Budsjettrente startlån, flytende	5,41%	5,27%	4,97%	4,74%
Budsjettrente startlån, fast	4,97%	4,85%	4,74%	4,66%
Budsjettert rente for byggelån	4,80%	4,82%	4,70%	4,61%
Budsjettert rente husleie	4,80%	4,82%	4,70%	4,61%

Netto finansutgifter forventes å øke med 11 millioner kroner fra vedtatt budsjett 2026 til 2027. Utviklingen utover i perioden vises i tabell 4.1.18.

4.1.18. Netto finansutgifter. Beløp i millioner kroner. 2027-kroner.

	Vedtatt 2026	2027	2028	2029	2030
Finansinntekter	−801	−939	−945	−949	−948
Finansutgifter	1 970	2 119	2 198	2 213	2 295
Netto finansutgifter	**1 169**	**1 180**	**1 252**	**1 264**	**1 347**

Finansinntekter

Den viktigste finansinntekten er utbytte fra Trondheim kommunes kraftfond (TKK). Andre finansinntekter er renteinntekter fra bykassens likviditet, videreutlån, startlån, byggelån og utbytte fra kommunens selskaper. De ulike inntektskildene er omtalt i tabellen nedenfor.

4.1.19. Finansinntekter. Beløp i millioner kroner. 2027-kroner.

	Vedtatt 2026	2027	2028	2029	2030
Nominell avkastning TKK	−470	−505	−493	−497	−490
Renteinntekter likviditet	−107	−142	−134	−124	−115
Interne renteinntekter byggelån	−26	−38	−36	−32	−31
Utbytte og eieruttak	−23	−23	−30	−30	−30
Renteinntekter startlån	−172	−225	−246	−262	−278
Renteinntekter videre utlån	−4	−7	−6	−5	−4
Sum finansinntekter	**−802**	**−939**	**−945**	**−949**	**−948**

Trondheim kommunes kraftfond (TKK)

Prognosen er at TKK ved inngangen til 2027 har en samlet kapital på 9,4 milliarder kroner. Dette etter at TKK er belastet for driftskostnader og utbytte til kommunen i årsoppgjøret for 2026.

En stor del av TKKs investeringer er rentebærende. Forward-kurvene (markedets forventning om renten frem i tid) som de fremsto i etterkant av Norges Banks renteprognoser i Pengepolitisk rapport 3 (PPR 3, september 2026) ligger til grunn for den prognostiserte avkastningen på renteplasseringene. Aksjeplasseringene utgjør 35 % av forvaltet kapital og antas å gi en årlig avkastning på 6,5 prosent, dette basert på erfaringsbasert skjønn.

TKKs budsjetterte nominelle avkastning settes til 5,4 prosent i 2027, fallende til 5,2 prosent i 2030. Dette i takt med et antatt fall i rentenivået utover i perioden. En nominell avkastning på i underkant av 5,4 prosent i 2027, fratrukket driftskostnader og budsjettert prisstigning (KPI) på noe over 2,2 prosent – som er Norges Banks prognose for prisveksten i 2027 (PPR 3) – gir en realavkastning i 2027 på 3,1 prosent. Det tilsvarer 290 millioner kroner og avsettes til TKKs bufferfond i årsoppgjøret for 2027, til bruk i 2028. Herav 278 millioner kroner til delfinansiering av kommunens realinvesteringer og de resterende 12 millioner kroner brukes av Kollektivfondet og Kulturfondet.

Det følger av TKKs vedtekter realverdien skal opprettholdes. Det gjøres ved at den delen av avkastningen som tilsvarer veksten i KPI, holdes tilbake i TKK. Norges Banks prognose er at prisveksten i HØP-perioden faller fra 2,2 til 2,0 prosent, det vil si ned til inflasjonsmålet. Det innebærer en økning i overføringene fra TKK til kommunens realinvesteringer, samtidig som det holdes tilbake midler i TKK som er tilstrekkelig for å opprettholde realverdien. For å opprettholde TKKs realverdi i 2027 isolert sett, legges det til grunn at 211 millioner kroner holdes tilbake, dette i samsvar med en budsjettert KPI-vekst på 2,2 prosent.

4.1.20. Disponering av budsjettert avkastning TKK. Beløp i millioner kroner. 2027-kroner.

	Vedtatt 2026	2027	2028	2029	2030
Nominell avkastning	−470	−505	−502	−497	−490
Driftskostnader	4	4	4	4	4
Utbytte til investeringer i kommunen, bruk året etter	215	278	276	293	289
Utbytte til Kulturfondet og Kollektivfondet, bruk året etter	9	12	12	12	12
Til TKKs bufferfond (KPI-avsetning)	242	211	211	188	186

Likviditet

Kommunen får renteinntekter fra plasseringer i bankinnskudd og likviditetsfond. Vi budsjetterer med renteinntekter på 142 millioner kroner i 2027, med en reduksjon til 115 millioner i 2030 som følge av forventning om fallende renter. Innskuddsrenta som ligger til grunn er 3-måneders pengemarkedsrente (nibor) med et påslag som følger av bankavtalen med vår hovedbankforbindelse.

Byggelånsrenter

Byggelånsrenter blir belastet av de kommunale byggeprosjektene i byggeperioden og inntektsføres bykassen. Vi foreslår at det budsjetteres med inntekter fra byggelånsrenter på 38 millioner i 2027. Utviklingen i planperioden følger den lånefinansierte delen av investeringskostnadene og rentenivået. Det er forventet at disse vil være på henholdsvis 36, 32 og 31 millioner i årene 2028-2030.

Utbytte

Trondheim kommune har eierinteresser i en rekke selskaper, som varierer fra forretningsmessig drift til samfunnsnyttige formål. Eierskapsmeldingen kommer i to deler. Del én gir prinsippene for Trondheim kommunes overordnede eierskapspolitikk, som omfatter alle selskap og foretak kommunen har eierskap i. Prinsippene er lagt til grunn for utarbeidelsen av del to, som er selskapsspesifikke eierstrategier for selskap og foretak som kommunen har vesentlige eierinteresser i. Den selskapsspesifikke eierstrategien omtaler Trondheim kommunes forventninger til utbytte.

Budsjettert utbytte i 2026 var 19,1 millioner kroner. Regnskapsført utbytte i 2026 er forventet å bli 9,1 millioner kroner. Avviket på 10 millioner kroner skyldes at Trondheim

Parkering AS har besluttet å ikke utbetale utbytte fra regnskapsåret 2025. Vi har mottatt utbytte som budsjettert fra Trondheim Kino AS, Leuthenhaven AS og Tempevegen 25 AS.

Retura TRV AS leverte et svakt årsresultat for 2025 på grunn av en reduksjon i avfallsvolum, kombinert med økte driftskostnader. Byrådet har iverksatt strukturelle grep for å få økonomien på rett kjøl. Byrådet mener det er usannsynlig at Retura TRV AS kan utbetale utbytte fra resultatet i 2026, men legger til grunn at utbyttekapasiteten er tilbake påfølgende år. Regnskapsåret 2025 var også svakt for Trondheim Parkering AS. Denne nedgangen skyldes økte driftskostnader og nedskrivninger av finansielle anleggsmidler. Byrådet har gjort strukturelle grep for å snu dette, og styret har satt i gang tiltak for å forbedre lønnsomheten, selskapets solide egenkapitalandel og gode likviditet bør tilsi det kan utbetales utbytte fra regnskapet i 2026.

Byrådet har lagt inn forventninger til utbytte til kommunen for perioden 2027-2030 som vist i tabell 4.1.21.

4.1.21. Forslag til utbytte i perioden. Millioner kroner.

	Vedtatt 2026	2027	2028	2029	2030
Retura TRV AS	0	0	7	7	7
Trondheim Kino AS	6	6	6	6	6
Trondheim Parkering AS	10	10	10	10	10
Leuthenhaven AS	2	3	3	3	3
Tempevegen 25 AS	1	1	1	1	1
Sum utbytte	**19**	**20**	**27**	**27**	**27**

Videre utlån - startlån

Vi foreslår at renteinntekter fra startlånsordningen budsjetteres til 225 millioner kroner i 2027. Det er lagt til grunn et gjennomsnittlig totalt utlån på om lag 5 milliarder kroner i 2027. Renteinntektene finansierer kommunens rente- og driftsutgifter knyttet til ordningen.

Videre utlån - Stiftelsen Trondheim Pirbadet

Utlån til Stiftelsen Trondheim Pirbad vil være på om lag 136 millioner kroner ved inngangen av 2027. Basert på de avtalene kommunen har med låntakeren er det forventet at renteinntektene blir på om lag 7 millioner kroner i 2027.

Finansutgifter

Det forventes at summen av finansutgifter, bestående av renter og avdrag, utgjør 2 119 millioner kroner i 2027.

4.1.22. Finansutgifter. Beløp i millioner kroner. 2027-kroner.

	Vedtatt 2026	2027	2028	2029	2030
Renteutgifter	1 061	1 280	1 322	1 361	1 396

Avdrag	909	839	875	852	899
Sum finansutgifter	**1 970**	**2 119**	**2 198**	**2 213**	**2 295**

Renteutgifter

I 2027 forventes samlede renteutgifter på 1 280 millioner kroner, en kraftig økning fra budsjettet i 2026. Rentenivået er merkbart høyere enn forutsatt i forrige HØP. Utover i perioden forventes renteutgiftene å øke videre på grunn av vekst i gjeldsnivået, men veksten dempes av svakt fallende rentenivå. Renteutgiftene er knyttet til investeringslån og kommunens ordninger for videreutlån.

4.1.23. Renteutgifter. Beløp i millioner kroner. 2027-kroner.

	Vedtatt 2026	2027	2028	2029	2030
Renteutgifter investeringslån	875	1 037	1 058	1 081	1 100
Renteutgifter startlån	182	237	259	276	292
Renteutgifter videre utlån	4	6	6	5	4
Sum renteutgifter	**1 061**	**1 280**	**1 322**	**1 361**	**1 396**

Investeringslån

Vi foreslår at renteutgifter på investeringslån budsjetteres til 1 037 millioner kroner i 2027. Renteutgiftene finansieres dels av bykassens midler og dels av byggelånsrenter, gebyrer fra VARFS-området (vann, avløp, renovasjon, feiing og slam), husleieinntekter og tilskudd fra rentekompensasjonsordningene. Sistnevnte ordning er statlige tilskudd til enkelte investeringer i skolebygg, sykehjem, omsorgsboliger og kirkebygg. Tabell 4.1.24 viser hvordan de ulike områdene bidrar til finansieringen.

4.1.24. Finansiering av renteutgifter til investeringslån. Beløp i millioner kroner. 2027-kroner.

	Vedtatt 2026	2027	2028	2029	2030
Renteutgifter investeringslån	875	1 037	1 058	1 081	1 100
Byggelånsrenter, intern inntekt	−26	−38	−36	−32	−31
Renteutgifter som dekkes av VARFS-området	−286	−368	−391	−400	−406
Renteutgifter som dekkes av husleie	−46	−35	−37	−42	−42
Tilskudd fra rentekompensasjonsområdene	−44	−46	−40	−33	−27
Renteutgifter finansiert av bykassen	**473**	**549**	**553**	**575**	**594**

Videre utlån - startlån

Vi foreslår at renteutgifter til startlån budsjetteres til 237 millioner kroner i 2027. Det er lagt til grunn et gjennomsnittlig innlån på om lag 5,4 milliarder kroner i 2027. Renteutgiftene finansieres ved renteinnbetalinger fra låntakerne og renteinntekter på ikke utlånte midler.

Videre utlån Stiftelsen Trondheim Pirbadet

Innlånet til videreutlån til Stiftelsen Trondheim Pirbad vil være om lag 136 millioner kroner ved inngangen til 2027. Basert på renteprognosene foreslår vi at renteutgiftene budsjetteres til 6 millioner kroner i 2027. Renteutgiftene finansieres av renteinnbetalinger fra stiftelsen.

Avdrag

Avdragene på investeringslån beregnes av nivået på investeringslån ved inngangen til hvert enkelt budsjettår. Ordinære avdrag beregnes for 2027 ut fra en avdragstid på 29,1 år. Dette tilsvarer en forventet avdragstid for minimumsavdrag, beregnet etter bestemmelsene i kommuneloven. For 2027 gir dette lovpålagte minimumsavdrag på 702 millioner kroner. I 2030 budsjetteres dette til 815 millioner kroner.

Øvrige avdrag er avdrag utover minimumsavdraget, og fungerer som en buffer mot renteøkninger. Det fungerer også som en buffer mot underestimering av minsteavdraget, som ikke er endelig kjent før årsregnskapet ferdigstilles.

4.1.25. Avdrag. Beløp i millioner kroner. 2027-kroner.

	Vedtatt 2026	2027	2028	2029	2030
Lovpålagte minimumsavdrag	728	702	743	784	815
Øvrige avdrag	182	137	132	68	84
Sum avdrag	**909**	**839**	**875**	**852**	**899**

5. Eiendomsskatt, gebyrer og brukerbetalinger

5.1. Innledning

Byrådet foreslår å videreføre inntekten fra eiendomsskatt i 2027 på samme nominelle nivå som i budsjettet for 2026

Eiendomsskatten justeres ikke i takt med forventet prisvekst for 2027, noe som innebærer en reell reduksjon i skatteinntektene. Samtidig forventes det inntektsvekst fra nye boliger og andre eiendommer på om lag 10 millioner kroner.

Samlede inntekter fra eiendomsskatt i 2027 anslås etter dette til 904 millioner kroner. For den enkelte eiendomseier innebærer forslaget ingen endringer i eiendomsskatten i 2027.

Renovasjon, vann, avløps- og feiegebyret foreslås økt i 2027. Samlet gir dette en husholdning som har en bolig på 150 m^2, en utgiftsøkning på 1 042 kroner.

Byrådet har i sitt forslag til gebyrer og egenbetalinger lagt til grunn at den kommunale deflatoren blir på 3,8 prosent i 2027. Kommunal deflator er et anslag for lønns-og prisveksten innenfor kommunesektoren.

Mer informasjon om pris, egenbetalinger, satser på kommunale avgifter og gebyrer for tjenester i Trondheim kommune, finner du på kommunens nettsider.

5.2. Eiendomsskatt

Byrådet har lagt følgende til grunn for å nå inntektsmålet for eiendomsskatt i forslaget til budsjett 2027:

- Totale inntekter fra eiendomsskatt i 2027 er budsjettert til 904 millioner kroner (894 millioner kroner i budsjett 2026 og 10 millioner kroner i estimert tilvekst i 2027).
- Eiendomsskatten prisjusteres ikke i 2027
- Skattefordelingen mellom bolig- og fritidseiendom, og annen eiendom (i hovedsak næring) opprettholdes.
- Skattesatsen for bolig- og fritidseiendommer opprettholdes på 2026-nivå og er på 2,65 promille.
- Skattesatsen for næringseiendommer opprettholdes på 2026-nivå og er på 3,37 promille.
- Bunnfradraget for bolig- og fritidseiendommer foreslås uendret og er 700 000 kroner.

For en bolig med markedsverdi (skattetakst) på 4,5 millioner kroner, som gir et skattegrunnlag på 2,45 millioner kroner, med dagens promillesats på 2,65 og bunnfradrag på 700 000 kroner, opprettholdes eiendomsskatten i 2027 på det samme nivået som i 2026 og er på 6493 kroner.

5.3. Gebyr- og avgiftsfinansierte områder

Gebyrer selvkostområdene

Prisen på mange kommunale tjenester skal beregnes etter prinsippet om selvkost. Det betyr at kommunen ikke kan kreve mer i betaling enn hva det koster kommunen å tilby tjenesten. Dette gjelder renovasjon, vann og avløp, slam, plan- og byggesaksbehandling, kart- og delingsforretning, eierseksjonering og feietjenester. For renovasjon er det et lovkrav at gebyrene skal følge prinsippet om selvkost. For de andre tjenestene er det ikke pålagt med full kostnadsdekning, men selvkost er gitt som øverste ramme for gebyrinntektene. Trondheim kommune har vedtatt at selvkostområdene skal ha full kostnadsdekning.

Selvkostprinsippet som finansieringsmetode betyr at en selvkostkalkyle ligger til grunn for hva en tjeneste kan prises med. Det finnes egne retningslinjer for å beregne selvkost for kommunale betalingstjenester. Det innebærer blant annet at kommunen må etterkalkulere de reelle kostnadene innenfor de aktuelle tjenesteområdene. Dette for å føre kontroll med at gebyrinntektene ikke overstiger kommunens egne kostnader med å produsere tjenesten.

Selvkostprinsippet praktiseres over en tre- til femårsperiode. Det innebærer at resultatet til selvkostområdene hvert år settes av på et såkalt selvkostfond og går inn i selvkostberegningen de påfølgende årene. Innenfor selvkostområdene som sokner til det tekniske området (vann, avløp, renovasjon, feiing og slam) kan man ha negative selvkostfond, mens innenfor selvkostområdene som tilhører plan- og bygningstjenester er det ikke tillatt med negative selvkostfond, og et negativt fondsresultat må derfor belastes bykassen. Tabellen under viser byrådets forslag til endring i gebyrer i 2027.

5.3.1. Oversikt over Byrådets forslag til endring i gebyrer for 2027.

	Gjennomsnittlig endring fra 2026 i prosent	
	Nominell endring	**Reell endring**
Avløpsgebyr	10,5	6,7
Tilknytningsgebyr avløp	3,8	0,0
Vanngebyr	12,5	8,7
Tilknytningsgebyr vann	3,8	0,0
Renovasjonsgebyr	0,0	−3,8
Slamgebyr	12,5	8,7
Tilsynsgebyr slam	3,8	0,0
Feiegebyr	0,0	−3,8
Gebyr for terrenginngrep i forurenset grunn	3,8	0,0
Gebyr for tilsyn og service av fyrkjeler	3,8	0,0
Byggesaksgebyr	16,0	12,2
Oppmålingsgebyr	15,0	11,2
Eierseksjoneringsgebyr	−50,0	−53,8
Gebyr planbehandling	10,0	6,2

I gebyrsakene til tekniske tjenester og plan- og bygningstjenester samt sak om grunnutleie fra eiendomstjenester, redegjøres det nærmere for endringene. Disse sakene vil bli politisk behandlet i desember 2026.

5.3.2. Oversikt over foreslått endring i avgifter byutvikling og finans for 2027

	Gjennomsnittlig endring fra 2026 i prosent	
	Nominell endring	**Reell endring**
Kart- og plantjenester	3,8	0,0
Leie av offentlig grunn	3,8	0,0

Avgifter knyttet til kart - og plantjenester, samt leie av offentlig grunn, foreslås økt med forventet lønns- og prisstigning, 3,8 prosent. For en nærmere redegjørelse for nivå og endring på de ulike tjenestene kommunen har innenfor utleie av grunn, henvises det til sak om avgifter knyttet til grunnutleie som legges fram til politisk behandling i desember.

Piggdekkgebyr

5.3.3. Oversikt foreslått nivå piggdekkgebyr sesongen 2026/2027. Pris i kroner.

Type oblat	**Pris**
Dagsoblat	35
Månedsoblat	450
Sesongoblat	1 400
Tilleggsgebyr ved manglende betaling	750

Piggdekksesongen varer i sesongen 26/27 fra 1. november 2026 til og med 5. april 2027. For biler med tillatt totalvekt på 3500 kilo eller mer skal gebyrsatsene oppgitt i tabellen ovenfor dobles. Satsene for piggdekkgebyr er bestemt i nasjonal forskrift og kan ikke endres av bystyret.

I forskriften for innføring av piggdekkgebyr i Trondheim er gebyrsonen definert til å være Trondheim kommunes grense.

Parkeringsavgifter

Byrådet foreslår en økning i parkeringsavgiftene i tråd med kommunal deflator, 3,8 prosent i 2027.

5.3.4. Parkeringspriser - endring 2026 til 2027

Avgiftstype	**2026**	**2027**
Parkeringsavgift 1 time indre sone	56	58
Parkeringsavgift 2 timer indre sone	123	128
Parkeringsavgift 3 timer indre sone	202	210
Parkeringsavgift ytre sone pr time	48	50
Boligsone bil nr 1 pr mnd	785	815
Boligsone bil nr 2 pr mnd	1 469	1 525

Boligsone bil nr 3 pr mnd	2 670	2 771
Boligsone næringsdrivende pr mnd	2 670	2 771
Boligsone omsorgskort pr mnd	785	815
Boligsone gjestekort pr uke	359	373
Servicebil avgiftsplasser pr døgn	454	471
Servicebil på særskilte plasser pr døgn	739	767

Forventet husleieutvikling i de kommunalt disponerte boligene

5.3.5. Oversikt over foreslått endring i satser kommunal husleie 2027

	Endring i satser fra 2026 til 2027	
	Nominell endring	**Reell endring**
Økning i tråd med konsumprisindeksen	3,2	0,0

Byrådet foreslår at kommunens husleiesatser for 2027 justeres med 3,2 prosent, i tråd med økning i konsumprisindeksen (Norges Bank) siste 12 måneder. Det er ikke nødvendig med en realendring av satsene på nåværende tidspunkt. Ved sammenligning av Trondheim kommunes husleie per 1. januar 2026 med SSBs predikerte månedlige leie for 2025, ligger kommunens leie i gjennomsnitt ca. 12 prosent lavere. Byrådet anslår at kommunen også i 2027 vil ha et husleienivå som ligger om lag 12 prosent under gjengs leie i markedet.

Endringer gjelder satsene som benyttes i beregningen av husleie. Endring av husleie i det enkelte leieforhold kan avvike fra dette, avhengig av tidspunktet for forrige husleieendring.

5.4. Sammenligning med andre storbyer

I 2025 hadde sju av tolv 12 ASSS- kommunene eiendomsskatt på boliger og fritidsboliger. Hvor mye en husstand betaler i eiendomsskatt, avhenger både av eiendomsskattesatsen, grunnlaget for beregning av eiendomsskatt og størrelsen på eventuelle bunnfradrag.

I tabell 5.4.1.presenteres en beregning over hvor mye ASSS- kommunene fikk inn i eiendomsskatt per innbygger fra boliger og fritidsboliger i 2025. ASSS står for aggregerte styringsdata for samarbeidende storkommuner.

5.4.1. Eiendomsskatt bolig- og fritidseiendom i kroner per innbygger, ASSS kommunene, regnskap 2025

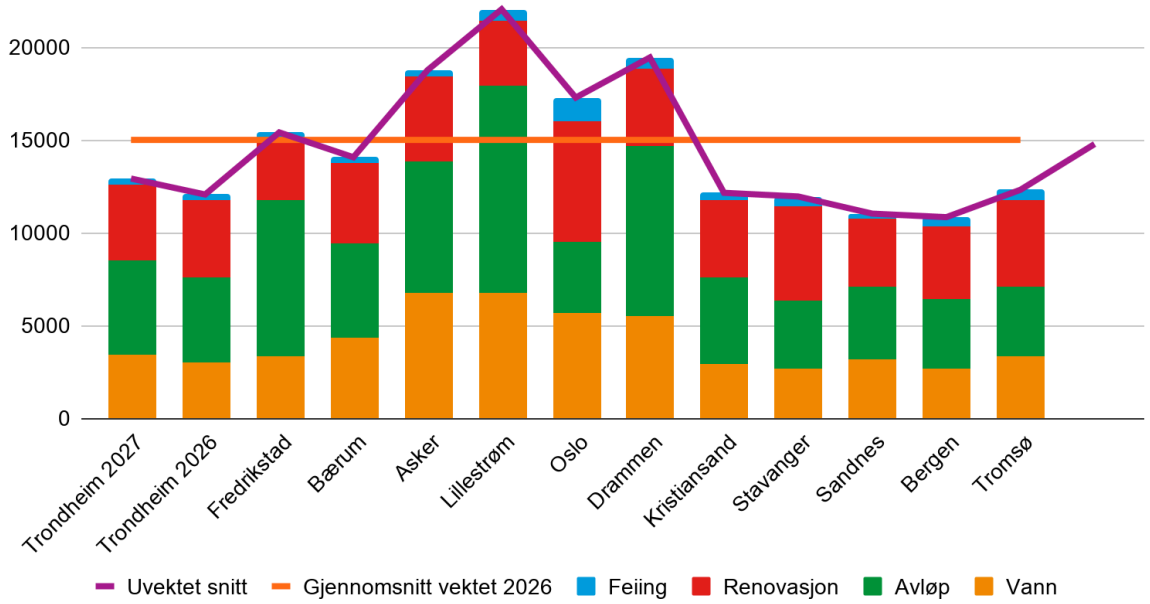
Kommune	
Fredrikstad	2949
Bærum	0
Oslo	876
Lillestrøm	301

Asker	0
Drammen	0
Kristiansand	2121
Sandnes	0
Stavanger	0
Bergen	2540
Trondheim	2892
Tromsø	1891

Tabell 5.4.1. viser at Trondheim og Fredrikstad hadde høyest inntekt fra eiendomsskatt på boliger og fritidsboliger per innbygger i 2025. Lillestrøm og Oslo hadde lavest inntekt fra eiendomsskatt per innbygger, mens Bærum, Asker, Drammen, Stavanger og Sandnes ikke hadde eiendomsskatt på boliger og fritidsboliger. Sandnes og Stavanger har kun eiendomsskatt på næringseiendommer.

Figur 5.4.2 viser hva husstandene i de ti største kommunene må betale i årsgebyr for vann, avløp, renovasjon og feiing (VARF) i 2026. Figuren viser videre anslag over hvor mye en husstand i Trondheim må betale i årsgebyr for 2027 gitt at byrådets forslag blir vedtatt. Vi har ikke data for de andre storkommunene for 2027.

5.4.2. Gebyrer for VARF ASSS kommunene i 2026

Figuren viser at Trondheim har et gebyrnivå som er lavere enn vektet gjennomsnitt for ASSS-kommunene i 2026. Mens en husstand i Trondheim i gjennomsnitt betaler 12 655 kroner i gebyrer, er vektet gjennomsnitt blant ASSS-kommunene 15 012 kroner. Byrådets

forslag til gebyrer i Trondheim for 2027 medfører at Trondheim også i 2027 ligger under snittet de andre storkommunene hadde i 2026. Det er grunn til å anta at også mange av de andre storkommunene vil øke gebyrene i 2026, som et eksempel har Oslo bebudet en økning i vanngebyret på 27,5 prosent. Sannsynligvis vil Trondheim ligge relativt langt under ASSS-snittet også i 2026. Gjennomsnittstallet for ASSS kommunene er preget av at vann- og avløpsgebyrene de siste årene har økt betydelig for noen av kommunene rundt Oslofjorden.

5.5. Oppvekst- og utdanning

5.5.1. Oversikt over foreslått endring i avgifter oppvekst for 2027. Gjennomsnittlig endring fra 2026 i prosent

	Gjennomsnittlig endring fra 2026 i prosent	
	Nominell endring	**Reell endring**
Skolefritidsordning	3,8	0,0
Barnehage	0,0	−3,8

Skolefritidsordning

Prisen for en halvplass i SFO på 1. til 3. trinn er gratis. Prisen på en helplass i SFO foreslås økt fra 1840 kroner til 1910 kroner fra 1. januar 2027.

For fjerdeklassingene er det fortsatt full foreldrebetaling. Brukerbetaling for skolefritidsordningen (SFO) foreslås økt fra 3680 kroner til 3820 kroner per måned for heltidsplass, og fra 2460 kroner til 2550 kroner per måned for halvtidsplass fra 1. januar 2027. Dette er en økning i tråd med anslått lønns- og prisvekst. Det er mulig å søke om moderasjon for familier med lav inntekt.

Barnehage

Maksimalpris for foreldrebetaling i barnehage fastsettes av staten. Byrådet foreslår at prisen for en heltidsplass i barnehage settes lik statlig fastsatt maksimalpris. I statsbudsjettet for 2027 er maksprisen foreslått til 1200 kr pr mnd. Trondheim kommune følger nasjonale regler for søskenmoderasjon i barnehage, som er 30 prosent for barn nummer to og gratis plass fra barn nummer tre. Videre følger kommunen nasjonale regler for moderasjon på grunnlag av lav inntekt, og tilbud om gratis kjernetid på 20 timer per uke for familier med lav inntekt, med barn i alderen to til fem år.

5.6. Helse og omsorgstjenester

5.6.1. Oversikt over foreslått endring i egenbetalinger i 2027

	Gjennomsnittlig endring fra 2026 i prosent	
	Nominell endring	**Reell endring**
Praktisk bistand i hjemmet	3,8	0,0
Matombringing til hjemmeboende	3,8	0,0
Korttidsopphold i institusjon*		
Dagsenteropphold*		
Fysioterapitjenester(kommunale)		
Fraværsgebyr/"ikke-møtt"gebyr fysioterapitjenester		
Tilleggstjenester	3,8	0,0
Vaksinering	3,8	0,0
Velferdsteknologi		

* *følger statens maksimalsatser*

Praktisk hjelp i hjemmet inkluderer tjenester som rengjøring og klesvask. Egenandelen settes basert på brukers inntekt og antall timer hjelp som mottas. Det er satt en maksimalpris per måned, avhengig av inntektsnivå. Statsbudsjettet for 2027 fastsetter en maksimalsats for personer med inntekter under 2G (to ganger grunnbeløpet i folketrygden), samt maksimalsatser for korttidsopphold i institusjoner og dagsentre. Byrådet foreslår å følge de statlige maksimalsatsene.

Egenbetaling for opphold i institusjoner er regulert i forskrift om vederlag for opphold i institusjon. Forskriften angir reglene som gjelder for egenbetaling ved langtids- og korttidsopphold i helse- og velferdssentre, samt for dag- og nattopphold.

Egenbetaling for kommunale fysioterapitjenester ble vedtatt i bystyresak 105/17 fra 2017, og ble først iverksatt fra HØP 2024 etter bystyrevedtaket den 21. desember 2023. Nivået på egenandeler for fysioterapitjenester fastsettes av staten, jf. forskrift om stønad til dekning av utgifter til fysioterapi. "Ikke-møtt"-takst for fysioterapitjenester videreføres. Gebyret utløses dersom en time avbestilles for sent eller ikke benyttes uten gyldig grunn. Dette er ment å sikre effektiv bruk av ressurser og kapasitet i tjenesten. Nivået og innretningen på dette gebyret, samt andre egenandeler, vil bli synliggjort i en egen sak om egenbetaling for helse- og omsorgstjenester. Denne saken legges fram for bystyret til behandling samtidig som HØP 2027-2030.

Byrådet foreslår å avvikle ordningen med egenandeler for trygghetsalarm og innføre gratis trygghetsalarm i Trondheim kommune for personer som har behov for tjenesten. Dette foreslås blant annet på bakgrunn av nye presiseringer til innretningen av ordningen fra Helsedirektoratet til landets kommuner.

5.7. Kultur og idrett

5.7.1. Oversikt over foreslått endring i avgifter kultur, idrett og kirke for 2027

	Gjennomsnittlig endring fra 2026 i prosent	
	Nominell endring	**Reell endring**
Leiepriser for idrettsanlegg	3,8	0,0
Betalingssatser for utlån/utleie av kommunale lokaler	3,8	0,0
Trondheim kulturskole	3,8	0,0
Kirke- og kirkegårdstakster	3,8	0,0

Leiepriser for idrettsanlegg

Det foretas en årlig prisjustering av utleiesatsene. Prisjusteringen gjelder leie av idrettsanlegg for arrangementer og kommunale tjenester knyttet til disse, samt billettpriser i Husebybadet. Prinsippene for kommunal utleie og prissetting er tidligere fastsatt gjennom bystyrevedtak 17. juni 2010, sak 67/10. Mindre justeringer er vedtatt i bystyret i årene 2014 til 2024, senest 12. desember 2024 (sak 222/24).

Gjeldende prinsipp og praksis for fri hall- og baneleie i Trondheim kommune står fast. Forøvrig legges kommunal deflator på 3,8 prosent i utgangspunktet til grunn for en gjennomsnittlig justering av prisene fra 1. januar 2027. Forslag på takster for 2027 legges fram som egen sak til bystyret i desember 2026.

Betalingssatser for utlån/utleie av kommunale lokaler

Ifølge *"Reglement for utlån av kommunale lokaler (utlånsreglementet)"* låner frivillige organisasjoner og aktører kommunale lokaler gratis, men det kan gjøres unntak. Eksempler på unntak er betaling for ekstra tilsynsvakt og renhold, når det er helt spesielle og ekstraordinære behov som ikke dekkes av det ordinære renholdet og vaktholdet, og utlån til overnatting. Ved utleie av kommunale lokaler til privatpersoner og virksomheter kan det tas betalt etter fastsatte betalingssatser. Disse satsene er beskrevet i utlånsreglementet for Trondheim kommune, vedtatt av formannskapet i sak 13/20. Justeringer av satsene ble vedtatt i bystyret 12. desember 2024 (sak 222/24).

Kommunal deflator på 3,8 prosent legges i utgangspunktet til grunn for en gjennomsnittlig justering av prisene fra 1. januar 2027. Forslag på betalingssatser for 2027 legges fram til bystyret i desember 2026.

Brukerbetaling ved Trondheim kulturskole

Brukerbetalingen i Trondheim kulturskole foreslås økt med deflator på 3,8 prosent fra 1. januar 2027. Det gis søskenmoderasjon på 50 prosent fra og med barn nummer tre. Det er mulig å søke på friplass for familier med lav inntekt, jfr bystyrsak 87/2026 : *Inntektsregulert*

moderasjon for brukerbetaling ved Trondheim kulturskole endres til at inntektsgrensen for friplass økes fra kr 400 000 til 4G (kr 520 640) fra 1.august 2026.

I sak 87/2026 ba bystyret om en sak som vurderer muligheten for å gi søskenmoderasjon fra barn nummer to. Dette vil byråden komme tilbake til i en egen sak, også knyttet til *Temaplanen for Trondheim kulturskole 2026–2030* som ble vedtatt i bystyret 23.09.2026. I tillegg vil byråden utrede en mer sosialt rettferdig moderasjonsordning. Byråden vurderer det som hensiktsmessig å se bestillingen i sak 87/2026 i sammenheng med denne utredningen, framfor å vurdere søskenmoderasjonen isolert.

Kirke- og kirkegårdstakster

I flg Gravferdsloven § 21: Avgifter for bruk av gravkapell, kremasjon og feste av grav fastsettes av kommunen etter forslag fra Kirkelig fellesråd.

Kommunal deflator på 3,8 prosent legges i utgangspunktet til grunn for en gjennomsnittlig justering av prisene fra 1. januar 2027. Forslag på takster for Trondheim for 2027 mottas fra Kirkelig fellesråd og legges fram som egen sak til bystyret i desember 2026.

5.8. Hva koster gebyrer og brukerbetaling for en eksempelfamilie?

Eksemplet nedenfor viser hvor stor endring en familie med to barn vil få i gebyrer og brukerbetalinger i 2026. I beregningene er følgende lagt til grunn:

- Familien har et barn med fulltidsplass i barnehagen
- Familien har et barn med fulltidsplass i skolefritidsordningen (SFO)
- Familien har en elevplass i kulturskolen
- Familien har en vannmåler og et forbruk på 150 kubikkmeter. For renovasjon forutsettes bruk av tre beholdere på 140 liter
- Eiendomsskatt er beregnet med grunnlag i budsjettert inntekt fra eiendomsskatt på bolig- og fritidseiendommer, delt på innbyggere og multiplisert med fire (antall medlemmer i husholdningen)
- Det er lagt til grunn at øvrige endringer i gebyrer eller moderasjonsordninger ikke får konsekvenser for familien

*5.8.1. **Nominell økning i brukerbetalinger og gebyrer for en familie med to barn. Tall i kroner.***

	2026	2027	Endring
Et barn i barnehage, full plass	13 200	13 200	0
Et barn i SFO andre trinn, full plass	20 240	21 010	770
Et barn i kulturskolen	4 925	5 110	185
Årsgebyr renovasjon, vann, avløp og feiing	15 039	16 081	1 042
Eiendomsskatt	11 552	11 552	0
Sum	**64 956**	**66 953**	**1 997**

De samlede kostnadene for eksempelfamilien øker med 3,1 prosent. Det er lavere enn anslaget for pris- og lønnsvekst på 3,8 prosent, som byrådet har lagt til grunn i handlings- og økonomiplanen.

5.9. Gebyrbalansen

Selvkostforskriften stiller som krav at det i kommunens handlings- og økonomiplan skal utarbeides 4 årlige budsjettplaner for områdene vann, avløp og renovasjon. I forbindelse med regnskapsavslutningen for 2026 vil det bli utarbeidet en etterkalkyle for selvkostområdene. Inngående balanse på selvkostfond og bruk av selvkostfond for budsjett 2027 vil påvirkes dersom etterkalkylen avviker fra prognosen for 2026. Kalkylene er utarbeidet i henhold til retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester, utgitt av Kommunal- og regionaldepartementet februar 2014 (H-3/14) og veileder til selvkostforskriften november 2020 (H-2465). Avskrivninger er beregnet med grunnlag i anleggsmidlenes netto anskaffelseskostnader og økonomiske levetider. Kalkulatorisk rentekostnad er avkastning på bundet kapital definert som avskrivningsgrunnlag i budsjettåret. Kalkylerenten settes lik niborrenten med et tillegg på 0,7 prosentpoeng. Det er for 2027 lagt til grunn en kalkylerente lik 5,19 prosent inklusiv tillegget. Det vil ha stor betydning for kostnadsnivået innenfor vann- og avløpsområdet dersom faktisk rente avviker vesentlig fra renten lagt til grunn i budsjettet. Blir avviket på ett prosentpoeng utgjør det om lag 40 millioner kroner i endrede renteutgifter for de to selvkostområdene

5.9.1. Kostnader og inntekter i løpende kroner 2027-2030, renovasjon

	2027	2028	2029	2030
Direkte driftskostnader	414 236 635	441 142 852	458 323 662	481 197 715
Indirekte kostnader	368 002	380 008	392 434	405 295
Avskrivninger	9 232 857	11 592 857	15 277 857	18 310 147
Kalkulatorisk rentekostnad	4 162 738	5 102 907	6 310 652	7 306 968
Sum utgifter (gebyrgrunnlag)	**428 000 232**	**458 218 624**	**480 304 605**	**507 220 125**
Gebyrinntekter	−423 518 499	−422 925 618	−431 373 387	−452 942 056
Andre inntekter	−5 262 000	−5 436 000	−5 599 000	−5 767 000
Sum inntekter	**−428 780 499**	**−428 361 618**	**−436 972 387**	**−458 709 056**
Resultat før avsetninger	**−780 267**	**29 857 006**	**43 332 218**	**48 511 069**
Avsetning til selvkostfond	118 413 107	92 673 250	53 629 591	8 512 185
Bruk selvkostfond	0			
Resultat etter avsetning	**121 749 989**	**126 818 815**	**100 355 472**	**59 019 068**
Inngående balanse selvkostfond	117 632 840	122 530 256	96 961 809	57 023 254

Netto avsetning selvkostfond	780 267	−29 857 006	−43 332 218	−48 511 069
Renter selvkostfond	4 117 149	4 288 559	3 393 663	1 995 814
Utgående balanse selvkostfond	**122 530 256**	**96 961 809**	**57 023 254**	**10 507 999**
Nominell endring gebyrnivå	**0,0%**	**0,0%**	**2,0%**	**5,0%**

5.9.2. Kostnader og inntekter i løpende kroner 2027-2030, avløp

	2027	**2028**	**2029**	**2030**
Direkte driftskostnader	199 835 870	206 025 123	212 396 645	218 960 274
Indirekte kostnader	4 305 898	4 452 298	4 603 676	4 925 934
Avskrivninger	83 853 819	96 793 847	104 254 230	110 933 493
Kalkulatorisk rentekostnad	204 159 328	220 023 133	225 641 478	231 942 217
Sum utgifter (gebyrgrunnlag)	**492 154 915**	**527 294 401**	**546 896 029**	**566 761 918**
Gebyrinntekter	−484 129 238	−523 313 974	−545 197 395	−567 973 936
Andre inntekter	−3 075 058	−3 145 609	−3 218 560	−3 373 859
Sum inntekter	**−487 204 296**	**−526 459 583**	**−548 415 955**	**−571 347 795**
Resultat før avsetninger	**4 950 619**	**834 818**	**−1 519 926**	**−4 585 877**
Avsetning til selvkostfond			1 519 926	4 585 877
Bruk selvkostfond	4 950 619	834 818		
Resultat etter avsetning	**−4 950 619**	**−834 818**	**1 519 926**	**4 585 877**
Inngående balanse selvkostfond	6 652 991	1 946 523	1 196 457	2 818 281
Netto avsetning selvkostfond	−4 950 619	−834 818	1 519 926	4 585 877
Renter selvkostfond	244 151	84 752	101 898	259 223
Utgående balanse selvkostfond	**1 946 523**	**1 196 457**	**2 818 281**	**7 663 381**
Nominell endring gebyrnivå	**10,5%**	**8,0%**	**4,0%**	**4,0%**

5.9.3. Kostnader og inntekter i løpende kroner 2027-2030, vann

	2027	**2028**	**2029**	**2030**
Direkte driftskostnader	174 909 113	183 268 354	186 557 106	192 402 253
Indirekte kostnader	2 906 285	2 993 474	3 083 278	3 144 944

Avskrivninger	70 366 045	79 587 366	88 543 256	95 546 505
Kalkulatorisk rentekostnad	158 686 392	175 266 705	185 322 405	192 503 268
Sum utgifter (gebyrgrunnlag)	**406 867 835**	**441 115 899**	**463 506 045**	**483 596 970**
Gebyrinntekter	−393 838 326	−435 546 564	−465 726 615	−485 080 359
Sum inntekter	**−393 838 326**	**−435 546 564**	**−465 726 615**	**−485 080 359**
Resultat før avsetninger	**13 029 509**	**5 569 335**	**2 220 570**	**1 483 389**
Avsetning til selvkostfond			1 594 291	332 612
Bruk selvkostfond	13 029 509	5 569 335		
Resultat etter avsetning	**−13 029 509**	**−5 569 335**	**1 594 291**	**332 612**
Inngående balanse selvkostfond	18 105 649	5 756 774	356 252	2 653 643
Netto avsetning selvkostfond	−13 029 509	−5 569 335	2 220 570	1 483 389
Renter selvkostfond	680 634	168 813	76 821	171 826
Utgående balanse selvkostfond	**5 756 774**	**356 252**	**2 653 643**	**4 308 858**
Nominell endring gebyrnivå	**12,5%**	**11,0%**	**7,0%**	**4,0%**

5.9.4. Utgifter og inntekter i løpende kroner 2026-2029, feiing

	2027	2028	2029	2030
Direkte driftskostnader	20 171 253	23 779 815	24 838 806	25 950 746
Indirekte kostnader	130 553	130 553	130 553	130 553
Avskrivninger	276 989	276 989	276 989	276 989
Kalkulatorisk rentekostnad	61 153	61 153	61 153	61 153
Sum utgifter (gebyrgrunnlag)	**20 639 948**	**24 248 510**	**25 307 501**	**26 419 441**
Gebyrinntekter	−21 243 250	−21 982 515	−22 966 233	−23 993 972
Andre inntekter				
Sum inntekter	**−21 243 250**	**−21 982 515**	**−22 966 233**	**−23 993 972**
Resultat før avsetninger	**−603 302**	**2 265 995**	**2 341 268**	**2 425 469**
Avsetning til selvkostfond	−603 302	2 265 995	2 341 268	2 425 469
Bruk selvkostfond	0	0	0	0
Resultat etter avsetning	**−913 458**	**4 869 958**	**4 924 103**	**4 987 520**
Inngående balanse selvkostfond	5 862 920	6 759 368	4 831 341	2 731 640
Netto avsetning selvkostfond	603 302	−2 265 995	−2 341 268	−2 425 469
Renter selvkostfond	293 146	337 968	241 567	136 582
Utgående balanse selvkostfond	**6 759 368**	**4 831 341**	**2 731 640**	**442 753**
Nominell endring gebyrnivå	**0,0%**	**4,0%**	**5,0%**	**5,0%**

6. Oppvekst og utdanning

Oppvekst- og utdanningssektoren er en av de viktigste investeringene i framtida. Økt kvalitet, tidlig innsats og tilpasset opplæring er med på å gi barn og unge like muligheter. Gjennom å gi barnehager og skoler økt handlingsrom, gir man tillit til at enhetene selv kan ta de valgene de mener er best for sine barn og unge.

I tråd med Leangenerklæringen, Trondheimsløftet og Stein Saks Papir - temaplanen for sterke barne- og ungdomsfellesskap, lovverk og andre statlige føringer, skal virksomhetsområdene samarbeide og samhandle for å skape inkluderende og likeverdige oppvekstforhold. Vi må jobbe sammen med barn, ungdom og familier, og med godt tverrfaglig samarbeid. Ved å ta barn og unges perspektiver med i utformingen av tjenestene, styrkes kommunens evne til å tilby mer treffsikre og bærekraftige tjenester.

Byrådsområdet Oppvekst og utdanning omfatter virksomhetsområdene barnehage, skole og mestring og inkludering, herunder Dagskolen, Trondheim Voksenopplæring og Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT). Virksomhetsområdene samarbeider tett med barne- og familietjenesten (BFT) og andre byrådsområder.

I Trondheim drives om lag 60 prosent av barnehagene kommunalt og 40 prosent privat. I underkant av ti prosent av elevene går på private skoler. Mens kommunen er ansvarlig eier for kommunale barnehager og grunnskoler, har private barnehager og skoler sine egne eiere. Eierne har det juridiske og pedagogiske ansvaret for sine enheter.

De ulike barnehagene og skolene representerer et mangfold i beliggenhet, størrelse og pedagogisk profil. Kommunen skal, i tråd med lovverket, likebehandle de kommunale og private barnehager og skoler, og arbeide for et godt samarbeid om utvikling av tilbudene uavhengig av eierform.

Utfordringer

De aller fleste barn og unge i Trondheim trives i barnehage og skole. De har venner og en trygg ramme rundt seg. Likevel er det noen som har det vanskelig og faller utenfor sosialt, faglig eller økonomisk. Deltakelse i utdanning og arbeidsliv er avgjørende for å forebygge langvarig utenforskap.

Enhetsledere opplever det som krevende å møte alle behov, forventninger og krav innenfor de økonomiske rammene. Arbeidstakerorganisasjonene løfter også denne problemstillingen.

Utenforskap påvirker elevenes resultater og kan også komme til uttrykk gjennom bekymringsfullt fravær og utagerende atferdsuttrykk. Gjennom de ti siste årene har blant annet Folkehelseinstituttet rapportert en økning i psykiske helseplager blant barn og unge. Selv om denne utviklingen nå viser tegn til å flate ut, opplever fortsatt en del barn og unge utfordringer. Det har også vært en markant økning i antall barn med autismespekterforstyrrelser, særlig blant barn med innvandrerbakgrunn. Elever med store og vedvarende helseutfordringer øker også i antall, og gir økte kostnader i en fra før presset skolesektor.

I tillegg beskriver rektorene en endret hverdag i skolen, med mer vold og en økning i antall elever med høyt fravær. Den voksende gruppen av barn og unge som krever flere og ulike typer ressurser fører til en utfordrende situasjon for både ansatte og tjenestene samlet.

Sykefravær og bemanningsnormer påvirker driften av barnehager og skoler, og må følges opp godt for å sikre stabilitet og kvalitet. I skolen har det vært positive effekter av byrådets strukturerte arbeid med sykefraværsoppfølging, og dette systematiske arbeidet må fortsette i både barnehager og skoler. Barnehager som har høyt fravær sliter i perioder med å skaffe vikarer. Bruk av vikarer medfører betydelige kostnader, og det skaper mindre forutsigbarhet for barna og driften når det faste personalet må erstattes.

Satsing på formell utdanning i introduksjonsprogrammet er en hovedstrategi for god integrering av flyktninger i samfunns- og arbeidsliv. Tall fra de fem årene viser likevel at omtrent en fjerdedel av flyktninger som bosettes i kommunen, har lav eller ingen utdanning fra før.

Området Oppvekst og utdanning har over tid hatt utfordringer med sannsynlig underrapportering og håndtering av avvik. Målrettet opplæring har ført til at avvikssystemet brukes mer, i både barnehager og skoler, og det er et kontinuerlig arbeid å sikre at systemet brukes aktivt til oppfølging og forbedring. Flest avvik gjelder vold og trusler mot ansatte, og det jobbes derfor systematisk med kompetanseheving innen forebygging og håndtering av slike hendelser.

Mål og indikatorer

Det er fastsatt fire mål for byrådsområdet i perioden 2027-2030. For å følge opp måloppnåelsen i de enkelte enhetene er det valgt indikatorer som beskriver drifts- og tilstandsbildet. Enkelte indikatorer måles med tall, mens andre vurderes ut fra enhetenes egne beskrivelser.

	Hovedmål	Indikator
1.	Alle barn, elever og foreldre opplever tidlig innsats og sammenheng i tjenestene	1. Evaluering fra helhetlig modell/sluttrapport fra pilot "Tett på", PPT. Kvalitative beskrivelser og implementering av ny praksis
		2. Økende antall systemsaker - mer forebyggende arbeid inn i barnehage og skole for å styrke det allmennpedagogiske arbeidet på gruppenivå
		3. Barn og unge opplever et likeverdig tilbud ved at alle barnehager deltar aktivt i realiseringen av helhetlig modell for inkluderende praksis.
		4. Antall saker med hvor barn og elever raskt får hjelp gjennom tidlig innsats-saker i PPT
2.	Alle barn og elever opplever mestring, fellesskap og medbestemmelse	1. Positiv utvikling i leseferdigheter blant elevene på 5. og 8. trinn (nasjonale prøver)
		2. Positiv utvikling i gjennomsnittlig grunnskolepoeng blant avgangselevene på 10. trinn
		3. Positiv utvikling i hva elevene svarer på spørsmål om praktisk og relevant undervisning i Elevundersøkelsen
		4. Positiv utvikling i hva elevene svarer på spørsmål knyttet til trivsel/mobbing i Elevundersøkelsen og MEST-undersøkelsen
		5. Redusert antall elever med høyt bekymringsfullt skolefravær

3. Styrket kompetanseheving, faglig utvikling og innovasjon.	1. Kompetanseplaner på de tre virksomhetsområdene er oppdatert 2. Forbedret resultat i hva ansatte svarer på følgende spørsmål i Arbeidsmiljøundersøkelsen: Hjelper din nærmeste leder deg til å utvikle dine ferdigheter?
4. Oppvekst- og utdanningssektoren er bærekraftig, til beste for innbyggere og ansatte.	1. Redusert sykefravær blant ansatte 2. God økonomistyring og budsjett i balanse ved enhetene 3. Økt gjennomføring blant trondheimselever på videregående opplæring

Strategier og prioriteringer

Tilhørighet i trygge og inkluderende miljø er den viktigste faktoren for å fremme god helse og livskvalitet blant barn og unge. I Leangenerklæringen har byrådet satt som mål å skape gode arenaer for helse, trivsel og læring gjennom trygge og inkluderende barnehage- og skolemiljø, sammen med elever, foreldre og andre aktører. Byrådet vil videreføre arbeidet med å legge til rette for høy kvalitet i undervisningen, slik at elevene kan bygge solid kompetanse og oppleve mestring.

Byrådet vil også fortsette innsatsen for å realisere temaplanen Stein Saks Papir. Innen Oppvekst og utdanning er det et overordnet mål at barn, unge og familier får reell medvirkning. De skal delta aktivt i planlegging, beslutninger og evaluering av tilbud. Dette innebærer å følge prinsippene i FNs barnekonvensjon, og å oppfylle kravene i barnehageloven og opplæringsloven om å systematisk sikre at barn og elever medvirker i utviklingen av barnehagen og skolen som organisasjon. Det er avgjørende at hjelpen som gis er tverrfaglig og tar utgangspunkt i behovene til barn, unge og deres familier. Ofte vet de selv best hvilke løsninger og tiltak som fungerer.

Oppvekstområder

Prinsippet “Alle barn er alle voksnes ansvar” er førende for alle kommunens tjenester. Vi skal derfor kontinuerlig jobbe for å styrke samarbeidet mellom offentlige virksomheter. Barnehagene og skolene er universelle arenaer for fellesskapsbyggende aktiviteter. For å understøtte dette ble kommunen fra august 2026 inndelt i 13 oppvekstområder.

Oppvekstområdene innebærer ingen organisatoriske endringer, men er en ny, uformell struktur for samarbeid. Strukturen skal styrke samarbeidet mellom kommunale skoler og barnehager, men omfatter også samarbeidende tjenester som PPT og barne- og familietjenesten. Private barnehager og skoler inviteres også til å delta. Ambisjonen er at samarbeidet gradvis skal inkludere flere samarbeidspartnere fra kommunal, privat og frivillig sektor.

Gjennom lokal kunnskap og skreddersydde data skal hvert oppvekstområde identifisere sine utfordringer og muligheter. Dette gir mulighet til å lage treffsikre tiltak basert på lokal kontekst og behov. Ved å jobbe tettere sammen innen oppvekstområdet kan innbyggerne tilbys et mer helhetlig og sammenhengende tjenestetilbud.

For å realisere ambisjonen skal hvert oppvekstområde jobbe i felles retning mot:

- Styrket tverrfaglig og tverrsektorielt samarbeid.
- Økt kvalitet og sammenheng i overganger.
- Økt inkludering av barn, unge og foreldre i sine lokalsamfunn.

Forebygging av sykefravær

Byrådet er opptatt av barnehagen og skolen som en helsefremmende arbeidsplass, og at de jobber systematisk med forebygging av sykefravær. Dette skal blant annet skje gjennom kompetanseheving, lederutvikling og en systematisk gjennomgang av mulige årsaker til fravær. En målrettet innsats må ta utgangspunkt i sektorens særpreg og utfordringsbilde.

Bedre skolestart

Overganger er sårbare for både barn og foreldre, og skolestart er en milepæl som kan oppleves krevende. Byrådet vil gi alle barn en bedre skolestart ved å legge til rette for et godt samarbeid mellom barnehagene og skolene. Bedre overganger og økt faglig sammenheng er blant de viktigste oppgavene oppvekstområdene vil jobbe med i 2027.

Flere unge inn i arbeid, utdanning og opplæring

Å forebygge utenforskap er en viktig oppgave for alle som jobber med barn og unge, og et viktig område for byrådet. Utenforskap kan oppstå gjennom hele oppveksten og få negative konsekvenser både for den enkelte og for samfunnet. Det er et mål på tvers av byrådsområdene å få flere unge inn i arbeid, utdanning og opplæring, slik at de på sikt mestrer egne liv godt. Byrådet vil fremme tidlig innsats, helsefremmede tiltak og forebygging for å motvirke og forebygge ungt utenforskap, blant annet gjennom programmet Ungt Løft. Programmet skal bidra til at flere unge mellom 15 og 29 år i Trondheim kommune er i jobb, utdanning eller opplæring. Programmet gjennomføres i perioden 2024-2032.

Styrking av laget rundt barnet

For at barnehager og skoler skal lykkes med samfunnsoppdraget sitt, må de samarbeide godt på tvers av virksomhetsområdene. Virksomhetsområdet Mestring og inkludering fungerer som en viktig brobygger i dette arbeidet. De bidrar til å styrke laget rundt barn og elever, og støtter barnehagene og skolene i det forebyggende arbeidet, samt i kompetanse- og organisasjonsutviklingen deres.

Trondheim kommune har gjennom seks år deltatt i det nasjonale prosjektet "Tett på", og vil også delta i videreføringen av prosjektet. Erfaringene fra dette arbeidet kommer godt med i arbeidet videre med å styrke laget rundt barn og elever, og å støtte barnehagene og skolenes oppfølging av samfunnsoppdraget sitt. "Tett på" har blant annet fokus på at PPT jobber mer direkte ute i barnehager og skoler, og hvordan samarbeidet mellom barnehage, skole og samarbeidende tjenester bidrar til å bygge sterkere tverrfaglig kompetanse rundt barn og unge. Målet er at flere får tidlig og inkluderende hjelp i sine vanlige omgivelser før utfordringene vokser seg for store.

Tiltak for god integrering

Formell kvalifisering øker sjansen for varig tilknytning til arbeidslivet. For nybosatte flyktninger og innvandrere kan slike kvalifiseringsløp ta flere år. Norskopplæring finansieres av staten gjennom et tilskudd per deltaker. Integreringsloven fra 2020 legger opp til at hovedsporet for bosatte flyktninger er å skaffe seg utdanning tilpasset behovet for arbeidskraft. Trondheim kommune har over tid satset på at flere flyktninger skal få utdanning og komme raskt ut i arbeid. Byrådet vil sette i gang prosjekter med yrkesrettet norskopplæring i samarbeid med Nav og arbeidsgivere, slik at flyktninger og innvandrere får en god start på integreringen.

Opptrappingsplan barnehage og skole

Bystyret har i forbindelse med Handlings- og økonomiplan 2025-2028 bedt byrådet om en opptrappingsplan for grunnbemanning i barnehage og skole. Dette er i tråd med Leangenerklæringen. Styrket bemanning og et sterkere lag rundt barna skal gi bedre oppfølging og en bedre arbeidshverdag. Tilstrekkelige ressurser er helt avgjørende for å oppfylle lovkravene og sette inn tidlig innsats. Slik kan vi forebygge utenforskap og frafall, noe som gir store gevinster for samfunnet på sikt.

Trondheim har den høyeste elevtettheten blant ASSS-kommunene (14,7 elever per lærer mot snittet på 13,5). I barnehagene er situasjonen krevende fordi bemanningsnormen i praksis kun dekker tre timer av åpningstiden, samtidig som andelen ressurskrevende ettåringer har økt og levekårsforskjeller krever ekstra oppfølging.

Byrådet vil fortsette å jobbe for at sektoren får økte ressurser. Slik kan vi sikre like forutsetninger for å følge lovpålagte krav og gi den tilretteleggingen hvert enkelt barn har vedtak om. Opptrappingen må derfor sees i sammenheng med flere budsjettår, der opptrappingen skjer trinnvis ut fra de ressursene kommunen samlet sett kan prioritere til satsinger på barn og unge. En opptrapping må derfor skje gjennom prioriteringer i kommende handlings- og økonomiplaner.

6.1. Barnehage

Om området

Barnehagene i Trondheim kommune består av både kommunale og private barnehager for barn i alderen 1 - 6 år. Forholdet mellom plasser i kommunale og private barnehager er om lag 60/40 prosent.

Barnehagene i Trondheim representerer et mangfold både når det gjelder eierform, beliggenhet, størrelse og satsingsområder.

- 205 barnehager
- 13 åpne barnehager
- 10 245 barn i barnehager
- 1 843 årsverk i kommunale barnehager
- 1 188 årsverk i private barnehager
- 242 årsverk helhetlig modell - kommunale og private barnehager
- 2,9 prosent av barn i kommunale barnehager har vedtak om spesialpedagogisk hjelp
- 1,6 prosent av barn i private barnehager har vedtak om spesialpedagogisk hjelp

Om private barnehager

Kommunen har en barnehagestruktur der omtrent 40 prosent av barnehageplassene leveres av private eiere. Finansieringsmodellen for de private barnehagene er lovregulert og baserer seg på kommunens egne drifts- og kapitalkostnader fra to år tilbake. Dette gjør at kommunens driftsbudsjett i stor grad på dette området er bundet opp til finansiering av de private barnehagene. I tillegg har området lovpålagte bemanningsnormer, noe som gjør handlingsrommet mindre på både kommunal og privat side.

Helhetlig modell for inkluderende praksis

En god oppvekst varer livet ut, og en god start på utdanningsløpet starter i barnehagen. Byrådet vil at barnehagebarnas hverdag skal preges av lek, fellesskap og glede gjennom én overordnet satsing: Helhetlig modell for inkluderende praksis. Gjennom dette arbeidet skal hele barnehagesektoren i Trondheim, både kommunal og privat del av sektor, styrke kvaliteten på det allmennpedagogiske tilbudet i tett sammenheng med utvikling av spesialpedagogisk hjelp og støtte. Virksomhetsområdet har også som mål å utvikle barnehagen som en kontinuerlig lærende organisasjon med fokus på tjenestekvalitet. For alle barnehager i Trondheim skjer dette gjennom en felles kompetanseplan som realiseres i profesjonelle læringsfellesskap, i tett partnerskap med universitets- og høgskolesektoren.

At barna går i barnehagen er viktig for språkutvikling og integrering i lokalsamfunnet. Byrådet vil fortsette å prioritere tiltak slik at barn med minoritetsbakgrunn starter i barnehage sammen med sine jevnaldringer. Tiltakene skal utvikles sammen med de virksomhetsområdene som er i kontakt med familiene før barnehagealder.

Økonomisk status

Byrådet forventer at barnehageområdet vil gå med et lite mindreforbruk i 2026.

Sammenligning med andre kommuner

Tabell 6.1.1. viser indikatorer for Trondheim og ASSS-kommunenes ressursbruk innenfor barnehage, samt likheter og forskjeller mellom Trondheim og ASSS-kommunene.

Trondheim har omtrent samme ressursbruk som gjennomsnittet i ASSS. Ressursbruken er korrigert for forskjeller i utgiftsbehov mellom kommunene. Trondheim har en betydelig høyere andel barn i barnehage enn snittet for ASSS-kommunene. Både kommunale og private barnehager i Trondheim ligger på ASSS-snittet når det gjelder antall barn per årsverk. Trondheimsregionen har så langt hatt god tilgang på barnehagelærere, og andel barnehagelærere blant de ansatte ligger betydelig over ASSS-snittet.

6.1.1. Utvalgte nøkkeltall for Trondheim - ASSS, 2025

	2024	2025				
Indikator	**Trondheim**	**Trondheim**	**Oslo**	**Bergen**	**Stavanger**	**ASSS**
Prioritet						
Ressursbruksindikator barnehage	0,990	1,003	1,027	1,014	1,020	1,000
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år, kroner	224 099	246 213	263 081	247 514	247 430	248 242
Produktivitet						
Korrigerte brutto driftsutgifter (f 201) pr korrigert oppholdstime, kommunale barnehager, kroner	72,2	75,8	88,2	75,6	79,6	75,8
Barn per årsverk, kommunale barnehager	5,8	5,8	5,8	5,9	5,7	5,8
Barn per årsverk, private barnehager	5,8	5,8	5,8	5,9	5,7	5,8
Dekningsgrader						
Dekningsgrad 1-2 år, prosent	94,5	94,8	88,6	94	88,2	89,8
Dekningsgrad 3-5 år, prosent	99,5	99,5	96,7	98,7	97,8	97,4

Kvalitet						
Ansatte med barnehagelærerutdanning/annen pedagogisk utdanning av alle ansatte, prosent	43,3	43,1	39,1	42,1	34,9	38,6

Driftsbudsjettet

Driftsbudsjettet for tjenesteområdet barnehage er i stor grad bundet opp av bemanningsnormer som er vedtatt i barnehageloven, og lovpålagte driftstilskudd og kapitaltilskudd til de private barnehagene.

Tabell 6.1.2. viser byrådets forslag til netto driftsramme for barnehageområdet i perioden 2027-2030. Tabellen viser endring sammenlignet med opprinnelig vedtatt budsjett 2026.

6.1.2. Budsjettramme og rammeendring barnehage. Tall i millioner kroner

Netto driftsramme	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Opprinnelig budsjett 2026	2 388,0	2 388,0	2 388,0	2 388,0
Pris- og lønnskompensasjon	91,5	91,5	91,5	91,5
Tekniske justeringer	−9,6	−9,6	−9,6	−9,6
Korrigert budsjett	**2 470,0**	**2 470,0**	**2 470,0**	**2 470,0**
Befolkningsvekst	35,3	58,6	90,8	125,1
Annen rammeendring	24,7	19,8	19,5	19,5
Forslag til netto driftsramme	**2 530,0**	**2 548,4**	**2 580,3**	**2 614,6**
Rammeendring	**60,0**	**78,4**	**110,3**	**144,6**

Tabell 6.1.3. viser byrådets forslag til hvordan tjenesteområdet skal tilpasse seg nye driftsrammer.

6.1.3. Tiltak i barnehage. Tall i millioner kroner

Type tiltak	*Navn tiltak*	2027	2028	2029	2030
Opprettholdelse av standard	01. Befolkningsendring	35,3	58,6	90,8	125,1
	02. Økte strømpriser	3,2	1,8	1,8	1,8
	03. Budsjettforlik pensjon private barnehager	3,8	3,8	3,8	3,8
	04. Tilskudd for svømming i barnehager	3,3	3,3	3,3	3,3
	05. Lavere bosetting av flyktninger	−1,5	−5,0	−7,0	−7,0
	06. Kapitaltilskudd private barnehager	4,0	4,0	4,0	4,0
Endringer i tjenestetilbudet	07. Tilpasning til budsjett	−0,8	−3,6	−1,6	−2,8
	08. Flere desemberbarn i kommunale og private barnehager	12,0	15,0	15,0	15,0
	09. Ung i jobb	1,0	1,0	1,0	1,0
Effektiviseringstiltak	10. Reduksjon forskning og utvikling, reiser, energi, automatisering	−0,3	−0,5	−1,4	−0,8
Annet	11. Endret tilskudd til private barnehager	0,0	0,0	0,6	1,2
Sluttsum		**60,0**	**78,4**	**110,3**	**144,6**

1. Befolkningsendring

Et forventet økt fødselstall vil gi flere barn i barnehagene våre. Prognosene revurderes årlig, og barnehagebudsjettet justeres i tråd med den faktiske befolkningsutviklingen.

2. Økte strømpriser

Kommunens strømutgifter har økt betydelig i 2026 sammenlignet med tidligere år, og det er forventet at strømprisene vil holde seg på et høyt nivå også i årene som kommer. For å sikre en realistisk budsjettering og forhindre at tjenesteområdet kutter i sitt primære tjenestetilbud, har byrådet prioritert å kompensere områdene for de forventede økte strømutgiftene.

3. Budsjettforlik pensjon private barnehager

I forbindelse med revidert statsbudsjett ble søknadstaket for å få dekket ekstra pensjonskostnader hevet fra 13 til 16 prosent av lønnsutgiftene. Det ble bevilget 96 millioner kroner i 2026 for å kompensere kommunenes merutgifter.

4. Tilskudd for svømming i barnehager

Trondheim kommune har tidligere fått tilskudd til svømmeopplæring i barnehagen av statsforvalteren, gjennom statsbudsjettet. Disse midlene ble i 2026 kuttet av regjeringen, og tilskuddet opphørte våren 2026. Bystyret vedtok å videreføre ordningen og anmodet

byrådet om å legge inn finansiering i handlings- og økonomiplanen 2027-2030. Svømmeopplæring i barnehage er viktig for at flere barn blir trygge i vann tidlig. Byrådet følger opp dette vedtaket og legger inn 3,3 millioner kroner i årlig tilskudd for å videreføre ordningen.

5. Lavere bosetting av flyktninger
Lavere bosetting av flyktninger fører til en reduksjon i flyktninginntektene i perioden. Byrådet har lagt til grunn at tilbudet av tjenester knyttet til bosetting av flyktninger kan reduseres tilsvarende denne inntektsreduksjonen. Her forventes det et redusert behov i barnehagene.

6. Kapitaltilskudd private barnehager
Endringer i regelverket og høyere renter gir økt kapitaltilskudd til private barnehager for 2027. Det legges inn 4 millioner kroner for kostnaden i planperioden.

7. Tilpasning til budsjett
Det legges inn en liten reduksjon i budsjettet i perioden. Per i dag tildeles barnehagene et totalbudsjett og det vil være opp til den enkelte barnehage å finne rom for denne tilpasningen i budsjettet. Byrådet har lagt inn flere satsinger i denne planperioden, og barnehagene oppfyller per i dag bemannings- og pedagognormen.

8. Flere desemberbarn i kommunale og private barnehager
Barn født i desember har i dag ikke rett til barnehageplass fra måneden de fyller ett år. For byrådet er det viktig med velferdstjenester som gjør hverdagen enklere og mer forutsigbar for familiene i Trondheim. Stortinget har bedt regjeringa løse dette, men det har enda ikke skjedd. Det settes derfor av finansiering til å gi desemberbarna barnehageplass fra 2027.

9. Ung i jobb
Trondheim kommune tilbyr sommerjobb til ungdom mellom 16 og 18 år. Denne ordningen styrkes nå med 1 millioner kroner slik at flere kan få jobb i barnehage. Tidlig yrkesdeltakelse gir sterkere tilknytning til arbeidsmarkedet over tid, og halverer risikoen for utenforskap og uføretrygd som ung voksen. Gjennom lønnet arbeid i tenårene lærer man arbeidslivets spilleregler og utvikler viktig arbeidsdisiplin, ansvarsfølelse og privatøkonomisk forståelse. I tillegg får de unge et verdifullt innblikk i en kommunal arbeidshverdag.

10. Reduksjon forskning og utvikling, reiser, energi, automatisering
I forbindelse med vedtaket i gjeldende handlings- og økonomiplan la bystyret inn kutt i midlene til forskning og utvikling, reiser, energi, automatisering innen oppvekst og utdanning.

11. Endret tilskudd til private barnehager
Som følge av endringene i rammen for barnehage og kommunale barnehager vil tilskuddet for private barnehage endres etter to år.

Investeringsbudsjettet

Trondheim kommune har hatt full barnehagedekning siden 2006. Nedgangen i barnetallet fra 2013 har ført til en periode med overkapasitet i sektoren. Barnehagebehovsplan 2023-2036 ble vedtatt av bystyret den 1. februar 2024. Planen legger føringer for hvordan barnehagekapasiteten skal utvikles.

Antall barn har økt de siste årene og veksten fortsetter i 2026. I planperioden forventes det at antallet øker med i underkant av 700 barn. Dette samsvarer med prognosene i barnehagebehovsplanen. Veksten gjør det nødvendig å øke kapasiteten i enkelte områder.

Det er betydelig færre plasser enn bosatte barn i opptaksområdene Lade/Lilleby, Ranheim/Hansbakken/Charlottenlund/Brundalen og Breidablikk/Åsheim/Stabbursmoen/Kattem (89%). Spesielt på Lade/Lilleby vil denne situasjonen forsterkes med gjeldende prognoser. Byrådet foreslår derfor å øke kapasiteten med et nytt barnehagebygg på Leangen, som en del av et større utbyggingsprosjekt.

Mange eldre, kommunale anlegg har vesentlige funksjonelle mangler. Byrådet foreslår derfor at arbeidet med å ta vare på eksisterende barnehageanlegg opprettholdes. Målet er å sikre at alle barnehagene oppleves som pedagogiske, sosiale og kulturelle ressurser. Nybygg for Sverresborg barnehage ferdigstilles i 2027 etter brannen i 2024.

6.1.4. Investeringer i barnehage i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner.

				Forslag til investering			
Prosjektnavn	**Kostnads-overslag**	**Benyttet bevilgning**	**Rest til bevilgning**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
01. Voldsminde barnehage - forlenget levetid	21,0	10,0	11,0	11,0	0,0	0,0	0,0
02. Mindre investeringer barnehage	0,0	0,0	0,0	17,3	17,3	20,0	20,5
03. Rehabilitering eldre barnehager	0,0	0,0	0,0	26,9	27,9	28,8	29,4
04. Leangen barnehage - innredning av seksjon	89,8	0,0	89,8	4,3	39,9	43,8	1,9
Sluttsum	**110,8**	**10,0**	**100,8**	**59,5**	**85,2**	**92,5**	**51,8**

6.1.5. Finansiering for investeringsprosjektene for barnehage i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

Finansiering	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Bykassefinansierte lån	49,2	70,4	76,5	42,8
Egenkapital	0,0	0,0	0,0	0,0
Eksternfinansierte lån	0,0	0,0	0,0	0,0
Mva.-kompensasjon	10,3	14,8	16,1	9,0
Refusjoner	0,0	0,0	0,0	0,0
Salgsinntekt	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilskudd	0,0	0,0	0,0	0,0
Sluttsum	**59,5**	**85,2**	**92,5**	**51,8**

1. Voldsminde barnehage - forlenget levetid
I sak 140/26, Etablering av investeringsprosjekt - Voldsminde barnehage, forlenget levetid, vedtok bystyret rehabilitering av Voldsminde barnehage. Beløpet som foreslås i 2027 er sluttfinansiering av prosjektet.

2. Mindre investeringer barnehage
De kommunale barnehageanleggene varierer mellom de som ble bygd på 1980-tallet og som nærmer seg slutten av teknisk levealder, og til nyere anlegg bygd etter reformen om full barnehagedekning i 2005. De fleste byggene er godt vedlikeholdt, og den generelle, fysiske tilstanden tilsier at de fleste byggene bør videreutvikles og drives videre. De eldste anleggene har likevel funksjonelle mangler sammenlignet med dagens standard. Dette gjelder universell utforming, tilbudet for de minste barna (garderober, stellerom, vognboder) og ikke minst fasiliteter for ansatte (arbeidsplasser, garderober, pause- og møterom). Flere anlegg har også nedslitte uteområder og uteboder.

Byrådet legger opp til at rammen forbeholdes tiltak i eldre og "mellomnye" barnehageanlegg, akutte bygningsmessige forhold og tiltak for barn med særskilte behov for fysisk tilrettelegging.

3. Rehabilitering av eldre barnehager
Som en del av barnehagebehovsplanen er barnehageanleggene kartlagt og klassifisert ut fra funksjonell, teknisk og utomhusanleggets tilstand. Av de 116 byggene/anleggene ble det vurdert at de eldste barnehagene har størst rehabiliteringsbehov. Dette gjelder 20-25 barnehageanlegg som har en gjennomsnittlig levealder på rundt 50 år. Disse anleggene har ikke universell utforming, mangler funksjonsarealer, har lav isoleringsgrad, lav teknisk standard og slitte uteområder. Fasilitetene for ansatte er langt under dagens standard.

Rehabiliteringen av Ringen barnehage har beslaglagt store deler av den årlige rammen i perioden 2024-2026. Fremover må det prioriteres anlegg med et tydelig utviklingspotensial som er egnet for videre drift, og der det er behov for kapasiteten som barnehagene representerer. Barnehager i områder med levekårsutfordringer søkes prioritert.

4. Leangen barnehage - innredning av seksjon
Trondheim kommune har regulert inn et offentlig barnehageanlegg med tilhørende utearealer som er en seksjon i en boligblokk i det nye boligområdet på Leangen travbane. Siste årets barnehageopptak, kombinert med forventet vekst i barnetallet som følge av stor boligbygging, tilsier at barnehagekapasiteten i området må økes. Ifølge utbygger er det aktuelt å starte byggingen av blokka i 2028. Kommunens kjøp av barnehageseksjonen dekkes av rammen til kjøp av formålstomter. Utearealene ble ervervet i 2026.

Byrådet foreslår at kostnader knyttet til klargjøring av seksjonen og uteområdet finansieres som et eget investeringsprosjekt i økonomiplanperioden, og at barnehagen skal stå ferdig i 2030.

6.2. Skole

Om området

Skolene i Trondheim varierer betydelig i størrelse og geografisk beliggenhet. Samtlige skoler med barnetrinn i kommunen tilbyr også skolefritidsordning (SFO) for elever på 1.-4. trinn og på høyere trinn for elever med store og vedvarende behov.

Trondheim voksenopplæringssenter (TROVO) er et samlokalisert voksenopplæringssenter som består av TROVO kommune og TROVO videregående skole. Kommunen har ansvar for å gi forberedende voksenopplæring til innbyggere som ikke har kompetanse på grunnskolenivå.

56 enheter

21 096 elever

3116 årsverk

5,7 % av elevene har vedtak om spesialpedagogisk hjelp

Trondheimsskolenes tre satsingsområder

Trondheimsskolene skal fortsette arbeidet med sine tre felles satsingsområder for perioden 2023-2027:

1. Læringsorientert ledelse innebærer å utvikle et skoleledernivå som etterspør, veileder og driver kollektiv kompetanseutvikling, gjennom å styrke analyse-, vurderings- og prosesskompetanse i skolenes lederteam. Målet er å styrke forutsetningene for å bygge sterke pedagogiske kulturer og undervisning med høy kvalitet. Det skal i tillegg jobbes systematisk med lederrekruttering og lederutvikling, blant annet gjennom Lederløftet.
2. Inkluderende læringsmiljø handler om å styrke arbeidet for inkluderende læringsmiljø som motvirker utenforskap og ufrivillig skolefravær blant elevene. Byrådet har igangsatt en grundig gjennomgang av de mange faktorene som kan påvirke skolefravær, og endring av praksiser i tråd med dette skal bidra til økt nærvær. Byrådet ønsker også en grundig gjennomgang av alle forhold knyttet til individuelt tilrettelagt opplæring, og ivaretakelse av elever med store og sammensatte vansker. Det økende antallet barn med store behov for tilrettelegging utfordrer både økonomi, kapasitet og kompetanse på skoleområdet.
3. Lesing er det tredje satsingsområdet. I denne sammenheng definerer vi dette til å omhandle evnen til å forstå, bruke, tolke, skape og kommunisere med tekst i ulike kontekster. Den nedadgående trenden for elevenes leseferdigheter og leseglede skal snus gjennom satsing på blant annet pedagogisk bruk av skolebibliotekene, kompetanseutvikling og utprøving av nye praksiser. Det er etablert et ressursteam for språk og lesing. Teamet skal bidra til å styrke den pedagogiske praksisen i skolene, gjennom å sikre grunnleggende språk- og leseferdigheter som gir tilgang

til demokratisk deltakelse i et livsløpsperspektiv. Teamet skal inspirere, motivere og veilede ved å gjøre arbeidsmetoder og kunnskap tilgjengelig og kjent for skolens ansatte.

Alle satsingsområdene skal bidra til at vi bygger en felles utviklingskultur der vi systematiserer læring mellom skoler og deling av god praksis.

Økonomisk status

Byrådet forventer at skoleområdet vil gå med et lite mindreforbruk i 2026.

Sammenligning med andre kommuner

Tabell 6.2.1. viser utvalgte nøkkeltall for Trondheim sammenlignet med ASSS-kommunene. Ressursbruksindikatoren i tabellen viser ressursbruken i den enkelte kommune målt mot gjennomsnittet for ASSS-kommunene. Oversikten viser at Trondheim bruker noe mindre ressurser enn ASSS-gjennomsnittet.

6.2.1. Utvalgte nøkkeltall for Trondheim - ASSS (2025)

	2024	2025				
Indikator	**Trondheim**	**Trondheim**	**Oslo**	**Bergen**	**Stavanger**	**ASSS**
Ressursbruksindikator. Grunnskole	0,97	0,97	1,14	1,06	1,02	1,00
Netto driftsutgifter grunnskole (f202) per elev (kroner)	114 613	122 373	133 041	125 032	133 002	125 340
Gruppestørrelse (antall)	14,7	14,4	13,7	13,7	12,5	13,5
Elever i kommunale og private grunnskoler som får spesialundervisning (prosent)	6,3	5,7	7,3	6,3	7,5	7,0
Årstimer til spesialundervisning per elev med spesialundervisning (antall)	145	145	147	165	145	150
Elever med direkte overgang fra vg1 til vg2 (prosent)	89	89	89	89	90	89
Nasjonale prøver 5. trinn, snitt andel nivå 3-5 (prosent)	74	75	79	75	78	75
Nasjonale prøver 8. trinn, snitt andel nivå 3-5 (prosent)	70	71	78	74	75	80
Nasjonale prøver 9. trinn, snitt andel nivå 3-5 (prosent)	78	79	83	80	82	80

Driftsbudsjettet

Tabell 6.2.2 viser byrådets forslag til netto driftsramme for skole i perioden 2027-2030, og endringene sammenlignet med det vedtatte budsjettet for 2026. Tabell 6.2.3 viser byrådets forslag til hvordan tjenesteområdet skal tilpasse seg de nye driftsrammene.

6.2.2. Budsjettramme og rammeendring skole. Tall i millioner kroner

Netto driftsramme	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Opprinnelig budsjett 2026	2 863,0	2 863,0	2 863,0	2 863,0
Pris- og lønnskompensasjon	89,8	89,8	89,8	89,8
Tekniske justeringer	−11,8	−11,8	−11,8	−11,8
Korrigert budsjett	**2 940,9**	**2 940,9**	**2 940,9**	**2 940,9**
Befolkningsvekst	−20,6	−31,7	−53,5	−76,5
Annen rammeendring	20,3	1,5	−3,1	−3,1
Forslag til netto driftsramme	**2 940,7**	**2 910,8**	**2 884,4**	**2 861,4**
Rammeendring	**−0,3**	**−30,2**	**−56,6**	**−79,6**

6.2.3. Tiltak i skole. Tall i millioner kroner.

Type tiltak	***Navn tiltak***	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Opprettholdelse av standard	01. Endringer i elevtall	−20,6	−31,7	−53,5	−76,5
	02. Økte strømpriser	10,0	5,7	5,7	5,7
	03. Lavere bosetting av flyktninger	−2,0	−6,0	−9,0	−9,0
Endringer i tjenestetilbudet	04. Avvikling plikt til leksehjelp 1.-4. trinn	−2,6	−5,8	−5,8	−5,8
	05. Alternative opplæringsarenaer	1,0	1,0	1,0	1,0
	06. Tilpasning til budsjett	5,0	−3,8	−3,9	−3,9
	07. Styrke Mestring og inkludering	1,4	1,4	1,4	1,4
	08. Styrking ivaretakelse elever med store og vedvarende helseutfordringer	5,0	5,0	5,0	5,0
	09. Øke kapasiteten på autismetilbudet Brundalen fra 10 til 15 plasser	2,1	5,0	5,0	5,0
	10. Sommerskole	1,0	1,0	1,0	1,0
	11. Ung i jobb	1,0	1,0	1,0	1,0
Effektiviseringstiltak	12. Reduksjon forskning og utvikling, reiser, energi, automatisering	−1,6	−3,0	−4,5	−4,5
Sluttsum		**−0,3**	**−30,2**	**−56,6**	**−79,6**

1. Endringer i elevtall
Det blir en reduksjon i antall elever i hele planperioden. Nedgangen er betydelig og tilsvarer om lag 120 elever i 2027 og om lag 950 elever i slutten av perioden.

2. Økte strømpriser
Kommunens strømutgifter har økt betydelig i 2026 sammenlignet med tidligere år, og det er forventet at strømprisene vil holde seg på et høyt nivå også i årene som kommer. For å sikre en realistisk budsjettering og forhindre at tjenesteområdet kutter i sitt primære tjenestetilbud, har byrådet prioritert å kompensere områdene for de forventede økte strømutgiftene.

3. Lavere bosetting av flyktninger
Lavere bosetting av flyktninger fører til en reduksjon i flyktninginntektene i perioden. Byrådet har lagt til grunn at tilbudet av tjenester knyttet til bosetting av flyktninger kan reduseres tilsvarende denne inntektsreduksjonen. Her forventes det et redusert behov i skolen.

4. Avvikling av plikt til leksehjelp 1-4 trinn
Plikten til å tilby leksehjelp avvikles fra høsten 2027 for å gi skolene og kommunene større lokalt handlingsrom. Samtidig som leksehjelpen foreslås fjernet, ønsker regjeringen å lovfeste en ny plikt til å organisere deler av undervisningen i lesing, skriving og regning som smågruppeundervisning. Dette kommer som et eget øremerket tilskudd til kommunen. Som følge av forslaget foreslår byrådet at leksehjelpen avvikles noe som gir en besparelse på 2,6 millioner kroner for høsten 2027 og 5,8 millioner kroner i helårseffekt.

5. Alternative opplæringsarenaer
Byrådet fullfinansierer anskaffelsen av alternative opplæringsarenaer som ble vedtatt i forrige budsjett. Anskaffelsen har ført til en vesentlig økning i antall tilgjengelige og kvalitetssikrede plasser for elever med behov for dette.

6. Tilpasning til budsjett
Det har de siste årene, både lokalt og nasjonalt, vært en stor økning i antall elever med store og vedvarende helseutfordringer. Dette er elever med store og sammensatte behov. I tillegg er det betydelige kostnadsøkninger på blant annet energi og lønnsglidning. Byrådet legger inn en styrking for 2027 for å redusere skolenes behov for å ta ned bemanning som følge av elevtallsnedgang.

7. Styrke virksomhetsområdet mestring og inkludering
Det er behov for å styrke virksomhetsområdet Mestring og inkludering for å øke kapasiteten i tjenesten. Dette vil bidra til å ivareta samordningsansvaret virksomhetsområdet har i byrådsområdet, gi økt gjennomføringskraft, tidlig innsats, bedre ressursutnyttelse og sikre økt kvalitet i tjenesten.

8. Styrket ivaretakelse av elever med store og vedvarende helseutfordringer
Det er stor vekst i andelen elever som har store og vedvarende helseutfordringer. Dette legger press på kommunens byomfattende tilbud, og flere elever må ivaretas på nærskolen sin. Det legges inn budsjettmidler for å gi enkeltskoler finansiering for å ivareta disse elevene.

9. Øke kapasiteten på autismetilbudet Brundalen fra 10 til 15 plasser
I forbindelse med bystyrets vedtak om å flytte autismetilbudet fra Tonstad skole til Brundalen skole høsten 2027, økes kapasiteten med fem plasser. Det legges inn 5 millioner kroner i helårseffekt for å finansiere økningen.

10. Sommerskole
Sommerskole kan bidra til å øke kunnskap og læring, og være en viktig sosial og faglig arena for elevene i sommerferien. Trondheim kommune har sommerskolesamarbeid med flere aktører, og vil satse videre på sommerskole i samarbeid med relevante aktører.

11. Ung i jobb
Trondheim kommune tilbyr sommerjobb til ungdom mellom 16 og 18 år. Denne ordningen styrkes nå med 1 millioner kroner slik at flere kan få tilbud om jobb i skole/SFO. Tidlig yrkesdeltakelse gir sterkere tilknytning til arbeidsmarkedet over tid, og minsker risikoen for utenforskap og uføretrygd som ung voksen drastisk. Gjennom lønnet arbeid i tenårene lærer man arbeidslivets spilleregler og utvikler viktig arbeidsdisiplin, ansvarsfølelse og privatøkonomisk forståelse. I tillegg får de unge innsikt inn i den kommunale arbeidshverdagen.

12. Reduksjon i forskning og utvikling, reiser, energi og automatisering
I forbindelse med vedtaket av gjeldende handlings- og økonomiplan la bystyret inn kutt på forskning og utvikling, reiser, energi, automatisering innen oppvekst og utdanning.

Investeringsbudsjettet

Antallet fødsler har fortsatt å øke i 2026. Likevel vil antallet barn i skolepliktig alder gå noe ned de nærmeste årene. Etter hvert som de større kullene når skolealderen, vil elevtallet øke igjen: På barnetrinnet fra 2031 og på ungdomstrinnet fra 2038. Flere skoler i områder med stor boligbygging utfordres likevel allerede av et økende elevtall.

Byrådet vedtok i sak 287/24, *Skolebehovsplan - prosjektbeskrivelse med mandat*, føringene for arbeidet med å revidere skolebehovsplanen, inklusiv en utredning om skolestruktur. Planen skal behandles av bystyret våren 2027. Bystyrets behandling kan endre prioriteringen av tiltakene.

De første godkjenningene for midlertidige paviljonger utgår allerede 1. januar 2027. Siden skolebehovsplanen ferdigstilles våren 2027, har kommunen startet arbeidet med regodkjenning av disse.

For planperioden foreslås følgende rangering av tiltak med foreløpige kostnadsoverslag. Det er lagt inn prisjustering på eldre kostnadsoverslag og gjennom hele planperioden.

6.2.4. Investeringer i skole i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

				Forslag til investering			
Prosjektnavn	**Kostnads-overslag**	**Benyttet bevilgning**	**Rest til bevilgning**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
01. Stabbursmoen skole	420,0	407,0	13,0	13,0	0,0	0,0	0,0
02. Mindre investeringer skole	0,0	0,0	0,0	33,2	33,2	29,4	30,1
03. Teknisk oppgradering av skolebygg	0,0	0,0	0,0	21,0	21,0	21,0	21,5
04. Tonstad skole	610,0	41,2	568,8	131,0	299,9	132,0	6,0
05. Brundalen skole - etablering autismetilbud	136,0	12,0	124,0	124,0	0,0	0,0	0,0
06. Ny skole på Smelteverkstomta	800,0	6,4	793,6	27,5	23,5	82,9	282,5
07. Rosten skole - tilpasninger ungdomsskole	10,0	0,0	10,0	0,0	0,0	10,0	0,0
08. Tiltak som prioriteres gjennom skolebehovsplanen	424,6	0,0	0,0	0,0	0,0	7,9	16,2
09. Akutte tiltak elevkapasitet	10,9	0,0	10,9	10,9	0,0	0,0	0,0
Sluttsum	**2411,5**	**466,6**	**1520,3**	**360,5**	**377,6**	**283,2**	**356,4**

6.2.5. Finansiering for investeringsprosjektene for skole i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

Finansiering	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Bykassefinansierte lån	298,0	307,9	234,0	294,5
Egenkapital	0,0	0,0	0,0	0,0
Eksternfinansierte lån	0,0	0,0	0,0	0,0
Mva.-kompensasjon	62,6	65,5	49,1	61,8
Refusjoner	0,0	0,0	0,0	0,0
Salgsinntekt	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilskudd	0,0	4,1	0,0	0,0
Sluttsum	**360,5**	**377,6**	**283,2**	**356,4**

1. Stabbursmoen skole

I sak 135/24, Ny Stabbursmoen skole - investeringsbeslutning, vedtok bystyret byggingen av ny Stabbursmoen skole. Anlegget åpnet 3. august 2026 og er dimensjonert for 420 elever på barnetrinnet. Beløpet som foreslås i 2027 er sluttfinansiering av prosjektet.

2. Mindre investeringer
Midlene prioriteres ut fra skolenes innmeldte behov og en faglig vurdering av disse. Tre kriterier legges til grunn, i prioritert rekkefølge:

1. Fysisk tilrettelegging begrunnet i at elevene, i henhold til opplæringsloven, har rett til den fysiske tilretteleggingen de trenger for å kunne delta i opplæringen og få tilfredsstillende utbytte av den.
2. Nødvendige tiltak som følge av stor elevtallsvekst. Tiltakene skal kompensere for utfordringer ved skoler som ikke har tilstrekkelig kapasitet for det antall elever de har.
3. Skoler med vedlikeholdsår (hvert fjerde år), der mindre tiltak gjennomført i kombinasjon med vedlikehold bedrer kvaliteten på eksisterende funksjoner eller tilfører nye funksjoner.

Rammen dekker i hovedsak tiltak under punkt 1, og gir i liten grad rom for tiltak under punkt 2 og 3. Behovet for oppgradering av funksjonalitet og det fysiske læringsmiljøet er betydelig ved flere skoler.

3. Teknisk oppgradering av skolebygg
En kartlegging av skoleanleggenes tekniske tilstand viser at fire skoler har behov for mer omfattende tiltak enn det som kan løses innenfor gjeldende investeringsrammer og gjennom ordinært vedlikehold. Disse er Klæbu ungdomsskole, Tanem skole, Breidablikk skole og Åsheim barneskole. Kostnadene er estimert til om lag 40 millioner kroner per skole.

Siden behovet per prosjekt er relativt stort, foreslår byrådet å videreføre rammen på dagens nivå inntil videre. Det vil gjøre det mulig å ferdigstille ett tiltak annet hvert år.

4. Tonstad skole
Byrådet vedtok i sak 408/25, *Tonstad skole - føringer for videre planlegging*, rammene for videre arbeid med utvidelse og oppgradering av Tonstad skole. Byggestart er sommeren 2027 og gjenåpning i august 2029. Bystyrets investeringsbeslutning vedtas etter planen i februar 2028.

5. Brundalen skole - etablering av autismetilbud
Bystyret vedtok i sak 244/26, *Investeringsbeslutning for etablering av autismetilbud ved Brundalen skole*, rammene for å flytte autismetilbudet ved Tonstad skole til Brundalen skole. Det nye tilbudet skal ha kapasitet til 15 elever, med høye krav til areal og spesialisert utforming. Kostnadene er estimert til 136 millioner kroner.

6. Ny skole på Smelteverkstomta
Byrådet vedtok i sak 195/25, *Konseptvalg som grunnlag for detaljregulering av Smelteverkstomta på Lilleby*, å legge til grunn alternativ 2 (tjenestehubben) for videre utvikling av tomta. Den nye ungdomsskolen planlegges for 600 elever. I tillegg bygges det

arealer for fysisk aktivitet, kulturskolesenter, bydelsbibliotek, fritidsklubb, samt et helse- og velferdssenter. Den nye skolen skal avlaste kapasitetsutfordringer ved skolene Rosenborg og Lade, samt legge til rette for fortsatt boligbygging i området. Ambisjonen er at skoleanlegget tas i bruk fra skolestart 2031, men denne framdriften er svært ambisiøs.

Halvparten av kostnadene knyttet til arealer for fysisk aktivitet, kulturskolesenter, bydelsbibliotek og fritidsklubb finansieres gjennom skoleprosjektet, mens den andre halvparten finansieres gjennom budsjettet for helse- og velferdssenteret. Tilsvarende ligger halvparten av forventede rekkefølgekrav på skoleprosjektet.

7. Rosten skole - tilpasninger for ungdomsskole
Bystyret vedtok i sak 8/26, *Skolestruktur i Tiller-området*, interimløsningen for Tonstad skole. Barneskolen Tonstad skal i byggeperioden fra sommeren 2027 benytte Rosten skole som interimanlegg, mens ungdomsskolen Rosten samtidig flytter til gamle Kolstad skole.

Tonstad skole flytter tilbake til den nye skolen sommeren 2029. Elevene på ungdomstrinnet flytter tilbake på Rosten når bygget er tilpasset ungdomsskoledrift. Byrådet foreslår å sette av 10 millioner kroner til tilpasninger. Midlene prioriteres i samarbeid med skolen.

8. Tiltak som besluttes gjennom skolebehovsplanen
I forbindelse med arbeidet med skolebehovsplanen er den tekniske tilstanden ved alle skolene i kommunen kartlagt. Bystyret vil gjennom behandlingen av skolebehovsplanen våren 2027 beslutte rekkefølgen på aktuelle tiltak. Kostnadsoverslaget er svært grovt og vil avhenge av hvilke tiltak som prioriteres først. Det legges opp til byggestart i 2031 og åpning i august 2033.

9. Akutte tiltak elevkapasitet
Flere skoler utfordres av et vedvarende for høyt elevtall. Byrådet foreslår å sette av midler til mindre avbøtende tiltak ved flere av disse skolene. Tiltakene prioriteres etter behandlingen av skolebehovsplanen og skal avhjelpe noen av de utfordringene aktuelle skoler har på kort sikt.

6.3. Mestring og inkludering

Om området

Virksomhetsområdet mestring og inkludering er ikke et eget budsjettområde. Områdets samlede ressurser ligger under skoleområdet.

1 enhet

100 årsverk

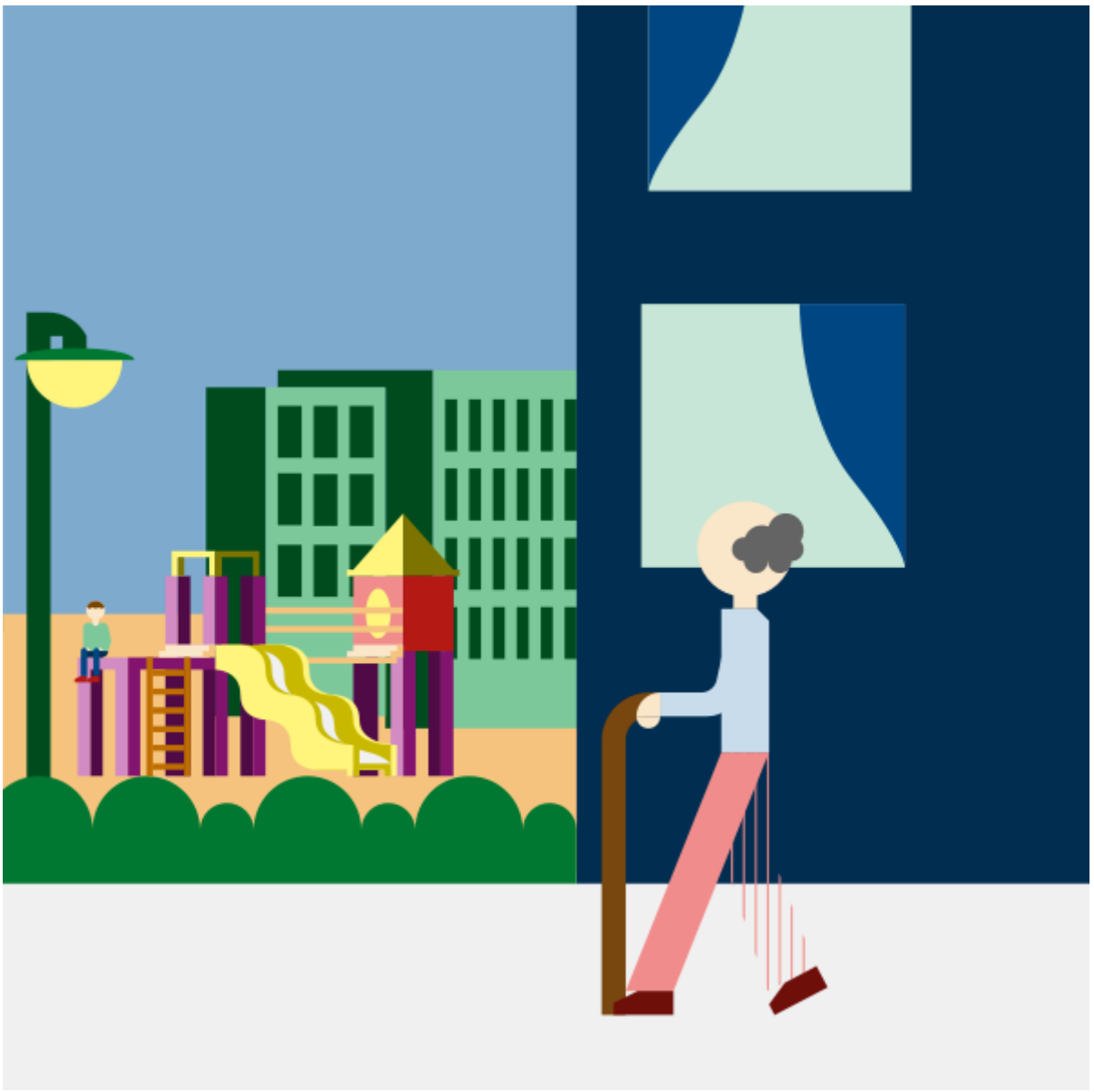

6 avdelinger

Mestring og inkludering skal ha en brobyggerfunksjon mellom virksomhetsområdene i Oppvekst og utdanning, overfor andre byrådsområder og med eksterne samarbeidspartnere. Innen byrådsområdet Oppvekst og utdanning har virksomhetsområdet et samordningsansvar for kompetanseutvikling og forskningssamarbeid.

På tjenestenivå består virksomhetsområdet av Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT), fordelt på fire avdelinger for 0-16 år som er lokalisert i hver bydel, samt PPT for voksne som en egen byomfattende avdeling. I tillegg har virksomhetsområdet avdelingen Dagskolen med skoleteamet. Fra desember 2026 vil alle avdelinger være samlet under en egen enhet, og fra januar 2027 vil logopedteamet ved TROVO (tidligere Logopedisk senter) i tillegg bli lagt som et team organisert direkte under enhetsleder på virksomhetsområdet.

PPT skal støtte kompetanse- og organisasjonsutvikling for barnehagene og skolene i arbeidet med å sette inn tiltak så tidlig som mulig, og skal utarbeide sakkyndige vurderinger der regelverket krever det. PPT skal bistå barnehage og skole med å skape et læringsmiljø som fungerer godt for alle barn og elever, og bidrar til en tidlig innsats for å identifisere og imøtekomme behovene deres så tidlig som mulig.

Dagskolen skal der det er bekymring knyttet til elevers skolefungering, bistå nærskolen, elevene og deres foresatte med å skape en god og varig opplæringssituasjon. Skoleteamet skal først og fremst gi bistand til skoler, der skolen over tid har opplevd å komme til kort med å få til en endring i atferd, samspill og skolefungering. Overordnet mål er tilhørighet og tilpasset opplæring. Dagskolen skal gjennom kartlegging og veiledning gjøre skolene bedre i stand til å tilrettelegge for bedre skolefungering, økt skolemotivasjon og reduksjon av uønsket atferd.

7. Helse og omsorg

I 2028 når Trondheim et historisk og kritisk vendepunkt; for første gang blir det flere eldre enn personer i yrkesaktiv alder i kommunen vår.

Vi lever lenger, og vi lever med mer sammensatte helseutfordringer. Dette krever at vi må tenke nytt om hvordan vi utformer og leverer helse- og omsorgstjenestene våre. Vi må bruke ressursene våre klokere, sikre en bedre oppgavedeling mellom helsepersonell og ta i bruk helseteknologi.

Over tid har helse- og omsorgssektoren i Trondheim hatt lavere bemanning enn andre sammenlignbare storbyer. I denne handlings- og økonomiplanen følger byrådet opp det politiske målet om et bemanningsløft i eldreomsorgen. Flere årsverk i tjenestene er et direkte svar på behovene som ansatte, pasienter og pårørende har løftet frem.

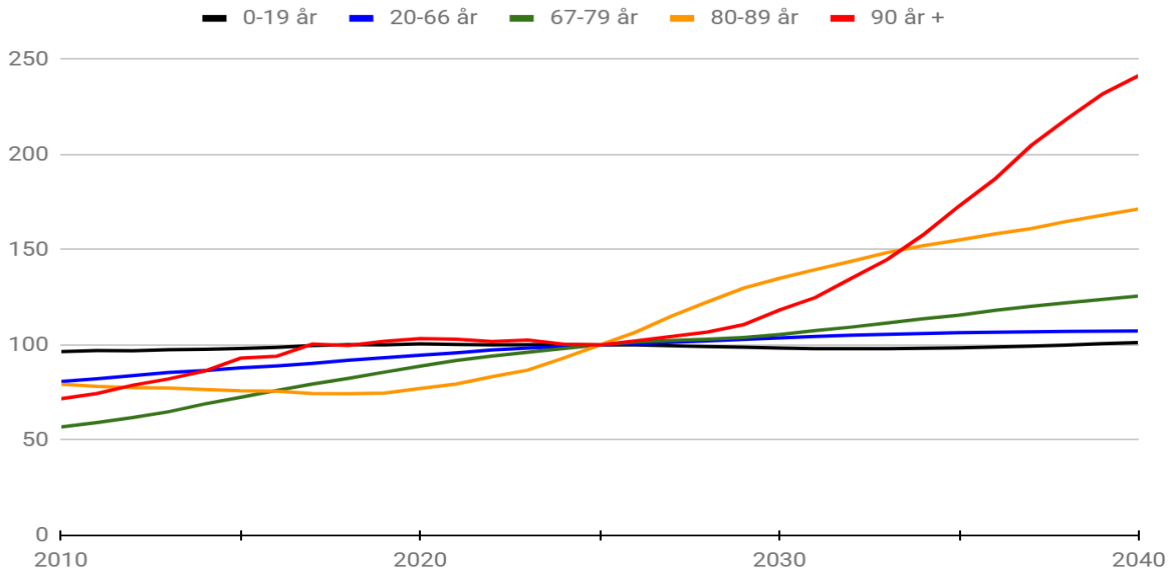
Eldreomsorg er i Leangenerklæringen omtalt som et viktig satsingsområde for byrådet. Arbeidet med å løfte kvaliteten i helse- og omsorgstjenestene fortsetter i årets budsjett. Vi skal videreutvikle hjemmebaserte tjenester, slik at det skal være trygt å bo og å motta tjenester hjemme. Samtidig skal vi investere i nye sykehjemsplasser og rehabilitere våre sykehjem for å sikre gode tjenester for våre eldre. Vi skal videreutvikle sykehjemmene slik at beboere med demens skal kunne delta i trygge, meningsfulle aktiviteter ut fra egne ønsker og behov. Vi fortsetter også satsingen på tidlig tilrettelegging og satser på tiltak som helsestasjon for eldre, sosiale møteplasser og besøk og kartlegging i hjemmet.

Byrådet mener at retten til å ta egne valg er helt avgjørende for å bevare personlig verdighet og selvstendighet. Fordi vi mennesker er forskjellige, trenger vi også personsentrert omsorg, valgfrihet og et mangfold i velferdstilbudet. Byrådet vil følge opp bystyrets vedtak om å vurdere fritt brukervalg på flere tjenesteområder, dette for å sørge for at vi har et mangfold av tilbud som sikrer at tjenestene er tilpasset den enkeltes behov og ønsker.

Utfordringer

Befolkningsframskrivningene viser at Trondheims "eldrebølge" starter nå, og vil vokse kraftig frem mot 2040. Samtidig flater tilgangen på arbeidskraft ut, før den avtar. Tilgangen på helsepersonell vil være kommunens største utfordring fremover.

7.0.1. Befolkningsvekst 2010- 2040. Oppdatert august 2026

Den medisinske utviklingen gjør at flere lever lenge med alvorlig sykdom, redusert helsetilstand og funksjonsutfordringer, og pasienter skrives tidligere ut fra sykehus med mer komplekse behov. Dette øker presset og kompleksiteten i de kommunale tjenestene betydelig.

Som følge av veksten i antall eldre, vil vi få en betydelig vekst i aldersrelaterte sykdommer. Det anslås at én av tre over 65 år og halvparten av alle over 80 år faller minst én gang i året. For den enkelte fører et fall eller engstelse for fall til redusert mobilitet, uønsket isolasjon og i mange tilfeller en varig tapt mulighet til å gjenvinne tidligere funksjonsevne. For kommunen fører fall og fallskader til en befolkning med økt hjelpebehov, og til økte kostnader.

Demens er den tilstanden som vi i dag bruker flest helseressurser på, og hvor ressursbruken vil øke mest fremover. Ressursbruken er i all hovedsak knyttet til de kommunale helsetjenestene, fordi demens krever oppfølging i form av personellintensive tjenester som hjemmebaserte tjenester og sykehjem.

Høyt sykefravær er fortsatt en av de største utfordringene i helse- og omsorgssektoren. Det høye fraværet rammer både de ansatte og organisasjonen faglig og menneskelig, samtidig som det påfører sektoren store økonomiske merbelastninger.

Samtidig ser vi at den økte etterspørselen etter tjenester til innbyggere under 80 år – også voksne med behov for seniorbolig eller sammensatte hjemmetjenester – i liten grad blir kompensert gjennom statlige inntektsrammer. Kombinasjonen av økte kjerneoppgaver, sviktende tilgang av fagfolk og manglende statlig kompensasjon setter kommunens ressurser og handlingsrom under et betydelig press.

Mål, periodemål og indikatorer

Hovedmål	Periodemål/operativt mål	Indikator
1. Vi skal ha helse- og omsorgstjenester som setter innbyggerne i fokus, og bidrar til bedre helse og livskvalitet.		Innbyggere som mottar helse- og omsorgstjenester rapporterer høy tilfredshet i brukerundersøkelser. Antall felles samhandlingsprosjekter som Trondheim er med på i Helsefellesskapet, og flere tjenester hvor det jobbes i tverrfaglige team rundt pasientgrupper.
2. Vi skal øke innbyggernes valgfrihet og styrke mangfoldet i tjenestetilbudet ved å involvere frivillige, ideelle og private aktører.		Antall avtaler med frivillige, ideelle eller private aktører for å levere aktivitetstilbud eller helse- og omsorgstjenester. Andel plasser i aktivitetstilbud som drives av ideelle/private aktører
3. Vi skal redusere behovet for tjenester gjennom tidlig innsats, forebygging og støtte til egeninnsats og egentrening.		Hvor stor andel innbyggere over 80 år som bor på sykehjem og hvor lenge de bor der. Antall innbyggere som får tilbud om pårørendekurs, samtalegrupper, demenskurs eller tilsvarende.

4. Vi skal få mest mulig ut av hver krone ved å drive effektivt, satse på innovasjon og bruke velferdsteknologi for å sikre høy kvalitet i tjenestene.	Alle enheter holder seg innenfor budsjettet i årsregnskapet. Relativ reduksjon i kostnader knyttet til utskrivningsklare pasienter på sykehus. Andel enheter og antall brukere som har tatt i bruk minst én ny velferdsteknologisk løsning (f.eks. sensorer, digitalt tilsyn, trygghetsalarm).

Strategier og prioriteringer

Byrådet møter utfordringene ved å satse på forebygging, innovasjon, samhandling, økt brukervalg og et bemanningsløft. Omstillingen ledes gjennom strategisk tjenesteutvikling, med tydelig prioritering av ledelse, kompetanse og treffsikker ressursbruk. Programmet for bærekraftige helse- og sosialtjenester er motoren i utvikling av nye løsninger som skal forankres i kommunens ordinære drift.

Innbyggeren i sentrum

Innbyggerne skal oppleve at helse- og omsorgstjenestene er helhetlige, koordinerte og virkningsfulle. All tjenesteutvikling skal være kunnskapsbasert. Vi skal evaluere systematisk hvordan tiltakene våre påvirker innbyggernes helse, mestring og livskvalitet, og bruke denne kunnskapen til kontinuerlig forbedring.

Samspill med pårørende og nærmiljø

Pårørende gjør i dag en uvurderlig innsats for sine nærmeste, og er en helt avgjørende bærebjelke i velferdssamfunnet vårt. Denne innsatsen verdsetter byrådet høyt. For at pårørende skal evne å stå i denne viktige rollen over tid uten å bli utslitt, vil byrådet styrke støtten til dem gjennom god veiledning, målrettede avlastningstilbud og forutsigbare avtaler med pårørende.

God og forsvarlig bemanning

I denne planperioden legger byrådet inn en ytterligere opptrapping av bemanningen i eldreomsorgen. Denne styrkingen skal gi bedre rammer for ansatte og økt trygghet for innbyggerne.

Byrådet vil også gi et betydelig løft for eldre med kognitiv svikt og utfordrende atferd. Vi styrker det spesialiserte tilbudet til denne gruppen for å gi pasientene en trygg hverdag tilpasset deres særskilte behov, samtidig som vi avlaster de øvrige avdelingene.

Byrådet styrker legevakten for å øke kapasiteten og gi et enda bedre, raskere og mer tilgjengelig akuttilbud til byens befolkning når helseutfordringer oppstår utenom fastlegens åpningstid.

De hjemmebaserte tjenestene står midt i en viktig omstilling for å møte en fremtid der vi må jobbe annerledes. Vi viderefører styrkingen av den tverrfaglige kompetansen, bygger ut de tverrfaglige teamene og styrker arbeidet med personer med demens og med fallforebygging.

Økt mangfold og reell valgfrihet
Byrådet vil styrke mangfoldet i tjenestetilbudet ved å åpne dørene for frivillige, ideelle og private aktører. Flere leverandører gir innbyggerne et mer variert tilbud og større mulighet til å forme sin egen hverdag ut fra egne ønsker og behov.

Vi følger opp bystyrets vedtak om brukervalg ved å utvide valgfriheten til flere områder. For å skape levende møteplasser inviteres frivilligheten inn til å videreutvikle bydelskafeene ved sykehjem og omsorgsboliger.

Bedre oppgavedeling
Vi må bruke fagkompetansen der det trengs mest. Arbeidet med oppgavedeling på tvers av yrkesgrupper vil fortsette. Riktig oppgavedeling hever kvaliteten på tjenestene, gir de ansatte mer meningsfulle arbeidsdager, og sikrer at helsefaglig spisskompetanse brukes til direkte pasientbehandling.

Tidlig innsats, forebygging og mestring
Forebygging og rehabilitering skal alltid være kommunens førstevalg. Vi skal støtte innbyggernes egen mestringsevne – enten det gjelder livsstilsendringer eller opptrening etter sykdom og skade. Demensomsorg og helsestasjon for eldre er sentrale pilarer i denne satsingen, hvor tidlig oppfølging og målrettet aktivitet skal bidra til at flere kan bo trygt hjemme lenger.

Målrettet bruk av helseteknologi
Helseteknologi skal være en naturlig og integrert del av våre tjenester. Med smarte løsninger skaper vi fremtidens helse- og omsorgstjenester basert på innbyggernes behov. Dette skal bidra til god ressursutnyttelse og effektive tjenester av høy kvalitet. Vellykkede løsninger skal skaleres og breddes, og Trondheim kommune skal være en aktiv pådriver for e-helse regionalt og nasjonalt.

For innbyggerne er målet at de skal ha tilgang på digitale tjenester som bidrar til trygghet, mestring og selvstendighet i hverdagen. Teknologi skal tas i bruk der det er hensiktsmessig og tilpasset den enkeltes behov.

Helseplattformen skal videreutvikles og arbeidet med å realisere gevinster har høy prioritet. Kunstig intelligens er i ferd med å bli en del av hverdagen til ansatte, og bidrar til god beslutningsstøtte og effektiviserer journalføring.

Samhandling for helhetlige tjenester
Vi skal videreutvikle det tette samarbeidet med St. Olavs hospital og helsefellesskapet. Metodikken og prosjektet "Rett hjem" med forsterket oppfølging etter utskrivning er etablert som et fast tiltak. Etablering av samhandlingskoordinatorer sikrer en helhetlig, koordinert og trygg overgang for pasienter som skrives ut fra St. Olavs hospital og Øya helsehus til hjemmetjenesten i Trondheim kommune. Målet er at ingen blir liggende som utskrivningsklare på sykehuset.

Klimatiltak

Helse og omsorg viderefører satsingen på utslippsfrie kjøretøy. For å ivareta nødvendig beredskap ved strømbortfall, skal det likevel opprettholdes en hensiktsmessig andel fossildrevne kjøretøy i hjemmetjenesten.

7.1. Sykehjem og omsorgsboliger

Om området

Virksomhetsområdet består av 23 helse- og velferdssentre, 20 drives av kommunen og 3 av ideelle aktører. Noen enheter består av 2 sykehjem. 14 av enhetene har i tillegg ansvar for omsorgsboliger. I omsorgsboligene ytes det tjenester til pasienter med ordinære hjemmetjenester og til pasienter med behov for heldøgns tjenester.

Produksjonskjøkkenet er også en del av dette virksomhetsområdet.

- 21 kommunale enheter
- 3 private enheter
- 1229 langtidsplasser
- 1394 årsverk
- 51 korttidsplasser
- 418 heldøgns omsorgsplasser

Økonomisk status

Byrådet vurderer at området får et mindreforbruk på om lag 30 millioner kroner i 2026. Av dette utgjør 20 millioner kroner effekten av mindreforbruket i 2025, mens 10 millioner er knyttet til økte inntekter fra egenbetaling for langtidsopphold. Inntektsøkningen må ses i sammenheng med at 31 korttidsplasser ved Øya helsehus er omgjort til langtidsplasser i 2026, kombinert med et høyt inntektsnivå blant beboerne.

Driftsbudsjett

Tabell 7.1.1 viser byrådets forslag til netto driftsramme for sykehjem og omsorgstjenester i perioden 2027-2030. Tabellen viser endring i forhold til vedtatt budsjett 2026. Tabell 7.1.2. viser byrådets forslag til hvordan tjenesteområdet skal tilpasse seg nye driftsrammer.

7.1.1. Budsjettramme og rammeendring sykehjem og omsorgsboliger. Tall i millioner kroner

Netto driftsramme	2027	2028	2029	2030
Opprinnelig budsjett 2026	1287,1	1287,1	1287,1	1287,1
Pris- og lønnskompensasjon	33,0	33,0	33,0	33,0
Tekniske justeringer	−3,8	−3,8	−3,8	−3,8
Korrigert budsjett	**1316,3**	**1316,3**	**1316,3**	**1316,3**
Befolkningsvekst	0,0	0,0	35,4	38,5
Annen rammeendring	−6,1	−10,4	−5,0	5,7
Forslag til netto driftsramme	**1310,1**	**1305,8**	**1346,6**	**1360,4**
Rammeendring	**−6,1**	**−10,4**	**30,4**	**44,2**

7.1.2. Tiltak i sykehjem og omsorgsboliger. Tall i millioner kroner.

Type tiltak	*Navn tiltak*	2027	2028	2029	2030
Opprettholdelse av standard	01. Plasser i sykehjem - Heimdalstunet	0,0	0,0	35,4	38,5
	02. Økte strømpriser	7,6	4,3	4,3	4,3
Endringer i tjenestetilbudet	03. Flere FSE-plasser	4,5	4,5	4,5	4,5
	04. Økt grunnbemanning	0,0	0,0	5,5	16,2
	05. Oppgavedeling	−10,0	−10,0	−10,0	−10,0
Endringer i gebyrer/brukerbetalinger	06. Inntektseffekt av flere langtidsplasser	−8,2	−8,2	−8,2	−8,2
Effektiviseringstiltak	07. Effektivisering	0,0	−1,0	−1,1	−1,1
Sluttsum		**−6,1**	**−10,4**	**30,4**	**44,2**

1. Plasser i sykehjem - Heimdalstunet helse- og velferdssenter

Tiltaket handler om Heimdalstunet helse- og velferdssenter. I demografimodellen for området er det lagt til grunn finansiering for netto tilvekst av institusjonsplasser, og ikke for den samlede kapasiteten som Heimdalstunet vil kunne ha. Det er derfor usikkerhet knyttet til det framtidige ressursbehovet når senterets endelige kapasitet og innretning er avklart. Dersom behovet for institusjonsplasser øker betydelig i årene framover, vil det kunne være behov for å justere rammene utover det som er lagt til grunn i dagens plan.

2. Økte strømpriser

Kommunens strømutgifter har økt betydelig i 2026 sammenlignet med tidligere år, og det er forventet at strømprisene vil holde seg på et høyt nivå også i årene som kommer. For å

sikre en realistisk budsjettering og forhindre at tjenesteområdet sykehjem og omsorgsboliger kutter i sitt primære tjenestetilbud, har byrådet prioritert å kompensere områdene for de forventede økte strømutgiftene.

3. **Flere forsterkede og skjermede plasser til personer med utfordrende atferd (FSE-plasser)**

Byrådet prioriterer å videreutvikle satsingen på Ladesletta helse- og velferdssenter. Avdelingen skal gi et tilpasset tilbud til personer som har behov for ekstra oppfølging på grunn av utfordrende atferd. Tiltaket skal bidra til at brukere får tjenester på riktig nivå og med riktig kompetanse, slik at de blir møtt på en trygg og faglig forsvarlig måte. Tiltaket vil i 2027 ha fullårsvirkning, og det settes av 4,5 millioner kroner for å nå målet.

4. **Økt grunnbemanning**

Byrådet legger opp til en gradvis styrking av grunnbemanningen ved helse- og velferdssentrene, med en økning på 5,5 millioner kroner fra 2029 og 16,2 millioner kroner i 2030. Ressursene skal følge utviklingen i brukerbehovene og bidra til at bemanningen tilpasses tjenestenes behov.

5. **Oppgavedeling**

Byrådet viderefører ambisjonen om at helse- og omsorgstjenestene samlet sett skal ha en styrking av antall årsverk innen utgangen av 2027. Styrkingen skal nås gjennom bedre oppgavedeling og mer målrettet bruk av kompetansen i tjenestene.

6. **Inntektseffekt av flere langtidsplasser**

I 2026 ble 31 korttidsplasser ved Øya helsehus omgjort til langtidsplasser. Plassene videreføres som langtidsplasser i 2027, og det legges derfor til grunn økte inntekter fra egenbetaling knyttet til denne kapasiteten.

7. **Effektivisering**

Det arbeides videre med å tilpasse driften til vedtatte økonomiske rammer. Dette skal skje gjennom bedre utnyttelse av tilgjengelige ressurser, forenkling av arbeidsprosesser og en mer hensiktsmessig organisering av oppgaver.

Investeringsbudsjett

Byrådet viderefører i dette budsjettet et investeringsløft, som er nødvendige for å gi innbyggerne et godt og trygt omsorgstilbud, også i årene som kommer.

Investeringstiltakene under sykehjem og omsorgsboliger er enten bykassefinansiert eller finansiert under boligøkonomien. Investeringer tilknyttet boliger er finansiert under boligøkonomien, resten er bykassefinansiert.

7.1.3. Investeringer i helse og omsorg - Sykehjem og omsorgsboliger i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner.

Prosjekt/investering	Kostnads-overslag	Benyttet bevilgning	Rest til bevilgning	Forslag til investering			
				2027	2028	2029	2030
01. Høyset HVS	654,6	651,6	3,0	3,0	0,0	0,0	0,0
02. Mindre investeringer HO	0,0	0,0	0,0	26,8	26,8	26,8	26,8
03. Heimdalstunet HVS	910,9	54,7	867,6	350,0	320,0	122,2	5,0
04. Smelteverket HVS	1200,0	10,0	1190,0	42,5	26,5	128,3	437,5
05. Kystad HVS - utvidelse	250,0	0,0	250,0	10,0	10,0	70,0	100,0
06. Ilevollen HVS - rehabilitering	150,0	2,0	148,0	10,0	52,0	80,0	6,0
07. Velferdsteknologi (pasientvarsling)	0,0	0,0	0,0	32,0	20,0	20,0	20,0
08. Stokkbekken HVS	760,0	0,0	760,0	3,4	2,0	10,0	40,0
Sum økonomiplan	**3936,9**	**718,3**	**3218,6**	**477,7**	**457,3**	**457,3**	**635,3**

7.1.4. Finansiering for investeringsprosjektene for helse og omsorg - Sykehjem og omsorgsboliger (bykassefinansiert)i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner.

Finansiering	2027	2028	2029	2030
Bykassefinansierte lån	387,8	370,9	177,4	384,0
Eksternfinansierte lån	0,0	0,0	0,0	0,0
Mva.-kompensasjon	82,9	79,4	79,4	110,3
Refusjoner	0,0	0,0	0,0	0,0
Salgsinntekt	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilskudd	7,0	7,0	200,5	114,0
Sluttsum	**477,7**	**457,3**	**457,3**	**635,3**

Høyset helse- og velferdssenter

Høyset helse- og velferdssenter stod ferdig mars 2026. Det gjenstår kun noe mindre arbeid i forbindelse med første prøvedriftsår, garantiår og mulig suppleringer av inventar/utstyr.

Investeringsbeslutningen ble vedtatt av bystyret 31. august 2023, i sak 132/23 *Dragvoll helse- og velferdssenter - investeringsbeslutning*. Trondheim kommune er innvilget 213,8 millioner kroner i investeringstilskudd fra Husbanken.

Mindre investeringer

Innenfor rammen av mindre investeringer gjennomføres tiltak som funksjonsforbedringer, ombygginger samt utskiftning av inventar og utstyr.

Ved flere av institusjonene er det behov for ombygginger for å bedre funksjonaliteten. Dette gjelder tjenesteareal, medisinrom, fellesareal og uteareal. Det er i tillegg et stort og kontinuerlig behov for utskiftning av forflytningsutstyr, medisinsk-teknisk utstyr og møbler samt annet inventar på grunn av generell slitasje. Av erfaring må institusjonsmøbler skiftes ut med en syklus på ca. ti år, og forflytningsutstyr må skiftes noe oftere. Flere helse- og velferdssenter har behov for bedre og mer egnede lagringsmuligheter for richshaw (passasjersykkel). I tillegg har tilsyn fra brann- og redningstjenesten avdekket avvik knyttet til lading av disse syklene.

Posten for mindre investeringer skal også dekke investeringer på kontorarbeidsplasser, slik som for eksempel hjemmetjenesten og ergo- og fysioterapitjenesten. I tillegg til investeringer ved de ulike aktivitetstilbudene for hjemmeboende seniorer.

Kommunen kan i enkelte ombyggingsprosjekter søke om investeringstilskudd fra Husbanken på inntil 55 prosent av godkjente anleggskostnader.

Mindre investeringer for helse og omsorg er lagt til området sykehjem og omsorgsboliger, men de skal dekke behovene for tiltak innenfor hele området, inkludert hjemmebaserte og medisinske tjenester.

Heimdalstunet helse- og velferdssenter
Byggingen av Heimdalstunet helse- og velferdssenter er viktig for å sikre helse- og omsorgstilbudet i Trondheim. Helse- og velferdssenteret bygges sammen med bibliotek, og det vil bli et nytt torg og nye gangforbindelser som vil sikre helhet og sammenheng med de ulike delene av Heimdal sentrum. Det vil også bli etablert et nytt sonekontor for hjemmetjenesten i Heimdalstunet helse- og velferdssenter.

Prosjektet gir en økning på 72 nye plasser. Til tross for denne styrkingen, vil dekningsgraden fortsatt ligge under dagens nivå i kommunen - også under gjennomsnittet i ASSS-kommunene. Investeringsbeslutning for Heimdalstunet helse- og velferdssenter ble behandlet i bystyremøtet 23. september. Trondheim kommune har søkt om investeringstilskudd fra Husbanken, og har fått innvilget 193,5 millioner kroner i tilskudd. Skisseprosjektet ble presentert i formannskapssak 11. juni 2024, i sak 199/2024 *Heimdal - plan for bygg for offentlig formål*.

Smelteverket helse- og velferdssenter
Prosjektet på Smelteverkstomten skal tilrettelegge for helse- og velferdssenter samlokalisert med sonekontor for hjemmetjenesten og et aktivitetstilbud for hjemmeboende. Det skal også bygges en ungdomsskole. Det skal videre være arealer tilknyttet kultur og idrett. Prosjektet ble presentert i egen sak for byrådet i sak 421/26 *Smelteverkstomta - Føringer for videre utvikling av konseptvalget "Tjenestehubben",* i august 2026 i tråd med økonomireglementet.

Kostnadsestimatet har lagt til grunn 120 sykehjemsplasser, men størrelsen på senteret vil bli endelig avklart i reguleringsprosessen. Det er videre hensyntatt kostnader til rekkefølgekrav og nærmiljøanlegg. Det må presiseres at det kun er lagt til grunn grove estimater som medfører stor usikkerhet mht kostnadsbildet. Det er lagt til grunn at halvparten av kostnadene knyttet til arealene til fysisk aktivitet, kulturskolesenter, bydelsbibliotek, og fritidsklubb, finansieres gjennom helse- og velferdssenteret. Den andre halvparten finansieres gjennom budsjettet for skoleprosjektet. Anlegget planlegges ferdigstilt i 2031.

Kystad helse- og velferdssenter - utvidelse
Bystyret besluttet i *Plan for helsebygg* at utvidelse av Kystad helse- og velferdssenter skal prioriteres og sikres fremdrift.

Formannskapet ble i sak 66/20 *Tomteutredning Kystad helse- og velferdssenter,* fremlagt mulighetsstudien for en større utvidelse av Kystad helse- og velferdssenter. Kystad helse- og velferdssenter har i dag 24 sykehjemsplasser. Det er sett på muligheten for en større ombygging, slik at anlegget enten får 40 eller 60 sykehjemsplasser. Trondheim kommune har muligheten til å søke om Husbankens investeringstilskudd for sykehjem når man øker antall sykehjemsplasser, og tilskuddet er på om lag 2,7 millioner kroner per nye sykehjemsplass man etablerer.

Det planlegges at Ilevollen og Kystad helse- og velferdssenter kan være samtidig på interimsykehjemmet.

Ilevollen helse- og velferdssenter - rehabilitering
Bystyret besluttet i *Plan for helsebygg* at Ilevollen helse- og velferdssenter skal rehabiliteres, og det er behov for omfattende rehabilitering av Ilevollen for å tilfredsstille dagens krav og forventninger til kommunale helse- og velferdssentre.

Det foreligger en mulighetsstudie som skisserer en ombygging av 1. og 2. etasje til sykehjemsplasser i tråd med dagens krav og forventninger. Studien viser at det er mulig å oppgradere Ilevollen helse- og velferdssenter til et godt fungerende sykehjem. Etter ombyggingen vil bygget kunne få 48 beboerrom.

Det planlegges at Ilevollen og Kystad helse- og velferdssenter kan være samtidig på interimsykehjemmet.

Velferdsteknologi/pasientvarslingsanlegg
Flere helse- og velferdssenter og helsehus mangler eller har eldre pasientvarslingsanlegg. De blir vedlikeholdt, men vi erfarer at tilhørende komponenter og utstyr går ut av produksjon. Eldre anlegg begrenser muligheten til integrasjon av tilleggsfunksjoner og medfører at ansatte må benytte flere mobile enheter for å administrere ulike systemer og utstyr.

I første omgang er det planlagt utskiftning av pasientvarslingsanlegg i fire helse- og velferdssentre, likevel er det flere lokasjoner som vil ha behov for oppgradering. Helse- og omsorg er i dialog med Trondheim Digital om å utarbeide en plan på lang sikt, som sikrer ivaretakelse av de andre helse- og velferdssentrene som også har behov for oppgradering av pasientvarslingsanlegg.

Husbanken gir investeringstilskudd til velferdsteknologi tilknyttet eksisterende omsorgsplasser, og denne andelen er på 55 prosent av godkjente anleggskostnader.

Stokkbekken helse- og velferdssenter

Det er behov for et nytt helse- og velferdssenter med bakgrunn i demografisk vekst. Det foreligger en regulering for et større utbyggingsområde på Stokkbekken, inkludert et nytt helse- og velferdssenter. Det har vist seg at det er behov for en revisjon av reguleringsplanen for å kunne realisere formålene på tomten. Dette arbeidet pågår. Det vil bli tilrettelagt for et sykehjem med 72 sykehjemsplasser og et aktivitetstilbud for hjemmeboende, i henhold til maks utnyttelse av tomten som reguleringsplanen viser.

Kostnadsestimatet har ikke lagt inn kostnader for rekkefølgekrav, men det må påregnes da det blant annet planlegges en ny gang- og sykkelbru på tomten. Totalkostnaden vil derfor bli høyere, men midler til rekkefølgekrav for tomten er satt av på ansvarene formålstomt, ubebygd bolig- og næringsarealer, kirker og kirkegårder. Anlegget planlegges ferdigstilt i 2033.

Boligøkonomi

7.1.5. Investeringer i helse og omsorg - Sykehjem og omsorgsboliger (boligøkonomi) i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner.

Prosjekt/investering	Kostnads-overslag	Benyttet bevilgning	Rest til bevilgning	Forslag til investering			
				2027	2028	2029	2030
01. Mindre investeringer	0,0	0,0	0,0	1,0	1,0	1,0	1,0
02. Seniorboliger	60,0	0,0	60,0	20,0	40,0	0,0	0,0
Sum økonomiplan	**60,0**	**0,0**	**60,0**	**21,0**	**41,0**	**1,0**	**1,0**

7.1.6. Finansiering for investeringsprosjektene for helse og omsorg - Sykehjem og omsorgsboliger (boligøkonomi)i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

Finansiering	2027	2028	2029	2030
Bykassefinansierte lån	0,0	0,0	0,0	0,0
Eksternfinansierte lån	17,4	33,9	0,8	0,8
Mva.-kompensasjon	3,6	7,1	0,2	0,2
Refusjoner	0,0	0,0	0,0	0,0
Salgsinntekt	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilskudd	0,0	0,0	0,0	0,0
Sluttsum	**21,0**	**41,0**	**1,0**	**1,0**

Mindre investeringer
Det er behov for tilpasning og tilrettelegging av boliger ut fra behov hos beboere. Videre er det behov for tilrettelegging av tjenesteareal i omsorgsboligene for eldre.

Mindre investeringer er fordelt på virksomhetsområdene, men det er uansett viktig at vi har en porteføljestyring av budsjettposten, fordi behovet innenfor de ulike områdene vil variere fra år til år. Her vil porteføljestyringen bli sett i sammenheng med byrådsområdet sosiale tjenester.

Seniorboliger
Kommunen ønsker å tilby et variert bo- og tjenestetilbud for eldre. Det mangler i dag et tilbud for eldre som befinner seg i mellomrommet mellom å bo hjemme med hjemmetjenester og å flytte på sykehjem.

Byrådet ønsker å videreutvikle seniorhus for eldre som har behov for en mer trygghetsskapende boform. Seniorboliger kan inneholde fasiliteter som fellesarealer, sosiale aktiviteter og trygghetsvert. De som har behov for helsehjelp, vil få dette på vedtak fra hjemmesykepleien. Denne boformen har vært pilotert gjennom et prosjekt initiert av bystyret, ved Vår frue seniors omsorgsboliger. Erfaringene fra dette prosjektet er så langt udelt positive, og viser at seniorboliger er et godt konsept som oppleves trygt og godt for beboerne.

Byrådet vil jobbe videre med hvordan kommunen kan samarbeide med private aktører, og eventuelt Husbanken, for å få realisert godt tilpassede boliger for eldre.

7.2. Hjemmebaserte tjenester

Om området

Virksomhetsområdet består av følgende tjenester:

- frisklivs-, lærings- og mestringstilbud
- ergoterapi-, fysioterapi- og rehabiliteringstjenester
- aktivitetstilbud for hjemmeboende
- hjemmetjenester og hjemmehjelpstjenester
- korttidsplasser i institusjon (rehabilitering og avlastning)

18 kommunale enheter

1241 årsverk

1391 mottakere av tjenester i hjemmet under 67 år

2607 mottakere av tjenester i hjemmet over 67 år

902 deltakere i aktivitetstilbud

72 rehabiliteringsplasser

66 avlastningsplasser

Økonomisk status

Byrådet mener hjemmebaserte tjenester vil ha et mindreforbruk på om lag 54 millioner kroner ved årets slutt. Mindreforbruket skyldes både færre brukere enn befolkningsveksten tilsier og at omstillingsarbeidet i 2024 og 2025 har bidratt til at ressursinnsatsen er bedre tilpasset brukernes behov. Videre hadde området med seg 16 millioner kroner i ubrukte påplussmidler fra regnskapsresultatet i 2025.

Driftsbudsjett

Tabell 7.2.1 viser byrådets forslag til netto driftsramme for hjemmebaserte tjenester i perioden 2027-2030 Tabellen viser endring i forhold til vedtatt budsjett 2026. Tabell 7.2.2. viser byrådets forslag til hvordan tjenesteområdet skal tilpasse seg nye driftsrammer.

7.2.1. Budsjettramme og rammeendring hjemmebaserte tjenester. Tall i millioner kroner

Netto driftsramme	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Opprinnelig budsjett 2026	1 419	1 419,0	1 419,0	1 419,0
Pris- og lønnskompensasjon	39,5	39,5	39,5	39,5
Tekniske justeringer	0,8	0,8	0,8	0,8
Korrigert budsjett	**1 459,3**	**1 459,3**	**1 459,3**	**1 459,3**
Befolkningsvekst	43,6	89,8	139,7	190,4
Annen rammeendring	0,1	−5,1	−11,1	−21,8
Forslag til netto driftsramme	**1 503,1**	**1 544,0**	**1 587,9**	**1 627,9**
Rammeendring	**43,7**	**84,7**	**128,6**	**168,6**

7.2.2. Tiltak i hjemmebaserte tjenester. Tall i millioner kroner

Type tiltak	***Navn tiltak***	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Opprettholdelse av standard	01. Befolkningsutvikling	15,4	44,5	67,1	87,6
	02. Økte strømpriser	0,3	0,2	0,2	0,2
Endringer i tjenestetilbudet	03. Bo lengre og trygt hjemme	17,8	27,5	47,0	64,7
	04. Forebygging og tidlig innsats	3,9	6,8	9,2	11,0
	05. Oppfølging private og ideelle aktører	1,5	1,5	1,5	1,5
Endringer i gebyrer/brukerbetalinger	06. Egenandeler velferdsteknologi - saldering av inntektskrav	9,0	9,0	9,0	9,0
Effektiviseringstiltak	07. Effektivisering	−4,2	−4,8	−5,4	−5,4
Sluttsum		**43,7**	**84,7**	**128,6**	**168,6**

1. Befolkningsutvikling
Byrådet viderefører dagens tjenestenivå til hjemmeboende i takt med forventet befolkningsutvikling. Omstillingen som er gjennomført på området, har lagt til rette for en mer treffsikker tilpasning av tjenestene til den enkeltes behov.

2. Økte strømpriser
Kommunens strømutgifter har økt betydelig i 2026 sammenlignet med tidligere år, og det er forventet at strømprisene vil holde seg på et høyt nivå også i årene som kommer. For å sikre en realistisk budsjettering og forhindre at tjenesteområdet hjemmebaserte tjenester kutter i sitt primære tjenestetilbud, har byrådet prioritert å kompensere områdene for de forventede økte strømutgiftene.

3. Bo lengre og trygt hjemme
Byrådet har som mål at flere av byens eldre skal kunne bo trygt hjemme så lenge de selv ønsker det, og styrker derfor denne delen av helsetjenesten med 17,8 millioner kroner i 2027, økende til 64,7 millioner kroner i planperioden.

Satsingen bygger videre på omstillingen i de hjemmebaserte tjenestene, med bedre tilpasning til den enkeltes behov, økt vekt på egenmestring og bruk av velferdsteknologi. Tiltakene omfatter blant annet videreføring av Rett hjem, fullfinansiering av pårørende- og kreftkoordinator, økt grunnbemanning ved Trondheim rehabiliteringssenter og helårsvirkning for økt tverrfaglighet og kompetanse i hjemmebaserte tjenester. Dette skal bidra til å møte økt behov og større kompleksitet i brukergruppen som følge av lavere institusjonsdekning.

4. Forebygging og tidlig innsats
Forebygging og tidlig innsats er et prioritert område for byrådet. Satsingen styrkes med 3,9 millioner kroner i 2027, økende til 11 millioner kroner i planperioden, og skal bidra til å fremme helse, mestring og livskvalitet blant eldre.

Sentrale tiltak i satsingen er videre styrking av Ressurssenter for demens og hukommelsesteam med oppstart 2028, samt økt fokus på fallforebygging. Tiltakene skal bidra til at eldre får støtte og oppfølging på et tidlig tidspunkt, og legge til rette for at flere kan opprettholde helse, aktivitet og selvstendighet lengre.

5. Oppfølging av ideelle og private aktører
Byrådet viderefører satsingen på oppfølging av private og ideelle aktører for å sikre god kvalitet og en hensiktsmessig oppfølging av tjenestetilbudet. Satsingen gir en profesjonalisering av kontraktoppfølging ved tjenestekjøp fra private og ideelle aktører.

6. Egenandeler velferdsteknologi - saldering av inntektskrav
Byrådet foreslår å avvikle ordningen med egenandeler for trygghetsalarm og innføre gratis trygghetsalarm for personer som har behov for tjenesten. Byrådet foreslår at det tidligere vedtatte inntektskravet salderes gjennom omprioriteringer innenfor eget tjenesteområde.

7. Effektivisering

Det arbeides videre med å tilpasse driften til vedtatte økonomiske rammer gjennom bedre utnyttelse av tilgjengelige ressurser, forenkling av arbeidsprosesser og en mer hensiktsmessig organisering av oppgaver.

Investeringsbudsjett

7.2.3. Investeringer i helse og omsorg - Hjemmebaserte tjenester (bykassefinansiert) i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner.

Prosjekt/investering	Kostnads-overslag	Benyttet bevilgning	Rest til bevilgning	Forslag til investering 2027	2028	2029	2030
01. Søbstad helsehus	700,0	3,0	697,0	2,0	7,0	14,0	28,0
Sum økonomiplan	**700,0**	**3,0**	**697,0**	**2,0**	**7,0**	**14,0**	**28,0**

7.2.4. Finansiering for investeringsprosjektene for helse og omsorg - Hjemmebaserte tjenester (bykassefinansiert) i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

Finansiering	2027	2028	2029	2030
Bykassefinansierte lån	1,7	5,8	11,6	23,1
Eksternfinansierte lån	0,0	0,0	0,0	0,0
Mva.-kompensasjon	0,3	1,2	2,4	4,9
Refusjoner	0,0	0,0	0,0	0,0
Salgsinntekt	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilskudd	0,0	0,0	0,0	0,0
Sluttsum	**2,0**	**7,0**	**14,0**	**28,0**

Søbstad helsehus

Bygget bærer sterkt preg av snart 40 års drift og har behov for omfattende rehabilitering. Dette gjelder både for beboerrom, fellesareal og tjenesteareal i hver etasje. Planløsningene er heller ikke tilpasset dagens krav til standard, verken for beboere eller ansatte. Det foreligger et avvik på det fysiske miljøet fra Statsforvalteren, som kommunen ikke vil få lukket uten omfattende oppgradering eller nybygg.

Mulighetsstudie ble behandlet i formannskapet i sak 285/18 *Søbstad helsehus - mulighetsstudie.* Det ble vedtatt å jobbe videre med alternativet å rive og bygge nytt på Saupstad. Byrådet har nedsatt et prosjekt som jobber med ulike alternativer for modernisering og oppgradering, og der både nybygg og ombygging utredes.

Søbstad er sentral for vår strategi om at flere innbyggere skal kunne bo hjemme lengst mulig. Et godt samarbeid med pårørende er avgjørende for at flere skal kunne bo lenger hjemme. Kommunen må styrke samhandlingen med de nærmeste pårørende, tilby bedre veiledning, støtte og avlastning, og legge for at pårørende klarer å stå i omsorgsrollen.

Byrådet vil utvikle Søbstad til et pårørende- og avlastningstilbud.

Mindre investeringer
Mindre investeringer for helse og omsorg er lagt til området sykehjem og omsorgsboliger, men de skal dekke behovene for tiltak innenfor hele området, inkludert hjemmebaserte og medisinske tjenester.

Innenfor rammen av mindre investeringer skal det gjennomføres tiltak som funksjonsforbedringer, ombygginger, og utskiftning av inventar/utstyr.

Denne posten skal også dekke investeringer på kontorarbeidsplasser, for eksempel til hjemmetjenesten og ergo- og fysioterapitjenesten. I tillegg vil dette kunne gå til investeringer ved ulike aktivitetssentre.

7.3. Medisinske tjenester

Om området

Virksomhetsområdet omfatter Øya helsehus, Enhet for legevakt, legetjenester og smittevern (ELLS) og Enhet for Helseplattformen drift og forvaltning.

- 3 kommunale enheter
- 380 årsverk
- 7 kommunale fastleger
- 201 private fastleger
- 94 korttidsplasser, 31 venteplasser

Økonomisk status

Prognosen for medisinske tjenester er justert til balanse ved utgangen av året. Endringen skyldes at regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2027 varsler kompensasjon for økningen i basistilskuddet til fastleger med virkning fra 1.juli 2026. For Trondheim innebærer dette at tidligere prognostisert merforbruk forventes å bli dekket gjennom rammetilskudd.

Driftsbudsjett

Tabell 7.3.1. viser byrådets forslag til netto driftsramme for medisinske tjenester i perioden 2027-2030. Tabellen viser endring i forhold til vedtatt budsjett 2026. Tabell 7.3.2. viser byrådets forslag til hvordan tjenesteområdet skal tilpasse seg nye driftsrammer.

7.3.1. Budsjettramme og rammeendring medisinske tjenester. Tall i millioner kroner

Netto driftsramme	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Opprinnelig budsjett 2026	634,2	634,2	634,2	634,2
Pris- og lønnskompensasjon	16,8	16,8	16,8	16,8
Tekniske justeringer	0,0	0,0	0,0	0,0
Korrigert budsjett	**651,0**	**651,0**	**651,0**	**651,0**
Befolkningsvekst	2,6	5,1	7,6	10,1
Annen rammeendring	9,4	6,5	5,4	5,4
Forslag til netto driftsramme	**662,9**	**662,6**	**664,0**	**666,5**
Rammeendring	**12,0**	**11,6**	**13,0**	**15,5**

7.3.2. Tiltak i medisinske tjenester. Tall i millioner kroner.

Type tiltak	***Navn tiltak***	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Opprettholdelse av standard	01. Befolkningsendring	2,5	5,1	7,6	10,0
	02. Økt basistilskudd fastleger	10,6	10,6	10,6	10,6
Endringer i tjenestetilbudet	03. Nye legesenter	1,8	1,8	1,8	1,8
	04. Styrkning legevaktsentralen	5,5	6,5	6,5	6,5
	05. Økt inntekt HELFO	−1,0	−1,0	−1,0	−1,0
	06. Lavere bosetning av flyktninger	−0,5	−2,0	−3,0	−3,0
Effektiviseringstiltak	07. Omstilling drift Helseplattformen	−3,0	−4,0	−4,0	−4,0
	08. Effektiviseringstiltak	−3,9	−5,4	−5,4	−5,4
Sluttsum		**12,0**	**11,6**	**13,0**	**15,5**

1. Befolkningsendring

Byrådet legger til rette for at tjenestetilbudet tilpasses forventede endringer i befolkning og behov innen legevakt og fastlegetjenesten.

2. Økt basistilskudd fastleger

I takstforhandlingene i 2026 ble det avtalt å øke basistilskuddets andel av fastlegenes finansiering med 2,24 prosentpoeng. Kommunene kompenseres for merkostnadene gjennom økt rammetilskudd. For Trondheim kommune utgjør kompensasjonen om lag 10,6 millioner kroner for helårsvirkning. Byrådet viderefører statens føring om at kompensasjonen skal benyttes til å dekke kommunens økte kostnader til fastlegenes basistilskudd.

3. Nytt legesenter
Byrådet vil sikre at alle innbyggere i Trondheim har egen fastlege og setter av 1,8 millioner kroner fra 2027. Tiltaket omfatter kommunalt tilskudd til å etablere et nytt fastlegesenter, med tidligst etablering og finansiering fra 2027.

4. Styrking av legevaktsentralen
Byrådet styrker legevaktsentralen for å sikre bedre tilgjengelighet og kortere svartid for innbyggerne. Økt kapasitet skal bidra til at henvendelser blir raskere besvart og vurdert, slik at pasientene får riktig hjelp på riktig nivå og raskere tilgang til nødvendig behandling. Byrådet foreslår å styrke tiltaket med totalt 5,5 millioner kroner i 2027 økende til 6,5 millioner i perioden. Av dette finansieres 1,5 millioner kroner med friske midler, mens resterende beløp dekkes gjennom frigjorte midler fra tiltak 5 og 7.

5. Økt inntekt HELFO
Styrking av legeressursene ved legevakten vil bidra til økt kapasitet, slik at flere innbyggere kan vurderes og behandles. Dette vil samtidig gi økte inntekter fra HELFO-refusjoner.

6. Lavere bosetning av flyktninger
Lavere bosetting av flyktninger fører til en reduksjon i flyktninginntektene i perioden. Byrådet har lagt til grunn at tilbudet av tjenester knyttet til bosetting av flyktninger kan reduseres tilsvarende inntektsreduksjonen i perioden. Medisinske tjenester sin andel av reduksjonen er anslått til 0,5 millioner kroner i 2027, økende til 3 millioner kroner i 2030.

7. Omstilling drift Helseplattformen
Driften av Helseplattformen videreutvikles med mål om mer effektive arbeidsprosesser og en hensiktsmessig organisering av drift og forvaltning.

8. Effektiviseringstiltak
Det arbeides videre med å tilpasse driften til vedtatte økonomiske rammer gjennom forenkling av arbeidsprosesser, bedre utnyttelse av tilgjengelige ressurser og en hensiktsmessig organisering av oppgaver.

Investeringsbudsjett
Det er ingen investeringsprosjekter i planperioden.

Mindre investeringer
Mindre investeringer for helse og omsorg er lagt til området sykehjem og omsorgsboliger, men de skal dekke behovene for tiltak innenfor hele området, inkludert hjemmebaserte og medisinske tjenester.

Innenfor rammen av mindre investeringer skal det gjennomføres tiltak som funksjonsforbedringer, ombygginger, og utskiftning av inventar/utstyr ved legevakta og Øya helsehus.

Sammenligning med andre kommuner

7.3.3. Utvalgte nøkkeltall for helse- og omsorgstjenester i kommunene (ASSS, 2025)

Indikator	2024	2025				
	Trondheim	Trondheim	Oslo	Bergen	Stavanger	ASSS (snitt)
Prioritet						
Netto driftsutgifter hjemmetjenesten 67+ år per innbygger 67+ år (kroner)	19 379	18 084	20 318	24 210	18 504	20 337
Brutto driftsutgifter per plass i institusjon (tusen kroner)	1 515	1 536	1 908	1 624	1 665	1 759
Dekningsgrader						
Andel innbyggere 80+ år som mottar hjemmetjenester (prosent)	22,8	20,8	21,6	23,1	22,1	22,0
Andel innbyggere 80 år+ beboer på institusjon eller i bolig med heldøgns bemanning(prosent)	14,4	14,0	13,0	13,5	12,6	12,2
Kvalitet						
Andel brukere i institusjon som har omfattende bistandsbehov: Langtidsopphold (prosent)	92,8	92,3	82,7	93,2	70,0	87,2
Andel årsverk i brukerrettede tjenester med fagutdanning (prosent)	75,3	74,8	64,9	68,9	75,8	70,0
Legetimer per uke per beboer i sykehjem (timer)	0,75	0,94	0,52	0,85	0,87	0,77
Andre nøkkeltall						
Ressursbruk pleie og omsorg i forhold til beregnet utgiftsbehov (kroner per innbygger)*	0,94	0,92	0,98	1,09	0,99	1,00

**Ressursbrukindikatoren viser hvor mye ressurser kommunen bruker på en tjeneste i forhold til gjennomsnittet for ASSS-kommunene. Det er korrigert for at kommunene har ulike utgiftsbehov.*

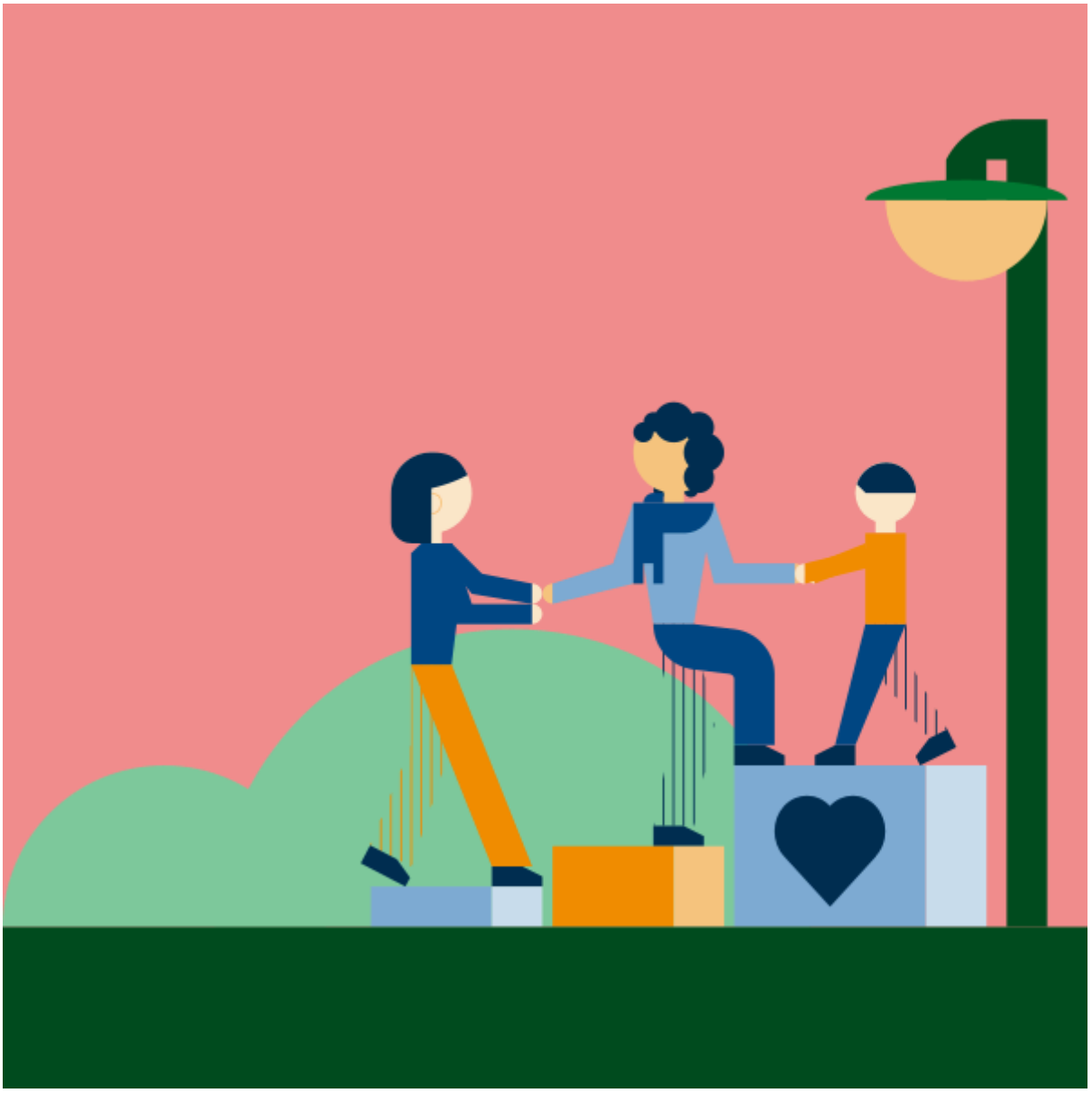
Tabell 7.3.3. viser relevante nøkkeltall for et utvalg av ASSS-kommunene.

Trondheim kommune hadde i 2025 lavere netto driftsutgifter til hjemmetjenester for innbyggere over 67 år enn gjennomsnittet for ASSS-kommunene. Samtidig viser utgiftene per institusjonsplass en nøktern økning fra 2024-nivået Dette viser at Trondheim har en effektiv innretning av tjenestene, samtidig som kommunen opprettholder en god dekning av heldøgns omsorg.

I 2025 bor 14,0 prosent av innbyggerne over 80 år i institusjon eller bolig med heldøgns bemanning, mot 12,2 prosent i ASSS-kommunene samlet. Trondheim har dermed en høyere dekning av heldøgns omsorg enn gjennomsnittet for ASSS-kommunene. Andelen innbyggere over 80 år som mottar hjemmetjenester er samtidig 20,8 prosent, noe som er noe lavere enn ASSS-gjennomsnittet på 22,0 prosent. Dette kan blant annet ses i sammenheng med kommunens innretning av tjenestene og den relativt høye dekningen av heldøgns omsorg.

Kvalitetsindikatorene viser at Trondheim har høy andel fagutdannet personell i brukerrettede tjenester. 74,8 prosent av årsverkene har fagutdanning, sammenlignet med 70,0 prosent i ASSS-kommunene samlet. Samtidig har legedekningen i sykehjem økt per uke per beboer fra 0,75 til 0,94, og ligger nå godt over ASSS-gjennomsnittet på 0,77. Dette understøtter byrådets satsing for å øke tilgangen til lege på sykehjem.

Samlet viser nøkkeltallene at Trondheim i 2025 har hatt høyere andel eldre med heldøgns omsorg enn ASSS-gjennomsnittet, høy andel fagutdannet personell og en betydelig styrking av legedekningen. Ressursbruksindikatoren på 0,92 viser samtidig at tjenestene samlet sett drives med god ressursutnyttelse sett opp mot kommunens beregnede utgiftsbehov.

8. Sosiale tjenester

Sosiale tjenester i Trondheim skal gi innbyggerne trygghet, mestring og støtte til å leve et verdig og selvstendig liv. For å sikre at vi har et sterkt og treffsikkert velferdstilbud, også i årene som kommer, må vi tilpasse oss et samfunn i endring.

Hovedretningen for byrådsavdelingens arbeid er å vri mer av innsatsen mot forebygging, lavterskeltilbud og samhandling på tvers av virksomhetsområdene, samtidig som det sikres bærekraftige og gode tjenester til personer som trenger mer omfattende hjelp og støtte. Dette skal vi oppnå gjennom god økonomistyring, gode arbeidsvilkår og et styrket samarbeid med ideell sektor og næringslivet.

Byrådsområdet omfatter følgende budsjettområder: Bo- og aktivitetstilbud, Barne- og familietjenesten, Psykisk helse og rus, og Arbeid og velferd.

Utfordringer

Sosiale tjenester gir tjenester både til noen av byens mest sårbare innbyggere og tilbud som skal nå hele befolkningen. Vi ser en økning i behovet, både blant dem som trenger langvarig og omfattende oppfølging, og innenfor lavterskel- og forebyggende tjenester. Dyrtid gjør hverdagen ekstra vanskelig for mange, noe som også fører til et økt behov for økonomisk sosialhjelp.

Antall innbyggere med behov for tjenester øker raskere enn den generelle befolkningsutviklingen. For barne- og familietjenesten er utfordringen større. Selv om barnetallet i kommunen går ned, øker antallet barn med behov for mye hjelp og oppfølging. Dette, kombinert med nye statlige føringer uten tilstrekkelig finansiering, legger press på bemanning og økonomiske rammer. For at kommunen skal kunne levere gode og bærekraftige tjenester også i fremtiden, forutsetter det en tydeligere prioritering ut fra vurdering av nytte, ressurser og alvorlighet. Ny anbudsprosess knyttet til avlastningstilbudet for barn og unge er bestilt av bystyret. Dette vil føre til behov for ny organisering av deler av avlastningstilbudet og kan utfordre de økonomiske rammene.

Mange unge står i dag utenfor arbeid, utdanning eller opplæring. I Trondheim er det særlig utfordrende å finne arbeid for unge med lav utdanning og lite arbeidserfaring. Deltakelse på disse arenaene er avgjørende for å redusere risikoen for langvarig utenforskap. Skal kommunen lykkes med å hjelpe denne gruppen, kreves det en mer helhetlig tilnærming der innsatsen på kommunalt, regionalt og nasjonalt nivå samordnes langt bedre enn i dag.

Flere barnefamilier opplever sammensatte utfordringer som varer over tid. Familier med vedvarende lav inntekt og samtidig behov for hjelp fra barnevernet og/eller helsetjenesten er særlig utsatt. Dersom barn vokser opp med slike belastninger, kan det få konsekvenser både i oppveksten og senere i livet. Det er fortsatt utfordringer med tilgangen på fosterhjem, særlig er det utfordrende å finne fosterhjem i barnets eget nettverk.

Mangel på egnede boliger legger press på tjenestene. Det er særlig mangel på egnede boliger for mennesker med samtidig rusmiddelavhengighet og psykiske lidelser. Bruken av midlertidige botilbud har økt, noe som både påvirker innbyggerne som mangler en varig bolig og gir økte utgifter til økonomisk sosialhjelp.

Trondheim har de senere årene bosatt mange flyktninger, særlig fra Ukraina. Rundt halvparten går over i arbeid eller utdanning gjennom introduksjonsprogrammet, mens de resterende har behov for videre oppfølging og økonomiske ytelser fra Nav. Dette legger press på både kapasiteten i tjenestene og budsjettet for økonomisk sosialhjelp. Det er særlig utfordringer knyttet til flyktninger som ikke har rett til introduksjonsprogram, og integreringstilskuddet dekker ikke alle kommunens kostnader. Varslede statlige endringer i integreringsstønaden kan i tillegg få betydelige konsekvenser for kommunens flyktningtjenester fra 2027/2028.

Byrådsområdet har snudd tidligere års merforbruk, og driver i dag samlet i økonomisk balanse. Det er likevel interne variasjoner med kapasitets- og budsjettutfordringer hos enkelte virksomhetsområder. Sykefraværet har gått betydelig ned i deler av området, men er fortsatt høyt i flere enheter. Høyt sykefravær, uhensiktsmessige lokaler og mangelfull digital infrastruktur legger enkelte steder press på arbeidsmiljøet og kvaliteten i tjenestene.

Mål, periodemål og indikatorer

	Hovedmål	Periodemål/operativt mål	Indikator
1.	Alle innbyggere har en god og trygg bolig	De som trenger hjelp, råd og veiledning for å skaffe og beholde egnet bolig, skal få tilpasset bistand til å bo godt og trygt, slik at de lever mest mulig selvstendig.	Antall personer som bor i kommunens midlertidige botilbud mer enn 3 mnd Median tid fra søknad til innflytting i bolig
2.	Innbyggere med funksjonsnedsettelser har en trygg og meningsfull hverdag	Barn, unge og voksne med funksjonsnedsettelser har aktiviteter som gir en trygg og meningsfull hverdag med mestring og selvstendighet.	Median tid fra vedtak til tildeling av aktivitetstilbud i BoA Median tid fra vedtak til tildeling av avlastning Median tid det tar å få koordinator for barn med funksjonsnedsettelser, fra vedtaket til oppnevning
3.	Tidlig innsats psykisk helsehjelp	Det skal tilbys tidlig hjelp med tilstrekkelig kapasitet for barn, unge og voksne med psykiske helseutfordringer.	Andel gruppekonsultasjoner som gjennomføres i helsestasjon og skolehelsetjenesten. Andel nyfødte som mottar hjemmebesøk eller barselbesøk av helsesykepleier innen 7–10 dager etter fødsel. Ventetid for rask psykisk helsehjelp for voksne og barn
4.	Økt deltakelse i arbeid og aktivitet	Tilrettelegge for at innbyggere i størst mulig grad kan delta i arbeid, utdanning eller annen aktivitet.	Andel deltakere som går til arbeid eller utdanning etter fullført introduksjonsprogram Antall som mottar økonomisk sosialhjelp i en sammenhengende periode som er lenger enn 6 mnd Antall barnefamilier som mottar økonomisk sosialhjelp i en sammenhengende periode som er lengre enn 6 måneder

5. Tidlig innsats for utsatte barn og familier	Sikre tidlig innsats og samordnet oppfølging for barn og familier i sårbare livssituasjoner.	Andel flyktninger som er bosatt som enslig mindreårige og er i utdanning, arbeid eller annet kvalifiserende tiltak Antall barnefamilier som får opprettet Flyt samspill

Strategier og prioriteringer

Byrådet vil at Trondheim skal være en trygg og inkluderende by, der de som trenger det får støtte til å leve gode og selvstendige liv. Kommunen er til for innbyggerne, og tjenestene skal utvikles med utgangspunkt i deres behov og hva som er viktig for den enkelte. Dette skal prege både hvordan den enkelte møtes, og hvordan tjenestene utformes. Tjenestene skal bidra til at flere kan delta i arbeid og utdanning, bo trygt og mestre egen hverdag. Tidlig innsats og lett tilgjengelig hjelp er nøkkelen til å forebygge at utfordringer vokser seg større.

Flere innbyggere har behov for tjenester, samtidig som tilgangen på arbeidskraft og kommunens økonomiske handlingsrom er begrenset. Dette gjør det nødvendig å bruke ressursene bedre og utvikle tjenestene. Byrådet vil fortsette arbeidet med god økonomistyring og vri mer av ressursene mot tidlig innsats, forebygging og lavterskeltilbud. Målet er å hjelpe flere tidligere, og samtidig sikre gode og bærekraftige tjenester til dem som trenger omfattende hjelp. Dette krever tydelige prioriteringer og god dialog med innbyggere om hva de kan forvente av kommunens tjenester. Program for bærekraftige helse- og sosialtjenester er et viktig verktøy i dette arbeidet.

Ansatte med riktig kompetanse er avgjørende for gode tjenester. Byrådet vil derfor prioritere arbeidet med å redusere sykefraværet, for å sikre bedre stabilitet og flere kjente ansatte på jobb.

Å skape inkluderende fellesskap er et mål for hele byrådet. Flere skal få mulighet til å delta i arbeid, utdanning og samfunnsliv. Arbeid og aktivitet gir mer enn bare inntekt; det gir også mestring, tilhørighet og mulighet til å bidra. Ungt løft og Et enklere Nav er viktige satsinger for å forebygge utenforskap og få flere inn i arbeid og utdanning.

Byrådet vil også prioritere arbeidet med *God hjelp til familier*. Målet er å gi utsatte barnefamilier mer helhetlig og koordinert hjelp, og bidra til en tryggere og mer stabil oppvekst for barna. Dette forutsetter at tjenestene samarbeider bedre på tvers av barne- og voksentjenestene, og at hjelpen i større grad tar utgangspunkt i familiens samlede situasjon.

Kommunen kan ikke løse de komplekse samfunnsutfordringene alene. Byrådet vil ta alle gode krefter i bruk og videreutvikle samarbeidet med frivillige og ideelle organisasjoner, næringslivet og utdannings- og forskningsmiljøene. Samarbeidet skal bidra til å utvikle

bedre tjenester, forebygge utenforskap og finne nye løsninger på utfordringer kommunen ikke kan løse alene.

I det følgende gis en beskrivelse av byrådets hovedprioriteringer for de ulike tjenesteområdene.

Bo- og aktivitetstilbudet
Byrådet skal sikre et godt og verdig bo- og aktivitetstilbud til innbyggere med utviklingshemming og utviklingsforstyrrelser. For å ivareta brukernes mestring, deltakelse og livskvalitet gjennom hele livet må tjenesten utvikles i takt med at brukergruppen blir større. Byrådet vil prioritere omstilling som legger vekt på bedre ressursutnyttelse, målrettet kompetanseheving og mer varierte boligløsninger.

Byrådet vil styrke arbeidet med habilitering og forebygging i tjenesten slik at personer med funksjonsnedsettelser får støtte til å utvikle og opprettholde ferdigheter og mestre egen hverdag. I 2027 vil byrådet legge frem Handlingsplan for habiliteringstjenestene til behandling. Planen omfatter tjenester til både barn og voksne.

Gode tjenester krever gode fagmiljøer. Derfor vil byrådet styrke rollen til fagansvarlige primærkontakter og legge bedre til rette for robuste fagmiljøer. Strukturer for faglige diskusjoner og etisk refleksjon skal også videreutvikles, slik at ansatte kan drøfte vanskelige problemstillinger og være trygge i vurderingene de gjør.

Byrådet vil legge til rette for flere og mer varierte boligformer, slik at flere kan bo på en måte som passer deres behov. Å eie egen bolig har en egenverdi, derfor ønsker byrådet å legge til rette for at flere med behov for tjenester skal eie sin egen bolig. Bruk av helseteknologi gir muligheter for smartere oppgaveløsning og bedre tjenestekvalitet. Byrådet vil styrke arbeidet for å få på plass nødvendig infrastruktur for å i større grad kunne ta i bruk ny teknologi. For å lykkes med omstillingsarbeidet i tjenesten vil byrådet styrke ledernes handlingsrom og sikre gode støttestrukturer i endringsprosessene.

Barne- og familietjenesten
Byrådet har som mål å prioritere tidlig innsats og iverksette tiltak på et lavest mulig nivå. Barn, unge og familier skal få hjelp så tidlig som mulig, og hjelpen skal være lett tilgjengelig der barn og unge lever sine liv. Samtidig skal kommunen sikre nødvendig beskyttelse og hjelp til barn og unge med store behov samt til familier i særlig sårbare situasjoner. For å sikre helhetlig oppfølging av familiene, må Barne- og familietjenesten ha et godt samarbeid med både oppvekstsektoren, voksentjenestene, og frivillige og ideelle aktører.

Svangerskaps- og barselomsorgen, helsestasjonene, skolehelsetjenesten og Trondheimshjelpa har en viktig rolle i å oppdage behov og gi tidlig hjelp. Samtidig skal barn som ikke kan bo hjemme få en trygg og stabil omsorgssituasjon, fortrinnsvis gjennom

plassering hos slekt og nettverk, og fosterhjem for øvrig. Byrådet vil intensivere arbeidet med å rekruttere og beholde fosterhjem og sikre god oppfølging av barn, foreldre og fosterforeldre. Som et ledd i å styrke disse rammene, mottar fosterforeldre som frikjøpes fra arbeid økt godtgjøring for å kompensere for tapt tjenestepensjon. Samtidig forsterkes det brede rekrutteringsarbeidet, blant annet gjennom målrettede tiltak for å finne flere fosterhjem blant kommunens egne ansatte.

Psykisk helse- og rustjenester
Byrådet prioriterer tidlig innsats og forebygging av psykisk helse- og rusrelaterte utfordringer for alle målgrupper. Derfor er inngangen til tjenestene endret slik at personer med milde til moderate psykiske helseplager kan få hjelp uten krav om enkeltvedtak eller henvisning. Dette gir en enklere, mer direkte og raskere hjelp.

Samtidig skal kommunen gi gode og verdige tjenester til mennesker med alvorlige psykiske helse- og rusutfordringer. Byrådet vil etablere brukerrom som et skadereduserende tiltak for personer med alvorlig rusmiddelavhengighet. Målet er å forebygge overdoser, gi tryggere rammer og gjøre det enklere å komme i kontakt med helse- og hjelpetjenestene. Byrådet vil også synliggjøre og koordinere tilbudene til pårørende av personer med rus og psykiske lidelser bedre, i tråd med nasjonale faglige råd.

En trygg bolig er viktig for å kunne mestre eget liv. I dag er tilgangen på egnede boliger en stor utfordring på området. Byrådet anser det som avgjørende å sikre gode botilbud slik at mennesker med psykiske lidelser og/eller rusutfordringer kan bo trygt og selvstendig. Vi fortsetter derfor samarbeidet med private utleiere, etablerer flere huber i nærheten av kommunale leiegårder, og planlegger bygging av to nye botiltak i løpet av perioden. Samtidig etablerer vi et nytt ambulant team for å ivareta de som har behov for helsetilsyn på natt. Dette vil gi tryggere overganger for utskrivningsklare pasienter slik at flere lykkes i egen bolig. Vi vil også prøve ut overgangsboliger som konsept sammen med St. Olavs hospital.

Implementering av Handlingsplan for selvmordsforebygging berører flere deler av kommunen og er en del av kommunenes folkehelsearbeid. Spesielt jobbes det med samarbeid mellom kommunen og næringslivet om sammenhengen mellom økonomiske problemer og selvmordsfare. I 2027 vil byrådet legge frem Handlingsplan for psykisk helse og rus til behandling.

Arbeid og velferd
Byrådet har som mål at alle som kan og vil, skal få mulighet til å delta i arbeid, utdanning og kvalifisering. Å få flere i jobb er et av de mest effektive tiltakene for å motvirke fattigdom og sikre god integrering. Revideringen av kommunens fattigdoms- og integreringsplaner i 2027 vil bidra til å avdekke utfordringer og finne gode tiltak for å motvirke utenforskap i tiden fremover.

Deltagelse i arbeid og samfunnsliv er avgjørende for å oppnå god integrering. Samtidig ser vi at de skjerpede statlige kravene til raskere overgang til lønnet arbeid og mindre tid til språkopplæring er krevende for både deltakerne og mottakerbedriftene. For flyktninger med lite språkkunnskap og lav arbeidserfaring kan kravet om å være i arbeidspraksis innen tre måneder føre til en mindre bærekraftig tilknytning til arbeidslivet på grunn av manglende grunnleggende ferdigheter. Derfor vil byrådet satse på bruk av kommunale praksisplasser og samarbeide tett med frivillig og ideell sektor før flyktningene skal ut i ordinær praksis.

Byrådet vil forenkle de kommunale tjenestene for å frigjøre ressurser til prioriterte grupper. En sentral del av dette arbeidet er forsøksprosjektet «Et enklere Nav», hvor målet er å undersøke om innføringen av en ytelse med enkle inngangsvilkår uten krav til nedsatt helse kan bidra til at flere unge kommer i arbeid. Trondheim kommune samarbeider også med KS om å forenkle regelverk og fornye fagsystemer. En enklere saksbehandling av økonomisk sosialhjelp vil gi mer tid til oppfølging og veiledning.

Et bedre boligsosialt tilbud er en sentral prioritering. Den nylig vedtatte boligpolitiske handlingsplanen skal styre prioriteringer og det pågående arbeidet i HØP-perioden. Den boligsosiale rådgivningen er allerede styrket og ideell sektor er inkludert i arbeidet. Målet videre er å øke den enkeltes bomestring, slik at flere kan hjelpes inn på det ordinære boligmarkedet, enten for å leie eller kjøpe egen bolig.

God og effektiv saksbehandling er avgjørende for å kunne levere gode og riktige tjenester. Byrådet vil styrke helse- og velferdskontorenes rolle som koordinerende enhet, sikre en solid og bærekraftig forvaltning av fellesskapets ressurser og sørge for at innbyggerne får raskt svar på søknader og andre henvendelser.

Implementering av Handlingsplan mot menneskehandel berører flere deler av kommunen, og planens tiltak vil bidra til å strukturere arbeidet på området, heve kompetansen i hele kommunen og styrke samarbeidet med eksterne aktører.

8.1. Bo- og aktivitetstilbudet

Om området

Bo- og aktivitetstilbudet gir tjenester til personer med utviklingshemming og personer med utviklingsforstyrrelser som autisme og kognitiv svikt. Tjenestene skal videreutvikles med utgangspunkt i en ny handlingsplan for habiliteringstjenestene som behandles i 2027. Målet er å legge til rette for et selvstendig, aktivt og godt liv.

Tjenestene innen Bo- og aktivitetstilbudet favner bredt. Noen har nytte av et par timer praktisk bistand i uken, mens andre har behov for trygg oppfølging døgnet rundt. Trondheim har utviklet allsidige boligløsninger innen området, med både private og kommunale boliger, klyngebosetting, minihus, ordinære boliger og ulike bofellesskap.

Veksten i antall brukere er høy, og er betydelig høyere enn befolkningsveksten for øvrig.

4 enheter

801 tjenestemottakere

930 årsverk

427 brukere i heldøgns bolig

373 brukere med aktivitetstilbud

Økonomisk status

Byrådet forventer et mindreforbruk på 20 millioner kroner, noe som tilsvarer 1,6 prosent per andre økonomirapport. BOA har jobbet aktivt med omstilling de siste årene og arbeidet gir gode effekter på blant annet økonomi og sykefravær. Det er redusert bruk av overtid og vikarer, noe som gjør at det gradvis har vært mulig å legge flere årsverk i turnus. Årsverksøkningene har ikke helårseffekt i 2026, og dette er bakgrunnen for mindreforbruket.

Sammenligning med andre kommuner

Tabell 8.1.1 viser relevante nøkkeltall for et utvalg av ASSS-kommunene. Trondheim har ifølge disse tallene lavere kostnader per innbygger med utviklingshemming enn gjennomsnittet for ASSS. Andelen i Trondheim som bor i bolig med bemanning hele døgnet ligger på gjennomsnittet for ASSS. Andel årsverk med fagutdanning er høyere i Trondheim enn gjennomsnittet for ASSS.

ASSS-nettverket samler inn data frivillig og manuelt når det kommer til tjenester for personer med utviklingshemming. Mange av tjenestene leveres av bo- og aktivitetstilbud, men regnskapet inkluderer også personer som mottar tjenester fra andre områder i kommunen. På grunn av flere mulige feilkilder i de manuelle rapporteringene er byrådet forsiktig med å sammenligne ressursbruken mellom kommunene.

8.1.1. Utvalgte nøkkeltall tjenester til utviklingshemmede i kommunene

	2024	2025				
Indikator	**Trondheim**	**Trondheim**	**Oslo**	**Bergen**	**Stavanger**	**ASSS**
Utgifter per utviklingshemmet (fratrukket refusjon ressurskrevende) (TTU)*	1 217	1 043	N/A	1 401	1 579	1 353
Utgifter til bolig med heldøgnstjenester (inkl. private/andre) per beboer (TTU)*	2 013	1 894	N/A	2 635	2 535	2 320
Andel utviklingshemmede 18 år + som bor i bolig med heldøgnstjenester (TTU), prosent	58%	59%	N/A	59%	56%	59%
Andel årsverk med fagutdanning, prosent	89%	90%	N/A	81%	77%	82%

Driftsbudsjett

Forslag til driftsbudsjett for 2027-2030

Tabell 8.1.2 viser forslag til netto driftsramme for området Bo- og aktivitetstilbud i perioden 2027-2030. Tabell 8.1.3. viser byrådets forslag til hvordan tjenesteområdet skal tilpasse seg nye driftsrammer. Tabellene viser endringer i forhold til vedtatt budsjett 2026.

Det har over mange år vært merforbruk på området, men vi ser nå at det er betydelig bedre økonomisk kontroll. I løpet av 2026 har det vært mulig å legge flere årsverk i turnus, blant annet på grunn av redusert sykefravær. Samtidig er det en utfordring at antall brukere og behovet for tjenester i bo- og aktivitetstilbudet øker mer enn veksten i befolkningen. Dette krever tilpasning av driftsmodellene i bo- og aktivitetstilbudet.

8.1.2. Budsjettramme og rammeendring bo- og aktivitetstilbud. Tall i millioner kroner

Netto driftsramme	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Opprinnelig budsjett 2026	1 216,1	1 216,1	1 216,1	1 216,1
Pris- og lønnskompensasjon	28,5	28,5	28,5	28,5
Tekniske justeringer	−0,1	−0,1	−0,1	−0,1
Korrigert budsjett	**1 244,5**	**1 244,5**	**1 244,5**	**1 244,5**
Befolkningsvekst	10,9	21,7	31,1	39,5
Annen rammeendring	13,0	18,3	17,7	17,7
Forslag til netto driftsramme	**1 268,4**	**1 284,5**	**1 293,3**	**1 301,7**
Rammeendring	**23,9**	**40,0**	**48,8**	**57,2**

8.1.3. Tiltak i bo- og aktivitetstilbud. Tall i millioner kroner

Type tiltak	***Navn tiltak***	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Opprettholdelse av standard	01. Nye brukere ambulerende tjenester	5,0	7,0	9,0	11,0
	02. Økt kapasitet avlastning	5,0	8,0	8,0	8,0
	03. Flere årsverk heldøgns omsorg	13,3	24,8	31,8	38,2
	04. Økte strømutgifter	0,8	0,5	0,5	0,5
Effektiviseringstiltak	05. Reduksjon forskning og utvikling, reiser, energi, automatisering	−0,2	−0,3	−0,5	−0,5
Sluttsum		**23,9**	**40,0**	**48,8**	**57,2**

1. Nye brukere ambulerende tjenester

Byrådet har som mål at flere av tjenestemottakerne i bo- og aktivitetstilbudet skal bo mest mulig selvstendig og eie egen bolig. For å understøtte dette, har brukerveksten de siste årene i stor grad blitt ivaretatt gjennom utvidet bruk av ambulante tjenester. Samtidig

pågår det en målrettet omlegging av tjenestestrukturen. Mange som tidligere mottok tjenester med nærhet til en personalbase, får nå enten heldøgns omsorg eller ambulerende tjenester tilpasset sitt individuelle behov. Denne faglige omstillingen, kombinert med generell brukervekst, medfører at betydelig flere vil motta ambulerende tjenester fremover.

2. Økt kapasitet avlastning
Det er stor etterspørsel etter avlastning, og det er manglende kapasitet til nye brukere ved Leistad avlastningsbolig. I tillegg kommer det nye brukere fra barnesiden som har behov for avlastning med bedre skjermingsmuligheter.

3. Flere årsverk heldøgns omsorg
Det har vært jobbet godt med omstilling i BOA de senere årene, noe som har medført bedre kontroll på økonomi og sykefravær. Dette betyr at BOA kan bruke mindre ressurser på dyre bemanningsløsninger, som overtid og vikarer, og heller legge flere årsverk inn i turnusene. Det forventes også en vekst i antall brukere med behov for heldøgns omsorg i årene som kommer.

4. Økte strømutgifter
Kommunens strømutgifter har økt betydelig i 2026 sammenlignet med tidligere år, og det er forventet at strømprisene vil holde seg på et høyt nivå også i årene som kommer. For å sikre en realistisk budsjettering og forhindre kutt i tjenestetilbudet, har byrådet prioritert å kompensere områdene for de forventede økte strømutgiftene.

5. Reduksjon forskning og utvikling, reiser, energi, automatisering
Bystyret vedtok i HØP 2026 en innsparing på forskning og utvikling, reiser, energi og automatisering. Beløpene tilsvarer endringene fra 2026 til 2027.

Investeringsbudsjett

Investeringstiltakene under Bo- og aktivitetstilbudet er enten bykassefinansiert eller finansiert under boligøkonomien. Investeringer knyttet til boliger er finansiert under boligøkonomien. Øvrige investeringer er bykassefinansiert.

I tillegg til investeringer innen boligøkonomien ønsker byrådet å arbeide for å finne andre løsninger på finansiering og tilgjengelige boliger sammen med utbyggere og andre. Dette slik at beboerne i større grad kan eie sine egne boliger og bo mest mulig selvstendig.

Boligøkonomi

8.1.4. Investeringer i sosiale tjenester - Bo- og aktivitetstilbud (boligøkonomi) i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

Prosjektnavn	Kostnadsoverslag	Benyttet bevilgning	Rest til bevilgning	2027	2028	2029	2030
01. Tiller bofellesskap	100,0	7,1	92,9	34,9	53,0	5,0	2,5

02. Skarpsno bofellesskap BoA	170,0	8,4	161,6	20,0	100,0	35,6	5,0
03. Mindre investeringer - tilpassede boliger BOA	0,0	0,0	0,0	12,0	12,0	12,0	12,0
04. Nytt bofellesskap BOA (2030)	85,0	0,0	85,0	0,0	5,0	21,0	54,0
05. Minihus	0,0	0,0	0,0	7,0	23,0	15,0	15,0
Sluttsum	**355,0**	**15,5**	**339,5**	**73,9**	**193,0**	**88,6**	**88,5**

8.1.5. Finansiering for investeringsprosjektene for sosiale tjenester - Bo- og aktivitetstilbud/bolig 2027-2030. Tall i millioner kroner

Finansiering	2027	2028	2029	2030
Bykassefinansierte lån	11,2	29,9	12,7	12,5
Egenkapital	0,0	0,0	0,0	0,0
Eksternfinansierte lån	49,9	93,4	60,6	60,6
Mva.-kompensasjon	12,8	33,5	15,4	15,4
Refusjoner	0,0	0,0	0,0	0,0
Salgsinntekt	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilskudd	0,0	36,2	0,0	0,0
Sluttsum	**73,9**	**193,0**	**88,6**	**88,4**

Tiller bofellesskap

Et nytt bofellesskap med sju leiligheter er under planlegging. Bofellesskapet er for tjenestemottakere med multifunksjonshemming, store og sammensatte funksjonsnedsettelser, som har behov for bolig med god fysisk tilrettelegging og døgnbemanning.

Skarpsno bofellesskap

Målgruppen for det nye bofellesskapet på Skarpsno er tjenestemottakere som har sterke atferdsuttrykk, utfordringer med å bo i nærheten av andre og behov for heldøgns bemanning. Det nye bofellesskapet består av sju leiligheter i et tun med fellesareal og ansatteareal, samt fire minihus. Alle boenheter er tilknyttet ansatteareal. Gjennom å kombinere ulike boligløsninger kan driftsmodell tilpasses ut fra behovet for den enkelte.

Mindre investering

Det er behov for tilpasning og tilrettelegging av boliger ut fra beboernes behov. Videre er det behov for forsterkning av leiligheter, tilrettelegging av ansattareal i bofellesskap og utskifting av inventar og utstyr i bofellesskap for de ulike målgruppene.

Nytt bofellesskap BOA (2030)

Det er stadig flere innbyggere med funksjonsnedsettelser som trenger et tilrettelagt sted å bo. Det settes derfor av midler til å starte opp et nytt bofellesskap som skal stå ferdig i 2030.

Minihus

Minihus er en god løsning for innbyggere som har behov for skjerming og mer ro enn det et tradisjonelt bofellesskap kan gi. Ved å satse på minihus skaper vi gode levekår for den enkelte, samtidig som smart ressursbruk gjør at kommunen kan hjelpe flere.

Bykassefinansiert

8.1.6. Investeringer i sosiale tjenester - Bo- og aktivitetstilbud (bykassefinansiert) i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

Prosjektnavn	Kostnadsoverslag	Benyttet bevilgning	Rest til bevilgning	2027	2028	2029	2030
01. Tyholt aktivitetstilbud	170,0	0,0	170,0	5,0	100,0	60,0	5,0
02. Mindre investeringer ST	0,0	0,0	0,0	20,2	10,2	4,7	4,7
03. Kjøretøy BOA	6,0	0,0	6,0	6,0	0,0	0,0	0,0
Sluttsum	**176,0**	**0,0**	**176,0**	**31,2**	**110,2**	**64,7**	**9,7**

8.1.7. Finansiering for investeringsprosjektene for sosiale tjenester - Bo- og aktivitetstilbud i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

Finansiering	2027	2028	2029	2030
Bykassefinansierte lån	25,8	87,0	40,5	−34,9
Egenkapital	0,0	0,0	0,0	0,0
Eksternfinansierte lån	0,0	0,0	0,0	0,0
Mva.-kompensasjon	5,4	19,1	11,2	1,7
Refusjoner	0,0	0,0	0,0	0,0
Salgsinntekt	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilskudd	0,0	4,1	13,0	42,9
Sluttsum	**31,2**	**110,2**	**64,7**	**9,7**

Tyholt aktivitetstilbud

Byrådet vil legge til rette for et bedre og mer fremtidsrettet aktivitetstilbud for Lerkendal bo- og aktivitetstilbud. Det planlegges derfor et nytt aktivitetstilbud på Tyholt, på tomten der dagens tilbud ligger. Tomten er godt egnet for målgruppen, både på grunn av plasseringen i bydelen og mulighetene området gir. Dagens lokaler tilfredsstiller ikke kravene til blant annet arbeidsmiljø og inneklima. Et bedre bygg vil gi tilfredsstillende rammer for aktivitet, økt kapasitet og et tilbud bedre tilpasset brukernes behov. Kommunen skal søke Husbanken om tilskudd til prosjektet, noe som vil redusere behovet for lånefinansiering.

Mindre investeringer
Mindre investeringer bykassefinansiert er lagt til BoA, men budsjettet skal dekke all aktivitet innenfor sosiale tjenester som ikke er omfattet av den lukkede boligøkonomien eller BFT. Innenfor rammen av mindre investeringer gjennomføres tiltak som funksjonsforbedringer/ ombygginger samt utskiftning av inventar/utstyr ved eksisterende tiltak, som for eksempel aktivitetstilbud og treffsteder. De neste årene er det stort behov for mindre investeringer innen sosiale tjenester. Det er derfor lagt inn en midlertidig økning til mindre investeringer. Det økte behovet knytter seg hovedsakelig til etablering av brukerrom og samlokalisering av rustjenestene.

Kjøretøy BOA
I 1.økonomirapport i 2026 bevilget bystyret 6 millioner kroner til tilpassede kjøretøy i BOA. Disse kjøretøyene er satt i bestilling, men i og med at disse må spesialbestilles vil kjøretøyene først leveres i 2027.

8.2. Barne- og familietjenesten

Om området

Barne- og familietjenesten gir tjenester til alle barn, unge og deres familier i Trondheim. Tjenesten er organisert i fire bydelsenheter, samt to byomfattende enheter med særskilte oppgaver: Helse- og avlastningstjenesten for barn og unge og Omsorgsenheten for barn og unge.

De fire bydelsenhetene tilbyr svangerskapsomsorg, helsestasjonstjeneste, skolehelsetjeneste, Trondheimshjelpa og barnevernstjeneste. Under Barne- og familietjenesten Midtbyen finner vi i tillegg de byomfattende tilbudene Uteseksjonen, Kompetansesenter for kjønn og seksualitet, og Helsestasjon for ungdom. Omsorgsenheten følger opp barn og unge i fosterhjem og institusjon, samt enslig mindreårige flyktninger, og har ansvar for barnevernsvakta. Helse- og avlastningstjenesten for barn og unge gir tilbud til familier som trenger hjelp, støtte og avlastning på grunn av barnets funksjonsevne eller helseutfordringer.

6 enheter

721 barn med barnevernstiltak

869 årsverk

574 barn som får tjenester fra helse- og avlastningstjenesten

137 enslig mindreårige flyktninger

Økonomisk status

Byrådet forventer balanse per andre økonomirapport. Det er et underliggende merforbruk på utgifter til barnevernstiltak, og det er usikkerhet knyttet til prognosen på grunn av dette.

Sammenligning med andre kommuner

Trondheim kommune ligger nært snittet når det gjelder netto driftsutgifter for barnevern per innbygger. Trondheim kommune har stort sett alltid hatt høyest utgifter per barn som ikke er plassert av barnevernet (funksjon 251) i ASSS-nettverket. Trondheim kommune har noe lavere brutto driftsutgifter per barn som er plassert av barnevernet enn snittet.

Det er en betydelig endring i tallet som gjelder andel undersøkelser gjennomført i løpet av 3 måneder fra 2024 til 2025. 2024-tallet er i samtlige kommuner påvirket av en endring fra manuell rapportering til direkte rapportering fra fagsystemet. 2025-tallet er derfor tilbake på det nivået som vi har sett tidligere år.

8.2.1. Nøkkeltall barnevern. Trondheim 2024 og 2025 og ASSS 2025

	2024	2025				
	Trondheim	**Trondheim**	**Oslo**	**Bergen**	**Stavanger**	**ASSS**
Prioritet						
Netto driftsutgifter til barnevernstjenesten per innbygger 0-24 år (kr)	10 297	10 577	10 586	12 582	11 482	10 701
Produktivitet						
Brutto driftsutgifter per barn (f244) med undersøkelse eller tiltak (kroner)	93 053	96 810	111 938	108 457	96 979	100 271
Brutto driftsutgifter per barn (f251) som ikke er plassert av barnevernet (kroner)	125 536	117 278	86 344	74 375	70 532	81 998
Brutto driftsutgifter per barn (f252) som er plassert av barnevernet (kroner)	628 304	670 872	668 382	835 889	797 112	751 656
Dekningsgrader						
Andel barn med undersøkelser i forhold til innbyggere 0-17 år (prosent)	3,2	2,9	3,8	3,6	3,2	3,6
Andel barn med barneverntiltak i forhold til innbyggere 0-24 år (prosent)	2,2	2,1	2,2	2,2	2,4	2,2
Kvalitet						
Andel barn med tiltak per 31.12 med utarbeidet plan (prosent)	91,0	87,4	88,0	83,5	87,9	88,8
Andel undersøkelser gjennomført i løpet av 3 måneder (prosent)	60,2	92,3	94,4	87,3	93,8	93,6

Trondheim kommune ligger på ASSS-snittet på antall årsverk helsesykepleiere på helsestasjon, og noe over snittet i skolehelsetjenesten. Flere av disse stillingene er finansiert av tilskuddsordningen Styrking og utvikling av helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Fra og med 2026 inngår denne tilskuddsordningen i en ny tverrsektoriell tilskuddsordning for kommunens forebyggende arbeid for barn og unge. Til sammen ser vi at Trondheim kommune får mindre i tilskudd gjennom den nye tilskuddsordningen.

8.2.2. Nøkkeltall aktivitet i helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Trondheim 2024 og 2025 og ASSS 2025

	2024	2025				
	Trondheim	**Trondheim**	**Oslo**	**Bergen**	**Stavanger**	**ASSS**
Dekningsgrader						
Årsverk helsestasjonen totalt per 1 000 innbyggere 0-5 år	3,8	4,0	3,8	4,3	4,2	4,0
Årsverk skolehelsetjenesten totalt per 1 000 innbyggere 6-20 år	2,2	2,3	2,0	2,2	2,2	2,1
Kvalitet						
Andel nyfødte med hjemmebesøk innen 2 uker etter hjemkomst (prosent)	88,2	86,7	85,8	89,8	80,5	88,3

Driftsbudsjett

Forslag til driftsbudsjett for 2027-2030

Tabell 8.2.3 viser byrådets forslag til netto driftsramme for området Barne- og familietjenesten i perioden 2027-2030. Tabell 8.2.4 viser byrådets forslag til hvordan tjenesteområdet skal tilpasse seg nye driftsrammer. Tabellene viser endringer i forhold til vedtatt budsjett 2026.

8.2.3. Budsjettramme og rammeendring barne- og familietjenesten. Tall i millioner kroner

Netto driftsramme	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Opprinnelig budsjett 2026	1 172,0	1 172,0	1 172,0	1 172,0
Pris- og lønnskompensasjon	36,1	36,1	36,1	36,1
Tekniske justeringer	14,5	14,5	14,5	14,5
Korrigert budsjett	**1 222,7**	**1 222,7**	**1 222,7**	**1 222,7**
Befolkningsvekst	−3,4	−7,0	−8,5	−9,0
Annen rammeendring	3,5	−1,7	−13,0	−15,0
Forslag til netto driftsramme	**1 222,8**	**1 214,0**	**1 201,2**	**1 198,7**
Rammeendring	**0,1**	**−8,7**	**−21,5**	**−24,0**

8.2.4. Tiltak i barne- og familietjenesten. Tall i millioner kroner

Type tiltak	*Navn tiltak*	2027	2028	2029	2030
Opprettholdelse av standard	01. FACT-ung	0,5	1,5	1,5	1,5
	02. Lavere bosetting flyktninger	−0,5	−1,0	−12,0	−14,0
	03. Økte strømutgifter	1,1	0,6	0,6	0,6
	04. Avvikling av kommunal refusjon for forsterkningstiltak på institusjon	−2,5	−2,5	−2,5	−2,5
Endringer i tjenestetilbudet	05. Styrking Trondheimshjelpa	4,0	4,0	8,0	8,0
	06. Styrking tilsyn ved samvær barnevernet	2,0	2,0	2,0	2,0
	07. Forsterket innsats mot ungdomskriminalitet	1,5	0,0	0,0	0,0
Effektiviseringstiltak	08. Tilpasse ramme Helse- og avlastningstjenesten	−3,0	−3,0	−3,0	−3,0
	09. Reduksjon saksbehandlere barnevern	−2,6	−5,6	−5,6	−5,6
	10. Gjennomgang organisasjonsstruktur BFT	0,0	−4,1	−9,6	−10,1
	11. Reduksjon forskning og utvikling, reiser, energi, automatisering	−0,4	−0,6	−0,9	−0,9
Sluttsum		**0,1**	**−8,7**	**−21,5**	**−24,0**

1. FACT-ung

FACT ung-teamet er et tverrfaglig team som tilbyr oppsøkende behandling til unge mellom 12 og 25 år med sammensatte behov. FACT-ung har til nå vært delfinansiert av statlige tilskudd. Byrådet legger inn midler tilsvarende bortfall av statlige tilskudd for å opprettholde tilbudet.

2. Lavere bosetting flyktninger

Lavere bosetting av flyktninger fører til en reduksjon i flyktninginntektene i perioden. Byrådet har lagt til grunn at tilbudet av tjenester knyttet til bosetting av flyktninger kan reduseres tilsvarende denne inntektsreduksjonen. Her forventes det et redusert behov for bosetting av enslige mindreårige flyktninger i årene framover.

3. Økte strømutgifter

Kommunens strømutgifter har økt betydelig i 2026 sammenlignet med tidligere år, og det er forventet at strømprisene vil holde seg på et høyt nivå også i årene som kommer. For å sikre en realistisk budsjettering og forhindre kutt i tjenestetilbudet, har byrådet prioritert å kompensere områdene for de forventede økte strømutgiftene.

4. Avvikling av kommunal refusjon for forsterkningstiltak på institusjon
I forslag til statsbudsjett legger regjeringen opp til å avvikle ordningen med kommunal refusjon for forsterkningstiltak på barnevernsinstitusjoner. Endringen gjøres for å avklare ansvarsdelingen mellom staten og kommunene, og medfører en reduksjon i rammetilskuddet.

5. Styrking Trondheimshjelpa
Trondheimshjelpa er et lavterskeltilbud til gravide, barn, ungdom og familier. Trondheimshjelpa krever ikke henvisning og skal kunne gi rask tilgang til hjelp og støtte, både individuelt og via gruppetilbud. Trondheimshjelpa opplever stor etterspørsel og byrådet ser behov for å styrke kapasiteten til psykisk helsearbeid for barn, unge og familier.

6. Styrking tilsyn ved samvær
Det har over år vært en økning i antall barn og foreldre som skal ha tilsyn ved samvær i barnevernssaker etter vedtak fra rettsapparatet. I tillegg er det en økning i omfang av tilsyn, både i antall timer og hyppighet. Byrådet ser et behov for å styrke kapasiteten for å gi lovpålagt tilsyn ved samvær mellom barn og foreldre i barnevernssaker.

7. Forsterket innsats mot ungdomskriminalitet
Den senere tiden har vi sett en bekymringsfull utvikling i enkelte ungdomsmiljøer. Byrådet ser derfor et akutt behov for at tjenestene skal ha mulighet til å raskere sette inn tiltak som støtter opp om barn og unge som står i fare for utenforskap eller å havne i kriminelle miljøer. Byrådet vil derfor styrke arbeidet mot ungdomskriminalitet og utenforskap. Midlene skal bidra til raskere og mer målrettet hjelp til ungdom som er i, eller står i fare for å havne i, kriminelle miljøer.

8. Tilpasse ramme Helse- og avlastningstjenesten
I 2026 ble budsjettet til helse- og avlastningstjenesten styrket med 18 millioner, da byrådet mente at budsjettet til HOA var for lavt til å ivareta et forsvarlig tjenestenivå. Samtidig forventet byrådet effekt av iverksatte tiltak fra 2028 med 3 millioner. Byrådet ser nå at det er forsvarlig å redusere styrkingen med 3 millioner allerede fra 2027.

9. Reduksjon saksbehandlere barnevern
Barnevernet har over tid jobbet systematisk for å redusere antall saker i barnevernet. Denne nedgangen er et villet resultat i tråd med at kommunen styrker det universelle og forebyggende arbeidet. Byrådet ser at det er forsvarlig å redusere antall saksbehandlere i barnevernet og omprioritere midlene til å styrke tilsyn ved samvær i barnevernet og Trondheimshjelpa.

10. Gjennomgang organisasjonsstruktur BFT
For å unngå direkte kutt i tjenestetilbudet til barn, unge og familier, ønsker byrådet en gjennomgang av organisasjonsstruktur i BFT for å se på mer effektive løsninger. Byrådet

mener at det vil kunne ta noe tid før man ser de økonomiske effektene av en slik organisasjonsendring og legger derfor inn innsparing først med delårseffekt fra 2028.

11. Reduksjon forskning og utvikling, reiser, energi, automatisering
Bystyret vedtok i HØP 2026 en innsparing på forskning og utvikling, reiser, energi og automatisering. Beløpene tilsvarer endringene fra 2026 til 2027.

Investeringsbudsjett

For å sikre tjenester av høy kvalitet tilpasset brukernes behov, samtidig som BFT gjennomfører nødvendig omstilling, er det essensielt å investere strategisk. De foreslåtte investeringene har et tydelig fokus på å redusere driftskostnader og øke kommunens egen kapasitet. Samtidig skal standarden på tjenestene opprettholdes og kvaliteten økes.

8.2.5. Investeringer i barne- og familietjenesten i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

Prosjektnavn	Kostnads-overslag	Benyttet bevilgning	Rest til bevilgning	2027	2028	2029	2030
01. Nytt bo- og avlastningstilbud for barn med sterke atferdsuttrykk-Vidarheim	110,0	7,7	102,3	55,5	44,8	2,0	0,0
02. Mindre investeringer BFT (inkl. bilpark)	0,0	0,0	0,0	11,1	8,4	8,4	8,4
Sluttsum	**110,0**	**7,7**	**102,3**	**66,6**	**53,2**	**10,4**	**8,4**

8.2.6. Finansiering for investeringsprosjektene for barne- og familietjenesten i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

Finansiering	2027	2028	2029	2030
Bykassefinansierte lån	55,0	15,8	8,6	6,9
Egenkapital	0,0	0,0	0,0	0,0
Eksternfinansierte lån	0,0	0,0	0,0	0,0
Mva.-kompensasjon	11,6	9,2	1,8	1,5
Refusjoner	0,0	0,0	0,0	0,0
Salgsinntekt	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilskudd	0,0	28,2	0,0	0,0
Sluttsum	**66,6**	**53,2**	**10,4**	**8,4**

Nytt bo- og avlastningstilbud for barn med sterke atferdsuttrykk - Vidarheim
Målgruppen på Vidarheim er barn og unge med langvarige og krevende atferdsuttrykk, og dette er en målgruppe HOA ikke har riktig botilbud for i dag. De foreløpige planene på Vidarheim er 7-9 rom i 1.etasje fordelt på to adskilte fløyer, samt to rom i sokkeletasjen som er mer skjermet. Investeringsbeslutningen er forskjøvet fra 2026 til 2027. Fram mot

investeringsbeslutning jobbes det parallelt med bystyrets vedtak om å se på alternative løsninger knyttet til antall bygg på tomta.

Mindre investeringer BFT (inkl. bilpark)
Mindre investeringer dekker nødvendige funksjonsforbedringer, ombygginger, sikkerhetstiltak og utskifting av inventar og utstyr. I tillegg er det behov for å regelmessig erstatte deler av bilparken med nyere biler.

8.3. Psykisk helse og rustjenester

Om området

Området består av tre enheter: Enhet for psykisk helse og rus, Botiltak og treffsted psykisk helse, og Enhet for rustjenester. Enhetene tilbyr behandling og oppfølging for personer med psykisk uhelse eller rusmiddelproblematikk. Tjenestene gir lavterskelbehandling for lette til moderate psykiske plager og rusmiddelavhengighet, og sosiale møteplasser for kurs og aktivitet. I tillegg gir tjenestene rehabilitering, jobbstøtte, individuell og ambulant oppfølging til personer med mer kompleks problematikk. Området har også ansvar for boligsosialt arbeid, døgnbemannede boliger, midlertidige boliger, krisesenter, øyeblikkelig hjelp døgnopphold (ØHD), og døgn- og korttidsopphold ved Leistad helsehus og Utsikten.

Kommunen gir tjenester gjennom eget foretak, Stavne KF, og gjennom et godt og omfattende samarbeid med ideell sektor.

- 3 enheter
- 250 årsverk
- 152 tilrettelagte boliger innenfor psykisk helse
- 71 tilrettelagte boliger innenfor rus
- 1 300 brukere med vedtak
- 4 900 unike brukere i PHR årlig

Økonomisk status

Psykisk helse og rus forventes å gå i mindreforbruk i 2026, noe som hovedsakelig skyldes driftskostnader til brukerrom som ikke vil komme i drift før i 2027.

Sammenligning med andre kommuner

Tabell 8.3.1 viser utvalgte nøkkeltall for Trondheim sammenlignet med Oslo, Bergen og Stavanger. Sammenlignet med de øvrige storbyene i tabellen nedenfor har Trondheim kommune lavere netto driftsutgifter til personer med rusproblemer per innbygger. Trondheim kommune har færre årsverk av psykologer innen psykisk helse- og/eller rusarbeid per 10.000 innbyggere enn de øvrige storbyene.

8.3.1. Utvalgte nøkkeltall for Trondheim sammenlignet med de andre storbyene.

	2024	2025			
Indikator	**Trondheim**	**Trondheim**	**Oslo**	**Bergen**	**Stavanger**
Netto driftsutg. til tilbud til personer med rusproblemer pr. innb. 18-66 år (kr)	999	998	2 191	2 296	1 402
Avtalte årsverk av psykologer innen kommunale helse- og omsorgstjenester per 10 000 innbyggere (årsverk)	1,0	0,9	1,2	1,1	1,2
Andel nyinnflyttede i kommunale boliger med psykiske lidelser og/eller rusmisbrukere (prosent)	28,0	29,0	N/A	21,0	N/A
Andel med psykiske lidelser og/eller rusmiddelmisbrukere på venteliste til kommunale boliger (prosent)	47,0	43,0	37,0	67,0	27,0

Driftsbudsjett

Forslag til driftsbudsjett for 2027-2030

Tabell 8.2.3 viser byrådets forslag til netto driftsramme for området Psykisk helse og rus i perioden 2027-2030. Tabell 8.3.3. viser byrådets forslag til hvordan tjenesteområdet skal tilpasse seg nye driftsrammer. Tabellene viser endringer i forhold til vedtatt budsjett 2026.

8.3.2. Budsjettramme og rammeendring psykisk helse og rus. Tall i millioner kroner

Netto driftsramme	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Opprinnelig budsjett 2026	439,9	439,9	439,9	439,9
Pris- og lønnskompensasjon	13,3	13,3	13,3	13,3
Tekniske justeringer	−0,6	−0,9	−0,9	−0,9
Korrigert budsjett	**452,6**	**452,4**	**452,4**	**452,4**
Befolkningsvekst	3,5	7,0	10,0	12,7
Annen rammeendring	5,5	4,5	4,4	4,4
Forslag til netto driftsramme	**461,6**	**463,8**	**466,7**	**469,4**
Rammeendring	**9,0**	**11,5**	**14,4**	**17,1**

8.3.3. Tiltak psykisk helse og rus. Tall i millioner kroner

Type tiltak	***Navn tiltak***	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Opprettholdelse av standard	01. Økte strømutgifter	0,3	0,2	0,2	0,2
Endringer i tjenestetilbudet	02. Innsparing utskrivningsklare pasienter	−2,0	−2,0	−2,0	−2,0
	03. Skadereduserende tiltak	1,2	1,2	1,2	1,2

	(brukerutstyr)				
	04. Psykisk helse- og rusbolig	2,4	3,6	5,1	7,8
	05. Krisesenter, bemanning	0,0	1,5	3,0	3,0
	06. Psykososialt kriseteam	2,9	2,9	2,9	2,9
	07. Fact-team	1,0	1,0	1,0	1,0
	08. Lavterskel psykisk helse	3,4	3,4	3,4	3,4
Effektiviseringstiltak	09. Reduksjon forskning og utvikling, reiser, energi, automatisering	−0,2	−0,3	−0,4	−0,4
Sluttsum		**9,0**	**11,5**	**14,4**	**17,1**

1. Økte strømutgifter
Kommunens strømutgifter har økt betydelig i 2026 sammenlignet med tidligere år, og det er forventet at strømprisene vil holde seg på et høyt nivå også i årene som kommer. For å sikre en realistisk budsjettering og forhindre kutt i tjenestetilbudet, har byrådet prioritert å kompensere områdene for de forventede økte strømutgiftene.

2. Innsparing utskrivningsklare pasienter
Det har de senere årene vært en økning i antall utskrivningsklare pasienter som vi ikke har klart å gi et godt tilbud til. Dette har ført til at flere brukere har vært innlagt på St.Olav hospital HF mye lenger enn nødvendig. Som et resultat av et felles prosjekt med St. Olavs Hospital HF har kommunen fått ned antall utskrivningsklare i løpet av 2026, og byrådet forventer en innsparing på 2 millioner kroner fra 2027.

3. Skadereduserende tiltak (brukerutstyr)
Et tidligere tilskudd fra Helsedirektoratet er avsluttet, og noen av midlene for brukerrom er benyttet til å finansiere behovet for gratis brukerutstyr og feltpleie. Med oppstart av brukerrommet i 2027 prioriterer byrådet å bevilge 1,2 millioner kroner for å forebygge smitte, sykdom og overdosedødsfall i rusmiljøet ved å sikre rent og trygt utstyr.

4. Psykisk helse- og rusbolig
Det er behov for flere botilbud for personer med psykisk helse- og/eller ruslidelser. Byrådet etablerer nye botilbud og tilpasser eksisterende samlokaliserte boliger for målgruppen. Unge voksne, i tillegg til kvinner i aktiv rus og personer med sterke atferdsuttrykk prioriteres. I takt med utvikling av tilbud, planlegges styrking frem mot 2030.

Sammen med spesialisthelsetjenesten starter kommunen i 2027 et pilotprosjekt for en midlertidig overgangsbolig for utskrivningsklare pasienter. Målet er å bruke erfaringene til å utvikle overgangsboliger som kommunen og St. Olavs hospital kan drive sammen. Både kommunen og spesialisthelsetjenesten stiller med egne årsverk i den 6–12 måneder lange prosjektperioden.

5. Krisesenter, bemanning
Investeringsbeslutningen ble vedtatt av bystyret 14. desember 2023. Kommunen skal bygge et fremtidsrettet krisesenter på en ny lokasjon, som skal gi tilbud til menn, kvinner og barn, i tillegg til dagsamtaler. Et økt omfang gir behov for flere årsverk på både dag og natt, og det legges inn midler til finansiering fra og med 2. halvår 2028.

6. Psykososialt kriseteam
Byrådet har tidligere orientert om behovet for endret organisering av kommunens psykososiale kriseteam slik at det tilfredsstiller lovkravene til et slikt kriseteam. Nytt kriseteam startet opp høsten 2026, og det er behov for 2,9 millioner kroner årlig, fra og med 2027.

7. Fact-team
FACT-teamene gir gode resultater gjennom et tett samarbeid med spesialisthelsetjenesten innen psykisk helse og rus. Beregninger viser at dagens kapasitet på tre team er helt nødvendig. Det statlige tilskuddet på 1 million kroner avsluttes i 2026, og medfører behov for å tilføre tilsvarende midler for å videreføre alle FACT-teamene.

8. Lavterskel psykisk helse
Byrådet prioriterer tidlig innsats og følger opp opptrappingsplanen for psykisk helse ved å tilføre 3,4 millioner kroner til de kommunale lavterskeltjenestene. Satsingen tilsvarer hele veksten i kommunens frie inntekter på feltet.

9. Reduksjon forskning og utvikling, reiser, energi, automatisering
Bystyret vedtok i HØP 2026 en innsparing på forskning og utvikling, reiser, energi og automatisering. Bystyrets vedtak er videreført i tabellen.

Investeringsbudsjett

Investeringsprosjektene under Psykisk helse og rus som gjelder investeringer knyttet til boliger er finansiert under boligøkonomien, mens øvrige investeringer er bykassefinansiert.

Boligøkonomi

8.3.4. Investeringer i bolig, psykisk helse og rus i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

				Forslag til investering			
Prosjektnavn	**Kostnadsoverslag**	**Benyttet bevilgning**	**Rest til bevilgning**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
01. Forsterket botilbud Neste steg	75,0	12,0	63,0	33,6	26,9	2,5	0,0
02. Ranheim botiltak	75,0	3,2	71,8	20,0	43,0	8,8	0,0
03. Mindre investeringer - tilpassede boliger PHR	0,0	0,0	0,0	17,0	17,0	12,0	7,0

04. Småhus	0,0	0,0	0,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Sluttsum	**150,0**	**15,2**	**134,8**	**90,6**	**106,9**	**43,3**	**27,0**

8.3.5. Finansiering for investeringsprosjektene for bolig, psykisk helse og rus i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

Finansiering	2027	2028	2029	2030
Bykassefinansierte lån	8,7	11,5	1,9	0,0
Egenkapital	0,0	0,0	0,0	0,0
Eksternfinansierte lån	60,1	54,7	14,7	22,3
Mva.-kompensasjon	15,7	18,6	7,5	4,7
Refusjoner	0,0	0,0	0,0	0,0
Salgsinntekt	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilskudd	6,1	22,2	19,2	0,0
Sluttsum	**90,6**	**106,9**	**43,3**	**27,0**

Neste steg

Det er behov for et forsterket botilbud til personer med alvorlige psykiske lidelser og samtidig ruslidelser (ROP-lidelser), hvor det foreligger en betydelig sikkerhetsrisiko. St. Olavs hospital og Trondheim kommune har inngått en intensjonsavtale for å kunne drifte botilbudet i fellesskap. Tiltaket vil inneholde sikkerhetsboliger, overgangsboliger og permanente ROP-boliger som er samlokaliserte, og utvikle en driftsform som ivaretar både primærhelsetjenestene og spesialisthelsetjenester til beboerne. Ansatte fra både sykehuset og kommunen vil jobbe sammen.

Vedtatt investeringsbeslutning fra juni 2023 ligger til grunn for budsjettet.

Ranheim botiltak

Det er planlagt et nytt botiltak for 6-8 beboere på Ranheim. Målgruppen er unge voksne med rusproblematikk med eller uten samtidig psykisk lidelse. Botiltaket vil bidra til å redusere omfanget av unge bostedsløse. Arbeidet med regulering av tomten er igangsatt i 2026. Botiltaket er planlagt ferdigstilt i 2028.

Mindre investeringer

Mindre investeringer benyttes både for å forebygge omfattende byggskader, samt bygge om eksisterende boligmasse. Det er et stort behov for forsterkning av eksisterende leiligheter, som for eksempel kan bidra til reduserte vannskader ved utløsning av sprinkleranlegg i botiltak.

Det er fremdeles flere bostedsløse i Trondheim kommune som har omfattende og sammensatte utfordringer innen psykisk helse og rus. Byrådet har økt innsatsen på det boligsosiale feltet, og det har allerede resultert i prosjekter i eksisterende boligmasse som

gir flere boligtilbud for målgruppen. De nye prosjektene planlegges med tilknytning til en HUB+. Dette vil kreve en midlertidig økning av mindre investeringer i perioden.

Småhus

Småhus er en boform for personer som ikke ønsker eller kan bo tett på andre. Det kan være flere grunner til dette, men atferd er ofte avgjørende i vurderingen av tildeling av småhus. Dette er et botilbud kommunen har hatt siden 2004. Utfordringen de siste årene har vært å finne egnede tomter.

Bykassefinansiert

8.3.6. Investeringer i sosiale tjenester - Psykisk helse og rustjenester (bykassefinansiert) i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

Prosjektnavn	Kostnadsoverslag	Benyttet bevilgning	Rest til bevilgning	2027	2028	2029	2030
01. Krisesenteret	182,9	64,3	118,6	68,6	45,0	5,0	0,0
Sluttsum	**182,9**	**64,3**	**118,6**	**68,6**	**45,0**	**5,0**	**0,0**

8.3.7. Finansiering for investeringsprosjektene for sosiale tjenester - Psykisk helse og rustjenester 2027-2030. Tall i millioner kroner

	2027	2028	2029	2030
Bykassefinansierte lån	56,7	37,2	4,1	0,0
Egenkapital	0,0	0,0	0,0	0,0
Eksternfinansierte lån	0,0	0,0	0,0	0,0
Mva.-kompensasjon	11,9	7,8	0,9	0,0
Refusjoner	0,0	0,0	0,0	0,0
Salgsinntekt	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilskudd	0,0	0,0	0,0	0,0
Sluttsum	**68,6**	**45,0**	**5,0**	**0,0**

Krisesenteret

Det planlegges et fremtidsrettet krisesenter på en ny lokasjon, som skal gi tilbud til menn, kvinner og barn, i tillegg til dagsamtaler. Det nye senteret skal tilrettelegges for personer med nedsatt funksjonsevne. Reguleringsplanen for senteret ble vedtatt i juni 2026. Krisesenteret planlegges ferdigstilt i løpet av 2028.

8.4. Arbeid og velferd

Om området

Arbeid og velferd består av Nav Lerkendal og Nav Falkenborg, Helse- og velferdskontor

Lerkendal og Helse- og velferdskontor Falkenborg, Flyktningenheten og Tolketjenesten.

Nav-kontorene skal bidra til sosial og økonomisk trygghet, og å få folk i arbeid og aktivitet. De skal gi veiledning og råd til de som har økonomiske, sosiale og boligmessige utfordringer, og jobbe for et velfungerende arbeidsmarked med lav arbeidsledighet. Helse- og velferdskontorene behandler søknader, gir råd og veiledning og koordinerer helse- og omsorgstjenester for alle personer over 18 år. Flyktningenheten bistår slik at flyktninger i Trondheim kan delta i samfunnet og bli økonomisk selvstendige.

6 enheter

464 årsverk

2699 ant. med sosialhjelp og KVP

319 deltakere i kvalifiseringsprogrammet

147 mottakere av omsorgslønn

383 deltakere i introprogrammet

164 tjenestemottakere BPA

Økonomisk status

Arbeid og velferd forventes å få et merforbruk i 2026, på grunn av høye kostnader til sosialhjelp.

Sammenligning med andre kommuner

Tabell 8.4.1. viser utvalgte nøkkeltall for Trondheim sammenlignet med ASSS-kommunene. Trondheim har en lavere andel sosialhjelpsmottakere og kortere stønadslengde enn gjennomsnittet for ASSS-kommunene. Netto driftsutgifter til sosialtjenesten per innbygger ligger lavere enn de andre storbyene og gjennomsnittet for de andre ASSS-kommunene. Det er en høy andel av personer som har gjennomført kvalifiseringsprogrammet (KVP) som går over til arbeid, skole eller utdanning sammenlignet med de andre storbyene.

8.4.1. Utvalgte nøkkeltall for Trondheim sammenlignet med ASSS-kommune.

	2024	2025				
Indikator	**Trondheim**	**Trondheim**	**Oslo**	**Bergen**	**Stavanger**	**ASSS**
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr innbygger 18-66 år(kroner)	6734	6936	11297	8534	8729	8887
Netto driftsutgifter til ytelse til livsopphold per innbygger 18-66 år (kroner)	2925	3005	4787	3215	4077	3774
Andel sosialhjelpsmottakere 18-67 år av innbyggere 18-67 år (prosent)	4,0	4,1	4,8	4,0	4,7	4,4
Andel sosialhjelpsmottakere 18-24 år av innbyggere 18-24 år (prosent)	4,8	4,8	5,7	4,8	6,4	5,3
Andel sosialhjelpsmottakere som forsørger barn under 18 år (prosent)	22,1	21,5	26,0	12,6	17.99	21,7

Antall mottakere av kvalifiseringsstønad per 1 000 innbyggere 18-66 år	3,0	3,2	4,5	5,4	4,9	4,3
Stønadslengde sosialhjelpsmottakere 18-24 år. Gjennomsnittlig antall måneder per år	3,6	3,8	5,6	5,7	5,3	5,0
Etter KVP: Andel deltakere som gikk til arbeid/skole/utdanning (prosent)	70	58	62	65	64	68

Driftsbudsjett

Forslag til driftsbudsjett for 2027-2030

Tabell 8.4.2. viser byrådets forslag til netto driftsramme for området Arbeid og velferd i perioden 2027-2030. Tabell 8.4.3. viser byrådets forslag til hvordan tjenesteområdet skal tilpasse seg nye driftsrammer. Tabellene viser endringer i forhold til vedtatt budsjett 2026.

8.4.2. Budsjettramme og rammeendring arbeid og velferd. Tall i millioner kroner

Netto driftsramme	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Opprinnelig budsjett 2026	1421,2	1421,2	1421,2	1421,2
Pris- og lønnskompensasjon	46,5	46,5	46,5	46,5
Tekniske justeringer	−17,2	−17,2	−17,2	−17,2
Korrigert budsjett	**1450,4**	**1450,4**	**1450,4**	**1450,4**
Befolkningsvekst	8,3	16,5	23,8	30,3
Annen rammeendring	−45,3	−136,9	−212,1	−214,1
Forslag til netto driftsramme	**1413,5**	**1330,1**	**1262,2**	**1266,7**
Rammeendring	**−37,0**	**−120,4**	**−188,3**	**−183,8**

8.4.3. Tiltak i arbeid og velferd. Tall i millioner kroner

Type tiltak	***Navn tiltak***	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Opprettholdelse av standard	01. Økte utgifter sosialhjelp	0,0	4,7	15,0	23,5
	02. Fact-team, IPS	1,7	1,7	1,7	1,7
	03. Omsorgslønn - midlertidig omprioritering	−2,2	0,0	0,0	0,0
	04. Lavere bosetting av flyktninger	−23,6	−96,0	−169,0	−177,0
	05. Et Enklere Nav, aktivitetspenger	−21,0	−37,0	−37,0	−31,0
	06. Økt behov for sosialhjelp - utfasing stønad til enslige foreldre	2,1	2,1	2,1	2,1
Endringer i tjenestetilbudet	07. Akuttovernatting i kuldeperioder	0,5	0,5	0,5	0,5
	08. Et enklere Nav	2,0	2,0	−3,0	−5,0
	09. HVK - økt kapasitet	3,7	7,0	7,0	7,0

Effektiviseringstiltak	10. Redusert bemanning i Nav	0,0	−5,0	−5,0	−5,0
	11. Reduksjon forskning og utvikling, reiser, energi, automatisering	−0,2	−0,4	−0,6	−0,6
Sluttsum		**−37,0**	**−120,4**	**−188,3**	**−183,8**

1. Økte utgifter sosialhjelp
Utgiftene til sosialhjelp øker både i Trondheim og nasjonalt som følge av prisøkningene, blant annet for strøm. Det er en økning i antall langtidsmottakere som hovedsakelig skyldes høy flyktningbosetting. Dette inkluderer ukrainske flyktninger som overføres til Nav for inntektssikring etter kortere programtid og krav om arbeidsrettet aktivitet i introduksjonsprogrammet, samt flyktninger over pensjonsalder som ikke har krav på andre stønader.

2. Fact-team, IPS
IPS (individuell jobbstøtte) har vært finansiert av statlige tilskudd, som bortfaller fra 2027. IPS inngår i Fact-team og bidrar til at personer med alvorlige psykiske lidelser får en plass i arbeidslivet, med gode resultater. Dette er et tilbud som bør videreføres til målgruppen, og byrådet sikrer midler for videre drift av tilbudet.

3. Omsorgslønn, midlertidig omprioritering
Byrådet ønsker å gjøre en midlertidig omprioritering av midler fra omsorgslønn, for å kunne starte styrkingen av saksbehandlingskapasiteten på HVK i 2027. HVK har kapasitetsutfordringer og dette fører til lang ventetid på en del tjenester. En økt kapasitet vil bidra til å få ned ventetiden på behandling av søknader generelt og dette vil også gjelde omsorgsstønad. Kostnadene til omsorgsstønad forventes å øke mot budsjettert nivå i 2027, men med helårseffekt først fra 2028.

4. Lavere bosetting av flyktninger
Lavere bosetting av flyktninger fører til en reduksjon i flyktninginntektene i perioden. Byrådet har lagt til grunn at tilbudet av tjenester knyttet til bosetting av flyktninger kan reduseres tilsvarende inntektsreduksjonen i perioden. Her forventes det et redusert behov på blant annet Flyktningeenheten, Flybo og Tolketjenesten fra 2027, men også på NAV og utgifter til sosialhjelp utover i perioden.

5. Et enklere NAV, aktivitetspenger
I forbindelse med Et enklere NAV vil Trondheim kommune ha en innsparing på sosialhjelpen og kvalifiseringsstønaden, da staten er ansvarlig for utbetaling av aktivitetspengene i prosjektet. Innsparingen er beregnet etter forventet deltakelse i prosjektet, og vil komme som en reduksjon i rammetilskuddet til kommunen.

6. Økt behov for sosialhjelp - utfasing stønad til enslige foreldre
I forslag til statsbudsjett for 2027 er det foreslått en bevilgning på 2,1 millioner kroner som

er øremerkede midler til økt behov for sosialhjelp som følge av delvis avvikling av stønader til enslige mor eller far.

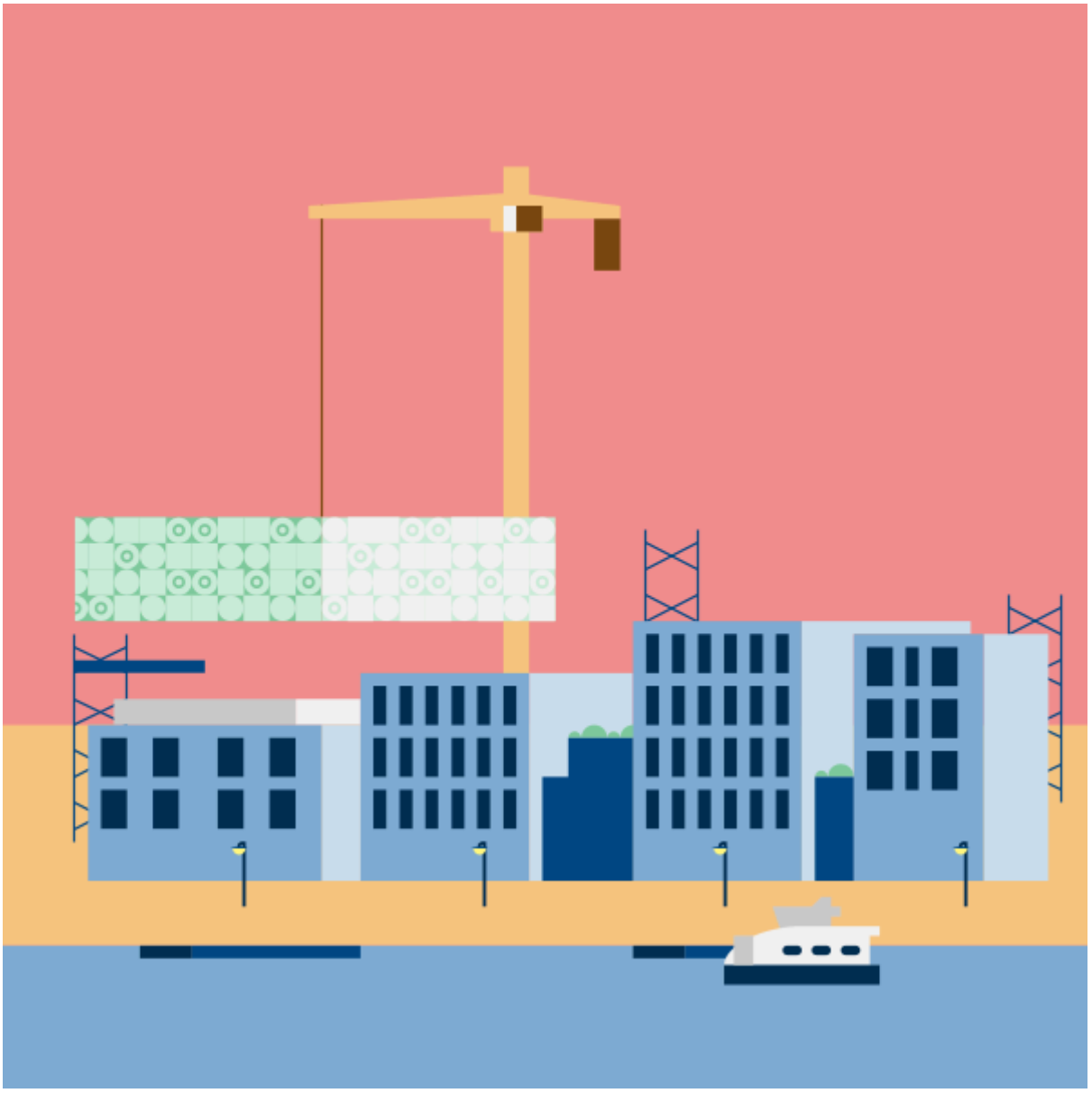
7. Akuttovernatting i kuldeperioder
Byrådet setter av 0,5 millioner årlig som skal brukes til å gi et tilbud om akuttovernatting i kuldeperiodene for de som trenger det.

8. Et enklere Nav
Det er et midlertidig behov for flere NAV-veiledere i 2027 for å håndtere oppstarten av forsøket, med en gradvis nedtrapping frem mot 2029. Det er søkt om statlige midler til seks veiledere og tre prosjektledere hos Statsforvalteren. For å sikre god nok kapasitet på kommunal side foreslås det å utsette tiltaket Redusert bemanning i NAV med ett år. I tillegg tilføres det 2 millioner kroner ekstra, noe som samlet gir en styrking på syv årsverk i kommunen i 2027.

9. HVK - økt kapasitet saksbehandling
For å redusere saksbehandlingstidene, er det behov for en styrking av ressurser til HVK. En midlertidig omdisponering av midler til omsorgslønn i 2027, bidrar til at styrkingen kan starte med halvårseffekt fra 2027.

10. Redusert bemanning i NAV
Det har over år vært prioritert en midlertidig ekstra bemanning på NAV-kontorene, som trappes ned fra og med 2026. Det er behov for å utsette videre reduksjon med 5 mill. til 2028 for å hensynta oppstart av Et enklere NAV.

11. Reduksjon forskning og utvikling, reiser, energi, automatisering
Bystyret vedtok i HØP 2026 en innsparing på forskning og utvikling, reiser, energi og automatisering. Beløpene tilsvarer endringene fra 2026 til 2027.

9. Byutvikling

Byutvikling handler om å forme Trondheim for kommende generasjoner

Byutvikling handler om mer enn bygninger, veier og tekniske anlegg. Beslutningene vi tar i dag legger rammene for hvordan mennesker skal bo, arbeide, reise og leve i flere generasjoner framover. Hver generasjon setter sine spor, og vårt mål er at Trondheim skal bli en vakrere, grønnere og bedre by som følge av de valgene vi gjør i dag.

Trondheim skal være en by med høy kvalitet i arkitektur, byrom og grøntområder. Vi skal ta vare på det som gjør byen særpreget, samtidig som vi legger til rette for flere boliger, flere arbeidsplasser og levende lokalsamfunn. Byutviklingen skal gi gode nabolag, vakre byrom, grønne gater og parker, trygg infrastruktur og en kommune som gjør det enklere å utvikle gode prosjekter.

Byrådet mener kommunen skal være en tydelig samfunnsutvikler. Vi skal sette retning for utviklingen av byen gjennom gode planer, tydelige forventninger og forutsigbare prosesser. Samtidig skal vi være en kommune som samarbeider godt med innbyggere, næringsliv og utviklere for å få flere gode prosjekter realisert.

Utfordringer

Trondheim vokser, og veksten skaper både muligheter og utfordringer. Behovet for boliger, arbeidsplasser og kommunal infrastruktur vil øke i årene som kommer. Samtidig blir befolkningen eldre. Det vil endre behovene for hvordan byen utvikles, blant annet når det gjelder boligtyper, lokalisering av tjenester, tilgjengelighet, mobilitet og gode nærmiljø.

Byutviklingen skjer i dag i stor grad gjennom private reguleringsinitiativ. Det har gitt mange gode prosjekter, men gjør det også krevende å utvikle større områder og lokalsentre på en helhetlig måte. Kommunen må derfor i større grad bruke rollen som planmyndighet til å legge de overordnede rammene for utviklingen der dette gir merverdi. Særlig gjelder dette sentrumsnære områder, lokalsentre og større utviklingsområder hvor flere eiendommer og funksjoner må sees i sammenheng.

Det har samtidig blitt mer krevende å utvikle og bygge. Kravene til kvalitet, miljø, klima, universell utforming, sikkerhet og tekniske løsninger blir stadig flere. Samtidig gjør høyere byggekostnader, svingende priser og en mer urolig internasjonal situasjon det vanskeligere å gjennomføre nye prosjekter. Dette stiller større krav til at kommunen er tydelig, forutsigbar og legger til rette for effektive plan- og byggesaksprosesser.

Trondheim er en tett by med mange interesser som skal ivaretas. Byutvikling krever avveininger mellom hensynet til natur, estetikk, kulturmiljø, jordvern, klima, mobilitet, næringsutvikling og behovet for nye boliger og arbeidsplasser. Mange statlige og regionale myndigheter har ansvar for ulike samfunnshensyn, og innsigelser kan bidra til lange og krevende planprosesser. Byrådet vil arbeide for tidligere avklaringer, tettere samarbeid og raskere løsninger når ulike hensyn står mot hverandre.

Klimaendringene stiller også nye krav til hvordan vi utvikler byen. Trondheim må både redusere utslipp og forurensning og tilpasse seg et klima med mer nedbør, overvann og mer krevende værforhold. Byutviklingen må bidra til at byen blir mer robust, samtidig som den utvikles med høy kvalitet og gode bomiljøer.

Byrådet vil også styrke kommunens egen evne til å gjennomføre. Klare mål, tydelige forventninger, systematisk virksomhetsstyring og kontinuerlig forbedring skal bidra til raskere prosesser, bedre kvalitet og mer effektiv ressursbruk. Samtidig skal innbyggernes erfaringer få større betydning for hvordan tjenestene utvikles. Hvordan mennesker opplever møtet med kommunen og kvaliteten på byen vi bygger, skal være en viktig del av grunnlaget for politiske prioriteringer og videre utvikling.

Mål og indikatorer for byutvikling

	Hovedmål	Utdypning av målet	Periodemål/operativt mål
1.	Trondheim skal være en vakker by med tydelig fokus på arkitektur og estetikk	Vi forvalter ikke bare byen for oss selv, men også for dem som kommer etter oss. Hver generasjon setter sine spor, og vårt mål er at Trondheim skal bli vakrere og rikere på varige kvaliteter som følge av de valgene vi gjør i dag. Byens arkitektur, gater, parker og byrom skal bidra til stolthet, tilhørighet og gode opplevelser i hverdagen. Vi skal bygge med respekt for stedet, med omtanke for framtiden og med ambisjoner på byens vegne.	Innbyggernes tilfredshet med kvaliteten på byrom, parker, gater og offentlige møteplasser. Antall oppgraderte eller nyetablerte byrom, parker og møteplasser. Andel kommunale bygge- og byutviklingsprosjekter som følger opp arkitekturstrategien og trestrategien.
2.	Trondheim skal være en menneskevennlig by med gode bomiljøer og høy livskvalitet	En god by er først og fremst god for menneskene som lever sine liv der. Trondheim skal være en by hvor barn kan vokse opp trygt og leke i trygge nærmiljøer, unge kan trives, voksne kan skape gode liv og eldre kan bo lenge i sine lokalmiljø. Vi skal utvikle byen slik at fellesskap, helse, tilhørighet og livskvalitet får gode vilkår i alle deler av Trondheim. Det betyr blant annet rikelig tilgang til parker, natur, trær og attraktive uteplasser nær der folk bor.	Andel innbyggere med tilgang til attraktive grøntområder i nærmiljøet. Antall nye trær, benker og andre tiltak som styrker kvaliteten i nærmiljøene. Andel nye boliger som oppfyller kommunale kvalitetskrav til bokvalitet og utearealer.
3.	Det skal være enkelt å utvikle og bygge i Trondheim	Byer som lykkes, er byer som evner å omsette ideer til virkelighet. Trondheim skal være en kommune som åpner dører, finner løsninger og skaper framdrift. De som ønsker å bygge, investere eller utvikle noe nytt, skal møte en kommune som er tydelig, forutsigbar og opptatt av å få gode prosjekter realisert.	Saksbehandlingstid for byggesaker. Saksbehandlingstid for reguleringsplaner. Andel saker behandlet innen fastsatte frister.

4. Vi skal ha god service og møte innbyggerne på en god måte	Mennesker skal ikke sendes mellom kontorer og avdelinger for å finne hjelp. Innbyggere, næringsliv og samarbeidspartnere skal møte en kommune som tar ansvar, følger opp og gjør sitt beste for å finne løsninger. Trondheim kommune skal være en organisasjon som folk har tillit til, og som oppleves som nær, tilgjengelig og hjelpsom.	Innbyggernes tilfredshet med kommunens service og tilgjengelighet. Tilfredshet med veiledning i plan- og byggesaker. Andel brukere som opplever kommunen som løsningsorientert og tilgjengelig.
5. Trondheim skal ha effektive tjenester	Fellesskapets ressurser skal forvaltes med klokskap og respekt. Vi skal ta vare på veiene, parkene, vann- og avløpssystemene og de felles verdiene som gjør byen velfungerende. God drift og godt vedlikehold er ikke bare et spørsmål om økonomi, men om ansvar for byen vi har arvet og byen vi skal gi videre.	Vedlikeholdsetterslep på kommunal infrastruktur og grøntområder. Planlagte vedlikeholdsarbeid og investeringer i kommunal infrastruktur Kostnadsutvikling innen kommunaltekniske og selvfinansierte tjenester.

Strategier og prioriteringer for byutvikling

1. Arkitekturstrategien og trestrategien skal være styrende for utviklingen av Trondheim

Arkitekturstrategien og trestrategien er byrådets viktigste strategier for hvordan Trondheim skal utvikles. De skal ligge til grunn for kommunens planlegging, saksbehandling, investeringer og egne byggeprosjekter.

Gode bygninger trenger gode gater, parker og trær rundt seg. Trær er blant de mest varige elementene i byen. De binder sammen gater og byrom, gir identitet, skygge, trivsel og opplevelseskvalitet, og vil ofte leve lenger enn bygningene rundt dem. Derfor er trestrategien like viktig som arkitekturstrategien når vi skal utvikle framtidens Trondheim.

Arkitektur, estetikk, byform og landskap skal tillegges større vekt i planleggingen av Trondheim. Byplan og Byggesak skal være tydeligere og mer konsekvente i sine forventninger til arkitektonisk kvalitet gjennom hele plan- og byggesaksprosessen. Kommunen skal bruke handlingsrommet i plan- og bygningsloven aktivt for å sikre at nye prosjekter oppfyller kommunens krav til god arkitektur, estetikk og stedstilpasning. Prosjekter som ikke oppfyller disse kravene, skal ikke godkjennes. Byplan skal samtidig arbeide mer systematisk med å sikre arkitektoniske kvaliteter, estetikk, byform, vegetasjon

og byrom gjennom kommuneplanens arealdel, reguleringsplaner og planbestemmelser, slik at arkitekturstrategien og trestrategien får tydelig gjennomslag i utviklingen av Trondheim.

Kommunen skal gå foran som et godt eksempel. Våre egne bygg, parker, gater og byrom skal vise hvilke ambisjoner vi har for Trondheim.

2. Kommunen skal ta et tydeligere ansvar i utviklingen av viktige områder
Trondheim skal i større grad bruke sin rolle som planmyndighet til å legge til rette for en helhetlig utvikling av byen. I de fleste tilfeller vil private reguleringsinitiativ fortsatt være grunnlaget for utviklingen. Samtidig er det behov for at kommunen i enkelte områder tar en mer aktiv rolle i planleggingen.

Dette gjelder særlig der utviklingen omfatter større sammenhengende områder, sentrumsnære områder, lokalsentre eller andre steder hvor det er behov for å se flere eiendommer og funksjoner i sammenheng. I slike tilfeller skal kommunen vurdere å ta initiativ til å avklare de overordnede rammene for utviklingen før enkeltområder reguleres. Dette kan blant annet skje gjennom områdeutviklingsstrategier, områdereguleringer eller andre planprosesser.

En mer aktiv kommunal planlegging skal bidra til bedre bykvaliteter, sterkere lokalsentre og mer attraktive sentrumsnære områder. Den skal også gi større forutsigbarhet for grunneiere og utviklere, redusere behovet for gjentatte avklaringer og gjøre det enklere å realisere gode prosjekter.

Sentrumsnære områder skal, der det er naturlig, utvikles med tydeligere urbane kvaliteter. Lokalsentre skal utvikles som helheter, med boliger, næring, offentlige tjenester, møteplasser og grønnstruktur planlagt i sammenheng, fremfor gjennom enkeltvise reguleringer.

Kommunen skal ikke overta rollen som utbygger. Trondheim er avhengig av private investeringer for å utvikle byen, og private initiativ vil fortsatt være den viktigste drivkraften i byutviklingen. Kommunens rolle er å være en tydelig planmyndighet som legger til rette for gode, helhetlige og forutsigbare utviklingsprosesser.

3. Det skal være enkelt å utvikle og bygge i Trondheim

Et oppdatert planverk
Kommuneplanens arealdel skal være et levende styringsverktøy. Erfaringene med planen skal evalueres fortløpende, og planen skal revideres oftere ved behov for å gi tydeligere rammer og bedre legge til rette for ønsket utvikling av Trondheim. Overordnede planer skal være oppdaterte, relevante og gi større forutsigbarhet for innbyggere, grunneiere og utviklere.

Digitalisering og kunstig intelligens
Kommunen skal utvikle bedre digitale tjenester. Digitale løsninger og kunstig intelligens skal gjøre det enklere å finne informasjon, forstå regelverket og sende inn komplette søknader. Samtidig skal teknologien bidra til bedre kvalitet, mer effektiv saksbehandling og frigjøre tid til faglige vurderinger og veiledning.

Raskere og mer forutsigbare prosesser
Saksbehandlingstiden skal reduseres gjennom kontinuerlig forbedring av arbeidsprosesser, fjerning av flaskehalser og bedre samhandling mellom enhetene. Kommunen skal arbeide systematisk med å identifisere forhold som forsinker plan- og byggesaker og gjennomføre forbedringer der de gir størst effekt.

Raske prosesser forutsetter også at forslagsstillere og utbyggere tar ansvar. De må sette seg inn i gjeldende planer og bestemmelser, levere komplette forslag og bidra til effektive prosesser. Kommunen skal på sin side være tydelig på hvilke krav som gjelder og tilby god informasjon og veiledning tidlig i prosessen.

En forutsigbar samarbeidspartner
Trondheim kommune skal være en tydelig og forutsigbar samarbeidspartner og oppdragsgiver. Krav og forventninger skal være langsiktige og gi næringslivet forutsigbare rammevilkår. Når kommunen stiller nye krav, skal det tas hensyn til at leverandører og utviklere har investert og tilpasset seg tidligere krav. Endringer skal varsles i god tid og gjennomføres på en måte som gir næringslivet mulighet til å omstille seg. Slik kan kommunen både drive utviklingen fremover og bidra til et velfungerende og innovativt marked.

Bruke handlingsrommet i plan- og bygningsloven
Kommunen skal bruke handlingsrommet i plan- og bygningsloven fullt ut. Forenklede planprosesser, mindre planendringer, parallell plan- og byggesaksbehandling og andre effektive arbeidsformer skal benyttes der det er hensiktsmessig. Kommunen skal legge til rette for at flere prosjekter kan gå direkte til byggesak når overordnede planer gir tilstrekkelige avklaringer, og samtidig ta en mer aktiv rolle i planleggingen av strategisk viktige områder der dette gir bedre og mer helhetlig byutvikling.

Bedre samhandling med staten
Kommunen skal arbeide aktivt for å redusere antallet innsigelser og bidra til at uenigheter med statlige og regionale myndigheter avklares tidligere i planprosessene. Når innsigelser oppstår, skal kommunen arbeide målrettet for raskere avklaringer slik at viktige utviklingsprosjekter ikke blir unødvendig forsinket.

Tydelig styring og oppfølging
Byrådet skal følge opp plan- og byggesaksområdet tettere gjennom styringsdialogen med enhetene. Det skal settes tydelige forventninger til framdrift, saksbehandlingstid, kvalitet,

digitalisering og kontinuerlig forbedring. Resultater skal følges opp systematisk, flaskehalser skal identifiseres og tiltak skal gjennomføres der de gir størst effekt. Målet er en kultur der utvikling, læring og forbedring er en naturlig del av den daglige driften.

4. Innbyggeren først

Vi skal lytte til dem som møter kommunen

Enhetene innenfor byutvikling skal systematisk innhente erfaringer fra innbyggere, næringsliv og andre som er i kontakt med våre tjenester. Tilbakemeldingene skal handle om hvordan de opplevde kontakten med kommunen, hvor enkelt det var å finne informasjon, om de fikk god veiledning, om prosessen var forståelig og effektiv, og hvordan de opplevde resultatet.

Innbyggernes erfaringer skal brukes aktivt til å forbedre tjenestene og være en fast del av styringsdialogen mellom byrådsavdelingen og enhetene på byutviklingsområdet.

Vi skal i større grad måle hvordan innbyggerne opplever resultatene av tjenestene. Målet er ikke først og fremst å måle tilfredshet med den enkelte enhet, men om innbyggerne opplever at Trondheim er ren, trygg, godt vedlikeholdt og fungerer godt i hverdagen.

Innbyggerne skal møte én kommune

Innbyggere, utbyggere, næringsliv og andre som er i kontakt med enhetene på byutviklingsområdet, skal oppleve at kommunen tar ansvar for å hjelpe dem videre og finne løsninger.

Den som tar kontakt, skal ikke måtte kjenne organiseringen vår eller selv finne ut hvilken enhet som har ansvaret. Vi skal heller ikke bare vise videre til en annen enhet og anse henvendelsen som avsluttet. Når en sak berører flere enheter, skal vi så langt som mulig ta ansvar for å koble på de riktige fagmiljøene, avklare ansvar og sørge for nødvendig samordning internt.

Den som henvender seg til oss, skal oppleve at vi samarbeider på tvers og hjelper saken videre. Hvordan vi har fordelt ansvar og oppgaver internt, er vårt ansvar – ikke innbyggerens.

God informasjon og tidlig veiledning

Enhetene innenfor byutvikling skal gjøre det enklere å finne informasjon, forstå regelverket og komme i kontakt med riktig kompetanse. Tidlig veiledning skal bidra til bedre prosesser, færre misforståelser og raskere avklaringer.

Styring med innbyggeren i sentrum

Byrådet skal følge opp innbyggernes erfaringer systematisk gjennom styringsdialogen med enhetene. Resultater fra brukerundersøkelser og andre tilbakemeldinger skal brukes aktivt til å identifisere forbedringsområder, sette tydelige forventninger og følge opp utviklingen over tid. Innbyggernes opplevelse av våre tjenester skal være et viktig styringsmål på linje med økonomi, kvalitet og effektivitet.

9.1. Plan- og bygningstjenester

Om området

Plan- og bygningstjenestene skal tilrettelegge for og drive fram en bærekraftig byutvikling hvor det er lett å leve miljøvennlig. Vi behandler offentlige og private reguleringsplaner og byggesaker i tråd med krav i plan- og bygningsloven og lager egne planer, veiledere og strategier for byutviklingen. Vi forvalter kart- og eiendomsdata og legger til rette for effektiv bruk av disse. Vi lager befolkningsframskrivninger og holder oversikt over boligbygging, deponiekapasitet, ledige næringsareal og skolekapasitet. I tillegg gir vi faglige råd om arkitektur, bygningsvern, kulturminnevern og kulturmiljø.

Kommuneplanens nye arealdel er førende for en god byutvikling, sammen med den nye arkitekturstrategien. Prioriterte oppgaver i 2027 er detaljreguleringsplanene i Nyhavna-området, byggesakene i Campusområdet, områdesatsningen på Møllenberg, Tempe og Lademoen. I tillegg skal byrådet jobbe med områdeplanene for Tempe, Kjøpmannsgata og for Midtbyen samt planene som Miljøpakken fremmer. Vi skal også jobbe med oppdatering av eldre planer som skal gi større oversikt for politisk nivå, i tillegg til at kulturminneplanen skal revideres.

3 enheter

174 årsverk

1500 byggesaker per år

25 reguleringsplaner per år

300 oppmålingsforretninger per år

Viktige planer

- Kommuneplanens arealdel (KPA)
- Detaljreguleringsplaner på Nyhavna
- Områdeplaner for Tempe, Kjøpmannsgata og Midtbyen
- Planer fra Miljøpakken inklusive Byåstunellen
- Oppdatering av eldre planer
- Kulturminneplan (revisjon)

Andre viktige oppgaver

- Ta i bruk ny arkitekturstrategi
- Byggesaker i campusområdet
- Områdesatsning på Møllenberg, Tempe og Lademoen
- Gjennom programmet FutureBuilt bidra til en raskere omstilling av byggebransjen i Trondheim og en mer bærekraftig byutvikling

Utviklingsarbeid

Vi jobber kontinuerlig med å forbedre tjenestene våre gjennom:

- Utforskning av kunstig intelligens
- Pilotprosjekt for digital plansaksbehandling (ePlansak)
- Nasjonalt samarbeid med KS, Direktoratet for byggkvalitet og Kartverket om digitale løsninger
- Forbedring av interne rutiner
- Samarbeid med andre kommuner (Oslo, Bergen, Stavanger og Kristiansand)

Målet er en mer åpen, effektiv og brukervennlig tjeneste.

Økonomisk status

Området forventer balanse ved årsslutt

Sammenligning med andre kommuner

9.1.1. Netto driftsutgifter per innbygger plan- og karttjenester. Tall i kroner.

	2024	2025				
Indikator	**Trondheim**	**Trondheim**	**Oslo**	**Bergen**	**Stavanger**	**ASSS**
Netto driftsutgifter til plantjenester	290	318	397	365	399	355
Netto driftsutgifter til karttjenester	70	55	63	53	252	91

Kostratallene viser at Trondheim kommune benytter mindre av sine kommunale midler på plan- og karttjenester enn snittet av ASSS-kommunene. På plantjenester bruker Trondheim mindre enn de tre andre storkommunene i samarbeidet, mens for karttjenester sin del bruker Bergen litt mindre enn oss.

Driftsbudsjett

Tabell 9.1.2 viser byrådets forslag til netto driftsramme for område plan- og bygningstjenester i perioden 2027-2030. Tabellen viser endring i forhold til vedtatt budsjett 2026. Tabell 9.1.3 viser byrådets forslag til hvordan tjenesteområdet skal tilpasse seg nye driftsrammer.

9.1.2. Budsjettramme og rammeendring plan- og bygningstjenester. Tall i millioner kroner

Netto driftsramme	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Opprinnelig budsjett 2026	77,1	77,1	77,1	77,1
Pris- og lønnskompensasjon	−0,8	−0,8	−0,8	−0,8
Tekniske justeringer	−0,4	−0,4	−0,4	−0,4
Korrigert budsjett	**75,9**	**75,9**	**75,9**	**75,9**
Befolkningsvekst	0,0	0,0	0,0	0,0
Annen rammeendring	3,0	1,4	1,2	1,2
Forslag til netto driftsramme	**78,9**	**77,2**	**77,1**	**77,1**
Rammeendring	**3,0**	**1,3**	**1,2**	**1,2**

9.1.3. Tiltak i plan- og bygningstjenester. Tall i millioner kroner

Type tiltak	*Navn tiltak*	2027	2028	2029	2030
Opprettholdelse av standard	01. Finansiering av FutureBuilt	1,5	1,5	1,5	1,5
Endringer i tjenestetilbudet	02. Områdeutviklingsstrategi Munkvoll	1,5	0,0	0,0	0,0
Effektiviseringstiltak	03. Reduksjon forskning og utvikling, reiser, energi, automatisering	0,0	−0,2	−0,3	−0,3
Sluttsum		**3,0**	**1,3**	**1,2**	**1,2**

1. Finansiering av FutureBuilt
FutureBuilt er et nasjonalt innovasjonsprogram og utstillingsvindu for de mest ambisiøse aktørene i den norske byggenæringen. Programmets overordnede visjon er å demonstrere at det er fullt mulig å utvikle attraktive, bærekraftige nullutslippsbyer og klimanøytral arkitektur med høy kvalitet. Trondheim er sammen med landets tre andre største byer medlem. For å finansiere Trondheim kommunes videre deltagelse foreslår byrådet å bevilge 1,5 millioner kroner per år til formålet.

2. Områdeutviklingsstrategi områder berørt av Byåstunnellen
En områdeutviklingsstrategi er et nytt verktøy i plan- og bygningsloven. Hensikten er å legge til rette for god planlegging og effektiv plangjennomføring. Byrådet ønsker å teste ut dette konseptet ved å lage en områdeutviklingsstrategi for områdene berørt av Byåstunnell (Munkvoll) og eventuelt et annet lokalt sentrum der dette virkemiddelet kan gi fortgang i boligbyggingen, og foreslår å bevilge 1,5 millioner kroner til formålet i 2027.

3. Reduksjon forskning og utvikling, reiser, energi, automatisering
Bystyret vedtok i HØP 2026 en innsparing på forskning og utvikling, reiser, energi og automatisering. Beløpene tilsvarer endringene fra 2026 til 2027.

Områdesatsingene og gebyrområdene innenfor plan- og bygningssektoren

Områdesatsingene

Områdesatsingene er et helhetlig program for utvikling av levekårsutsatte områder, med formål om å skape trygge og inkluderende nærmiljø med muligheter for alle. For perioden 2022-2031 er levekårssonene Lademoen, Møllenberg og Tempe-Sorgenfri prioriterte områder. Trondheim kommune mottar et årlig statlig tilskudd til områdesatsingene på ca 14 mill (2022-2028).

Arbeidet er organisert som et program som skal styre prosjekter, tiltak og ordinær drift i samme retning. Programmet skal være en innovasjonsplattform og bidra til læring for videre utvikling av hele byen. Byråd for byutvikling er ansvarlig for programmet på vegne av byrådet, men innsatsen involverer alle byrådsområder gjennom innsatsområdene: Aktive nabolag, Forebygging og inkludering, Uterom og forbindelser, og Bolig og bostabilitet.

I 2027 fortsetter arbeidet med trygge og inkluderende uterom, med opprustning av Lademoparken som hovedsatsing. Innen "bolig og bostabilitet" utredes salgsmodeller for kommunale eiendommer som vil være rettet mot barnefamilier (Møllenbergmodellen), samt samarbeid om boligmerking som konsept. Innen "forebygging og inkludering" vil det jobbes med at vellykkede piloter som jobb i nabolaget, nærmiljøkontakt og områdebaserte samarbeidsmodeller integreres som del av kommunens ordinære tjenesteutvikling. Blant nye tiltak i 2027 er uttesting av en støttemodell for sosialt entreprenørskap og en aktiv satsing på levende lokaler, sosiale møteplasser og økt byliv på gateplan. |

Byggesaksgebyret
I 2025 ble byggesaksgebyret redusert med gjennomsnittlig 40 prosent. Det var nødvendig for å bygge ned områdets selvkostfond. I gjeldende handlings- og økonomiplan ble det orientert om at byggesaksgebyrene både i 2026 og 2027 må økes betydelig for igjen få samsvar mellom inntekter og kostnader. I 2026 ble gebyrene økt med 15 prosent, byrådet foreslår at gebyrene økes med 16 prosent i 2027.

Første del planbehandling
Selvkostområdet "første del planbehandling" estimeres ved årsslutt å ha kostnader som er om lag 4 millioner kroner høyere enn inntektene. Områdets selvkostfond vil være oppbrukt ved årsslutt 2026. For å gjenopprette samsvar mellom kostnader og inntekter innenfor området er det nødvendig å øke inntektene med over 4 millioner kroner. Det legges opp til en generell gebyrøkning på i gjennomsnitt 10 prosent, samtidig som timeprisen justeres opp for å ligge på linje med andre storkommuner. I tillegg innstilles det på å innføre betaling for enkelte tjenester som frem til nå har vært gratis. For å stimulere til bedre gjennomarbeidede søknader innføres det også økonomiske insentiver, hvor planforslag, som påfører kommunen merarbeid, blir fakturert for dette.

Delesaker etter matrikkelloven
Prognosen for selvkostområdet er at området vil ha kostnader som er nesten 2 millioner kroner høyere enn inntektene ved årsslutt. Det er derfor behov for å øke gebyret med 15 prosent i 2027. Det er to hovedforklaringer bak dette. I perioden 2021-2026 ble gebyret for denne tjenesten økt med 6 prosent mindre enn den generelle lønns- og prisstigningen. Reduksjonen var nødvendig for å bruke opp områdets selvkostfond i tråd med regnskapsforskriften. Den andre hovedårsaken er at økt fortetting har ført til en dreining fra utbygging i større felt til eiendomsdannelse i allerede utbygde områder med en mer kompleks eiendomsstruktur. Antall saker er relativt stabile, men sakene genererer totalt mindre inntekter.

Eierseksjonering
Økt fortetting har ført til at stadig mer eiendomsdannelse skjer gjennom eierseksjonering i stedet for tomtedeling. Til tross for reduksjon av gebyrnivået de siste årene har

selvkostområdet økt. Området har en årlig omsetning på rundt 2 millioner kroner og vil ha et selvkostfond på over 4 millioner kroner ved utgangen av 2026. For å bygge ned fondet foreslår byrådet å redusere gebyret med 50 prosent i 2027. Lenger ut i økonomiplanperioden må gebyret igjen økes for å få harmoni mellom kostnader og inntekter.

9.2. Tekniske tjenester

Om området

Tekniske tjenester forvalter, drifter og vedlikeholder byens grønnstruktur og teknisk infrastruktur. Dette omfatter kommunes parker, byrom, de bynære grøntområdene, vann- og avløpsanlegg, gater og veger. Vår oppgave er å legge til rette for rekreasjon og at det er enkelt å velge å gå eller sykle. Vi sørger for trygt drikkevann og gode sanitærforhold for alle byens innbyggere. Vi er også kommunens kompetansemiljø innenfor geoteknikk.

Byrom, parker, lekearealer og de grønne rekreasjonsområdene, er viktige områder for opphold og aktivitet, og har stor betydning for fysisk og psykisk helse. En oppgradering og utvikling av byrom, lekearealer og parker i og utenfor sentrum, er viktige tiltak for å fremme rekreasjon og folkehelse. Vårt oppdrag er å gi befolkningen tilgang til rekreasjonsareal av god kvalitet og med tilbud for ulike brukergrupper.

Det er i 2025 foretatt en ny gjennomgang av kommunens vegnett. Beregnet vedlikeholdsetterslep er om lag 1,3 milliarder. Tidligere er det beregnet et etterslep på 1,8 milliarder. Forskjellene i estimatene skyldes ikke at etterslepet har gått ned, det nye estimatet baserer seg på oppdaterte beregningsprinsipper og gir et bedre anslag for det reelle vedlikeholdsetterslepet. Dagens vedlikeholdsnivå er ikke tilstrekkelig for å bevare standarden og verdien av vegkapitalen reduseres år for år.

Kontinuerlig arbeid med våre vann og avløpsanlegg sikrer rent drikkevann og effektiv avløpshåndtering. Det har stor betydning for både folkehelsen, naturvern og bærekraftig utvikling.

Trygg tilgang til rent vann er en grunnleggende forutsetning for god helse. Gjennom regelmessig overvåking og vedlikehold av våre vannkilder og ledningsnett, sikrer vi at innbyggerne i Trondheim får drikkevann som oppfyller strenge kvalitetskrav.

Med klimaendringer og befolkningsvekst i fokus, er det viktig å sikre at vann- og avløpsinfrastrukturen er robust og tilpasningsdyktig. Investeringer i teknologi og infrastruktur sørger for at byen kan møte fremtidige utfordringer på en bærekraftig måte.

Kontinuerlig arbeid med våre vann og avløpsanlegg har over tid hatt en positiv effekt på miljøet i sjø og vassdrag. Vannkvaliteten ved utfarts- og badeplasser i kommunen er i hovedsak god, men enkelte steder har utfordringer knyttet til overløp ved større nedbørshendelser. Høyt ambisjonsnivå i vedtatt kommunedelplan for vann medfører at

gebyrene vil øke mer enn forventet lønns- og prisstigning i årene fremover. Vi jobber kontinuerlig med å holde kostnadsnivået nede.

Tekniske tjenester er inne i en storstilt grønn omstilling og det stilles krav om utslippsfrie anlegg. Maskiner, kjøretøy og utstyr byttes ut med mer miljøvennlige alternativer basert på elektrisk kraft eller biogass. En viktig del av det grønne skiftet innebærer gjenbruk og bedre utnyttelse av ressurser. I kommende periode vil arbeidet med gjenbruk av for eksempel gjerder, lekeapparat, kantstein, benker og masser intensiveres.

2 enheter

453 årsverk

10 000 bytrær

2500 kilometer vann- og avløpsledninger

850 km vei og sykkelveier

1000 mål park

88 prosent av husholdningene har vannmåler

Viktige planer

- Kommuneplanens arealdel (KPA)
- Kommunedelplan Vann i Trondheim 2022-2033
- Plan for friluftsliv og grønne områder
- Trestrategi for bytrær i Trondheim
- Planer fra Miljøpakken
- Kulturminneplan (revisjon)
- Hovedplan veg

Andre viktige oppgaver

- Tilfredsstille den nye utslippstillatelsen for Høvringen avløpsrenseanlegg
- Sørge for at det blir vedtatt drikkevannsbestemmelser i KPA som sikrer trygt drikkevann for framtiden
- Ta i bruk ny trestrategi

Utviklingsarbeid

Vi jobber kontinuerlig med å forbedre tjenestene våre gjennom

- Strukturert samarbeid og benchmarking med de andre storbyene i Norge
- Digitalisering og utforskning av kunstig intelligens
- Kvalitetsarbeid og stadig forbedring av interne rutiner

Målet er en mer effektiv og brukervennlig tjeneste.

Økonomisk status

Tjenesteområdet forventer balanse ved årslutt

Sammenligning med andre kommuner

Tabell 9.2.1 viser indikatorer for Trondheim og ASSS-kommunenes ressursbruk innenfor tekniske tjenester (KOSTRA). Hensikten med tabellen er å få fram likheter og forskjeller mellom Trondheim og ASSS-kommunene.

9.2.1. Nøkkeltall tekniske tjenester grønt- og vegområdet. Trondheim 2024 og 2025 og ASSS 2025

Indikator	Trondheim	Trondheim	Oslo	Bergen	Stavanger	ASSS
Brutto driftsutgifter til rekreasjon i tettsteder per 1000 innbygger. Tall i kroner.	467	497	763	553	981	537
Brutto utgifter til asfaltering per meter veg. Tall i kroner.	109	149	278	71	289	128
Brutto driftsutgifter til vegrenhold per meter veg. Tall i kroner.	38	38	75	60	25	36
Brutto driftsutgifter til vinterdrift per meter veg. Tall i kroner.	162	157	178	104	54	115

Trondheim kommune bruker en del mindre enn ASSS-snittet på parker, grøntområder og byrom per innbygger, og betydelig mindre enn Oslo og Stavanger.

Innenfor ASSS-samferdsel blir kvaliteten på tallene stadig bedre. ASSS-kommunene har imidlertid fremdeles utfordringer med dårlig kvalitet på vegregistrene og ulik standardbruk kommunene i mellom. Dette er noe medlemskommunene fortsatt samarbeider om å forberede.

Asfaltering inkluderer både vedlikehold og investering. Tallene viser at på asfaltering ligger vi godt under nivået til Oslo og Stavanger, og noe over snittet til de tolv ASSS-kommunene vi sammenligner oss med.

Renhold av veg inkluderer å feie kommunale veger, tømme søppel, fjerne graffiti og redusere støv i lufta. Tallene viser at på vegrenhold ligger vi godt under kostnadsnivået til Oslo og Bergen, og noe over snittet til de tolv ASSS-kommunene vi sammenligner oss med.

Vinterdriften i Trondheim ligger fremdeles i det øvre sjiktet av kommunegruppen når det gjelder kostnader. Geografi og klima er avgjørende, og med beliggenheten til Trondheim midt i Norge er det naturlig at vi ligger høyt. Trondheim har i 2025 hatt en liten kostnadsreduksjon på vinterdrift.

9.2.2. Nøkkeltall tekniske tjenester vann og avløp. Trondheim 2024 og 2025 og ASSS 2025

	2024	2025				
Indikator	**Trondheim**	**Trondheim**	**Oslo**	**Bergen**	**Stavanger**	**ASSS**
Andel fornyet kommunalt spillvannsnett, gjennomsnitt for siste tre år(%)	0,68	0,94	1,37	0,96	0,95	0,98
Antall kloakkstopper i avløpsledninger og kummer per kilometer ledning	0,05	0,04	0,14	0,04	0,07	0,06
Andel fornyet kommunalt vannnett, gjennomsnitt for siste tre år(%)	0,46	0,62	0,77	0,41	0,61	0,62
Estimert vannlekkasje per meter ledning (kubikk/meter/år)	6,8	6,8	15,5	7,4	2,8	7,0

VAR Fornyelse av ledningsnettet, avløp

Fornyelsesgraden for avløpsnettet tok seg opp til 0,94 prosent i 2025, fra 0,7 prosent i 2024 og nærmer seg ASSS- snittet på 0,98 prosent. Det er positivt at fornyelsestakten øker og det blir viktig å opprettholde dette nivået fremover for å sikre nettet.

Antall kloakkstopper per km. ledning per år

Indikatoren måler hyppigheten av driftsforstyrrelser på avløpsnettet, der en lavere verdi indikerer bedre drift. I 2025 ligger Trondheim på 0,04 kloakkstopper per km ledningsnett, noe som er lavere enn ASSS-snittet på 0,06. Femårsperioden under ett bekrefter lav forekomst av driftsforstyrrelser og god kvalitet i det løpende vedlikeholdet.

Fornyelse av ledningsnettet, vann

Indikatoren måler årlig fornyelse av ledningsnettet og er sentral for å sikre en robust forsyning over tid. Trondheim ligger i 2025 på 0,62, som er likt ASSS-snittet. Etter en gradvis nedgang over flere år , har fornyelsesgraden tatt seg opp i 2025. Det er positivt at fornyelsestakten øker og det blir viktig å opprettholde dette nivået fremover.

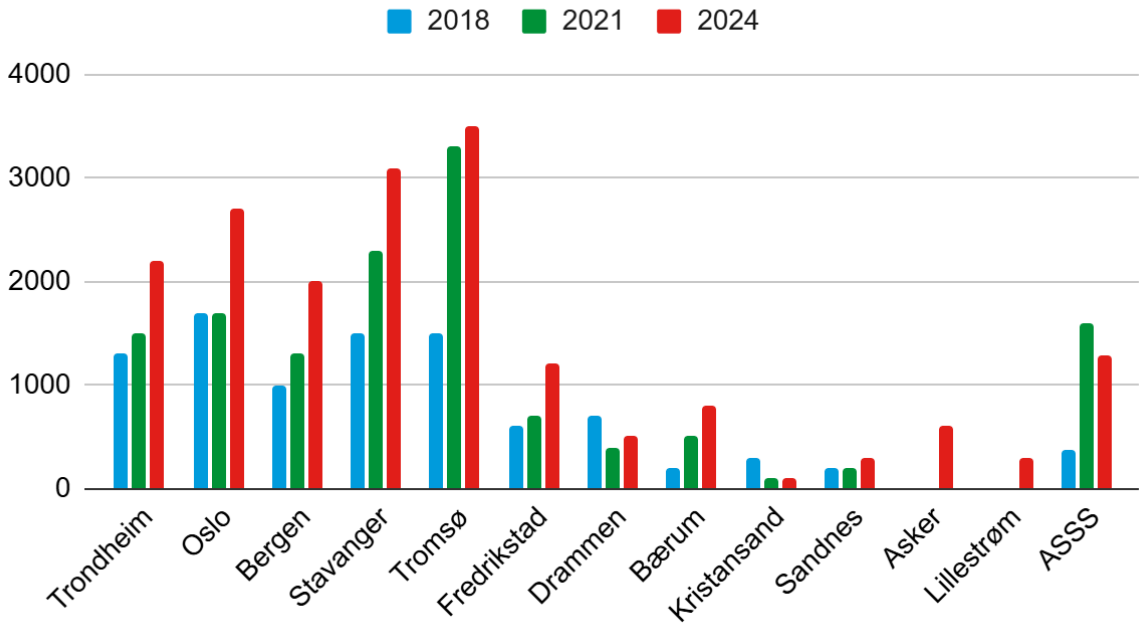
Vannlekkasje

Indikatoren måler andel vanntap på nettet og bør være lav. Med en verdi på 6,8 i 2025 ligger Trondheim under ASSS-snittet på 7,0. Resultatene har vært stabile med en svak bedring gjennom femårsperioden. Dette indikerer en god teknisk tilstand på nettet.

Måltall vedlikeholdsbehov asfalterte gater

I forbindelse med den politiske behandlingen av bystyresak 41/23, økonomiske handlingsregler, ble det vedtatt at det i framtidige handlings- og økonomiplaner skal legges inn måltall for vedlikeholdsbehov på infrastruktur. Byrådet har laget en graf som viser utviklingen over år i utviklingen av kostnader for å komme opp på akseptabel standard veg.

9.2.3. Kostnad per meter veg i storkommunene for å få et vegnett med akseptabel standard.

Figur 9.2.3 viser at beløpet for å nå en akseptabel standard øker fra undersøkelse til undersøkelse. Underlagsdata viser at kvaliteten på vegnettet over tid har blitt dårligere. Data er fra undersøkelser foretatt av Multiconsult.

To forhold som forsterker utfordringene innenfor vegområdet, er at prisen på asfalt har økt mer enn den ordinære prisstigningen, og at Miljødirektoratet har foreslått å øke tømmefrekvensen for sandfang, det er estimert at forslaget om hyppigere tømmefrekvens vil øke kommunens vegkostnader med 10 millioner kroner. Et sandfang er en kum under gatenivå som samler opp sand, grus, slam og søppel fra regn- og smeltevann før vannet renner videre ut i avløpsnettet.

Driftsbudsjett

Tabell 9.2.4 viser byrådets forslag til netto driftsramme for området tekniske tjenester i perioden 2027-2030. Tabellen viser forslag til endring sammenlignet med vedtatt budsjett 2026 per 31.12.2025. Tabell 9.2.5 viser byrådets forslag til hvordan tjenesteområdet skal tilpasse seg nye driftsrammer.

9.2.4. Budsjettramme og rammeendring tekniske tjenester. Tall i millioner kroner

Netto driftsramme	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Opprinnelig budsjett 2026	305,4	305,4	305,4	305,4
Pris- og lønnskompensasjon	12,1	12,1	12,1	12,1
Tekniske justeringer	−0,2	−0,2	−0,2	−0,2
Korrigert budsjett	**317,3**	**317,3**	**317,3**	**317,3**
Befolkningsvekst	0,0	0,0	0,0	0,0
Arealkompensasjon	1,9	3,8	5,7	7,6
Annen rammeendring	4,9	−3,6	−2,2	−2,2
Forslag til netto driftsramme	**324,1**	**317,5**	**320,8**	**322,7**
Rammeendring	**6,8**	**0,2**	**3,5**	**5,4**

9.2.5. Tiltak tekniske tjenester. Tall i millioner kroner.

Type tiltak	***Navn tiltak***	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Opprettholdelse av standard	01. Anleggskompensasjon nye veganlegg	1,0	2,0	3,0	4,0
	02. Anleggskompensasjon nye grøntanlegg	0,8	1,7	2,6	3,5
	03. Økte strømutgifter	4,3	2,4	2,4	2,4
Endringer i tjenestetilbudet	04. Veivedlikehold	0,3	−6,1	−4,6	−4,6
	05. Fyrverkeri	0,5	0,5	0,5	0,5
Effektiviseringstiltak	06. Reduksjon forskning og utvikling, reiser, energi, automatisering	−0,1	−0,3	−0,4	−0,4

1 og 2. Økte driftsmidler til nye veger, parker, møteplasser og byrom

Drift av kommunens nye veier, parker og byrom fører til økte driftsutgifter. Byrådet foreslår at tjenesteområdet får 1,8 millioner kroner som kompensasjon for de økte driftsutgiftene nye anlegg medfører i 2027.

3. Økte strømutgifter

Kommunens strømutgifter har økt betydelig i 2026 sammenlignet med tidligere år, og det er forventet at strømprisene vil holde seg på et høyt nivå også i årene som kommer. For å sikre en realistisk budsjettering og forhindre kutt i tjenestetilbudet, har byrådet prioritert å kompensere områdene for de forventede økte strømutgiftene.

4. Veivedlikehold
Byrådet foreslår å øke budsjettet for veivedlikehold, sammenlignet med 2026, med 0,3 millioner kroner i 2027. Som i gjeldende handlings- og økonomiplan, foreslår byrådet å redusere vedlikeholdet sammenlignet med 2026 med rundt 5 millioner kroner.

5. Fyrverkeri
Byrådet har lagt inn midler slik at det igjen blir en kommunal fyrverkerioppskyting på nyttårsaften. Et felles kommunalt fyrverkeri på nyttårsaften er et trygt, samlende og miljøvennlig alternativ til at hundrevis av privatpersoner sender opp sitt eget. Ved å samle markeringen reduseres risikoen for alvorlige øyeskader, brann og legevaktbesøk betydelig.

6. Reduksjon forskning og utvikling, reiser, energi og automatisering.
Bystyret vedtok i HØP 2026 en innsparing på forskning og utvikling, reiser, energi og automatisering. Bystyrets vedtak er videreført i tabellen.

Driftsbudsjett selvkostfinansierte oppgaver tekniske tjenester

Innledning

Vann- og avløpsområdet er et kapitalintensivt område. Det kreves betydelige investeringer i ny infrastruktur og vedlikehold for å sikre stabil og sikker vannforsyning, samt effektiv håndtering av avløpsvann. Finansieringen er basert på brukerbetaling gjennom vann- og avløpsgebyrer. I sum har selvkostområdene vann, avløp og slam i 2027 et brutto driftsbudsjett på 830 millioner kroner. Kapitalkostnadene utgjør i overkant halvparten av disse kostnadene. Investeringsbudsjettet er på 835 millioner kroner. Sammenlignet med vann og avløp er slamområdet (tømming av septiktanker) et lite område med et årlig budsjett på om lag 6 millioner kroner. Forkortelsen som brukes for vann, avløp og slamområdet er VAS.

I tabell 9.2.6 framkommer byrådets foreslåtte gebyrendringer innenfor VAS-området perioden 2027-2030.

9.2.6. Byrådets forslag til gebyrendringer for selvkostområdene vann, avløp og slam 2027- 2030

	2027	2028	2029	2030
Avløpsgebyr	10,5%	8,0%	4,0%	4,0%
Vanngebyr	12,5%	11,0%	7,0%	4,0%
Slamgebyr	12,5%	3,4%	3,4%	3,4%

Det er behov for å øke gebyrene utover det som er skissert i handlings- og økonomiplan 2026-2029. Hovedårsaken til dette er økte kapitalkostnader, økte strømkostnader, fjernavleste vannmålere og lovpålagte rensekrav.

Med en samlet lånemasse på om lag 5,5 milliarder kroner, medfører det høye rentenivået alene rundt 200 millioner kroner i økte kostnader i planperioden. Kapitalkostnadene utgjør over 50 prosent av gebyrgrunnlaget, noe som gjør gebyrnivået veldig følsomt for renteendringer.

Vedvarende høye strømpriser har ført til betydelige merkostnader i en energiintensiv sektor. Økte strømpriser er estimert til å utgjøre en merkostnad på 42 millioner kroner i planperioden.

Innføringen av fjernavleste vannmålere krever en økning på 27 millioner kroner i planperioden til systemdrift og eksterne tjenester. Målerne vil på sikt gi vesentlige gevinstrealiseringer. Automatisk datainnsamling forenkler faktureringen, reduserer administrative kostnader og minimerer feilkilder. Samtidig gir de nye målerne et langt bedre datagrunnlag for målrettet lekkasjesøk. Når lekkasjer oppdages raskere reduseres det samlede vanntapet. Det betyr at mindre vann må behandles og pumpes gjennom rørnettet, noe som gir direkte innsparinger i strøm- og driftskostnader.

For å begrense gebyrveksten, reduseres investeringsnivået på vannområdet med 50 millioner kroner årlig sammenlignet med det nivået det var lagt opp til i gjeldende handlings- og økonomiplan.

Høvringen avløpsrenseanlegg må bygges om for å overholde nye strengere utslippskrav. Det er estimert at avløpsgebyret må økes med 4,6 prosent på grunn av dette. Økningen kommer i 2028 og 2029.

Vann og avløp

Kommunedelplan Vann i Trondheim 2022-2033, jamfør bystyresak 172/22, utgjør det sentrale styringsdokumentet for vann- og avløpstjenester i Trondheim kommune. Planen legger grunnlaget for strategiske beslutninger og prioriteringer i planperioden. Gjennom konkrete målsettinger sikrer planen en helhetlig og bærekraftig utvikling av kommunens vann- og avløpsinfrastruktur, slik at ressursene forvaltes effektivt og i tråd med nasjonale krav og lokale behov. Det er vedtatt og igangsatt et arbeid med å revidere planen. Revidert plan vil etter planen vedtas i 2028.

For å nå målene om trygg og sikker vannforsyning fremover må det gjennomføres nye tiltak ved vannbehandlingsanlegget ved Benna og i forsyningssystemet.

Kommende planperiodes hovedutfordring er å hindre utslipp av urenset avløpsvann til sjø og vassdrag gjennom økt separering av spillvann og overvann. Siden separering tar tid, må forurensning fra overløp under kraftig nedbør begrenses gjennom styrket tilsyn og mer opprydding. Samtidig må innsatsen økes overfor grunneiere for å sikre at også private stikkrør separeres.

Ny utslippstillatelse for Høvringen avløpsrenseanlegg stiller krav om sekundærrensing og fjerning av fosfor innen 1. januar 2028. Kort frist gjør at dette vil kreve stor innsats det nærmeste året. Etablering av sekundærrensing på Høvringen er estimert til 200 millioner kroner eks. mva. Tiltaket finansieres over avløpsgebyret med en økning tilsvarende 210 kroner eks. mva. per år for en standard bolig på 120 m^2 fra og med 2028.

EU har vedtatt nytt avløpsdirektiv som forventes å bli tatt inn i norsk lov. Direktivet innebærer ytterligere skjerpede krav til rensing av avløpsvannet, og det forventes at kommunen må gjøre betydelige ytterligere investeringer i avløpsrenseanleggene i løpet av de neste 10-15 årene.

Reduksjon av lekkasjer på vannforsyningsnettet vil fortsatt bli prioritert.

Gjennom målrettet innsats på disse områdene sikrer Trondheim kommune at vann- og avløpstjenestene fortsetter å holde høy kvalitet, samtidig som det tilpasses fremtidige behov og utfordringer.

9.2.7. Tiltak og utgiftsnivå vann i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner løpende priser og endringstall sammenlignet med 2026

Navn tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
1. Pris- og lønnsvekst	8,0	16,1	19,2	24,6
2. Økte strømkostnader	5,1	5,2	5,4	5,6
3. Fjernavleste vannmålere	5,8	7,0	7,7	8,0
4. Kommunedelplan Vann	1,7	0,7	0,0	0,0
5. Beredskap	1,3	1,3	1,3	1,3
6. Kapitalkostnader	49,4	75,2	94,2	108,4
Sum kostnadsendringer	**71,3**	**105,5**	**127,8**	**147,9**

1. Pris- og lønnsvekst
Det er avsatt egen post for lønns- og prisstigning i perioden. Posten er beregnet for å dekke forventede økninger i lønnskostnader, samt prisjusteringer på varer og tjenester.

2. Økte strømkostnader
Økte strømpriser har ført til en betydelig økning i strømutgiftene innen vannområdet.

3. Fjernavleste vannmålere
Innføringen av fjernavleste vannmålere krever økte ressurser til systemdrift og eksterne tjenester i perioden. På sikt vil de nye målerne gi enklere fakturering og et bedre datagrunnlag for målrettet lekkasjesøk. Dette reduserer vanntapet og vil over tid gi lavere driftskostnader.

4. Kommunedelplan Vann
Kommunedelplan Vann er et viktig styringsdokument innen vann- og avløpssektoren. Planen er under revidering og er planlagt ferdigstilt i 2028. Planen skal danne grunnlaget for den overordnede og langsiktige styringen av vann- og avløpsvirksomheten, og øvrig arbeid knyttet til vannmiljø i Trondheim.

5. Beredskap
Med mer avansert teknologi følger et større ansvar for digital og fysisk datasikkerhet i de kommunale anleggene. Ved å bygge opp intern kapasitet reduseres avhengigheten av eksterne konsulenter på sikt.

6. Kapitalkostnader
Endrede renteforutsetninger for planperioden medfører høyere kalkylerente og dermed økte rentekostnader.

9.2.8. Tiltak avløp i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner løpende priser og endringstall sammenlignet med 2026

Navn tiltak	2027	2028	2029	2030
1. Pris- og lønnsvekst	8,3	14,7	21,1	27,7
2. Økte strømkostnader	5,1	5,2	5,4	5,6
3. Kapitalkostnader	61,9	90,5	103,6	116,6
Sum kostnadsendringer	**75,3**	**110,4**	**130,1**	**149,9**

1. Pris- og lønnsvekst
Det er avsatt egen post for lønns- og prisstigning i perioden. Posten er beregnet for å dekke forventede økninger i lønnskostnader, samt prisjusteringer på varer og tjenester.

2. Økte strømkostnader
Økte strømpriser fører til en betydelig økning i strømutgiftene innen avløpsområdet.

3. Kapitalkostnader
Endrede renteforutsetninger for planperioden medfører høyere kalkylerente og dermed økte rentekostnader.

Slam

Slamgebyret skal dekke kostnadene for tømming av septiktanker i kommunen, inkludert administrasjon av utstyr og ansatte, vedlikehold av kjøretøy og saksbehandling i forbindelse med tilsyn av mindre avløpsanlegg.

Etter sammenslåingen med Klæbu hadde området noen år høyere kostnader enn inntekter og bygde opp et negativt selvkostfond. For å bygge ned det negative selvkostfondet har området de siste årene redusert kostnadsnivået og selvkostfondet er

nå positivt. Analyser viser at dagens aktivitetsnivå er for lav til å gi god nok tømmeservice til abonnentene. Det er derfor behov for å øke slamgebyret med 12,5 prosent i 2027 for å yte brukerne god nok service. Utover i perioden er det lagt opp til at gebyret økes i tråd med lønns- og prisstigning.

Investeringsbudsjett

Byrom, parker og grøntanlegg

Kommunedelplan for friluftsliv og grønne områder (PFG), danner grunnlaget for de prioriterte investeringene i perioden. Investeringsplanen og budsjettet for byrom, parker og grøntanlegg skal underbygge planens visjon om at Trondheim skal være en grønn by med varierte, tilgjengelige og attraktive områder for rekreasjon og friluftsliv. Forskning viser at naturområder har betydning for fysisk og psykisk helse. Vedtatt trestrategi skal sikre eksisterende og nye trær i Trondheim, og gjennomføring av handlingsplanen vil være viktig for å nå målene i strategien. For at Trondheim skal fortsette å være en god kommune å bo i, er det avgjørende å ta vare på og utvikle tilstrekkelig med grønne områder av høy kvalitet for lek, rekreasjon, friluftsliv og fysisk aktivitet.

9.2.9. Investeringer i byrom, parker og grøntanlegg i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

				Forslag til investering			
Prosjektnavn	**Kostnads-overslag**	**Benyttet bevilgning**	**Rest til bevilgning**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
01. Bakklandstorget	15,7	6,8	8,9	8,9	0,0	0,0	0,0
02. Parker, byrom og lekeareal	0,0	0,0	0,0	33,6	33,6	33,6	33,6
03. Strandveiparken	25,4	25,1	0,3	0,3	0,0	0,0	0,0
04. Kjøpmannsgata trapp	22,0	0,0	22,0	2,0	20,0	0,0	0,0
Sluttsum	**63,1**	**31,9**	**31,2**	**44,8**	**53,6**	**33,6**	**33,6**

9.2.10. Finansiering for investeringsprosjektene for byrom, parker og grøntanlegg i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

Finansiering	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Bykassefinansierte lån	36,2	36,0	27,7	27,7
Egenkapital	0,0	0,0	0,0	0,0
Eksternfinansierte lån	0,0	0,0	0,0	0,0
Mva.-kompensasjon	7,8	9,3	5,8	5,8
Refusjoner	0,8	8,3	0,0	0,0
Salgsinntekt	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilskudd	0,0	0,0	0,0	0,0
Sluttsum	**44,8**	**53,6**	**33,6**	**33,6**

Beskrivelse av prosjektene

1. Bakklandstorget

Bakklandstorget og dagens parkeringsplass skal oppgraderes til park, jf formannskapssak 129/20. Prosjektet er forsinket på grunn av samkjøring med gateprosjektet til Miljøpakken. Byrådet foreslår å bevilge 8,9 millioner kroner i 2027 til ferdigstilling av prosjektet.

2. Parker, byrom og lekeareal

I sekkeposten inngår rehabilitering, oppgradering og utvikling av parker, byrom og lekeareal. Tiltak er i tråd med vedtak i bystyret 126/23; *Kommunedelplan for friluftsliv og grønne områder*.

Det er et stort behov for rehabilitering og oppgradering av eksisterende parker. Fortetting og økt befolkningstetthet gjør at parkene blir stadig viktigere som offentlige rekreasjonsområder. Gode parker og friområder spiller en avgjørende rolle i å fremme folkehelse, motvirke ensomhet og inaktivitet, og skape et godt bomiljø for alle. Å investere i parkene er en investering i innbyggernes trivsel og helse.

Prosjekter som ligger inne i budsjettperioden er oppgradering og rehabilitering av Lademoparken, etablering av offentlig toalett i Tillerparken og fornyelse av gate- og parktrær. Det er avsatt midler til en enkel og overfladisk oppgradering av den historiske hagen ved Seminarplassen i Klæbu. Det er også avsatt midler til å oppgradere belysningen i Sjetne park og Museumsplass.

I budsjettperioden ferdigstiller vi lekepakke 4 og 5 som allerede er påbegynt. I lekepakke 4 inngår Hørløcksbanen, Paul Skolemesters veg og Hølbekken. I lekepakke 5 inngår Finalebanen og Okstadbakken.

Oppgradering av byrom er viktig for at Trondheim kommune skal bli en bedre by å bo og for at Midtbyen skal bli mer attraktiv å besøke. Aktivitet skaper byliv, som igjen skaper trafikk av folk til næringer i området. I budsjettperioden er det avsatt midler til en svært enkel oppgradering av Elsa Laula Renbergs plass (etablering av lommeskog som et element for opphold, lek og opplevelse). Budsjettet til denne oppgraderingen er 5 millioner kroner.Byrådet foreslår å sette av 143,5 millioner kroner i planperioden.

3. Strandveiparken

Strandveiparken ble ferdigstilt og åpnet i 2025, men det gjenstår noen små reparasjoner, tilleggsarbeid og skjøtsel før prosjektet kan avsluttes. Byrådet foreslår å bevilge 0,3 millioner til ferdigstilling av prosjektet.

4. Kjøpmannsgata trapp

I 2014 designet og bygget studenter ved NTNU en midlertidig trapp ned til Kongens gates allmenning. Denne trappa er i dag svært moden for utskifting. I 2019 ble det utarbeidet en illustrasjonsplan for Kjøpmannsgata som er basert på vinnerforslaget i arkitektkonkurransen

fra 2018. Illustrasjonsplanen er en del av områdeplanen for Kjøpmannsgata. Det er utarbeidet et forprosjekt for trappen. Prosjektet bidrar til at det blir lettere å bevege seg mellom øvre og nedre del av Kjøpmannsgata og langs øvre del. Målet er å øke tilgjengeligheten til attraktive byrom for flest mulig, og bidra til å gjøre Kjøpmannsgatas nedre løp mer attraktiv som destinasjon og næringsområde. Trappa blir en attraksjon i seg selv. Det legges opp til kunstnerisk utsmykking og medvirkning fra barn og unge i utformingen. Trappa er kostnadsberegnet til 22 millioner kroner, og prosjektet forutsetter delt finansiering mellom Miljøpakken og Trondheim kommune. Ved å bevilge finansiering til trappen i planperioden, kan den stå ferdig til nasjonaljubileet i 2030 som en gave til innbyggerne. Byrådet foreslår at det bevilges 22 millioner kroner til prosjektet i planperioden.

Veg

Hovedplan veg, vedtatt i bystyret 4. oktober 2018 er førende for prioriteringer innenfor drift, vedlikehold og investeringer på det kommunale vegnettet. Det er gjort omfattende kartlegging av tilstand på vegnettet de siste årene. For å sikre verdiene i den kommunale infrastrukturen er det nødvendig med oppgradering av hele vegoverbygningen på en rekke veger.

9.2.11. Investeringer i veg i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

				Forslag til investering			
Prosjektnavn	**Kostnads-overslag**	**Benyttet bevilgning**	**Rest til bevilgning**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
01. Utvikling og fornyelse av gatelysnettet	5,2	0,0	5,2	18,8	18,8	18,8	18,8
02. Oppgradering veginfrastruktur	4,0	0,0	4,0	10,5	10,5	10,5	10,5
03. Mindre veginvesteringer	0,0	0,0	0,0	6,9	6,9	6,9	6,9
04. Ny Bru, Brukseiers Olsens veg	12,0	0,0	12,0	12,0	0,0	0,0	0,0
05. Sikring synagogen	8,0	6,5	1,5	1,5	0,0	0,0	0,0
Sluttsum	**29,2**	**6,5**	**22,7**	**49,7**	**36,2**	**36,2**	**36,2**

9.2.12. Finansiering for investeringsprosjektene for veg i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

Finansiering	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Bykassefinansierte lån	41,1	29,9	29,9	29,9
Egenkapital	0,0	0,0	0,0	0,0
Eksternfinansierte lån	0,0	0,0	0,0	0,0
Mva.-kompensasjon	8,6	6,3	6,3	6,3
Refusjoner	0,0	0,0	0,0	0,0
Salgsinntekt	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilskudd	0,0	0,0	0,0	0,0
Sluttsum	**49,7**	**36,2**	**36,2**	**36,2**

Beskrivelse av prosjektene

1. Utvikling og fornyelse av gatelysnettet

Det er av stor betydning for trafikksikkerhet og trygghetsfølelse at veger har god belysning. Dette gjelder gangveger, sykkelveger og bilveger. Som beskrevet i sak PS 0063/23 er det et stort behov for å oppgradere kabler som forsyner gatelyssnettet med strøm, og skifte ut lysstolper med omfattende rustskader. Byrådet foreslår at det settes av totalt 75,3 millioner kroner i planperioden.

2. Oppgradering veginfrastruktur

Mange av fortauene i kommunen har et så nedslitt dekke at det er behov for full oppgradering. Posten brukes også til asfaltering av grusveier etter vedtatt prioriteringsliste. Byrådet foreslår å sette av totalt 42 millioner kroner til oppgradering av veginfrastruktur i planperioden.

3. Mindre veginvesteringer

Denne posten omfatter ivaretakelse av krav til universell utforming og oppretting av mangler på vegnettet. Dette omfatter tiltak for mennesker med nedsatt funksjonsevne og mindre trafikksikkerhetstiltak. Byrådet foreslår at det settes av totalt 27,7 millioner kroner i planperioden.

4. Ny bru Brukseier Olsens veg

Eksisterende bru i Brukseier Olsens veg er i så dårlig forfatning at den må erstattes med en ny bru. Bruinspeksjon utført i 2024, viser at skadegrad er høy, og deler av konstruksjonen har skadegrad 'kritisk'. I mars 2025 kollapset sideveggen på oppstrømssiden, og tilhørende oppfyllingsmasser raste ut. Etter hendelsen ble det gjennomført midlertidige tiltak. Dersom brua kollapser vil Trolla boligfelt bli uten vegforbindelse til ny bru er på plass. Byrådet foreslår at det settes av totalt 12 millioner kroner til formålet i planperioden.

5. Sikring av Synagogen

Ombygging av vegen (Arkitekt Christies gate) utenfor synagogen gjennomføres i 2026, men noen restarbeider gjenstår til våren 2027. Byrådet foreslår å bevilge 1,5 millioner kroner for sluttføring av prosjektet i 2027.

Vann

Kommunedelplan Vann i Trondheim 2022-2033 er grunnlaget for den overordnede og langsiktige styringen av vann- og avløpsvirksomheten, og øvrig arbeid med vannmiljø i Trondheim. Investeringene som gjennomføres innenfor området er nødvendig for å oppfylle pålagte lover og forskrifter, oppnå tilstrekkelig sikkerhet i vannforsyningen og sikre en bærekraftig forvaltning av infrastrukturen.

9.2.13. Investeringer i vann i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

				Forslag til investering			
Prosjektnavn	**Kostnads-overslag**	**Benyttet bevilgning**	**Rest til bevilgning**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
01. Bergsbakken etappe 2, fornyelse vannrør	26,0	11,0	15,0	15,0	0,0	0,0	0,0
02. Elvkryssinger	107,0	57,0	50,0	15,0	35,0	0,0	0,0
03. Fjernavleste vannmålere	133,0	89,0	44,0	23,0	21,0	0,0	0,0
04. Fossumdalen etappe 5-6, fornyelse vannrør	6,0	0,2	5,8	3,0	2,8	0,0	0,0
05. Fredlybekken nedre del, etappe 4 Sluppen	55,0	38,0	17,0	17,0	0,0	0,0	0,0
06. Hans Finnes gate, vann	23,0	2,8	20,2	8,0	12,2	0,0	0,0
07. Kongens gate, vann	59,0	45,0	14,0	14,0	0,0	0,0	0,0
08. Kyvannet-Gløttrenna, fornyelse vannrør	37,0	24,0	13,0	13,0	0,0	0,0	0,0
09. Ladebekken-Rosenborg, fornyelse vannrør	104,0	26,0	78,0	27,0	26,0	25,0	0,0
10. Nedre Charlottenlund	43,0	12,5	30,5	3,0	7,5	10,0	10,0
11. Renovering vannrør 2024, del 3	46,0	42,0	4,0	4,0	0,0	0,0	0,0
12. Vollabakken, fornyelse vannrør	13,0	3,0	10,0	5,0	4,0	1,0	0,0
13. Torbjørn Bratts veg, fornyelse vannrør	13,0	0,7	12,3	9,0	3,3	0,0	0,0
14. Rørfornyelse	0,0	0,0	0,0	100,0	105,7	108,0	107,0
15. Større røranlegg	0,0	0,0	0,0	100,0	149,5	230,0	55,0
16. Pumpestasjoner og høydebassenger	0,0	0,0	0,0	51,0	53,0	54,0	101,0
17. Vannbehandling og kilder	0,0	0,0	0,0	12,0	13,0	13,0	41,0
18. Dammer	0,0	0,0	0,0	16,0	17,0	17,0	18,0
Sluttsum	**665,0**	**351,2**	**313,8**	**435,0**	**450,0**	**458,0**	**332,0**

9.2.14. Finansiering for investeringsprosjektene for vann i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

Finansiering	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Bykassefinansierte lån	0,0	0,0	0,0	0,0
Egenkapital	0,0	0,0	0,0	0,0
Eksternfinansierte lån	435,0	450,0	458,0	332,0
Mva.-kompensasjon	0,0	0,0	0,0	0,0
Refusjoner	0,0	0,0	0,0	0,0
Salgsinntekt	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilskudd	0,0	0,0	0,0	0,0
Sluttsum	**435,0**	**450,0**	**458,0**	**332,0**

Beskrivelse av prosjektene

1. Bergsbakken etappe 2, fornyelse vannrør

Prosjektet gjelder utskifting av vannrør i Bergsbakken, jamfør bystyresak 61/23. Byrådet foreslår at det bevilges 15 millioner kroner til ferdigstilling av prosjektet i 2027.

2. Elvkryssinger

Prosjektet gjelder fornyelse av to overføringsrør for drikkevann, jamfør bystyresak 201/23. Byrådet foreslår at det bevilges 50 millioner kroner prosjektet i planperioden.

3. Fjernavleste vannmålere

Prosjektet gjelder innføring av fjernavleste vannmålere, jamfør bystyresak 173/22. Byrådet foreslår at det bevilges 44 millioner kroner til prosjektet i planperioden.

4. Fossumdalen etappe 5-6, fornyelse vannrør

Prosjektet gjelder utskifting av vannrør i området Fossumdalen, jamfør bystyresak 119/26. Byrådet foreslår at det bevilges 5,8 millioner kroner til prosjektet i planperioden.

5. Fredlybekken nedre del, etappe 4 Sluppen

Prosjektet gjelder utskifting av vannrør på Sluppen, jamfør bystyresak 72/26. Byrådet foreslår at det bevilges 17 millioner kroner til ferdigstilling av prosjektet i 2027.

6. Hans Finnes gate, fornyelse vannrør

Prosjektet gjelder utskifting av vannrør i Hans Finnes gate, jamfør bystyresak 108/25. Byrådet foreslår at det bevilges 20,2 millioner kroner til prosjektet i planperioden.

7. Kongens gate, fornyelse vannrør

Prosjektet gjelder utskifting av vannrør i Kongens gate, jamfør bystyresak 3/24. Byrådet foreslår at det bevilges 14 millioner kroner til ferdigstilling av prosjektet i 2027.

8. Kyvannet–Gløttrenna, fornyelse vannrør

Prosjektet gjelder fornyelse av vannrør i området Kyvannet-Gløttrenna for å redusere lekkasjer på vannettet, jamfør bystyresak 135/22.Byrådet foreslår at det bevilges 13 millioner kroner til ferdigstilling av prosjektet i 2027.

9. Ladebekken-Rosenborg, fornyelse vannrør

Prosjektet gjelder utskifting av vannrør, jamfør bystyresak 10/26.Byrådet foreslår at det bevilges 78 millioner kroner til prosjektet i planperioden.

10. Nedre Charlottenlund

Prosjektet gjelder fornyelse av vannrør i området Nedre Charlottenlund for å redusere lekkasjer på vannettet, jamfør bystyresak 60/22.Byrådet foreslår at det bevilges 30,5 millioner kroner til prosjektet i planperioden.

11. Renovering vannrør, del 3
Prosjektet gjelder utskifting av vannrør flere steder i byen, jamfør bystyresak 158/25. Byrådet foreslår at det bevilges 4 millioner kroner til ferdigstilling av prosjektet i 2027.

12. Vollabakken, fornyelse vannrør
Prosjektet gjelder utskifting av vannrør i Vollabakken, jamfør bystyresak 77/24. Byrådet foreslår at det bevilges 10 millioner kroner til prosjektet i planperioden.

13. Torbjørn Bratts veg, fornyelse vannrør
Prosjektet gjelder utskifting av vannrør i Torbjørn Bratts veg, jamfør bystyresak 480/26. Byrådet foreslår at det bevilges 12,3 millioner kroner til prosjektet i planperioden.

14. Rørfornyelse
Fornyelse av rørnettet er en vedvarende aktivitet. Investeringene er nødvendige for å redusere vanntapet frem til forbruker, hindre forfall og opprettholde god vannkvalitet og leveringssikkerhet. Årlig investeringsbehov er basert på analyser av levetid. Tiltakene gjennomføres både ved gravefrie løsninger og ved konvensjonell oppgraving og utskifting. Byrådet foreslår å bevilge 420,7 millioner kroner til fornyelsesprosjekter i planperioden.

15. Større røranlegg
Større røranlegg omfatter etablering av kommunal vannforsyning til nye områder og forbindelser som bidrar til å øke sikkerheten i vannforsyningen.

Det er behov for å forsterket øst-vest forbindelse i vannforsyningen, mellom vannkildene Jonsvatnet og Benna, for å sikre stabil forsyning ved hendelser på vannforsyningsnettet. Det er igangsatt prosjektering for utbygging senere i perioden. Byrådet foreslår å bevilge 534,5 millioner kroner til prosjekter i planperioden.

16. Pumpestasjoner og høydebassenger
Budsjettposten omfatter bygging og oppgradering av pumpestasjoner og høydebassenger i vannforsyningssystemet.

Som en del av forsterkning av øst-vest forbindelsen må overføringskapasiteten mellom Benna og Kolstad økes ved etablering av pumpestasjon og høydebasseng. Med bakgrunn i nasjonale hendelser med sykdomsutbrudd etter forurensing fra høydebasseng i fjell, er det nå større fokus på tilsyn og oppfølging av denne type anlegg. Høydebasseng Steinan, Høgåsen og Reppesåsen planlegges sikret og oppgradert mot slutten av planperioden. Videre er det behov for oppgradering og rehabilitering av Kuhaugen, Huseby og Torshaug høydebassenger. Byrådet foreslår å bevilge 259 millioner kroner til pumpestasjoner og høydebassenger i planperioden.

17. Vannbehandling og kilder
Det er etablert en renseløsning for fjerning av dyreplankton i vannforsyningen fra Benna. Tiltaket gjelder en del av total kapasitet og har blitt testet ut over en tid. Utbygging for full kapasitet vil kreve utvidelse av bygningsmassen og etablering av lokalt høydebasseng.

Tiltaket forventes utført mot slutten av planperioden. Byrådet foreslår at det bevilges 79 millioner kroner til tiltak i planperioden.

18. Dammer
Trondheim kommune forvalter 18 dammer som tidligere inngikk i vannforsyningssystemet. For å tilfredsstille krav i damsikkerhetsforskriften må damkonstruksjonene oppgraderes. Byrådet foreslår at det bevilges 68 millioner kroner i planperioden for å tilfredsstille krav satt i damsikkerhetsforskriften.

Avløp

Kommunedelplan Vann i Trondheim 2022-2033 er grunnlaget for den overordnede og langsiktige styringen av vann- og avløpsvirksomheten, og øvrig arbeid med vannmiljø i Trondheim. Investeringene som gjennomføres innenfor området er nødvendig for å oppfylle pålagte lover og forskrifter, oppnå tilstrekkelig sikkerhet i vannforsyningen og sikre en bærekraftig forvaltning av infrastrukturen.

9.2.15. Investeringer i avløp i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

				Forslag til investering			
Prosjektnavn	**Kostnads-overslag**	**Benyttet bevilgning**	**Rest til bevilgning**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
01. Bergsbakken, etappe 2	72,0	46,0	26,0	26,0	0,0	0,0	0,0
02. Fjernavleste vannmålere, avløp	57,0	37,0	20,0	13,0	7,0	0,0	0,0
03. Fossumdalen etappe 5-6, avløp	114,0	22,0	92,0	60,0	32,0	0,0	0,0
04. Fredlybekken nedre del, etappe 4 Sluppen, avløp	220,0	150,0	70,0	70,0	0,0	0,0	0,0
05. Hans Finnes gate, avløp	34,0	11,0	23,0	11,0	14,0	0,0	0,0
06. Kongens gate, avløp	88,0	67,0	21,0	21,0	0,0	0,0	0,0
07. Kyvannet-Gløttrenna, avløp	56,0	33,0	23,0	23,0	0,0	0,0	0,0
08. Ladebekken-Rosenborg, separering avløp	367,0	202,0	165,0	63,0	61,0	41,0	0,0
09. Nedre Charlottenlund, avløp	65,0	18,0	47,0	5,0	12,0	20,0	10,0
10. Torbjørn Bratts veg, avløp	52,0	3,8	48,2	39,0	9,2	0,0	0,0
11. Vollabakken, avløp	31,0	7,0	24,0	11,0	10,0	3,0	0,0
12. Rørfornyelse	0,0	0,0	0,0	6,0	215,8	305,0	368,0
13. Renseanlegg	0,0	0,0	0,0	25,0	26,0	26,0	27,0
14. Pumpestasjoner og overløp	0,0	0,0	0,0	27,0	28,0	29,0	27,0
Sluttsum	**1156,0**	**596,8**	**559,2**	**400,0**	**415,0**	**424,0**	**432,0**

9.2.16. Finansiering for investeringsprosjektene for avløp i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

Finansiering	2027	2028	2029	2030
Bykassefinansierte lån	0,0	0,0	0,0	0,0
Egenkapital	0,0	0,0	0,0	0,0
Eksternfinansierte lån	400,0	415,0	424,0	432,0
Mva.-kompensasjon	0,0	0,0	0,0	0,0
Refusjoner	0,0	0,0	0,0	0,0
Salgsinntekt	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilskudd	0,0	0,0	0,0	0,0
Sluttsum	**400,0**	**415,0**	**424,0**	**432,0**

I forbindelse med beregningen av avløpsgebyrene for 2028 og 2029 er det forutsatt at prosjekt sekundærrensing ved Høvringen vil koste 200 millioner kroner. Prosjektet er enda ikke politisk behandlet , så byrådet venter med å legge inn prosjektet i investeringsplanen til etter bystyrebehandling.

1. Bergsbakken, etappe 2
Prosjektet omhandler nytt overvannsrør fra toppen av Lillegårdsbakken til Nidelva for å sikre godt vannmiljø og effektiv avløpshåndtering, jf. bystyresak 61/23. Byrådet foreslår at det bevilges 26 millioner kroner til ferdigstilling av prosjektet i 2027.

2. Fjernavleste vannmålere
Prosjektet gjelder innføring av fjernavleste vannmålere, jamfør bystyresak 173/22. Byrådet foreslår at det bevilges 20 millioner kroner til prosjektet i planperioden.

3. Fossumdalen, etappe 5-6
Prosjektet Fossumdalen etappe 5-6 omhandler etablering av nytt overvannsrør til Nidelva, samtidig som det etableres ny overføring til avløpstunnelen mot Høvringen renseanlegg, jamfør bystyresak 119/26. Byrådet foreslår at det bevilges 92 millioner kroner til prosjektet i planperioden.

4. Fredlybekken nedre del, etappe 4 Sluppen
Prosjektet gjelder etablering og separering av spillvann og overvann på Sluppen, jamfør bystyresak 72/26. Byrådet foreslår at det bevilges 70 millioner kroner til ferdigstilling av prosjektet i 2027.

5. Hans Finnes gate
Prosjektet gjelder utskifting og separering av avløpsrør, jamfør bystyresak 108/25. Byrådet foreslår at det bevilges 23 millioner kroner til prosjektet i planperioden.

6. Kongens gate
Prosjektet gjelder utskifting og separering av avløpsrør, jamfør bystyresak 3/24. Byrådet foreslår at det bevilges 21 millioner kroner til ferdigstilling av prosjektet i 2027.

7. Kyvannet-Gløttrenna
Prosjektet gjelder separering av spillvann og overvann i området Kyvannet-Gløttrenna, jamfør bystyresak 135/22. Byrådet foreslår at det bevilges 23 millioner kroner til ferdigstilling av prosjektet i 2027.

8. Ladebekken-Rosenborg, separering
Prosjektet gjelder utskifting og separering av spillvann og overvann, jamfør bystyresak 10/26. Byrådet foreslår at det bevilges 165 millioner kroner til prosjektet i planperioden.

9. Nedre Charlottenlund
Prosjektet gjelder ombygging av deler av Charlottenlund avløpssone for å føre spillvann og overvann i separate rør, jamfør bystyresak 60/22. Byrådet foreslår at det bevilges 47 millioner kroner til prosjektet i planperioden.

10. Torbjørn Bratts veg
Prosjektet gjelder separering av spillvann og overvann i Torbjørn Bratts veg, jamfør bystyresak 480/26. Byrådet foreslår at det bevilges 48,2 millioner kroner til prosjektet i planperioden.

11. Vollabakken
Prosjektet gjelder utskifting og separering av avløpsrør, jamfør bystyresak 77/24. Byrådet foreslår at det bevilges 24 millioner kroner til prosjektet i planperioden.

12. Rørfornyelse og separering av avløp
For å tilpasse rørnettet til et endret klima med økende nedbør er det behov for økt innsats på separering av overvann og spillvann for å redusere overløpsutslipp, hindre tilbakeslag som fører til kjelleroversvømmelser og redusere andelen rent vann som går til renseanleggene. Tilknytning av nye områder, samt utskifting av eldre rør med dårlig kvalitet og lav kapasitet er også prioritert. Omfanget er basert på analyser av levetid og modellering av kapasitet. I posten inngår også rehabilitering av gamle rør med gravefrie løsninger. Noen av prosjektene koordineres med Miljøpakkens prosjekter, og aktiviteten her påvirker også investeringsbehovet. Byrådet foreslår at det bevilges 894,8 millioner kroner til fornyelse og separering i planperioden.

13. Renseanlegg
Renseanleggene har behov for kontinuerlige oppgraderinger for å opprettholde funksjon og rasjonell drift. Byrådet foreslår at det bevilges 104 millioner kroner til oppgradering av renseanleggene i planperioden.

14. Pumpestasjoner og overløp

Budsjettet er knyttet til nybygging og oppgradering av pumpestasjoner og avløpsnett.

Det er identifisert behov for oppgradering av 15 overløp på avløpsnettet. Stasjonene oppfyller ikke krav til arbeidsmiljø for driftspersonell, og har behov for instrumentering for driftsovervåking og styring. Prosjektet er igangsatt og forventes ferdigstilt i løpet av planperioden.Videre er det planlagt oppgradering av Sjøskogbekken avløpspumpestasjon, som betjener store deler av Ranheimsområdet. Byrådet foreslår at det bevilges 111 millioner kroner til pumpestasjoner og overløp i planperioden.

Maskiner og utstyr

Trondheim bydrift har maskiner og utstyr som er nødvendig for drift og vedlikehold av byen med en samlet verdi på flere hundre millioner kroner. For å skifte ut og oppgradere maskin- og utstyrsparken, eller gjøre den mer klimavennlig, er det nødvendig å foreta investeringer.

9.2.17. Investeringer i maskiner og utstyr i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

				Forslag til investering			
Prosjektnavn	**Kostnads-overslag**	**Benyttet bevilgning**	**Rest til bevilgning**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
01. Energieffektivt maskinkjøp	0,0	0,0	0,0	9,5	9,5	9,5	9,5
02. Maskiner Trondheim bydrift	0,0	0,0	0,0	6,4	6,4	6,4	6,4
Sluttsum	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**15,9**	**15,9**	**15,9**	**15,9**

9.2.18. Finansiering for investeringsprosjektene for maskiner og utstyr i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

Finansiering	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Bykassefinansierte lån	13,1	13,1	13,1	13,1
Egenkapital	0,0	0,0	0,0	0,0
Eksternfinansierte lån	0,0	0,0	0,0	0,0
Mva.-kompensasjon	2,8	2,8	2,8	2,8
Refusjoner	0,0	0,0	0,0	0,0
Salgsinntekt	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilskudd	0,0	0,0	0,0	0,0
Sluttsum	**15,89**	**15,89**	**15,89**	**15,89**

1. Energieffektivt maskinkjøp

I forbindelse med mål om innfasing av klimanøytral kjøretøypark for tyngre kjøretøy, og at alle nye innkjøp av lette kjøretøy skal være nullutslippskjøretøy, foreslår byrådet at det settes av 38,0 millioner kroner i planperioden for å nå denne målsettingen.

2. Maskiner og utstyr Trondheim bydrift

Maskiner og utstyr til Trondheim bydrift brukes til drift og vedlikehold av ulike oppgaver i hele byen. Til utskiftning av utstyr og maskiner foreslår byrådet at det i planperioden settes av 25,6 millioner kroner.

10. Miljø, næring og samferdsel

Trondheim skal være en næringsvennlig kommune som spiller på lag med det lokale næringslivet. Byen skal være trygg og vakker til glede for alle som bor og ferdes her. Vi skal ta godt vare på studentene og arbeide for at de blir boende her etter endt studietid. Vi skal tiltrekke oss nye næringsaktører og kompetansearbeidskraft. Byrådet vil satse på gründere og bruke vår innkjøpsmakt til å utvikle samfunnet ytterligere til beste for byens innbyggere. Vi skal verne om naturen og ha høye klimaambisjoner. Byrådet skal prioritere praktiske og effektive miljøtiltak, fremfor symbolpolitikk.

Trondheim skal være en drivkraft for et moderne, sirkulært nullutslippssamfunn. Byrådet har klare ambisjoner, forankret i ansvarlig styring, kunnskap og fremtidstro. Byrådet setter kursen mot en mer tilgjengelig, grønnere, næringsvennlig og levende by, der menneskene står i sentrum og næringslivet er en viktig medspiller i omstillingen.

Byrådet vil gjøre det enklere og tryggere å velge miljøvennlige og aktive reiser, samtidig som vi sikrer god fremkommelighet for alle som bor og ferdes her. Byens hjerte – Midtbyen med Bakklandet og Solsiden – skal være steder som pulserer av handel, liv, opplevelser og aktivitet. Utslippene skal kuttes gjennom virkningsfulle og realistiske tiltak i samarbeid og tett dialog med næringsaktører for ulike områder. Vi skal ta vare på naturen vår gjennom klok forvaltning, og jobbe tett sammen med det private næringslivet for verdiskaping, innovasjon og bærekraftig vekst.

Byrådet vil styrke Trondheim som teknologihovedstad. Byens sterke kunnskapsmiljøer og nyskapende næringsliv skal være motoren for det grønne skiftet. Vi vil sikre vekst blant innovative bedrifter gjennom forutsigbare rammevilkår, aktiv bruk av kommunens internasjonale nettverk og strategiske innkjøp som slipper de beste og mest bærekraftige løsningene til.

Byrådet ønsker å posisjonere Trondheim som historie- og kulturby med matopplevelser i verdensklasse, mot Nasjonaljubileet i 2030.

Byrådet vil stimulere til næringsetablering, innovasjon og bærekraftig vekst. Kommunen skal være en ja-orientert tilrettelegger og samarbeidspartner for det lokale næringslivet, med evne til å reagere raskt og utnytte nye muligheter.

Utfordringer

Klimaendringene krever at vi ruster byen vår for fremtiden. Byrådets mål er at Trondheim skal bli klimanøytral innen 2033. Vi skal kutte utslipp og ta vare på naturen. Ødelagte og forringede naturområder må restaureres.

Bykjernen med Midtbyen, Bakklandet og Solsiden skal være levende og pulserende steder for handel, kultur og opplevelser. For å skape en enda mer attraktiv bykjerne, vil vi lede den unødvendige gjennomgangstrafikken utenom sentrum. Samtidig må Midtbyen være tilgjengelig for flest mulig med gode innfartsårer for folk enten man reiser kollektivt, går, sykler eller har behov for bil. Mindre støy, støv og kø vil gi bedre forhold for næringsdrivende, beboere og besøkende både i byen og i sentrale boligområder.
Trondheim vokser, og vi står ved forpliktelsene i byvekstavtalen om at trafikkveksten skal tas med kollektiv, sykkel eller til fots. For å oppnå dette må de grønne alternativene være så gode, sømløse og effektive at de blir det naturlige førstevalget, spesielt på reisene til og fra sentrum. Løsningen på klimautfordringene skapes ikke på rådhuset, men hos bedrifter, næringsaktører og hver og en av oss. Trondheim er Norges teknologihovedstad, og byrådet vil bruke kommunens innkjøpsmakt til å stille krav som stimulerer til grønn innovasjon og styrker næringslivets konkurransekraft. Byrådet vil styrke samarbeidet med byens unike kunnskapsmiljø, og legge til rette for nye, attraktive arbeidsplasser i kunnskapsaksen. Slik sørger vi for at de kloke hodene som studerer her velger å bli i Trondheim for å skape verdier og løsninger på fremtidens utfordringer.

Mål, periodemål og indikatorer for miljø, næring og samferdsel

	Hovedmål	Periodemål/operativt mål	Indikator
1.	Miljøvennlige reiser som fremmer god folkehelse	1.1 Det er lett å reise miljøvennlig	1.1.1 Økt tilgang til arbeidsplasser via gange, sykkel og kollektivtransport
			1.1.2 Bedre tilgang til lokale tjenester og fritidstilbud i gangavstand fra boligen
		1.2 Økt trafikksikkerhet	1.2.1 Antall trafikkulykker med drepte og hardt skadde (reduksjon)
		1.3 Høyere andel klimavennlig transport	1.3.1 CO2-utslipp fra veg (reduksjon)
		1.4 Aktive reiser	1.4.1 Andel av befolkningen som reiser aktivt minst 20 minutter per dag (går, går til/fra holdeplass eller sykler) (økning)
		1.5 God luftkvalitet og god kunnskap om støybelastningen for innbyggerne	1.5.1 Luftkvaliteten i Trondheim er på nivå med, eller bedre enn gjennomsnittet for 3 foregående år
			1.5.2 Innhentet kunnskap om befolkningens støybelastning ved å gjennomføre ny støykartlegging samt Miljøpakkens holdningsundersøkelse. Samlet skal dette gi god kunnskap om hvor stor andel av befolkningen som er plaget av utendørs støy.
2.	Klimanøytral by	2.1 Redusere direkte klimagassutslipp med effektive tiltak som bidrar til at Trondheim er en klimanøytral by i 2033	2.1.1 Klimabudsjettet for 2028 viser at vi er nærmere å nå klimamålet enn vi var for 2027, fordi gapet mellom planlagte tiltak og selve kuttmålet har krympet.
		2.2 Videreutvikle løsninger for en sirkulær økonomi med energismarte og klimarobuste løsninger i samarbeid med næringsliv og offentlige aktører	2.2.1 Vedtatt handlingsplan for sirkulær økonomi innen utgangen av 2027.
			2.2.2 Kartlegging og risikoanalyse for skybrudd (styrtregn) ferdigstilt i 2027.
3.	Livskraftig natur	3.1 Bevare naturmangfold og styrke viktige naturområder	3.1.1 Antall dekar restaurert natur
		3.2 Fornuftig disponering av areal og bedre utnyttelse av grå arealer (bygde arealer)	3.2.1 Kartlagt kapasiteten for fortetting på grå arealer (bygde arealer)

4.	Næringsvennlig kommune	4.1 Være en "Ja-orientert" samarbeidspartner som bidrar til at Trondheim er ledende på å tiltrekke seg næringsliv, investeringer og talent	4.1.1 Antall teknologiselskaper i Trondheim (økning)
		4.2 Fjerne byråkratiske hindringer og skape gode vekstvilkår for næringsliv og fremtidens teknologi	4.2.1 Antall innovative anskaffelser (økning)
		4.3 Tett samarbeid med byens kunnskapsmiljøer om posisjonering av Teknologihovedstaden og støtte opp om nyskapning og gründere	4.3.1 Antall henvendelser om å starte eller utvikle næringsprosjekter og samarbeidsprosjekter i Trondheim (økning)
5.	Attraktiv bydestinasjon og levende midtby	5.1 Økt byliv i sentrum	5.1.1 Antall folk som oppholder seg i byrommene (økning)
		5.2 Attraktive byrom å gå og oppholde seg i	5.2.1 Flere sentrumsgater er attraktive og trivelige å gå og oppholde seg i
		5.3 Trondheim som reisemål skaper verdier for innbyggere, næringsliv og besøkende	5.3.1 Vekst i kommersielle gjestedøgn

Strategier og prioriteringer

Trondheim har alle forutsetninger for å lede an i det grønne skiftet. Vår største styrke er det tette samspillet mellom verdensledende kunnskapsmiljø og et fremoverlent næringsliv. Det er her fremtidens løsninger skapes.

Byrådet vil styrke innovasjonskraften og verdiskapingen i byen vår, med et særlig trykk på de områdene der Trondheim har unike fortrinn: Hav, helse og energi. Ved å utvikle innovasjonsdistriktene på Elgeseter og Nyhavna, bygger vi bro mellom forskning og kommersielle arbeidsplasser.

For byrådet er det et grunnleggende prinsipp at det skal lønne seg å velge grønt. Vi skal sikre forutsigbare og gode rammevilkår for bedrifter som vil satse på bærekraftige løsninger. Gjennom smarte insentivordninger og målrettede tilskudd til klimaomstilling, vil vi spille på lag med næringslivet for å få opp farten i det grønne skiftet.

Byrådet vil sikre at byen vår fungerer i hverdagen, samtidig som vi kutter utslipp. Vi bruker klimakontrakten med EU aktivt som et verktøy for å nå målene våre. Vårt utgangspunkt er at mobilitet handler om frihet til å komme seg effektivt dit man skal og ferdes hensynsfullt sammen enten man reiser kollektivt, går, sykler eller har behov for bil. Byrådet vil legge til rette for å skape et trygt, vakkert og levende byliv med bedre plass til alle.

Når vi forventer at næringslivet kutter utslipp, må kommunen selv gå foran som et godt eksempel. Derfor viderefører byrådet den målrettede satsingen på utslippsfrie byggeplasser. Dette er et konkret tiltak som kutter utslipp lokalt, samtidig som det gir byggebransjen den forutsigbarheten de trenger for å investere i nullutslippsteknologi. Slik bruker vi kommunens muskler til å skape et marked for fremtidens grønne løsninger.

Naturrestaurering kan gi oss tilbake verdifulle økosystemtjenester, slik som vannrensing, flomdemping, karbonlager, levesteder for mange norske arter og gleden av å oppleve intakt natur. Byrådet har i Leangenerklæringen som mål å restaurere minst 30 prosent av ødelagt natur som bekker og myrområder.

Byrådet viderefører innsatsen til naturrestaurering og samarbeidet med private grunneiere.

Om området

- 5 enheter
- 163 årsverk
- 860 gateparkeringsplasser
- 6 400 deltakere i HjemJobbHjem
- 385 rammeavtaler i kommunen
- 790 teknologiselskaper i Trondheim
- 40 000 studenter

Økonomisk status

Området forventer balanse ved årsslutt.

Driftsbudsjett

Tabell 10.1.1 viser byrådets forslag til netto driftsramme for miljø, næring og samferdsel i perioden 2027-2030. Tabellen viser endring i forhold til vedtatt budsjett 2026. Tabell 10.1.2 viser byrådets forslag til hvordan tjenesteområdet skal tilpasse seg nye driftsrammer.

10.1.1. ***Budsjettramme*** *og rammeendring miljø, næring og samferdsel. Tall i millioner kroner*

Netto driftsramme	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Opprinnelig budsjett 2026	−11,7	−11,7	−11,7	−11,7
Pris- og lønnskompensasjon	−3,5	−3,5	−3,5	−3,5
Tekniske justeringer	−0,4	−0,5	−0,5	−0,5
Korrigert budsjett	**−15,6**	**−15,7**	**−15,7**	**−15,7**
Befolkningsvekst	0,0	0,0	0,0	0,0
Annen rammeendring	3,1	2,1	2,0	2,0
Forslag til netto driftsramme	**−12,5**	**−13,6**	**−13,7**	**−13,7**
Rammeendring	**3,1**	**2,1**	**2,0**	**2,0**

10.1.2. ***Tiltak*** *i* ***miljø,*** *næring og samferdsel. Tall i millioner kroner*

Type tiltak	***Navn tiltak***	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Opprettholdelse av standard	01. Veterinærtilskudd	1,0	1,0	1,0	1,0
Endringer i tjenestetilbudet	02. Økt innsats trafikksikkerhetsarbeid	1,7	1,3	1,3	1,3
	03. Bidra til karbonfangst i Trondheim	0,5	0,0	0,0	0,0
	04 Økt Byliv	0,0	0,0	0,0	0,0
Effektiviseringstiltak	05. Reduksjon forskning og utvikling, reiser, energi, automatisering	−0,1	−0,2	−0,3	−0,3
Sluttsum		**3,1**	**2,1**	**2,0**	**2,0**

1. Veterinærtilskudd

Det finnes en statlig ordning som gir tilskudd til kommunene slik at de kan ha veterinærvakt for produksjonsdyr (ku, sau, gris o.l). Ved inngåelsen av ny vaktavtale med veterinærene i 2026 viste det seg at det statlige tilskuddet ikke var tilstrekkelig til å dekke kostnadene, kostnadene er anslagsvis 1 millioner kroner høyere enn hva det statlige tilskuddet dekker. For å fortsatt sikre at produksjonsdyrene i Trondheim har tilfredsstillende tilgang til veterinær, innstiller byrådet på å bevilge en million kroner til dette tiltaket.

2. Økt innsats trafikksikkerhetsarbeid
Som en oppfølging av trafikksikkerhetsplanen, som kommer til sluttbehandling i bystyret i slutten av 2026, foreslår byrådet å øke rammen til trafikksikkerhetsarbeid for å følge opp noen av de foreslåtte tiltakene i planen.

Byrådet har en ambisjon om å tilrettelegge for gode nabolag med gatetun og prioritering av myke trafikanter i hele byen. Det skal bli lettere for beboere som ønsker å skape barnevennlige og gåvennlige nabolag å få hjelp fra kommunen til å etablere gatetun.

3. Bidra til karbonfangst i Trondheim
Midlene skal bidra til at Trondheim kommune kan være en bidragsyter for å legge til rette for nødvendige forberedelser og utredninger, slik at et karbonfangstprosjekt for Lunera sitt avfallsforbrenningsanlegg i Trondheim kan bli aktuelt for Enova-finansiering i 2027.

4. Økt Byliv
Byrådet ønsker at Trondheim skal være en næringsvennlig kommune som bidrar til å utvikle bylivet. Derfor økes rammen til økt byliv med 2,2 millioner kroner. Målet er å gjøre Trondheim til en mer levende by med bedre byrom og mer aktivitet i bykjernen. Gjennom små grep kan byrom gjøres mer attraktive og bidra til økt aktivitet, trivsel og oppholdskvalitet. Tiltaket finansieres internt ved å redusere noen av områdets tilskuddsordninger og kjøp av tjenester fra andre. Byrådet har prioritert ned tiltakene urban dyrking (0,7 mill. kroner), Trondheim som teknologihovedstad (0,8 mill. kroner), tilskudd piggdekkrefusjon (0,5 mill.kroner) og påvirkningsarbeid og nye initiativ (0,2 mill. kroner) sammenlignet med 2026.

5. Reduksjon forskning og utvikling, reiser, energi og automatisering
Bystyret vedtok i HØP 2026 en innsparing på forskning og utvikling, reiser, energi og automatisering. Bystyrets vedtak er videreført i tabellen.

Sirkulær verdiskaping i Trondheim (SVIT)

I handlings- og økonomiplanen 2022–2025 (PS 198/21) vedtok Trondheim bystyre å sette av midler fra næringsfondet til en portefølje av forsknings- og utviklingsprosjekter innenfor sirkulær økonomi, opprinnelig kalt «Fra avfall til ressurs». I 2026 ble satsingen omstrukturert og gitt navnet «Sirkulær verdiskaping i Trondheim» (SVIT). Det er etablert en styringsgruppe for å sikre tverrfaglig samarbeid, og porteføljen har fått en tydelig strategisk retning for å møte EUs kommende lovkrav, som Clean Industrial Deal. I tillegg til midler fra næringsfondet hentes det inn tilleggsmidler fra eksterne støtteordninger. SVIT har en tidshorisont frem til 2030, og byrådet vil evaluere ressursbruken og måloppnåelsen i 2027 (BS 75/2025).

Satsingen er ment å bidra til at kommunen når lokale, nasjonale og internasjonale mål knyttet til avfall, ombruk og sirkulær økonomi – samtidig som den har som formål å skape nye arbeidsplasser, lokal verdiskaping og forretningsmuligheter. Arbeidet har resultert i

nye lokale gjenbruksstasjoner (Nærgjenbruksstasjon på Lademoen og nytt anlegg for sortering av tekstiler på Heggstadmoen), og et målrettet utviklingsarbeid for å minke plast til forbrenning og bedre utsortering fra husholdninger og næringsliv. Andre viktige satsinger i SVIT er sirkulære innkjøp gjennom rammeavtaler (for eksempel for brukte møbler), økt ombruk av byggematerialer, reduksjon i bruken av engangsemballasje på store arrangementer, tiltak mot matsvinn og gjenvinning av kritiske råvarer. Ved å utvikle og teste nye sirkulære løsninger som stimulerer til innovasjon og omstilling samtidig som de reduserer avfallsmengden, kan vi sikre at innbyggerne får en mer effektiv tjenesteproduksjon som kan bidra til å holde de kommunale selvkostgebyrene nede.

Investeringsbudsjett

Miljøpakken

Miljøpakken finansierer Trondheim kommunes aktivitet i miljøpakke-samarbeidet, med et mindre bidrag av kommunale midler. Miljøpakkens budsjett utarbeides på bakgrunn av føringer gitt i byvekstavtalen (2023) og tilleggsavtalen (juni 2020). Partene i Miljøpakken (Trondheim kommune, Melhus kommune, Malvik kommune, Stjørdal kommune, Orkland kommune, Skaun kommune, Trøndelag fylkeskommune og staten) konkretiserer tiltak for planlegging og gjennomføring i fireårsperioden, ut fra Miljøpakkens handlingsprogram. Budsjettet er et felles produkt for alle partene i Miljøpakken. Før prosjektene fremmes for politisk behandling skal de være avklart og samordnet i fellesskap. Handlingsplan og budsjett for 2027 vedtas i bystyret i Trondheim i desember 2026, og forhandles av byrådet med de andre partene før vedtak i Miljøpakkens kontaktutvalg, i begynnelsen av 2027.

10.1.3. Investeringer i Miljøpakken i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

				Forslag til investering			
Prosjektnavn	**Kostnads-overslag**	**Benyttet bevilgning**	**Rest til bevilgning**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
01. Miljøpakken	1700,0	0,0	1700,0	500,0	400,0	400,0	400,0
Sluttsum	**1700,0**	**0,0**	**1700,0**	**500,0**	**400,0**	**400,0**	**400,0**

10.1.4. Finansiering for investeringsprosjektene for Miljøpakken i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

Finansiering	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Bykassefinansierte lån	13,3	13,3	13,3	13,3
Egenkapital	0,0	0,0	0,0	0,0
Eksternfinansierte lån	0,0	0,0	0,0	0,0
Mva.-kompensasjon	86,8	69,4	69,4	69,4
Refusjoner	399,9	317,3	317,3	317,3
Salgsinntekt	0,0	0,0	0,0	0,0

Tilskudd	0,0	0,0	0,0	0,0
Sluttsum	**500,0**	**400,0**	**400,0**	**400,0**

1. Miljøpakken

Årsbudsjett 2027 utarbeides på bakgrunn av føringer gitt i byvekstavtalen (mars 2019) og tilleggsavtalen (juni 2020). Partene konkretiserer i fellesskap tiltak for planlegging og gjennomføring i 2027 basert på Miljøpakkens handlingsprogram. Miljøpakken Trondheim kommune planlegger investeringer for 500 millioner i 2027. Størsteparten av budsjettet til Miljøpakken Trondheim kommune finansieres av bompenger, belønningsmidler, statlige tilskudd og mva-refusjoner. I tillegg finansierer Trondheim kommune i henhold til byvekstavtalen et investeringsinnskudd på 13,3 millioner kroner per år. Byrådet foreslår en bevilgning på 1,7 milliarder kroner i planperioden.

De største kommunale tiltakene som inngår i Miljøpakkeporteføljen er:

- Brundalsforbindelsen (730 millioner)
- Vollabakken (51 millioner)
- Bru over Holtermanns vei (121 millioner)
- Brøsetruta sykkel (100 millioner)
- Bromstadruta sykkel (200 millioner)
- Sverresborg lokalsenter (55 millioner i perioden)
- Johan Tillers veg (95 millioner i perioden)
- Hans Finnes Gate (54 millioner)
- Verftsbrua (60-100 millioner)

Periodisering og mer detaljer om prosjektene ligger i Miljøpakkens handlingsprogram som revideres årlig.

Samferdsel

10.1.5. Investeringer i samferdsel i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

				Forslag til investering			
Prosjektnavn	**Kostnads-overslag**	**Benyttet bevilgning**	**Rest til bevilgning**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
01. Tekniske løsninger	1,3	0,0	1,3	1,0	0,3	0,0	0,0
02. Midler til samferdsel-, trafikksikkerhet og byutvikling	278,6	0,0	278,6	14,7	130,0	133,9	0,0
03. Transportmidler	4,2	0,0	4,2	1,4	0,8	2,0	0,0
04. Gåtiltak og byrom	20,0	0,0	20,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Sluttsum	**304,1**	**0,0**	**304,1**	**22,1**	**136,1**	**140,9**	**5,0**

10.1.6. Finansiering for investeringsprosjektene til samferdsel i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

Finansiering	2027	2028	2029	2030
Bykassefinansierte lån	18,7	21,7	25,6	4,1
Egenkapital	0,0	0,0	0,0	0,0
Eksternfinansierte lån	0,0	0,0	0,0	0,0
Mva.-kompensasjon	3,4	23,4	24,1	0,9
Refusjoner	0,0	91,0	91,2	0,0
Salgsinntekt	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilskudd	0,0	0,0	0,0	0,0
Sluttsum	**22,1**	**136,1**	**140,9**	**5,0**

1. Tekniske løsninger
Byrådet foreslår at det i planperioden settes av 1,3 millioner kroner for utskifting av p-utstyr samt for å dekke behovet for oppgraderinger av tekniske løsninger for Trondheim parkering.

2. Midler til samferdsel-, trafikksikkerhet og byutvikling
Byrådet jobber for en samlet satsing i Midtbyen som skal sikre god fremkommelighet for kollektivtransport, redusere gjennomkjøring og trafikkbelastning, samt gi tryggere forhold for gående og syklende, og bidra til økt verdiskapning og økt attraktivitet. Byrådet foreslår en ramme på 279 millioner kroner i planperioden, hvorav en andel forutsettes finansiert av Miljøpakken eller andre eksterne. Prosjektet må sees i sammenheng med Miljøpakken og øvrige prosjekter for området.

3. Transportmidler:
Byrådet foreslår at det i planperioden avsettes 4,2 millioner kroner til utskifting av fossile biler til el, samt kjøp av nye biler ved kontrollering av områder i utvidet område.

4. Gåtiltak og byrom
Byrådet foreslår å etablere en årlig avsetning på 5 millioner kroner øremerket investeringstiltak for byliv og fotgjengermobilitet i og rundt Midtbyen. Denne satsingen muliggjør en strategisk forsterkning av kommunens arbeid med å skape en mer attraktiv og tilgjengelig bykjerne. Midlene skal rettes mot realisering av målrettede enkelttiltak og «lavhengende frukter» som i dag faller utenfor det avgrensede målområdet for miljøpakkeprosjekter, men som likevel er avgjørende for å oppnå byrådets ambisjoner om økt trivsel, handel og byliv.

Bevilgningen vil fungere som et nødvendig supplement til kommende miljøpakkeprosjekter. Ved å se disse midlene i sammenheng, sikrer vi at infrastrukturutviklingen løftes fra rene trafikktekniske løsninger til helhetlige byromsprosjekter.

Klimainvesteringer

Investeringsbudsjettet skal benyttes til gjennomføring av ulike klimatiltak for å nå klimamålene for Trondheim kommune. Klima- og miljøenheten samarbeider med andre kommunale enheter om tildelinger av investeringsmidlene til kommunale prosjekter. Investeringsbudsjettet består av to poster der bevilgningene sees under ett hvis det er behov for det. Midlene vil i perioden 2027-2030 også brukes på utskifting av lysarmatur med kvikksølv.

10.1.7. Investeringer i klimainvesteringer i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

				Forslag til investering			
Prosjektnavn	Kostnads-overslag	Benyttet bevilgning	Rest til bevilgning	**2027**	**2028**	**2029**	**2029**
01. Mindre investeringer klimatiltak	204,0	0,0	204,0	51,0	51,0	51,0	51,0
02. Utslippfrie bygge- og anleggsplasser	126,0	0,0	126,0	31,5	31,5	31,5	31,5
Sluttsum	**330,0**	**0,0**	**330,0**	**82,5**	**82,5**	**82,5**	**82,5**

10.1.8. Finansiering for investeringsprosjektene for klimainvesteringer i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

Finansiering	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Bykassefinansierte lån	68,2	68,2	68,2	68,2
Egenkapital	0,0	0,0	0,0	0,0
Eksternfinansierte lån	0,0	0,0	0,0	0,0
Mva.-kompensasjon	14,3	14,3	14,3	14,3
Refusjoner	0,0	0,0	0,0	0,0
Salgsinntekt	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilskudd	0,0	0,0	0,0	0,0
Sluttsum	**82,5**	**82,5**	**82,5**	**82,5**

1. Mindre investeringer klimatiltak

Byrådet foreslår at det avsettes 204 millioner kroner til gjennomføring av mindre klimainvesteringer i planperioden. Tiltakene det investeres i skal bidra til å redusere de direkte klimagassutslippene i Trondheim, spesielt innenfor de utslippstunge sektorene transport, annen mobil forbrenning og energiforsyning, ref PS 161/21.

I planperioden er det også lagt opp til at midlene skal brukes på utskifting av lysarmaturer. Utskifting av lysarmatur scorer høyere på miljømål enn klimamål, men sett i lys av de de betydelige positive miljøkonsekvensene til tiltaket og at klimamidlene ikke har vært benyttet ved årsslutt de siste årene, har byrådet funnet det riktig å bruke klimamidlene også på armaturutskifting.

I 2023 trådte et EU-forbud i kraft som stanset produksjonen av energikrevende lysrør og andre lyskilder som inneholder kvikksølv. Kommunens bygningsmasse har et betydelig antall armaturer som benytter slike lyskilder. For å sikre tilfredsstillende belysning i våre bygninger, er det nødvendig å erstatte disse armaturene med moderne LED-armaturer. Kostnaden for å bytte ut de gjenstående av disse armaturene er anslagsvis 100 millioner kroner. Byrådet foreslår å bruke opp til 25 millioner kroner per år av denne bevilgningen for å skifte ut lysstoffrør med kvikksølv.

2. Utslippsfrie bygge- og anleggsplasser

Byrådet foreslår at det settes av 126 millioner kroner til gjennomføring av utslippsfrie bygge- og anleggsplasser årlig i perioden 2027 - 2030 for å støtte utskiftingen av maskinparken. Dette støtter både bruk av utslippsfrie maskiner i egne prosjekter samt stimulere til en større endring i markedet. Beløpene er fordelt med 31,5 millioner kroner per år i perioden 2027- 2030.

11. Kultur, idrett og friluftsliv

Byrådsområdet kultur, idrett og friluftsliv omfatter de tre tjenesteområdene Kunst og kultur, Kirke og gravlunder og Idrett og friluftsliv. På hver sine måter bygger disse identitet, dannelse og fellesskap. Dette er viktig i ei tid hvor fellesskapene er under press. Kommunen bygger og stimulerer arenaer på tvers av ulikheter, arenaer som binder folk sammen og bidrar til et mer attraktivt bysamfunn. Byrådet vil derfor arbeide for en fortsatt styrking av byrådsområdet, slik at vi også rigger oss best mulig fram mot Nasjonaljubileet 2030.

Utfordringer

For et område som i liten grad har lovpålagte tjenester er det viktig å framheve kultur-, idretts- og friluftslivsområdets betydning for folkehelse, sosial bærekraft, byutvikling og byens attraktivitet, i tillegg til egenverdien. Dette gjelder ikke minst i tider med strammere økonomi.

For å kunne stimulere til og ivareta et rikt kulturliv er det avgjørende med forutsigbare driftsvilkår og tilgang til rimelige og egnede lokaler. Dette vil fortsatt være de viktigste utfordringene å ta tak i også de kommende årene, og gjelder både kommunens egne tjenester og byens øvrige kunst- og kulturaktører.

Arbeidet knyttet til et framtidig nytt museum for kunst og form er komplekst, men har det siste året tatt et steg videre. Den reviderte konseptvalgutredningen (KVU) er kvalitetssikret (KS1), og bystyret har vedtatt at Leuthenhavenalternativet skal utredes videre i en mellomfase med mål om å kunne gå videre til et forprosjekt i løpet av 2027.

Gravplasskapasiteten i Trondheim sør er ventet å bli en utfordring med befolkningsprognosene for årene framover, og det vil være behov for å øke gravplasskapasiteten.

Samfunnet er i endring, medlemstallet i Den norske kirke går ned, samtidig som medlemstallet i andre tros-og livssynsamfunn øker. Dette medfører økt behov for alternative arenaer for seremonier - uavhengig av tros- og livssynstilhørighet.

Med Trondheim som et nasjonalt kirkelig tyngdepunkt mot Nasjonaljubileet i 2030, er det viktig å få en tydelig retning på hvordan det framover skal arbeides med pilegrimssatsingen. Det skal bidra til at 2030-jubileet favner Trondheim med sin historie som pilegrimsby og kirkehovedstad.

Sammen med Trondheimsløftet er *Plan for idrett og fysisk aktivitet* og *Kommunedelplan for friluftsliv og grønne områder* viktige styringsverktøy for idrett-og friluftslivsområdet.

Planene innenfor området viser store ambisjoner for idretts-og friluftslivsområdet i Trondheim. Det er en stor utfordring å innfri kommunens ambisjoner, og idrettens og frivillighetens ønsker om nye anlegg. Kommunen har også behov for å rehabilitere flere eksisterende anlegg. Dette gjelder blant annet en del nærmiljøanlegg, særlig grusbanene rundt omkring i byen.

I markaområdene har eldre anlegg kombinert med økende bruk over mange år ført til mye slitasje, og det er derfor behov for å prioritere en større satsing på de viktigste og mest brukte områdene i marka. Å løfte markaområdene handler om å tilrettelegge infrastruktur som stier, ski- og løysløper, toaletter og badeplasser med mer slik at de tåler dagens bruk og klimaendringer.

Mål og indikatorer for kultur, idrett og friluftsliv

	Hovedmål	Utdyping av målet	Indikator
Kunst og kultur - 1.	Trondheim har gode vilkår for kunst- og kulturaktører	Tilgang på lokaler, gode og treffsikre tilskuddsordninger og kommunen som oppdragsgiver og samarbeidspart er viktige faktorer som har innflytelse på Trondheims posisjon som kunst- og kulturby. Dette gjelder både innen det frivillige og det profesjonelle kunst- og kulturfeltet.	1. Øvings- og produksjonslokaler for kulturfeltet (ambisjon: økning i antall og kapasitet). 2. Lokaler for formidling av kunst og kultur (ambisjon: økning i antall og kapasitet). 3. Oppdrag fra kommunen til og samarbeidsprosjekter med kunst- og kulturaktører (ambisjon: økning i antall). 4. Kommunale lokaler tilgjengelig for utlån til frivilligheten (ambisjon: økning i antall).
Kunst og kultur - 2.	Kommunens kulturtilbud imøtekommer innbyggernes behov gjennom hele livet	Innbyggerne ivaretas ved å legge til rette for kulturell egenaktivitet og opplevelse. Kulturpolitikken skal sikre at alle har muligheter til å delta i fritidskulturlivet og til å oppleve kunst og kultur av høy kvalitet.	1. Antall kommunale fritidsklubber for barn og unge (ambisjon: 1 fritidsklubb per 20 000 innbyggere innen 2027). 2. Antall innbyggere som deltar på tilrettelagte tiltak (ambisjon: alle med behov har tilbud om støttekontakt eller tilrettelagt aktivitet). 3. Besøk og utlån fra byens bibliotek (ambisjon: økes med henholdsvis 5 prosent og 2 prosent fra 2019-2027). 4. Kulturtilbud til seniorer (ambisjon: antall tilbud og deltakere økes i takt med antall eldre). 5. Antall elever i kjernetilbudet hos Trondheim kulturskole (ambisjon: økning). 6. Antall skoler og barnehager som har breddetilbud fra Trondheim kulturskole, for eksempel Fargespill og kulturdag (ambisjon: økning).
Kunst og kultur - 3.	Kunst- og kulturområdet deltar aktivt i by- og samfunnsutviklingen i Trondheim	Byen ivaretas i et planleggingsperspektiv. Det omfatter utforming av offentlige rom, skape en attraktiv by å bo i og å tydeliggjøre byens karakter og historie. Byperspektivet omfatter både sentrum og øvrige bydeler.	1. Trondheim kommune har prosjekter som synliggjør og formidler byens historie fram mot 2030 (ambisjon: stabilt/økende). 2. Kunst- og kulturområdet tar en tydelig posisjon i arbeidet med å tilrettelegge for gode liv for byens innbyggere (ambisjon: stabilt/økende).

Kirke- og gravlunder - 1.	Trondheim forsterker sin posisjon som kirkehovedstad	Trondheim skal videreutvikles som et nasjonalt kirkelig tyngdepunkt fram mot Nasjonaljubileet i 2030, og byens posisjon som kirkehovedstad med de tilhørende kultur-, dialog- og trosuttrykkene, skal styrkes.	1. Antall pilegrimer som besøker Nidaros pilegrimsmottak (ambisjon: økning). 2. Trondheim kommune og Nidaros bispedømme har samarbeidsmøter for planlegging av Nasjonaljubileet i 2030.
Kirke- og gravlunder - 2.	Trondheim er en by med et religiøst mangfold	Dette innebærer å fremme dialog og samhandling mellom tros- og livssynssamfunn. Trondheim kommune samarbeider tett med aktører som inviterer til åpne møteplasser.	1. Antall arenaer for livssynsåpne seremonier (ambisjon: økning). 2. Trondheim kommune støtter Kirkelig dialogsenter (ambisjon: opprettholdes). 3. Antall kulturarrangement i de ulike kirkene (ambisjon: økning).
Kirke- og gravlunder - 3.	Tilgangen til gravplasser er tilstrekkelig	Gravferdsloven fastslår at i hver kommune skal det være en eller flere kirkegårder av en slik størrelse at det til enhver tid er ledige graver for minst tre prosent av kommunens befolkning.	1. Det er til enhver tid avsatt tre prosent gravplasskapasitet i kommunen (ambisjon: opprettholdes). 2. Antall minnelunder (ambisjon: økning).
Idrett og friluftsliv - 1.	Trondheim er en attraktiv by for idrettsarrangement	Trondheim har lange tradisjoner innen idrett, og det har blitt gjennomført mange store idrettsarrangement i kommunen. Ved å bygge idrettsanlegg og infrastruktur styrkes byens muligheter for fortsatt å være attraktiv som vertsby for slike arrangement. I planleggingen av kommunale idrettsanlegg vurderes mulighet og behov for tilrettelegging både for bredde- og toppidrettsarrangement.	1. Antall regionale og/eller landsdekkende/internasjonale idrettsarrangement (ambisjon: økning). 2. Antall breddearrangement (ambisjon: økning).
Idrett og friluftsliv - 2.	I Trondheim er idrett tilrettelagt for alle	I perioden er målet at flere idretter med aktivitet i Trondheim får tilgang til anlegg. Idrettslag deltar i et aktivt samarbeid med kommunen for å etablere flere idrettsanlegg og annen infrastruktur for idrett.	1. Antall anleggspoeng for idrettsanlegg per innbygger i Trondheim (ambisjon: lik snitt for ASSS-kommunene). 2. Aktivitetsandel i organisert idrett (ambisjon: 45 prosent). 3. Areal til idrettsformål (ambisjon: økning).

Idrett og friluftsliv - 3.	Trondheim er en grønn by med variert natur og lett tilgjengelige og attraktive uteområder for lek, rekreasjon og friluftsliv	Å legge til rette for fysisk aktivitet for alle vil gi positive effekter for folkehelse og trivsel. Kommunen har en viktig oppgave i å sikre arealer og etablere anlegg som gjør friluftsliv og fysisk aktivitet lettvint og naturlig.	1. Areal avsatt til friområder (ambisjon: økning). 2. Antall friluftslivsanlegg, nærmiljøanlegg og aktivitetsparker oppgradert eller etablert (ambisjon: økning). 3. Byggegrensene Nidelvkorridoren og Markagrensa (ambisjon: opprettholdes).

Strategier og prioriteringer

Kommunens vedtatte planverk for området er retningsgivende for arbeidet innen kultur, idrett og friluftsliv. For at planverket skal kunne innfris, er det avgjørende med samarbeid på tvers av ulike fag- og byrådsområder internt i kommunen og med eksterne aktører.

Selv om byrådsområdets tjenester og øvrige aktiviteter i hovedsak ikke er lovpålagte, er de fleste enige om at kunst, kultur, idrett og den generelle frivilligheten har en viktig forebyggende effekt for fysisk og psykisk helse, og en betydelig effekt med tanke på byens attraktivitet og omdømme. For Trondheim kommune er det derfor viktig å legge til rette for aktivitet innenfor disse områdene.

Kunst og kultur

For å sikre framdrift i arbeidet knyttet til et nytt museum for kunst og form i Trondheim er det avgjørende at det settes av nødvendige ressurser i den kommende perioden. Byrådet vil prioritere tre millioner kroner til videre utredningsarbeid i 2027, og vil komme tilbake til eventuelt ytterligere behov for de påfølgende årene i kommende handlings- og økonomiplaner. Utredningene forutsetter samfinansiering med Trøndelag fylkeskommune, staten og Museene i Sør-Trøndelag (MiST).

Byrådet viderefører arbeidet med etablering av kulturarenaer på Buran og Heimdal. I 2027 åpner Buran bibliotek og kulturhus etter en ombyggingsperiode på i underkant av ett år. Lokalene vil da være transformert fra sykehjemslokaler til lokaler tilpasset kunst- og kulturformål, og vil inneholde blant annet bydelsbibliotek og atelier for kunsthåndverkere. På Heimdal bygges nye lokaler for Heimdal bibliotek sammen med nytt helse- og velferdssenter, og vil med den nye beliggenheten framstå som en berikelse for bydelen. Dette nye anlegget planlegges ferdigstilt andre halvår 2029.

Byrådet er i gang med planleggingen av utbyggingen av Smelteverkstomta, og følger opp bystyrets vedtak om at konseptet "tjenestehuben" legges til grunn for det videre arbeidet (sak 195/25). Konseptet inneholder, i tillegg til skole og helse- og velferdssenter, også arealer for bibliotek, kulturskole og fritidsklubb, samt arealer for fysisk aktivitet. Byrådsområdet kultur, idrett og friluftsliv deltar i arbeidet. For øvrig vises det til nærmere beskrivelse av prosjektet i kapitlene for oppvekst og utdanning, og helse og omsorg.

Bystyret vedtok en styrking av dirigentstøtten for skolekorps, -kor og -orkestre på 3,6 millioner kroner ved behandling av Handlings- og økonomiplan 2026-2029, med en ytterligere opptrapping i planperioden. Byrådet følger opp denne opptrappingen.

Byrådet følger opp bystyrets vedtak om å øke friplassgrensen for moderasjon for brukerbetaling ved Trondheim kulturskole (sak 87/26). Endringen ble iverksatt med virkning fra høsten 2026, og videreføres ved å omdisponere midler internt på byrådsområdet i 2027.

Byrådet vil prioritere å bedre frivillighetens tilgang til bruk av kommunale lokaler til sine aktiviteter. Storparten av lokalene som lånes ut i dag er i skoleanlegg, men også lokaler i helse- og velferdssentre og Kulturenhetens lokaler lånes ut. Den eksisterende refusjonsordningen for enhetenes kostnader knyttet til utlån av kommunale lokaler til frivilligheten er underfinansiert. Dette får konsekvenser for i hvor stor grad lokalene kan tilbys til utlån til frivilligheten. Byrådet foreslår i handlings- og økonomiplan 2027-2030 å styrke denne ordningen.

I tråd med intensjonen i Leangenerklæringen prøver byrådet ut en lokal toårig gaveforsterkningsordning i 2026 og 2027. Ordningen er på en million kroner årlig, hvor det kan gis inntil 25 prosent av gavebeløpet i tilskudd fra kommunen, oppad begrenset til 100 000 kroner i året per aktør.

Byrådet foreslår å gi Sjiraffen kultur- og kompetansesenter et tilskudd på 1 011 000 kroner i 2027. I løpet av første halvår 2027 flytter de inn som en av de eksterne leietakerne i Buran bibliotek og kulturhus, der lokalene er under ombygging høst/vinter 2026/2027 (jamfør bystyresak 84/26). Merverdiavgiftsregelverket knyttet til kommunens investeringer legger et tak på husleien som kommunen kan ta de ti første årene etter investeringen. Dette medfører cirka 300 000 kroner lavere husleie for Sjiraffen. Byrådet foreslår likevel å opprettholde tilskuddet til Sjiraffen tilsvarende, slik at deres arbeid kan styrkes ytterligere.

Byrådet vil prioritere en styrking av det samlede arbeidet rundt nasjonaljubileet. Dette gjelder både kommunens tilskudd til selskapet Trondheim 2030, men også disponere noe midler til kommunens egen innsats for å koordinere og stimulere til aktivitet.

Kirke og gravlunder

Byrådet vil videreutvikle Trondheim som et nasjonalt kirkelig tyngdepunkt fram mot Nasjonaljubileet i 2030. Dette må skje som et forpliktende samarbeid mellom flere parter. For at byen skal kunne ta i mot et økende antall pilegrimer fram mot jubileet, må pilegrimssatsingen styrkes. Et viktig steg på veien mot dette er overføringen av eierskapet av Pilegrimsgården fra staten til Trondheim kommune.

Trondheim kommune har ansvar for å tilby gravplasser til innbyggerne i tråd med byens vekst og demografiske utvikling. En analyse fra 2019 redegjør for det langsiktige

arealbehovet for gravplasser i Trondheim kommune, og avvisningen av reguleringsplanen for Kattem Ust i 2023 har satt gravplasskapasiteten i Heimdal bydel under ytterligere press. Det jobbes med å finne alternativt areal for gravlund i Trondheim sør.

Byrådet foreslår midler til ferdigstillelse av Charlottenlund kirke i 2027 og utvidelse av krematoriet på Moholt i planperioden.

Idrett og friluftsliv

Byrådet fortsetter arbeidet med å utvikle infrastruktur innen idrett, friluftsliv og nærmiljø. Det er viktig å opprettholde standard og å sikre tilgjengeligheten til de ulike anleggene. En av Trondheims fremste kvaliteter er nærheten og tilgjengeligheten til marka og naturen, som kilde til gode opplevelser og økt livskvalitet for alle. Aktivitetsparker, tilgang til naturen og tilrettelegging for aktivitet i bredden er viktige infrastrukturelle tiltak som senker terskelen for deltagelse.

Over 80 prosent av befolkningen mener friluftstilbudet er det viktigste fritidstilbudet i sin kommune, ifølge en fersk undersøkelse fra Ipsos. Dette understøttes også av en stadig økende bruk av markaområdene i Trondheim. Det er stor bruk av våre markaområder og det er behov for å prioritere en større satsing på de viktigste og mest brukte områdene i marka, både av hensyn til brukerne av områdene, men også for ivareta naturverdiene. Eldre anlegg og økende bruk over mange år har ført til mye slitasje og det er behov for å prioritere en større satsing på de viktigste og mest brukte områdene i marka. Byrådet prioriterer derfor et markaløft. Mål for markaløftet er blant annet oppgraderinger og utvikling av kommunens lysløyper i Estenstadmarka og Bymarka, ny skilting av hovedstiene i markaområdene, bygging av toaletter, utvikling av badeplasser, utbedring av hovedadkomst til marka fra Heimdalsområdet, Saupstad og Heimdal, og utbedring av vei og parkering ved Tjønnstuggu på Ranheim. Markaløftet vil også styrke samarbeidet med frivilligheten og andre ideelle aktører, som blant annet bidrar i arbeidet med å utbedre stier i markaområdene.

Leangen ungdomshall, inkludert kjøleanlegget, stod ferdig bygget i 2009. Kjøleanlegget ble i 2013 utvidet til å kunne ivareta Leangen curlinghall. Levetiden på slike kjøleanlegg stipuleres til om lag 15 år. Det har i løpet av de to siste sesongene vært tekniske utfordringer og stans i kjøleanlegget, som i noen tilfeller har ført til nedtining av isen både i u-hallen og curlinghallen. Det er utført en kartlegging av anlegget som konkluderer med at det snarest mulig er behov for en større oppgradering av kjøleanlegget, noe byrådet prioriterer i 2027.

11.1. Kunst og kultur

Om området

3 enheter

203 639 besøk i fritidsklubber årlig

318 årsverk

128 organisasjoner med drift- og aktivitetstilskudd i kulturbudsjettet

1 118 646 besøk i Trondheim folkebibliotek

5 753 elevplasser (4 535 elever) i kulturskole

Kunst- og kulturområdet omfatter ramme for drift av kommunens enheter på området (Kulturenheten, Kulturskolen og Trondheim folkebibliotek), og byrådets plan- og strategiarbeid innen tjenesteområdet. Byrådsområdet omfatter også kommunens direkte tilskudd til byens kulturinstitusjoner, andre kulturorganisasjoner, det frie feltet og ulike kunst- og kulturprosjekter, samt kulturfondet, tilskuddsordninger, stipend og priser som tildeles etter egen vurdering. Dette gjelder både innen det profesjonelle kunst- og kulturfeltet og fritidskulturlivet.

Økonomisk status

Prognosen for kunst og kultur for 2026 er at området går i balanse.

Sammenligning med andre kommuner

Tabell 11.1.1 viser indikatorer for Trondheim og ASSS-kommunenes ressursbruk innen kulturområdet. Hensikten med tabellen er å få fram likheter og forskjeller mellom Trondheim og ASSS-kommunene. De ulike kategoriene er omtalt på nettsidene til ASSS-nettverket.

11.1.1. Nøkkeltall, kunst og kultur. Kilde: SSB/Kostra

Indikator	2024	2025				
	Trondheim	Trondheim	Oslo	Bergen	Stavanger	ASSS, gj.-snitt
Prioritet						
Netto driftsutgifter til kultursektoren *) per innbygger	1 781	1 967	3 386	2 237	3 328	2 623
Netto driftsutgifter til folkebibliotek, per innbygger	263	266	455	316	372	373
Netto driftsutgifter til akt.tilbud barn og unge per innbygger	357	405	864	220	419	502
Netto driftsutgifter til museer, per innbygger	19	32	313	169	273	175
Netto driftsutgifter til kunstformidling, per innbygger	515	517	461	503	618	403

Netto driftsutgifter til kulturskole, per innbygger	418	423	174	231	450	285
Netto driftsutgifter til andre kulturaktiviteter, per innbygger	34	98	346	320	863	364
Netto driftsutgifter til kommunale kulturbygg, per innbygger	175	226	773	478	325	517

**) Tall eksklusive idrett*

Trondheim kommune ligger nest lavest av alle storbyene i bruk av ressurser til bibliotek, men er blant kommunene med høyest besøk i bibliotek og høyest utlån per innbygger. Trondheim kommune er tredje høyest i bruk av ressurser på kulturskole, bare Sandnes og Stavanger er høyere.

Trondheim ligger nest lavest på samlet ressursbruk på kultursektoren; Fredrikstad er lavest. Avviket mellom Trondheim og gjennomsnittet for de øvrige ASSS-kommunene på 656 kroner per innbygger utgjør om lag 143 millioner kroner. De fleste kommunene som har høyere utgifter enn Trondheim, er kommuner som også i hovedsak har høyere inntekter gjennom inntektssystemet enn Trondheim.

Driftsbudsjett

I 2026 ble driftsrammen til kunst-og kulturområdet styrket med 5,7 millioner kroner til ulike tiltak (inkl husleie) i kulturskolen, 7,6 millioner kroner til ulike kulturtiltak for barn, unge og seniorer og 2,8 millioner kroner i økt tilskudd til kulturaktører. I tillegg ble det lagt inn et engangstilskudd til Sporveismuseet på to millioner kroner.

Byrådet foreslår også for 2027 å styrke kunst- og kulturbudsjettet. Det foreslås fra 2027 å videreføre opptrappingen av dirigentstøtten til skolekorps, -kor og -orkestre (via kulturskolen), midler til videre utredningsarbeid til et nytt museum for kunst og form i Trondheim, styrking av det samlede arbeidet rundt nasjonaljubileet og forbedre refusjonsordningen for enhetenes kostnader knyttet til utlån av kommunale lokaler til frivilligheten.

Forslag til driftsbudsjett for 2027-2030

Tabell 11.1.2. viser byrådets forslag til netto driftsramme for tjenesteområdet Kunst og kultur i perioden 2027-2030. Tabellen viser endring i forhold til vedtatt budsjett 2026. Tabell 11.1.3. viser byrådets forslag til hvordan tjenesteområdet skal tilpasse seg nye driftsrammer.

11.1.2. Budsjettramme og rammeendring kunst og kultur. Tall i millioner kroner

Netto driftsramme	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Opprinnelig budsjett 2026	410,8	410,8	410,8	410,8
Pris- og lønnskompensasjon	12,6	12,6	12,6	12,6
Tekniske justeringer	−0,4	0,0	0,0	0,0
Korrigert budsjett	**423,0**	**423,3**	**423,3**	**423,3**
Befolkningsvekst	0,0	0,0	0,0	0,0
Annen rammeendring	8,6	−3,2	−4,7	−4,7
Forslag til netto driftsramme	**431,6**	**420,2**	**418,6**	**418,6**
Rammeendring	**8,6**	**−3,2**	**−4,7**	**−4,7**

11.1.3. Tiltak i kunst og kultur. Tall i millioner kroner

Type tiltak	***Navn tiltak***	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Opprettholdelse av standard	01. Kjøpmannsgt.42 (orgelsalen), husleie/drift	1,1	1,1	1,1	1,1
	02. Økt friplassgrense i kulturskolen	1,7	1,7	1,7	1,7
	03. Økte strømutgifter	1,2	0,7	0,7	0,7
	04. Lavere bosetting av flyktninger	−0,7	−3,5	−5,5	−5,5
Endringer i tjenestetilbudet	05. Dirigentstøtte	0,5	1,2	1,7	1,7
	06. Planlegging nytt museum kunst og form	3,0	0,0	0,0	0,0
	07. Nasjonaljubileet - tilskudd til Trondheim 2030 AS	3,0	3,0	3,0	3,0
	08. Tilsynsordning kommunale bygg	1,5	1,5	1,5	1,5
	09. Gaveforsterkingsordning	1,0	0,0	0,0	0,0
	10. Tilskudd til kulturaktører	1,2	1,2	1,2	1,2
	11. Kulturlos	−0,3	−0,3	−0,3	−0,3
	12. Omdisponering av utviklings-og prosjektmidler	−2,6	−2,6	−2,6	−2,6
	13. Reduksjoner i enhetenes rammer	−1,4	−1,4	−1,4	−1,4
	14. Reduksjon på byrådsområdet	0,0	−5,0	−5,0	−5,0
Effektiviseringstiltak	15. Effektivisering	**−0,6**	**−0,8**	**−0,8**	**−0,8**
Sluttsum		**8,6**	**−3,2**	**−4,7**	**−4,7**

Beskrivelse av tiltakene

1. Kjøpmannsgata 42 (orgelsalen), husleie/drift

NTNU la ned kirkemusikerutdanningen ved Institutt for musikk, med virkning fra høsten 2026. Intensjonen var da å også selge det store kirkeorgelet som benyttes i utdanningen. For å styrke kirkeorgelundervisningen ved Trondheim kulturskole, som opplever økt pågang på dette tilbudet, foreslo byrådet å leie lokalene i Olavshallen som NTNU i dag benytter til kirkemusikerutdanningen. Samtidig har Trondheim kommune og NTNU inngått en avtale om lån av kirkeorgelet, som da forblir i NTNUs eie. Kulturskolens elever på kirkeorgel, som i dag er på ulike lokasjoner, vil med dette kunne samles og bli en del av et større miljø i Olavshallen.

Bystyret bevilget 1,1 millioner kroner til leie av lokalene i Olavshallen fra høsten 2026, og ytterligere 1,1 millioner kroner legges inn for å håndtere helårsvirkningen av leie og drift på 2,2 millioner fra 2027.

2. Økt friplassgrense i kulturskolen

I sak 87/26; *Endret moderasjon for brukerbetaling ved Trondheim kulturskole* vedtok bystyret å innføre friplass i Trondheim kulturskole for familier med inntekt under 4G fra høsten 2026. Byrådet ble bedt om å finansiere den årlige merkostnaden på 1,7 millioner kroner i Handlings- og økonomiplan 2027-2030. Byrådet vil finansiere dette ved å omdisponere midler internt på området.

3. Økte strømutgifter

Kommunens strømutgifter har økt betydelig i 2026 sammenlignet med tidligere år, og det er forventet at strømprisene vil holde seg på et høyt nivå også i årene som kommer. For å sikre en realistisk budsjettering og forhindre kutt i tjenestetilbudet, har byrådet prioritert å kompensere områdene for de forventede økte strømutgiftene.

4. Lavere bosetting av flyktninger

Lavere bosetting av flyktninger fører til en reduksjon i flyktninginntektene i perioden. Byrådet har lagt til grunn at tilbudet av tjenester knyttet til bosetting av flyktninger kan reduseres tilsvarende inntektsreduksjonen i perioden. Idrett og friluftsliv sin andel av reduksjonen er anslått til 0,7 millioner kroner i 2027, økende til 5,5 millioner kroner i 2030.

5. Dirigentstøtte

I tråd med tidligere vedtak i 2022 og 2024 (sak 276/22 og 106/24) vedtok bystyret fra 2026 en styrking av dirigentstøtteordningen for byens skolekor, -korps og -orkestre. Ordningen er viktig for at disse fortsatt skal kunne tilby undervisning/opplæring på et høyt nivå til sine medlemmer. 3,6 millioner kroner ble bevilget til økningen i 2026, og bystyret vedtok en gradvis opptrapping av ordningen; noe som byrådet følger opp i planperioden.

6. Planlegging, nytt museum for kunst og form

For å sikre framdrift i arbeidet knyttet til et nytt museum for kunst og form i Trondheim er

det avgjørende at det settes av nødvendige ressurser i den kommende perioden. Byrådet vil prioritere tre millioner kroner til videre utredningsarbeid i 2027, og vil komme tilbake til eventuelt ytterligere behov for de påfølgende årene i kommende handlings- og økonomiplaner. Utredningene forutsetter samfinansiering med Trøndelag fylkeskommune, staten og Museene i Sør-Trøndelag (MiST).

7. Nasjonaljubileet - tilskudd til Trondheim 2030 AS
Byrådet vil prioritere en styrking av det samlede arbeidet rundt nasjonaljubileet. Dette gjelder både kommunens tilskudd til selskapet Trondheim 2030 AS, men også kommunens egen innsats for å koordinere og stimulere til aktivitet.

8. Tilsynsordning kommunale bygg
Byrådet erfarer at refusjonsordningen for enhetenes kostnader knyttet til utlån av kommunale lokaler til frivilligheten er underfinansiert. Storparten av lokalene som lånes ut er i skoleanlegg, men også lokaler i helse- og velferdssentre og Kulturenhetens lokaler lånes ut. Rammen for ordningen totalt sett er i dag 4,7 millioner kroner. Byrådet vil styrke denne med 1,5 millioner kroner årlig, og vil også vurdere alternative måter å organisere utlån og tilsyn på.

9. Gaveforsterkningsordning
I tråd med intensjonen i Leangenerklæringen prøver byrådet ut en lokal toårig gaveforsterkningsordning i 2026 og 2027. Ordningen er på en million kroner årlig, hvor det kan gis inntil 25 prosent av gavebeløpet i tilskudd fra kommunen, oppad begrenset til 100 000 kroner i året per aktør.

10. Tilskudd til kulturaktører
Tilskudd til enkelte kulturinstitusjoner er regulert gjennom avtaler mellom staten, Trøndelag fylkeskommune og Trondheim kommune gjennom fordelingsnøkler. Dersom statens andel økes, skal fylkets og kommunens andel også økes slik at fordelingsnøkkel opprettholdes. Forslag til Statsbudsjett 2027 medfører en økning i den kommunale andelen.

11. Kulturlos
I handlings- og økonomiplan 2026-2029 er det vedtatt 0,3 millioner kroner til rekruttering, samling av kultursteder og arrangementer i bydelene. Byrådet foreslår å ta disse midlene ut igjen, men å fortsette å utvikle disse tiltakene innenfor de eksisterende rammer til seniortiltak.

12. Omdisponering av utviklings- og prosjektmidler
For å kunne prioritere andre satsinger foreslår byrådet å omdisponere utviklings-og prosjektmidler på området. Dette gjelder blant å redusere midler til utvikling av kulturarenaer.

13. Reduksjoner i enhetenes rammer
For å tilpasse driften av tjenesteområdet til rammen finner byrådet det nødvendig å foreslå en reduksjon på 1,4 million kroner fra 2027 i enhetenes budsjetter. Reduksjonen kan blant annet håndteres gjennom vakanser, samarbeidsprosjekter med andre områder og med områdeløftet, samt klima-og miljøtiltak og andre prosjektsatsinger som kan utløse ekstra midler.

14. Reduksjon på byrådsområdet
I vedtatt handlings-og økonomiplan 2026-2029 ligger en reduksjon på fem millioner kroner fra 2028 innen byrådsområdet kultur, idrett og friluftsliv. Byrådet kommer tilbake til dette i kommende handlings- og økonomiplan.

15. Effektivisering
Bystyret ønsker en mer nøktern bruk av forskning/utvikling, reiser, konsulenttjenester og vikarinnleie. Innsparingskravet skal i størst mulig grad dekkes gjennom effektivisering og reduksjoner i støtte- og driftsutgifter, slik at ressursene som går direkte til tjenesteyting i størst mulig grad skjermes.

Investeringsbudsjett

For å følge opp gjeldende planer og vedtak, foreslår byrådet flere tiltak innen kunst og kultur. Det avsettes midler til Kunst i offentlige rom, årlige strakstiltak på kulturarenaene, samt ferdigstillelse av Buran bibliotek og kulturhus. På biblioteksiden foreslås det bevilgninger til nytt Heimdal bibliotek i fellesbygg med helse- og velferdssenteret, samt en oppgradering av første etasje på Hovedbiblioteket. I tillegg foreslås det midler til å etablere et tilbygg ved Hornemansgården, med helårsscene og universelt utformet skifterom.

Tabell 11.1.4 viser byrådets forslag til investeringer innenfor tjenesteområdet Kunst og kultur i perioden 2027-2030. Tabell 11.1.5 viser samlet finansiering av investeringsprosjektene for Kunst og kultur i perioden 2027-2030.

11.1.4. Investeringer i kunst og kultur i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

				Forslag til investering			
Prosjektnavn	**Kostnads-overslag**	**Benyttet bevilgning**	**Rest til bevilgning**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
01. Kunst i offentlige rom	0,0	0,0	0,0	15,0	12,6	10,1	14,6
02. Mindre investeringer kultur	15,6	0,0	15,6	4,1	4,1	4,1	4,1
03. Nybygg Heimdal bibliotek, sambygg med Heimdalstunet HVS	77,3	0,0	77,3	10,0	35,0	32,3	0,0
04. Hovedbiblioteket: ombygging og ny innredning	6,0	5,0	1,0	1,0	0,0	0,0	0,0

05. Hornemannsgården: tilbygg med scene og skifterom for voksne	14,7	1,0	13,7	6,9	6,9	0,0	0,0
06. Buran bibliotek og kulturhus, inventar og utstyr i biblioteket og kulturskolelokaler	5,0	0,0	5,0	5,0	0,0	0,0	0,0
Sluttsum	**118,6**	**6,0**	**112,6**	**42,0**	**58,5**	**46,5**	**18,7**

11.1.5. Finansiering for investeringsprosjektene for kunst og kultur i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

Finansiering	2027	2028	2029	2030
Bykassefinansierte lån	37,3	50,6	40,2	18,0
Egenkapital	0,0	0,0	0,0	0,0
Eksternfinansierte lån	0,0	0,0	0,0	0,0
Mva.-kompensasjon	4,7	8,0	6,3	0,7
Refusjoner	0,0	0,0	0,0	0,0
Salgsinntekt	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilskudd	0,0	0,0	0,0	0,0
Sluttsum	**42,0**	**58,5**	**46,5**	**18,7**

Beskrivelse av prosjektene

1. Kunst i offentlige rom

Bevilgningene til Trondheim kommunes *Kunst i offentlige rom-ordning* (KIOR) utgjør ca 1,25 prosent av de årlige kommunale investeringene, unntatt følgende type investeringer som i 2007 ble tatt ut fra beregningsgrunnlaget for utsmykkingsordningen:

- Investeringer knyttet til endringer av eksisterende bygningsmasse som følge av lovendringer/lovpålegg som for eksempel enøk-tiltak, brannsikring, miljøtiltak.
- Investeringer knyttet til vannbåren varme
- Innkjøp av inventar og utstyr når dette ikke inngår i rehabiliteringer/nybygg
- IT-investeringer
- Investeringer knyttet til tomtekjøp og erverv
- Investeringer i biler, maskiner, transportmidler, produksjonsutstyr og lignende
- Investeringer i midlertidige paviljonger
- Mindre investeringer (uspesifisert) på områdene

Det etableres kunst i forbindelse med alle nye og rehabiliterte kommunale formålsbygg. I økende grad knyttes KIOR også til større byutviklingsprosjekt i uterom. Kunst brukes særlig aktivt i områdesatsingene. Oppdrag i KIOR-ordningen er en viktig inntektskilde for kunstnere.

Som følge av forsinkelser i større planlagte utbygginger hvor det er avsatt midler til kunst, er det forskjøvet fem millioner fra 2027 til 2028.

2. Mindre investeringer kultur
Byrådet foreslår å bevilge 4,1 millioner kroner årlig til diverse mindre investeringer innen kultur. Mindre investeringer gjelder blant annet midler til fysiske strakstiltak og tilrettelegging på ulike kulturarenaer (fritidsklubber, bydelsbibliotek med mer). Det er et kontinuerlig behov for utskifting av utstyr og bygningsmessige tilpasninger av enhetenes forskjellige lokaler, blant annet brannverntekniske krav. Stenging av arenaer kan være konsekvensen av at slike krav ikke etterkommes.

3. Nybygg Heimdal bibliotek, felles bygg med Heimdal HVS
Midler til etablering av nye lokaler for Trondheim folkebibliotek, Heimdal er lagt inn i handlings- og økonomiplan 2026-2029 med 87,1 millioner kroner. Tilbud fra entreprenør og nye beregninger etter arealreduksjon i kjeller medfører at kostnaden for bygging av biblioteket er redusert med 11 millioner kroner, til 77,3 millioner kroner.

Prosjektet er en del av det samlede prosjektet på Heimdal, der det etableres nytt helse- og velferdssenter, nye lokaler til Hjemmetjenesten i området og nye lokaler til bydelsbiblioteket (jamfør omtale i formannskapssak 199/24, samt bystyresak 236/26; *Investeringsbeslutning for Heimdalstunet helse- og velferdssenter og Trondheim folkebibliotek - Heimdal*).

Reguleringsplanen ble vedtatt av bystyret 19. juni 2025 (sak 155/25). Innflytting planlegges til i løpet av andre halvdel av 2029.

4. Hovedbiblioteket: ombygging og ny innredning
Hovedbiblioteket nærmer seg 40 år og trenger en oppgradering for å møte dagens brukere. Besøkende bruker nå mer tid i lokalene, noe som krever et betydelig bedre utvalg av sitte- og arbeidsplasser.

Etter at det nye sorteringsanlegget ble flyttet til underetasjen høsten 2025, frigjøres det verdifull plass i første etasje. Planen er å bruke dette arealet til en ny barneavdeling og en mer hensiktsmessig plassering av scene- og arrangementsområdet.

Ombyggingen har en totalramme på 6,0 millioner kroner, med en million gjenstående i 2027.

5. Hornemansgården: tilbygg med scene og skifterom
Gamle bilder viser at det tidligere sto et bygg i hagen ved Hornemansgården. Å gjenreise et tilsvarende bygg vil gi plass til skifterom for voksne med HC-WC tilgjengelig fra torget, permanent helårs-scene, innendørs avfallshåndtering og flere aktiviteter for eldre. Det ferdige nybygget vil inngå i den fredede bygningsmassen.

Trondheim Eiendom har startet prosjekteringen i 2026. Først skal geoteknikere undersøke grunnforholdene, før en endelig byggesøknad sendes til Riksantikvaren.

Investeringsbehovet for bygg, inventar og utstyr er beregnet til 14,7 millioner kroner, fordelt med 1 million i 2026 og resten likt fordelt på 2027 og 2028.

6. Buran bibliotek og kulturhus, inventar og utstyr i bibliotek og kulturskolelokaler
Investeringsbeslutningen om Buran bibliotek og kulturhus ble behandlet og vedtatt i bystyret 29. april 2026 (sak 84/26). I kostnadsrammen som ble vedtatt er det ikke tatt med inventar og utstyr for bibliotekets og kulturskolens lokaler i bygget. Kostnader for dette anslås til cirka fem millioner kroner, og gjelder møblering både for ansatte og besøkende, samt hyller, skap, reoler med mer. For bibliotekets del vil det være aktuelt med noe ombruk, da de har driftet midlertidig i lokalene i en periode. I tillegg kommer også tiltak til innbruddssikring og sykkelparkering i kjeller.

Dette vurderes som nødvendig for å kunne etablere tjenestene som planlagt i Buran bibliotek og kulturhus, som planlegges åpnet på forsommeren 2027, etter en periode med ombygging.

11.2. Kirke og gravlunder

Om området

132 074 medlemmer (60,5 prosent av innbyggerne) i Den norske kirke

75% andel som velger kremasjon

16 kirkesokn i Trondheim

Trondheim kommune samarbeider med Den norske kirke om oppgaver som er viktige for å videreutvikle Trondheim til et nasjonalt kirkelig og religiøst tyngdepunkt. I dette ligger det at Trondheim skal:

- være et fast møtested for kirkemøtet
- være en viktig nasjonal og internasjonal arena for religionsdialog
- styrke framstillingen av Trondheim som kirkehovedstad
- styrke Nidaros domkirke som pilegrimsmål
- styrke pilegrimssatsingen i tett samarbeid med Kirkelig fellesråd, Nidaros bispedømmeråd og Trøndelag fylkeskommune i arbeidet med ny organisering av regionalt pilegrimssenter
- tilrettelegge for et godt mottak av pilegrimene i tett samarbeid med Kirkelig fellesråd, Nidaros bispedømmeråd og Trøndelag fylkeskommune.

Trondheim kommunes kirke- og livssynspolitikk ble vedtatt av bystyret i 2017. Trondheim kommune skal gi Kirkelig fellesråd økonomiske rammer i gravferdsforvaltningen som gjør det mulig å:

- dekke behovet for gravplasser i framtiden med byens vekst og demografiske utvikling
- i størst mulig grad tilby alle innbyggere gravplass nær bostedet
- gjøre gravplassene tilgjengelig for alle, uavhengig av tro og livssyn
- gi gravplassene parkmessig kvalitet og universell utforming

Det kommunale finansieringsansvaret for Den norske kirke lokalt følger av *Lov om tros- og livssynssamfunn* (trossamfunnsloven). Kommunen gir tilskudd til Den norske kirkes virksomhet lokalt. Kommunens tilskudd gis etter en vurdering av mottatt søknad fra Kirkelig fellesråd.

Økonomisk status

Prognosen for kirke og gravlunder for 2026 er at området går i balanse.

Sammenligning med andre kommuner

Tabell 11.2.1. viser indikatorer for Trondheim og ASSS-kommunenes ressursbruk innen området kirke og gravlunder. Hensikten med tabellen er å få fram likheter og forskjeller mellom Trondheim og ASSS-kommunene. De ulike kategoriene er omtalt på nettsidene til ASSS-nettverket.

*11.2.1. **Nøkkeltall, Den norske kirke og gravlunder. Kilde: SSB/KOSTRA***

	2024	2025				
Indikator	**Trondheim**	**Trondheim**	**Oslo**	**Bergen**	**Stavanger**	**ASSS, gj.-snitt**
Prioritet						
Netto driftsutgifter til Den norske kirke, per innbygger	456	474	246	477	481	398
Netto driftsutgifter til kirkegårder, gravlunder og krematorier, per innbygger	184	190	95	217	231	145
Dekningsgrader						
Medlem av Den norske kirke i prosent av antall innbyggere	61,2	60,5	40,7	59,8	55,3	51,4

Tabellen viser indikatorer for kommunenes ressursbruk på drift av kirker og gravlunder. Kostratallene for 2025 viser at Trondheim kommune ligger noe over gjennomsnittet for ASSS-kommunene, men på nivå med Bergen og Stavanger i ressursbruk til Den norske kirke per innbygger. Tilskuddet til drift av byens kirkegårder, gravlunder og krematorier i

2025 ligger også noe over gjennomsnittet i ASSS-kommunene, men under Bergen og Stavanger. Medlemmer av Den norske kirke i prosent av antall innbyggere viser en reduksjon fra 2024 til 2025 i Trondheim kommune, noe som også er en gjeldende trend i de andre ASSS-kommunene.

Driftsbudsjett

Driftsbudsjettet på kirke og gravlunder består i hovedsak av overføring av tilskudd til Kirkelig fellesråd i Trondheim, inklusive tilskudd til drift og forvaltning av gravplasser.

Byrådet foreslår å kompensere for økte driftskostnader på nye og utvidede gravplasser.

Forslag til driftsbudsjett for 2027-2030

Tabell 11.2.2. viser byrådets forslag til netto driftsramme for området kirke og gravlunder i perioden 2027-2030. Tabellen viser endring i forhold til vedtatt budsjett 2026. Tabell 11.2.3. viser byrådets forslag til hvordan tjenesteområdet skal tilpasse seg nye driftsrammer.

11.2.2. Budsjettramme og rammeendring kirke og gravlunder Tall i millioner kroner

Netto driftsramme	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Opprinnelig budsjett 2026	149,4	149,4	149,4	149,4
Pris- og lønnskompensasjon	5,1	5,1	5,1	5,1
Tekniske justeringer	−0,4	−0,4	−0,4	−0,4
Korrigert budsjett	**154,1**	**154,1**	**154,1**	**154,1**
Befolkningsvekst	0,0	0,0	0,0	0,0
Arealkompensasjon	0,7	2,5	3,1	3,1
Annen rammeendring	−1,3	−1,5	−1,0	−1,0
Forslag til netto driftsramme	**153,5**	**155,1**	**156,2**	**156,2**
Rammeendring	**−0,6**	**1,0**	**2,1**	**2,1**

11.2.3. Tiltak i kirke og gravlunder. Tall i millioner kroner

Type tiltak	***Navn tiltak***	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Opprettholdelse av standard	01. Drift og nye og utvidede gravplasser	0,7	2,5	3,1	3,1
	02. Nedgang i medlemstallet i Den norske kirke	−1,0	−1,0	−1,0	−1,0
Effektiviseringstiltak	03. Effektivisering	−0,3	−0,5	0,0	0,0
Sluttsum		**−0,6**	**1,0**	**2,1**	**2,1**

Beskrivelse av tiltakene:

1. Drift av nye og utvidede gravplasser

Byrådet foreslår å legge inn en økning på 0,7 millioner kroner i 2027 til drift av ferdigstilte gravplasser og andre utbygginger/utvidelser som ventes ferdigstilt i planperioden. Dette økes til 3,1 millioner kroner i 2030. Økningen gjelder arealutvidelse på Ranheim kirkegård, Charlottenlund gravlund, Byneset kirkegård og Klæbu kirkegård.

2. Nedgang i medlemstallet i Den norske kirke (Dnk)

Medlemmer av Dnk i prosent av antall innbyggere i Trondheim er redusert fra 61,2 prosent i 2024 til 60,5 prosent i 2025, og det har vært en jevn nedgang i andelen de siste årene. Trondheim kommunes ressursbruk til drift av Den norske kirke (Dnk) i 2025 var over gjennomsnittet i ASSS-kommunene. Det foreslås med bakgrunn i dette å redusere kommunens tilskudd til Dnk til administrasjon og drift av Den norske kirke, som i 2026 er på 105 millioner kroner, med en million kroner fra 2027.

3. Effektivisering

Bystyret har vedtatt et innsparingskrav på områdene. Innsparingskravet skal i størst mulig grad dekkes gjennom effektivisering og reduksjoner i støtte- og driftsutgifter, slik at ressursene som går direkte til tjenesteyting skjermes.

Investeringsbudsjett

Byrådet foreslår bevilgninger til utvidelse av krematoriet på Moholt, til nye og utvidede gravplasser og til erverv av ny grunn. Byrådet foreslår også bevilgninger til å ferdigstille Charlottenlund kirke i 2027, rehabilitering av kirker og inventar/orgler i kirkebygg.

Tabell 11.2.4 viser byrådets forslag til investeringer innenfor området kirke og gravlunder i perioden 2027-2030. Tabell 11.2.5 viser samlet finansiering av investeringsprosjektene for kirker og gravlunder i perioden 2027-2030.

11.2.4. Investeringer i kirker og gravlunder i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

				Forslag til investering			
Prosjektnavn	**Kostnads - overslag**	**Benyttet bevilgning**	**Rest til bevilgning**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
01. Kirkebygg	72,7	0,0	72,7	22,2	20,5	15,0	15,0
02. Gravplasser	133,4	0,0	133,4	23,5	31,5	41,4	37,0
03. Moholt krematorium - utvidelse	60,0	0,0	60,0	15,0	30,0	15,0	0,0
04. Mindre erverv av grunn med mer	18,3	0,0	18,3	8,7	3,2	3,2	3,2
05. Charlottenlund kirke	148,4	115,8	32,6	32,6	0,0	0,0	0,0
06. Charlottenlund gravlund, fortau	24,9	21,0	3,9	3,9	0,0	0,0	0,0

06. Charlottenlund kirke, rekkefølgekrav og parkeringskjeller	20,0	3,9	16,1	0,5	0,7	14,9	0,0
Sluttsum	**477,7**	**140,7**	**337,0**	**106,4**	**85,9**	**89,5**	**55,2**

11.2.5. Finansiering for investeringsprosjektene for kirker og gravlunder i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

Finansiering	2027	2028	2029	2030
Bykassefinansierte lån	102,6	82,8	83,9	52,2
Egenkapital	0,0	0,0	0,0	0,0
Eksternfinansierte lån	0,0	0,0	0,0	0,0
Mva.-kompensasjon	0,8	0,1	2,6	0,0
Refusjoner	3,0	3,0	3,0	3,0
Salgsinntekt	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilskudd	0,0	0,0	0,0	0,0
Sluttsum	**106,4**	**85,9**	**89,5**	**55,2**

Beskrivelse av prosjektene

01. Kirkebygg

Kirkelig fellesråd søker for 2027-2030 Trondheim kommune om investeringstilskudd til rehabilitering av kirker, tilrettelegging for universell utforming, bygging/rehabilitering av orgler, rehabilitering av inventar (kulturhistorisk) og ENØK-tiltak for totalt 83,7 millioner kroner (eksklusive merverdiavgift) i planperioden 2027-2030.

Ved budsjettering i budsjettsøknaden tas det blant annet utgangspunkt i å sikre finansiering for pågående og kontraherte prosjekter. Kirkevergens kartlegging av inventar og status for kirkenes orgelpark er også viktige grunnlag for prioriteringene.

Kirkebygg vil erfaringsmessig ha et årlig vedlikeholdsbehov på 15-20 millioner kroner for ikke å opparbeide for stort etterslep. I dette anslaget er eventuelle nybygg og ekstra store utvidelser og rehabiliteringer ikke medtatt.

Byrådet foreslår bevilgning i 2027 og i 2028 som omsøkt i Kirkelig fellesråds søknad, samt til sammen 30 millioner kroner to siste årene i planperioden; med andre ord til sammen 11 millioner kroner mindre enn omsøkt for hele planperioden.

02. Gravplasser

Kirkelig fellesråd i Trondheim søker for 2027-2030 om totalt 155,5 millioner kroner i planperioden til utbygging av nye og rehabilitering av eksisterende gravplasser, herunder tilrettelegging for universell utforming, innkjøp av maskiner til gravplassene og rehabilitering av Domkirkegården. Søknad om investeringsmidler tar utgangspunkt i gjeldende plan og i å sikre finansiering for pågående og kontraherte prosjekter.

Byrådet foreslår bevilgning i 2027 og i 2028 som omsøkt fra Kirkelig fellesråd. Deretter foreslår byrådet å redusere bevilgningene med til sammen 22,1 millioner kroner for resten av planperioden. Totalsum som foreslås bevilget er til sammen 133,4 millioner kroner for planperioden.

Mange av de eldre kirkegårdene har rehabiliteringsbehov som følge av alder og gammel infrastruktur.

03. Moholt krematorium - utvidelse
Kirkelig fellesråd søker i planperioden om 60 millioner kroner til utvidelse av krematoriets kapasitet. De senere år har antall kremasjoner økt både fra byens befolkning og fra nabokommunene. Krematoriet på Moholt gjennomfører cirka 1900 kremasjoner i året. Av disse er halvparten avdøde fra nabokommunene, og det er også fra disse veksten har vært størst de senere årene.

Krematoriet nærmer seg raskt en kapasitetsgrense, både med tanke på antall kremasjoner, men også ovnenes levetid. I tillegg setter nåværende ovner et betydelig klimaavtrykk, selv etter overgang til mer miljøvennlig biodiesel.

Behovet for oppgradering/rehabilitering av krematoriet, og økning av kapasitet gjennom anskaffelse av en ny og miljøvennlig ovn, er stort. Dette forventes å samlet gi en betydelig reduksjon i utslipp, og vurderes også som nødvendig for å unngå uønsket framtidig driftsstans.

Trondheim kommunes innbyggere betaler ikke for kremasjon; dette dekkes av tilskuddet som gis fra kommunen. Takster for kremasjoner for nabokommunene vedtas av fellesrådet hvert år. En utvidelse av krematoriet kan gi merinntekter fra andre kommuner, og dette vil da kunne delfinansiere investeringen.

Byrådet foreslår å bevilge 60 millioner kroner til prosjektet, fordelt på 15-30-15 millioner kroner de tre første årene i planperioden. I tråd med tidligere møter med kommunen har Kirkelig Fellesråd i Trondheim vært åpen for å bidra med en egenandel til en delvis dekning av kostnadene ved kommunens låneopptak, for å bidra til realisering av prosjektet.

04. Mindre erverv av grunn mm
Byrådet foreslår å sette av til sammen 18,3 millioner kroner årlig i årene 2027-2030 til forberedelser, diverse grunnundersøkelser, planarbeid og gjennomføring av mindre grunnerverv.

05. Charlottenlund kirke
Til ny Charlottenlund kirke er det beregnet (prisjustert) 148,4 millioner kroner. Dette er netto sum eksklusive mva, da dette gis som et tilskudd og kirkevergen får kompensert for mva. I perioden 2024-2026 er det bevilget 115,8 millioner kroner, og resterende beløp på

32,6 millioner kroner legges inn i 2027. 42 millioner kroner er stipulert, som en forutsatt delfinansiering, fra salg av tomt der nåværende kirke står. I finansieringen kommer de 42 millioner kroner i tillegg til de 148,4 mill.

Detaljregulering av Yrkesskolevegen 18 ble vedtatt i bystyret i sak 18/23. Bygging av kirka er i henhold til plan, med planlagt ferdigstillelse i løpet av 2027.

06. Charlottenlund kirke - rekkefølgekrav og parkeringskjeller
Bygging av ny Charlottenlund kirke i Yrkesskolevegen utløser rekkefølgekrav i området. I tillegg til kirkebygget omfatter rekkefølgekravene både boligområdet, framtidig helse- og velferdssenter og barnehage. Rekkefølgekravene beløper seg til totalt 125 millioner kroner, hvorav 9,5 millioner kroner gjelder kirkeområdet i planperioden.

Byrådet besluttet å dele prosjektet i to i sak 141/2026. Lokalgate med fortau og parkering gjennomføres i 2026/2027 for å tilrettelegge for åpning av kirka våren 2027. Torg og gang- og sykkelbru skal gjennomføres i forbindelse med bygging av Stokkbekken HVS, med planlagt byggestart i 2029. Dette medfører ingen økning av totalrammen, men en forskyvning av utgiftene.

11.3. Idrett og friluftsliv

Om området

1 enhet

93 583 innbyggere i organisert idrett

9 årsverk

700 kilometer turveger og turstier

300 kilometer preparerte skiløyper

Tjenesteområdet omfatter:

- Planlegging og etablering av nye anlegg for idrett, friluftsliv og egenorganisert fysisk aktivitet.
- Forvaltning og drift av kommunale idrettsanlegg.
- Forvaltning og drift av byens friluftsområder i marka og i nærområdene: skiløyper, turveier og turdrag, badeplasser og på Munkholmen.
- Forvaltning og drift av nærmiljøanlegg.
- Tilskudd til frivilligheten innenfor idretts- og friluftslivsområdet, og til tiltak i regi av frivillige lag i grønne områder/friområder.
- Ramme for drift av kommunens enhet på området (Enhet for idrett og friluftsliv).

Økonomisk status
Prognosen for tjenesteområdet idrett og friluftsliv for 2026 er at området går med fire millioner i merforbruk som følge av stor økning i strømutgiftene. Det jobbes med tiltak innenfor området for å redusere merforbruket.

Sammenligning med andre kommuner

Tabell 11.3.1. viser indikatorer for sammenligning av ressursbruken mellom Trondheim og ASSS-kommunene innen idrettsområdet. Hensikten med tabellen er å få fram likheter og forskjeller mellom Trondheim og ASSS-kommunene. De ulike kategoriene er omtalt på nettsidene til ASSS-nettverket.

11.3.1. Nøkkeltall Idrett og idrettsbygg, Kilde: SSB/Kostra

Indikator	2024	2025				
	Trondheim	Trondheim	Oslo	Bergen	Stavanger	ASSS, gj.-snitt
Prioritet						
Netto driftsutgifter til kommunale idrettsbygg per innbygger	830	849	1 036	999	1 233	1 013
Netto driftsutgifter idrett per innbygger	616	859	218	368	639	341
SUM	**1 446**	**1 708**	**1 254**	**1 367**	**1 872**	**1 354**

Trondheim kommune eier en lavere andel av totalt antall idrettsanlegg i kommunen enn gjennomsnittet for de øvrige ASSS-kommunene. Dette er en årsak til at Trondheim kommune har lavere ressursbruk på kommunale idrettsbygg/-anlegg per innbygger enn gjennomsnittet for ASSS-kommunene. Trondheim ligger over gjennomsnittet i ressursbruk per innbygger til idrett. Hovedårsaken er at Trondheim har flere private idrettsanlegg enn gjennomsnittet for ASSS-kommunene, og kommunen bruker da relativt mer ressurser på anleggs- og driftstilskudd til idrettslagene. Tallene for netto driftsutgifter til kommunale idrettsbygg/-anlegg og til idrett per innbygger bør derfor sees i sammenheng. Tallene for 2025 viser at Trondheim kommune ligger over gjennomsnittet for de øvrige ASSS-kommunene i total ressursbruk til idrett og drift av kommunale idrettsbygg/-anlegg. 2025 er å betrakte som et "unntaksår", med en vesentlig økning fra 2024, da det meste av driftsutgifter, inklusive provisorier, knyttet til Ski-VM 2025 er regnskapsført i 2025.

Nettstedet *Norsk idrettsindeks* gir også et godt bilde på hvordan status for Trondheim er, sammenlignet med andre kommuner. I Trondheim finner vi totalt 93 583 personer registrert i idrettsregistreringen. Dette gir en aktivitetsandel på 46,3 prosent, som er det nest høyeste blant storbykommunene. Av de aktive er det 24 895 barn og 14 626 ungdom. Aktivitetsandelen blant barn i Trondheim er høyest blant storbykommunene og betraktelig over landsgjennomsnittet.

Driftsbudsjett

For 2027 foreslår byrådet å legge inn driftsmidler til nye og oppgraderte idretts- og friluftsanlegg, samt å kompensere for underliggende kostnadsvekst på drift av anleggene.

Forslag til driftsbudsjett for 2027-2030

Tabell 11.3.2. viser byrådets forslag til netto driftsramme for tjenesteområdet idrett og friluftsliv i perioden 2027-2030. Tabellen viser endring i forhold til vedtatt budsjett for 2026. Tabell 11.3.3. viser byrådets forslag til hvordan tjenesteområdet skal tilpasse seg nye driftsrammer.

11.3.2. Budsjettramme og rammeendring, idrett og friluftsliv. Tall i millioner kroner

Netto driftsramme	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Opprinnelig budsjett 2026	223,7	223,7	223,7	223,7
Pris- og lønnskompensasjon	7,0	7,0	7,0	7,0
Tekniske justeringer	−0,7	−0,7	−0,7	−0,7
Korrigert budsjett	**230,0**	**230,0**	**230,0**	**230,0**
Befolkningsvekst	0,0	0,0	0,0	0,0
Arealkompensasjon	1,9	3,8	5,7	7,6
Annen rammeendring	5,5	2,3	1,8	1,8
Forslag til netto driftsramme	**237,3**	**236,1**	**237,5**	**239,4**
Rammeendring	**7,4**	**6,1**	**7,5**	**9,4**

11.3.3. Tiltak i idrett og friluftsliv. Tall i millioner kroner

Type tiltak	***Navn tiltak***	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Opprettholdelse av standard	01. Driftsmidler til turveger/-stier, løyper og andre friluftstiltak	1,1	2,0	2,5	3,5
	02. Driftsmidler til idrettsanlegg	2,3	2,7	3,2	3,7
	03. Driftsmidler til nærmiljøanlegg	1,6	1,8	2,2	2,6
	04. Økte strømutgifter	3,1	1,8	1,8	1,8
	05. Lavere bosetting av flyktninger	−0,7	−1,5	−1,5	−1,5
Endringer i tjenestetilbudet	06. Snøproduksjon direkte i løyper	−1,0	−1,0	−1,0	−1,0
	07. Frivillighetsløftet	1,0	1,0	1,0	1,0
Effektiviseringstiltak	08. Effektivisering	0,0	−0,7	−0,7	−0,7
Sluttsum		**7,4**	**6,1**	**7,5**	**9,4**

Beskrivelse av tiltakene:

1. Driftsmidler til turveier/-stier, løyper og andre friluftslivtiltak

For 2027 foreslår byrådet at midler til drift av nye og oppgraderte badeplasser, skiløyper, turveier/-stier med mer økes med 1,1 million kroner, og at dette økes utover i perioden. Dette omfatter blant annet drift av nye offentlig toalett på Skistua, ny stupebrygge ved Grilstadstranda, ny turvei fra Geitfjellet til Våttåkammen, nytt offentlig toalett i Rotvollfjæra, Pilegrimsbu på Frøset og drift av nye turdrag og snarveier.

2. Driftsmidler til idrettsanlegg
Byrådet foreslår å øke driftsmidler til nye og oppgraderte idrettsanlegg med 2,3 millioner kroner fra 2027, som økes utover i perioden. Dette omfatter i 2027 blant annet helårsvirkning for drift i Granåsen idrettspark, men også underliggende kostnadsvekst som følge av prisøkning på varer og tjenester, samt havari på anleggene.

3. Driftsmidler til nærmiljøanlegg og aktivitetsparker
Byrådet foreslår å øke driftsmidler til nye nærmiljøanlegg og aktivitetsparker med 1,6 millioner kroner fra 2027, med en økning utover i perioden. I 2025 ble Tempeparken og Steindal/Hoeggen aktivitetspark åpnet, og i 2026 ferdigstilles Jakobsli pumptrack. Jakobsli leke- og aktivitetspark og Hølbekken aktivitetspark planlegges ferdigstilt i 2027. Midlene skal også finansiere økte kostnader med islegging av skøytebaner i nærmiljøene.

4. Økte strømutgifter
Kommunens strømutgifter har økt betydelig i 2026 sammenlignet med tidligere år, og det er forventet at strømprisene vil holde seg på et høyt nivå også i årene som kommer. For å sikre en realistisk budsjettering og forhindre kutt i tjenestetilbudet, har byrådet prioritert å kompensere områdene for de forventede økte strømutgiftene.

5. Lavere bosetting av flyktninger
Lavere bosetting av flyktninger fører til en reduksjon i flyktninginntektene i perioden. Byrådet har lagt til grunn at tilbudet av tjenester knyttet til bosetting av flyktninger kan reduseres tilsvarende inntektsreduksjonen i perioden. Idrett og friluftsliv sin andel av reduksjonen er anslått til 0,7 millioner kroner i 2027, økende til 1,5 millioner kroner i 2028.

6. Snøproduksjon direkte i løyper i Granåsen
For å sikre at de internasjonale konkurransene i Granåsen ble gjennomført med tilfredsstillende snøforhold, var det behov for utvidet produksjon av kunstsnø og lagring av denne. Bystyret bevilget 1,5 millioner kroner i økt ramme til formålet i første økonomirapport 2023 (bystyresak 76/23). Bystyret vedtok å videreføre økt ramme til dette med en million kroner til og med 2026, for å gjøre en studie av muligheten for å utvide dagens snøproduksjon direkte i løyper i Granåsen tilpasset større konkurranser. Byrådet har ikke funnet rom for å prioritere midler til å investere i en utvidelse av snøproduksjonen, og en million kroner tas ut fra 2027. Framtidig behov for snølagring må sees i sammenheng med eventuelle planer om større konkurranser i langrenn, hopp, kombinert og skiskyting.

7. Frivillighetsløftet
Samarbeid med frivilligheten og andre ideelle aktører gir en vesentlig merverdi. Frivilligheten bidrar blant annet i arbeidet med å utbedre stier i markaområdene. Eksempler på gode samarbeidsprosjekter med kommunen er utbedringer av stien langs Skjellbreia, utviklingen av Skistua Markaportal, oppgradering av stien opp til

Solemsvåttan, tilrettelagt med klopper og grus rundt Lomtjønnmyra og tilrettelegging av stien innover fra Saksvikkorsen

Byrådet vil videreføre satsingen og foreslår å øke rammen med en million kroner.

8. Effektivisering
Byrådet legger inn krav til effektivisering på områdene, og ønsker en mer nøktern bruk av reiser, konsulenttjenester og vikarinnleie.

Investeringsbudsjett

De senere årene har det blitt gjennomført betydelige investeringer i Granåsen idrettspark. Dette har resultert i et flott hverdagsanlegg som også kan ta imot store arrangementer. I forslag til Handlings- og økonomiplan 2027-2030 har byrådet prioritert kommunens lovpålagte tjenester, og har funnet det nødvendig å være nøysom når det gjelder investeringsprosjekter innenfor idretts- og friluftslivsområdet. Det er likevel funnet rom til et Markaløft - en større satsing på de viktigste og mest brukte områdene i marka. I tillegg fortsetter arbeidet med å klargjøre ny ishall og fotballbane på Tiller, og for nytt bydelsbasseng.

Tabell 11.3.4 viser byrådets forslag til investeringer innenfor området Idrett og friluftsliv i perioden 2027-2030. Tabell 11.3.5 viser samlet finansiering av investeringsprosjektene for Idrett og friluftsliv i perioden 2027-2030.

11.3.4. Investeringer i idrett og friluftsliv i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

Prosjektnavn	Kostnads-overslag	Benyttet bevilgning	Rest til bevilgning	2027	2028	2029	2030
01. Investering i friluftsliv og grønne områder (PFG)	40,0	0,0	40,0	10,5	10,5	10,5	10,5
02. Nærmiljøanlegg	28,8	0,0	28,8	7,6	7,6	7,6	7,6
03. Mindre investeringer idrett	10,8	0,0	10,8	2,8	2,8	2,8	2,8
04. Markaløftet	35,0	0,0	35,0	10,0	10,0	7,5	7,5
05. Nytt kjøleanlegg i ungdomshallen og curlinghallen	22,0	0,0	22,0	22,0	0,0	0,0	0,0
06. Ishall/Tiller idrettspark	600,0	0,0	0,0	7,0	70,0	180,0	300,0
07. Bydelsbasseng Øst	500,0	0,0	0,0	0,0	0,0	30,0	100,0
08. Utfartsparkering Nilsbyen	3,2	0,5	2,7	2,7	0,0	0,0	0,0
09. Leangen bydelshall	2,8	0,0	2,8	2,8	0,0	0,0	0,0
Sluttsum	**1242,6**	**0,5**	**142,1**	**65,4**	**100,9**	**238,4**	**428,4**

11.3.5. Finansiering for investeringsprosjektene for idrett og friluftsliv i perioden 2026-2029. Tall i millioner kroner

Finansiering	2027	2028	2029	2030
Bykassefinansierte lån	43,7	80,4	194,0	351,0
Egenkapital	0,0	0,0	0,0	0,0
Eksternfinansierte lån	0,0	0,0	0,0	0,0
Mva.-kompensasjon	11,3	17,5	41,4	74,3
Refusjoner	0,0	0,0	0,0	0,0
Salgsinntekt	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilskudd	10,3	3,0	3,0	3,0
Sluttsum	**65,4**	**100,9**	**238,4**	**428,4**

Beskrivelse av prosjektene

1. Investeringer friluftsliv og grønne områder (PFG)

Byrådet foreslår å bevilge ti millioner kroner årlig i planperioden til friluftsliv og grønne områder. Tiltakene følger opp *Kommunedelplan for friluftsliv og grønne områder* og tidligere formannskapssak *Orientering om badeplasser og tilrettelegging for bading i Trondheim - 2024* (sak 119/24).

Midlene skal gå til følgende tiltak:

- Bedre og forsterkede turforbindelser til Solemsvåttan og Liaåsen
- Ny lysløpe fra Solbergåsen til Nordmyra
- Ny ferdselsforbindelse fra Tempe via Valøya og opp til Tempeplatået
- Forsterkning av Ladestien del II
- Standardheving av turdraget gjennom Stokkbekkdalen med nye bruer og mer robust turveg
- Fortsette med ny skilting i markaområdene.
- Oppgradering av Væresholmen badeplass
- Etablering av Ilsvika badeplass
- Videre utvikling av Skistuaområdet som markaportal

2. Nærmiljøanlegg

Det er et vedvarende behov for etablering av nye nærmiljøanlegg for egenorganisert fysisk aktivitet. Byrådet foreslår å videreføre ordningen med midler til nærmiljøanlegg, jfr årlig orienteringssak til bystyret om bruk og planlagt bruk av disse midlene.

Det foreslås å legge inn 7,6 millioner kroner for hvert av årene i planperioden.

3. Mindre investeringer idrett
Innenfor idrettsområdet er det behov for en årlig budsjettpost for å håndtere mindre og eventuelt uforutsette utfordringer/må-prosjekter i løpet av året. Byrådet foreslår, som vedtatt tidligere år, å videreføre bevilgningen på 2,8 millioner kroner årlig til mindre investeringer.

4. Markaløftet
Eldre anlegg og økende bruk over mange år har ført til mye slitasje i marka-anleggene. Det er et betydelig etterslep, og det er behov for å prioritere en større satsing på de viktigste og mest brukte områdene i marka. Byrådet prioriterer derfor et markaløft.

Mål for markaløftet er blant annet oppgraderinger og utvikling av kommunens lysløyper i Estenstadmarka og Bymarka, bygging av toaletter, utvikling av badeplasser, utbedring av hovedadkomst til marka fra Heimdalsområdet, Saupstad og Heimdal, og utbedring av vei og parkering ved Tjønnstuggu på Ranheim. Markaløftet vil også styrke samarbeidet med frivilligheten og andre ideelle aktører, som blant annet bidrar i arbeidet med å utbedre stier i markaområdene.

Totalt foreslås det å avsette 35 millioner kroner i planperioden for et markaløft som skal sørge for god tilrettelegging der dette er nødvendig, både av hensyn til brukerne av områdene, men også for ivareta natur- og opplevelsesverdiene i markaområdene.

5. Nytt kjøleanlegg i Ungdomshallen og i Curlinghallen
En kartlegging av kjøleanlegget ved Leangen ungdomshall konkluderer med at det snarest mulig er behov for en større oppgradering av anlegget. Dette innebærer blant annet:

- Kuldemedium: Bytte fra saltlake til ammoniakkvann
- Korrodering på komponenter på grunn av feil materialkvaliteter.
- Status på styringsprogrammet. Overføring av info til SDK-anlegget
- Status på kuldemaskinriggen.

Tekniske utfordringer og stans i kjøleanlegget har de siste årene ført til nedtining av isen. Vedlikehold gjennomført i 2024 gir en ny brukstid på om lag to issesonger. Det er derfor nødvendig med et nytt og tidsriktig/miljørettet kjøleanlegg i Leangen ungdomshall i 2027. Det vil bli søkt om spillemidler, som omtrentlig kan beregnes til en tredel av totalkostnaden. Byrådet har tidligere bevilget 400 000 kroner til et forprosjekt for anskaffelse av nytt kjøleanlegg for Leangen ungdomshall og Curlinghall.

6. Ishall Tiller idrettspark
Skisseprosjekt og konseptvalgstudie for Tiller idrettspark og Tiller ishall ble ferdigstilt i desember 2023. I rapporten fra arbeidet er det fem ulike alternativ for ishall i Tiller idrettspark (jamfør formannskapssakene 304/22 og 53/23). Kostnadsestimatene varierer fra 603 til 887 millioner kroner. Dette er estimater på p50-nivå og uten prisregulering. Med

prisregulering til estimert byggestart 1. juli 2027, er kostnaden estimert til fra 700 millioner til 1,05 milliarder kroner på p50-nivå.

Reguleringsplanen for Tiller idrettspark ble vedtatt av bystyret i sak 197/25.

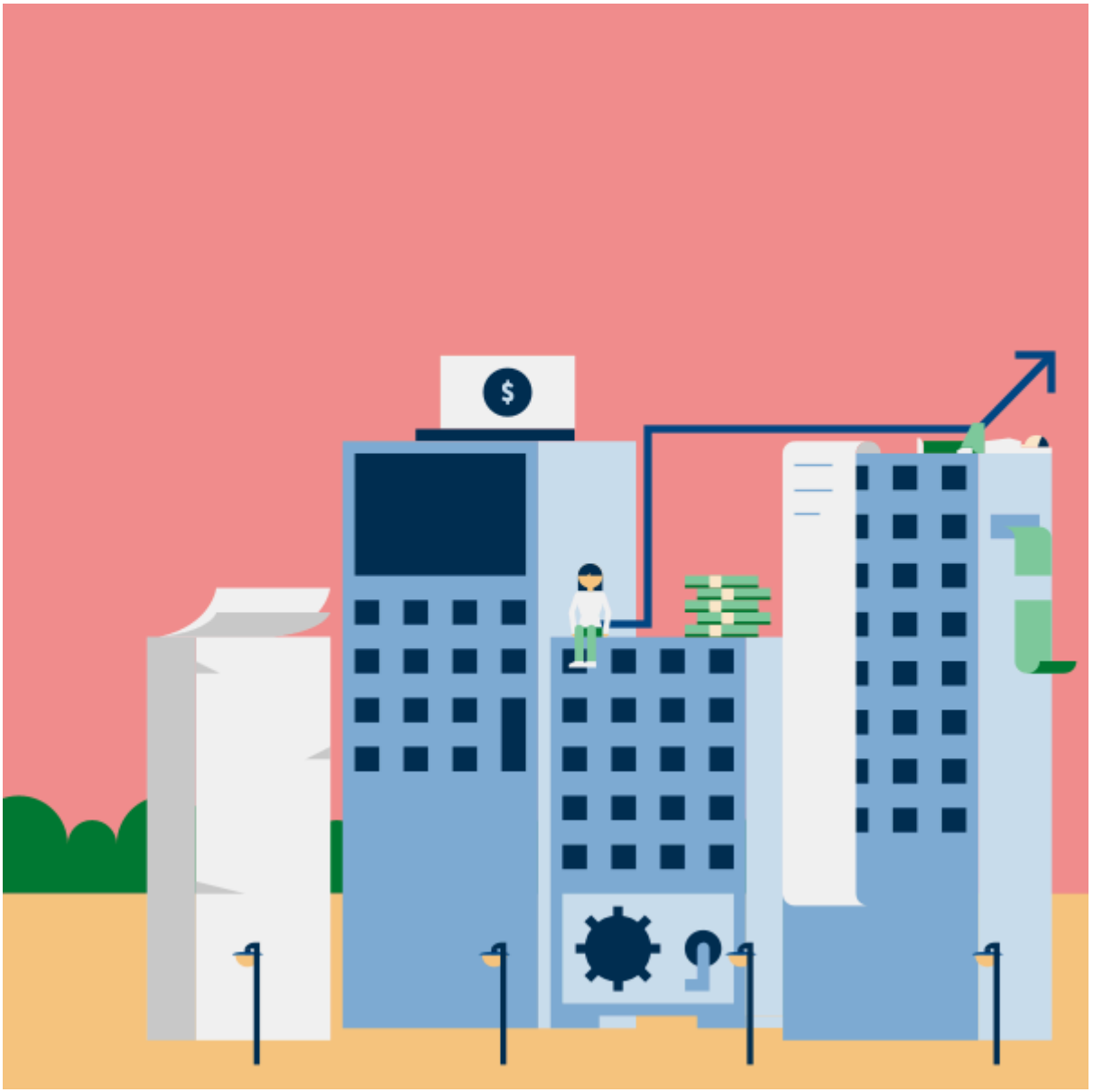
Så snart konseptet for ishallen er valgt, starter den overordnede prosjekteringen av Tiller idrettspark. Prosjekteringen er planlagt gjennomført i 2027, slik at grunnarbeidet kan starte raskest mulig og klargjøre tomten for både fotballbane og ishall.

7. Bydelsbasseng Øst
Ved behandling av handlings- og økonomiplan 2026-2029 vedtok bystyret følgende: "Bystyret ber byrådet gå i dialog med private aktører, med tanke på samarbeid om realisering av bydelsbasseng øst". Byrådet har fulgt opp dette, og er nå i en prosess med utlysning av en markedsdialog. Resultatet av dette er usikkert, og byrådet velger derfor å videreføre de 30 millionene bystyret har avsatt til bydelsbasseng øst i 2029, for eventuell videreføring av arbeidet, jamfør byrådssak 54/26. Dette gjøres også med tanke på eventuell framskyndet byggestart, i tråd med bystyrets vedtak.

I byrådssak 54/26 ble konseptet "medium" vedtatt som konsept som gir føringer for videre planlegging av anlegget. Brutto investeringskostnad er estimert til 458 millioner kroner. Med fratrekk for momskompensasjon og eventuelle spillemidler, er netto investeringskostnad estimert til 333 millioner kroner. Estimatene er P50 og uten prisregulering fram til byggeår. Ved eventuell byggestart i 2028 og medtatt prisregulering er de tilsvarende tallene 500 millioner (brutto) og 375 millioner kroner (netto) - begge P50.

8. Utfartsparkering Nilsbyen
For å sikre tilgjengeliggjøring av Nilsbyen som utfartsområde og trenings- og rekrutteringsarena for skiidrett, ble det vedtatt å bruke 3,2 millioner til å igangsette arbeidet med ny utfartsparkering i 2026. Som følge av forsinkelser i prosjektet foreslår byrådet å forskyve 2,7 millioner til 2027.

9. Leangen bydelshall
Leangen bydelhall ble ferdigstilt i 2021, men det er i ettertid funnet mangler på hallen som i utgangspunktet er reklamasjonsarbeid. Da entreprenør er konkurs, er kommunens selv ansvarlig for å dekke kostnader for mangler, reklamasjoner og byggfeil. De mest omfattende punktene er belysning, skader i tilbygg og feil gulvtype i garderober. Kostnadene er anslått til 3,8 millioner kroner. Arbeidet er igangsatt, men på grunn av problemer med nedstenging av Leangen bydelshall må noe av arbeidene flyttes til 2027. Byrådet foreslår på bakgrunn av dette å forskyve 2,8 millioner til 2027.

12. Finans

Kommunens ressurser skal forvaltes med nøkternhet, respekt og i et langsiktig perspektiv. Innbyggerne og næringslivet skal kunne stole på at hver krone i skatter og avgifter blir brukt effektivt, og at de får mest mulig velferd tilbake. Trondheim kommune skal levere gode tjenester til alle innbyggere gjennom trygg økonomisk styring, tydelige mål for virksomheten, og en effektiv organisasjon.

På finansområdet har ny teknologi og digitale løsninger allerede endret hvordan vi jobber; fra inspeksjon og vedlikehold av bygg, renhold, administrasjon, kommunikasjon med innbyggerne og økonomistyring. Ambisjonen er at Trondheim kommune skal ligge i forkant. Vi må hele tiden effektivisere og modernisere for å levere bedre tjenester, styrke kommuneøkonomien og sikre et bærekraftig velferdstilbud.

For å lykkes trenger vi engasjerte medarbeidere og ledere som både ønsker og får muligheten til å ta ansvar. Dette oppnås gjennom styrket satsing på lederutvikling og redusert sykefravær.

For å bli en mer effektiv kommune gjennomføres det flere tiltak, der sentralisering av merkantile tjenester er sentralt. Gjennom dette prosjektet skal vi bygge et sterkere og mer samlet fagmiljø, som igjen vil gi lederne en enda mer robust støtte i hverdagen. Satsingen er forventet å gi både økonomiske gevinster og økt kvalitet på kommunens tjenester

Trondheim kommune skal være en attraktiv samarbeidspartner, både for offentlige virksomheter, private bedrifter og ideelle aktører. Gjennom økt nivå på investeringene sikres tilstrekkelig kapasitet og kvalitet på kommunens tjenester og det legges til rette for mer effektiv drift. Samtidig bidrar investeringene til at kommunen styrker samarbeidet med næringslivet og til tilretteleggingen for ideelle aktører. Samarbeidet legger vi til rette for innovasjon, raskere gjennomføring og bedre utnyttelse av samfunnets ressurser. Samtidig skal vi selge eiendommer som kommunen ikke har bruk for, eller har strategisk interesse i, for å frigjøre midler til nye prosjekter som gir nytte til innbyggerne.

Byråsavdeling for finans består av to hovedområder: **eiendomstjenester** og **økonomistyring, personaltjenester og digitalisering**. Eiendomstjenester forvalter kommunens areal og bygningsmasse, inkludert skoler, barnehager, sykehjem, kultur- og idrettsbygg, og utleieboliger. Økonomistyring, personaltjenester og digitalisering har ansvaret for kommunens utviklings- og støttetjenester. Disse er nødvendige for å sikre en effektiv drift av kjernevirksomheten, og består av Bedriftshelsetjenesten, Trondheim digital, Økonomitjenesten, Regnskapstjenesten og HR-enheten.

Utfordringer på finansområdet

Trondheim kommune er bedre stilt enn mange andre kommuner, men har i likhet med andre utfordringer med å rekruttere nok arbeidskraft. Det er konkurranse om de dyktigste fagfolkene. Selv om sykefraværet er redusert, bidrar både fravær og ulike barrierer mot fleksibel bruk av kompetanse på tvers av profesjoner. Dette stiller økte krav til god ledelse. Det er en utfordring at det ikke er tilstrekkelig antall lærlingeplasser i Trondheim, og mangel på kvalifiserte lærlinger også innen fag der kommunen ønsker å rekruttere medarbeidere.

Utfordringen består av en nokså stram økonomi kombinert med mangel på arbeidskraft. Bystyret har bedt byrådet utforske mulighetene for innsparing av årsverk som ivaretar administrative arbeidsprosesser. Det er derfor igangsatt et prosjekt som skal legge til rette for at medarbeidere som løser merkantile oppgaver på enhetene samles i et eget kompetansemiljø, og samtidig støttes av ny teknologi. Arbeidet skal flytte ressurser fra merkantile oppgaver til økt tjenesteproduksjon, og samtidig sikre bedre styringsdata for ledere. Finansbyråden koordinerer dette arbeidet.

Kontinuerlig verdibevarende vedlikehold er en forutsetning for at kommunens investeringer i bygg og anlegg ikke skal forringes. Dersom vedlikeholdet forsømmes, bygges det sakte men sikkert opp en vedlikeholdsgjeld som kommende generasjoner av politikere og brukere av byggene vil måtte betale. Også i et miljø- og klimaperspektiv er det kostbart å ikke bruke nok midler på vedlikehold. Bruk av sensorer for kartlegging av vedlikeholdsbehov og droner for effektiv inspeksjon av bygninger bidrar, sammen med gode rutiner, til at vi vedlikeholder mer effektivt enn før.

Etablering av utbyggingsavtaler og finansiering av rekkefølgekrav blir sentralt i tiden fremover, når store utbyggingsområder som Nyhavna skal detaljreguleres.

Mål og indikatorer for finansområdet

Tverrgående mål

Byrådet har vedtatt fem tverrgående mål og indikatorer for perioden:

Tema	Mål
Samfunnssikkerhet og beredskap	Trondheim er trygg, åpen og tilgjengelig
Inkluderende fellesskap	Trondheim kommune bruker tilgjengelige virkemidler på tvers av byrådsområdene slik at de som kan og vil, får mulighet til å delta i arbeid, utdanning og opplæring
Digitalisering	Trondheim kommune bruker digitalisering for å skape en mer effektiv, tilgjengelig og innovativ kommune for ansatte og innbyggere
Økonomistyring	Trondheim kommune har effektiv økonomistyring som sikrer bærekraftig ressursbruk, god måloppnåelse og god finansiell kontroll, på den enkelte enhet og samlet
Sykefravær	Sykefraværet i Trondheim kommune skal reduseres med ett prosentpoeng årlig fra 2025-2028

Byråd for finans har et særskilt ansvar for **digitalisering, økonomistyring og sykefravær**. Finansområdets egne hovedmål og periodemål er en operasjonalisering av de tverrgående målene, og andre relevante mål fra Trondheimsløftet som er i tråd med Leangenerklæringen.

Mål og indikatorer for finansområdet

Hovedmål	Periodemål/operativt mål	Indikator
1. Alle virksomheter skal være en attraktiv, åpen og inkluderende arbeidsplass som fremmer medarbeidernes utvikling og kompetanse	1.1 Trondheim kommune skal redusere sykefraværet	1.1.1 Trondheim kommune reduserer sykefraværet med ett prosentpoeng i året
		1.1.2 Enhetene på finansområdet har under 4 % sykefravær (Trondheim eiendom 7,5 %)
	1.2 Trondheim kommune skal beholde, utvikle og rekruttere nok og riktig bemanning	1.2.1 Andel ansatte i fast stilling i 100 %
		1.2.2 Trondheim kommune tar inn 200 lærlinger i året
	1.3 Trondheim kommune jobber systematisk med lederutvikling for å sikre kompetent ledelse	1.3.1 Ledelseindikator: redusert sykefravær
		1.3.2 Ledelseindikator: ikke negativt avvik mellom budsjett og regnskap.
		1.3.3 Ledelseindikator: ledelsesopplevelse i arbeidsmiljøundersøkelsen
2. Alle virksomheter skal bruke teknologi og digitalisering for å forbedre tjenester og effektivisere drift	2.1 Vi forbedrer tjenester og effektiviserer driften i organisasjonen ved hjelp av kunstig intelligens og automatisering	2.1.1 Doble bruken av kunstig intelligens i 2026 i forhold til 2025
		2.1.2 10 antall arbeidsprosesser er forbedret ved bruk av automatisering og/eller KI
	2.2 Trondheim kommune bruker velferdsteknologi for å optimalisere bruk av tilgjengelige ressurser	2.2.1 100 % gjennomføringsgrad på den planlagte utprøvingen av kameratilsyn i 2026.
	2.3 Kommunens ledere bruker digitale styringsdata for bedre beslutningsgrunnlag	2.3.1 Alle tjenesteområder har tatt i bruk Datapuls
3. Virksomhetens drift og investeringer skal bidra til en bærekraftig utvikling, både økonomisk, sosialt og miljømessig	3.1 Vi legger til rette for god ressurs- og økonomistyring	3.1.1 Avvik fra budsjettkrav per enhet
	3.2 Vi sørger for forsvarlig og bærekraftig forvaltning av alle kommunens verdier, herunder finanskapital, realkapital og humankapital	3.2.1 Kommunens handlingsregler er oppfylt
		3.2.2 Redusert energibruk i eksisterende bygningsmasse med 3 %
		3.2.3 Turnover på sunt nivå mellom 5 - 10 % i kommunen
	3.3 Byrådsområdet skal sikre en forsvarlig og konsernomfattende virksomhetsstyring	3.3.1 Alle enheter har årsoppdrag og to årlige resultatsamtaler
		3.3.2 Antall merknader eller påpekninger fra Kommunerevisjonen
		3.3.3 Andel rutiner og styrende dokumenter som er oppdatert, revidert og formelt godkjent

Målene for finansområdet spesifiseres og tilpasses i årsoppdragene til hver enkelt enhet.

Strategier og prioriteringer

Finansområdet skal tilrettelegge for bærekraftig økonomisk styring i organisasjonen. Dette er grunnleggende for å levere gode kommunale tjenester til byens innbyggere. Bærekraftig økonomisk styring innebærer at enhetene styrer i tråd med budsjettvedtak, at kostnads- og arbeidsproduktivitet i tjenestene øker, og at arbeidskraftreserven øker.

Økonomitjenesten skal bistå enhetene i arbeidet med bærekraftig økonomistyring og være en pådriver for at ny teknologi blir tatt i bruk - herunder at enhetene bruker digitalisering som et verktøy for å effektivisere driften.

Den 5. september 2024 vedtok Byrådet en omfattende og langsiktig strategi for å redusere sykefraværet i Trondheim kommune. Byrådet har etablert et prosjekt for å ivareta dette. Prosjektet eies av finansområdet og var finansiert gjennom omdisponering av eksisterende ressurser. Prosjektet har ført til mer stabilitet for brukerne, mer mestring og lavere fravær for den enkelte ansatte og bidrar til bedre arbeidsmiljø på enhetene. Samtidig er det oppnådd betydelige innsparinger for kommunen, med om lag 1,2% redusert sykefravær tilsvarende 160 årsverk.

Strategien i sykefraværsprosjektet bygger på en systematisk, målrettet og behovsorientert tilnærming med datadrevet utvelgelse og målstyring. Prosjektet ble avsluttet 1.oktober 2026, men arbeidet videreføres i regi av finansbyråden ved HR-enheten. Målgruppekriterier, tiltak og tilnærming videreføres, og byrådets mål om 1 prosentpoeng årlig reduksjon i sykefraværet ligger fast. Erfaringene og resultatene fra prosjektet viser at data som styringsverktøy og behovsorienterte tiltak er effektivt og treffsikkert.

Byrådet jobber aktivt for å øke tempoet på omsetningen av gjenbruksmaterialer, slik at de ikke blir liggende unødvendig lenge på lager. Kommunen bruker et digitalt verktøy som gir oversikt over lagerbeholdning, innkommende materialer og mulighet for å reservere materialer til ulike prosjekter. Byrådet understreker at gjenbruk på sikt må være lønnsomt og attraktivt også for private aktører, samtidig som det skal redusere kommunens klimaavtrykk.

Byrådet vil være en aktiv og tydelig bestiller overfor kommunens selskaper. Byrådet skal forvalte kommunens eiendommer i et langsiktig perspektiv og utvikle planer for nye arealer som kan huse offentlige tjenester. Eiendomsstrategien for eiendom skal brukes og utvikles, eiendommer kommunen ikke har bruk for skal selges. Salg av eiendommer kan finansiere kjøp av arealer som kommunen trenger i framtiden.

Byrådet vil, gjennom gode analyser i tidlig fase av et investeringsprosjekt, sikre en god bruk av kommunens utbyggingsareal. Det vil ofte skje ved sambruk. Trondheim kommune er grunneier, og skal sørge for at byrommene brukes og er tilgjengelige for alle. Trondheim

kommune skal også være en god nabo. Som flergangsutbygger med kommende investeringsbehov vil det være nødvendig at kommunen disponerer en arealreserve for kommende byggeprosjekter.

Gjennom god styring, ny teknologi og kostnadseffektive løsninger leverer vi smarte eiendomstjenester. Smart-bygg prosjektet ved Blussuvoll skole er testarena for oppgradering av eksisterende bygg.

Finansområdet har en nøkkelrolle i å realisere kommunens mål ved å sikre optimal bruk av teknologi og kompetanse. Dette gjør vi gjennom å være tett på organisasjonen, styrke digital kompetanse, bidra til prosessforbedringer og automatisering, sikre pålitelige IKT-tjenester, og å ha sterkt fokus på sikkerhet, personvern og dokumentasjonsforvaltning.

12.1. Eiendomstjenester

Om området

Trondheim kommune får flere innbyggere, og vi har behov for nye formålsbygg også i tiårene fremover. Eiendomstjenestene sørger for tilgjengelig tomteareal til fremtidens utbygginger. Vi bygger, vedlikeholder og drifter funksjonelle bygg med høy kvalitet og lang levetid.

2 enheter

661 årsverk

1 150 000 m^2 eide bygg

400 dekar bebyggbart areal

3500 kommunale utleieboliger

225 000 m^2 leide bygg

Økonomisk status

Området forventer balanse

Sammenligning med andre kommuner

Tabell 12.1.1 viser indikatorer for Trondheim og ASSS-kommunenes ressursbruk innenfor eiendomstjenester.

12.1.1. Nøkkeltall eiendomstjenester. Trondheim 2024 og 2025 og ASSS 2025

	2024	2025				
Indikator	**Trondheim**	**Trondheim**	**Oslo**	**Bergen**	**Stavanger**	**ASSS**
Prioriteringer:						
Netto driftsutgifter til eiendomsforvaltning i prosent av samlede driftsutgifter	8,8	**8,5**	9,6	10,3	8,7	**9,5**
Snitt årlig investering per innbygger siste fire år	5 858	**5 242**	7 986	6 316	6 020	**6 287**

Dekningsgrader:						
Utgifter til vedlikeholdsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter	142	**153**	426	193	133	**219**
Utgifter til driftsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter	654	**651**	1 249	1 053	809	**930**
Samlet energiforbruk for kommunal eiendomsforvaltning kWh per kvadratmeter	107	**97**	137	123	103	**123**
Kvalitet:						
Tilstandsvurdering grunnskole (prosent TG1)	74	**77**	59	91		**72**
Tilstandsvurdering institusjoner (pleie og omsorg) (prosent TG1)	87	**89**	72	92		**75**
Ressursbruk:						
Korr. brutto driftsutgifter eiendomsforvaltning per barn i kommunale barnehager	27 429	**28 392**	46 271	35 684	28 793	**35 990**
Korr. brutto driftsutgifter eiendomsforvaltning per elev i kommunal grunnskole	23 506	**23 299**	39 540	30 677	21 491	**29 732**
Korr. brutto driftsutgifter eiendomsforvaltning per beboer i institusjoner	178 901	**185 696**	394 823	156 011	141 682	**219 439**

Trondheim ligger under gjennomsnittet for ASSS-kommunene både når det gjelder prioriteringer, dekningsgrad og ressursbruk på eiendomsdrift i 2025. Oslo ligger høyt på alle indikatorer og drar opp snittet i ASSS. I en sammenligning med landets fire største kommuner bruker Trondheim minst på de fleste indikatorer. Stavanger bruker mindre enn Trondheim til vedlikehold per kvadratmeter, samt har lavere ressursbruk per beboer i institusjoner og per barn i kommunale barnehager. Teknisk tilstand for skolebygg og institusjoner er vurdert som høyere enn nettverkssnittet, men lavere enn i Bergen.

12.1.2. Nøkkeltall avfallsområdet . Trondheim 2024 og 2025 og ASSS 2025

	2024	2025				
Indikator	**Trondheim**	**Trondheim**	**Oslo**	**Bergen**	**Stavanger**	**ASSS**
Andel avfall levert til materialgjenvinning inklusiv biologisk behandling	43,8	48,7	43,4	29,9	60,8	50,37
Mengde husholdningsavfall (kilo)	280,4	287,8	267,2	356,1	362,1	351,4

Trondheim kommune nærmer seg ASSS-snittet når det gjelder materialgjenvinning av avfall. Andelen avfall som leveres til materialgjenvinning har økt de siste årene. Dette grunnet utskilling av matavfall og en bedre innsamlingsordning for glass- og metallemballasjeavfall. Arbeidet med å tilby henteløsning for matavfall og glass- og metallemballasjeavfall til alle i kommunen, pågår fortsatt. Dette vil gi økte mengder avfall til materialgjenvinning i planperioden. Når ettersorteringsanlegg for restavfall (SESAM) er på plass, vil andelen avfall levert til materialgjenvinning øke ytterligere.

Driftsbudsjett

Driftsbudsjett bykassefinansierte oppgaver eiendomstjenester

Tabell 12.1.3 viser byrådets forslag til netto driftsramme for eiendomstjenester i perioden 2027-2030. Tabellen viser endring i forhold til vedtatt budsjett 2026. Tabell 12.1.4 viser byrådets forslag til hvordan tjenesteområdet skal tilpasse seg nye driftsrammer.

12.1.3. Budsjettramme og rammeendring eiendomstjenester. Tall i millioner kroner

Netto driftsramme	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Opprinnelig budsjett 2026	1145,0	1145,0	1145,0	1145,0
Pris- og lønnskompensasjon	37,1	37,1	37,1	37,1
Tekniske justeringer	5,9	5,9	5,9	5,9
Korrigert budsjett	**1187,9**	**1187,9**	**1187,9**	**1187,9**
Befolkningsvekst	0,0	0,0	0,0	0,0
Arealkompensasjon	1,1	4,4	23,2	26,5
Annen rammeendring	25,1	21,0	20,9	20,7
Forslag til netto driftsramme	**1214,1**	**1213,3**	**1232,0**	**1235,1**
Rammeendring	**26,2**	**25,4**	**44,1**	**47,2**

12.1.4. Tiltak eiendomstjenester. Tall i millioner kroner

Type tiltak	***Navn tiltak***	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Opprettholdelse av standard	01. Anleggskompensasjon FDV	1,1	4,4	23,2	26,5
	02. Husleieutgifter adm.bygg	23,0	23,0	23,0	23,0
	03. Økte utgifter Trøndelag brann- og redningstjeneste	6,1	6,1	6,1	6,1
	04. Tilskudd Galleri blunk	0,2	0,2	0,2	0,0
	05. Reduserte gategrunnssatser	2,5	2,5	2,5	2,5
	06. Økte strømutgifter	3,1	1,8	1,8	1,8
Endringer i tjenestetilbudet	07. Reduksjon forvaltning, drift og vedlikehold av bygg	−1,8	−3,0	−2,8	−2,8
Endringer i gebyrer/brukerbetalinger	08. Økte inntekter	−7,8	−8,3	−8,5	−8,5

Effektiviseringstiltak	09. Reduksjon forskning og utvikling, reiser, energi, automatisering	−0,2	−0,3	−0,4	−0,4
	10. Effektivisering av organisasjonen	0,0	−1,0	−1,0	−1,0
Sluttsum		**26,2**	**25,4**	**44,1**	**47,2**

1. Anleggskompensasjon FDV
Nye formålsbygg medfører økte forvaltnings-, drifts- og vedlikeholdsutgifter (FDV). Det er få nye bygg i starten av planperioden, men i 2029 planlegges det med et nytt helse- og velferdssenter og en ny skole.

2. Husleieutgifter administrasjonsbygg
Byrådet foreslår å sette av midler til dekning av husleie for kommunens nye administrasjonslokaler, som ble vedtatt i formannskapssak 220/22. Prisnivået for kontorlokalene har gått opp, og kommunen vil få nye og tilpassede lokaler med dagens standard. De ansatte skal i tillegg jobbe aktivitetsbasert, noe som krever tilrettelegging av arealet for ulike arbeidsformer og arbeidsmetodikk.

3. Økte utgifter Trøndelag brann- og redningstjeneste
Trondheim kommune har prioritert å øke tilskuddet til Trøndelag brann- og redningstjeneste i planperioden. Økningen gjelder i hovedsak kompensasjon for manglende pris- og lønnsjustering tidligere år, økning av husleie brannstasjoner og reduserte inntekter for unødige utrykninger pga omlegginger i rutiner hos Midt-Norge 110 sentral. Husleieøkningen skyldes tiltak på Stjørna brannstasjon, renteoppgang samt generell prisvekst innenfor forvaltning, drift og vedlikehold.

Trondheim kommunes husleieutgifter til TBRT og Midt-Norge 110-sentral vil øke noe utover i økonomiplanperioden i forbindelse med ombygging av arealene på Sluppen. Byrådet vil komme tilbake til dette i neste års handlings- og økonomiplan. Det legges til grunn at selskapene gjør andre tiltak for å holde tilskudd fra eierkommunene på et lavest mulig nivå.

4. Tilskudd galleri Blunk
Galleri Blunk har hatt en leieavtale med Svartlademoen boligstiftelse om leie av lokaler i Strandveien 23. For å følge opp Bystyrets vedtak i sak 114/2026 vedtakspunkt 6 forslår byrådet å bevilge 0,2 millioner kroner per år i 3 år for å sikre galleriet videre drift.

5. Reduserte gategrunnssatser
Byrådet foreslår å bevilge 2,5 millioner kroner for å redusere gategrunnsleien i Trondheim. Det vil bli nærmere redegjort for hvem som får reduksjon i avgiftssaken om leie av offentlig grunn, som vil bli behandlet av bystyret i desember.

6. Økte strømutgifter
Kommunens strømutgifter har økt betydelig i 2026 sammenlignet med tidligere år, og det er forventet at strømprisene vil holde seg på et høyt nivå også i årene som kommer. For å sikre en realistisk budsjettering og forhindre kutt i tjenestetilbudet, har byrådet prioritert å kompensere områdene for de forventede økte strømutgiftene.

7. Reduserte forvaltning-, drift- og administrasjonsutgifter
Byrådet foreslår å redusere budsjettet til forvaltning og drift med 1,8 millioner kroner i 2027 og økende noe utover i økonomiplanperioden for å tilpasse seg rammen.

8. Økte inntekter
Byrådet forventer økte inntekter knyttet til utleie av grunn i perioden. I tillegg mottar kommunen økte inntekter fra alarmabonnementer hos 110-sentralen etter omlegging av rutiner.

9. Reduksjon forskning og utvikling, reiser, energi og automatisering
Bystyret vedtok i HØP 2026 en innsparing på forskning og utvikling, reiser, energi og automatisering. Bystyrets vedtak er videreført i tabellen.

10.Effektivisering av organisasjonen
Byrådet vil søke å effektivisere eiendomstjenester sin tjenesteproduksjon ved å digitalisere arbeidsprosesser, ta i bruk ny teknologi og bedre informasjonsflyten.

Driftsbudsjett selvkostfinansierte oppgaver Eiendomstjenester

12.1.5. Byrådets forslag til gebyrendringer for selvkostområdene innenfor eiendomstjenester. Alle tall i prosent

	2027	2028	2029	2030
Renovasjonsgebyr	0,0	0,0	2,0	5,0
Feiegebyr	0,0	4,0	5,0	5,0

Renovasjon
Trondheim Renholdsverk (TRV) og kommunen har hatt et tett samarbeid om kostnadskontrollen i 2026. Prognosen viser at selvkostfondet for husholdningsrenovasjon vil få en positiv saldo på om lag 125 millioner kroner ved utgangen av 2026. Det er om lag 80 millioner kroner mer enn budsjettert. Hovedårsakene for avviket i 2026 er lavere drifts- og lønnskostnader, vakante administrasjonsstillinger i forbindelse med avvikling av morselskapet, samt reduserte utgifter til avfallsbehandling. Kapitalkostnadene til TRV ble i tillegg forskjøvet som følge av forsinkelser ved innkjøp av nye kjøretøy. Med dette bakteppet har renovasjonsgebyret vært satt for høyt de senere årene. Dagens fondsnivå gjør det mulig å foreslå at gebyret holdes uendret (0 prosent økning) i 2027.

For å innfri nasjonale krav til utsortering av blant annet plastavfall fra restavfallet, har kommunen arbeidet med å etablere et sentralsorteringsanlegg i Midt-Norge gjennom

selskapet Sesam Ressurs AS. Endelig plassering og oppstart av anlegget er ennå ikke avklart. Det er ikke lagt inn noen gebyrkonsekvenser av anlegget i handlings- og økonomiplanen.

Bystyret har vedtatt i planstrategien at avfallsplanen for Trondheim kommune skal revideres i tråd med Trondheimsløftet, andre kommunale planer og nasjonale krav. Det er lagt opp til at revidert avfallsplan legges fram til politisk behandling i 2028.

Byrådet har oppsummert sitt endringsforslag for renovasjonsområdet i handlings- og økonomiplan 2027-30 i tabell 12.1.6.

12.1.6. Tiltak og utgiftsnivå innen renovasjon i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner, løpende priser og endringstall sammenlignet med 2026.

Navn tiltak	2027	2 028	2 029	2 030
1. Forberedelse til ombruk til ny butikk på Tiller	4,2	4,2	4,2	4,2
2. Nedstrømsløsning ny fraksjon tekstiler	3,5	3,5	3,5	3,5
3. Økte lisenskostnader nytt fagsystem	2,4	2,4	2,4	2,4
4. Konsulentbistand forprosjekt omlastingsstasjon	1,0	0,0	0,0	0,0
5. Økt CO2-avgift	−0,8	2,4	6,2	9,8
6. Økte kostnader for behandling av avfall	5,4	6,9	8,3	9,7
7. Økte kapitalkostnader TRV	2,2	16,1	25,0	38,6
8. Pris- og lønnsvekst	11,8	20,0	27,6	35,4
9. Kostnadsreduksjoner	−17,0	−16,6	−20,8	−23,9
10 Økte kapitalkostnader TK	2,7	6,0	10,9	14,9
Sum kostnadsendringer	**15,3**	**44,8**	**67,2**	**94,5**

Det forventes en gjennomsnittlig kostnadsvekst i planperioden på om lag 4,5 prosent årlig. Veksten er drevet hovedsakelig av økte utgifter til økt CO2-avgift, lønns-og prisvekst, behandlingstjenester for avfall og økte kapitalkostnader.

1. Forberedelse til ombruk til ny butikk på Tiller
For å legge til rette for mer ombruk, og fordi dagens utsalg på Nyhavna må flyttes innen utgangen av 2028, er det behov for å klargjøre nytt areal til butikk på Tiller. Det er estimert en årlig kostnad på 4,2 millioner kroner til mottak, sortering og klargjøring av 800 tonn ombruksvarer, se byrådets sak 407/26.

2. Nedstrømsløsning ny fraksjon tekstiler
Kostnader knyttet til behandling av tekstilavfall har tidligere vært finansiert gjennom satsingen Sirkulær verdiskaping i Trondheim (SVIT). Årlig kostnad er estimert til 3,5 millioner kroner, og vil fremover dekkes via renovasjonsgebyret. I dag er

innsamlingsløsningen for tekstilavfall på et minimumsnivå for etterlevelse av avfallsforskriften. Innbyggerne har kun mulighet til å levere tekstilavfall på Heggstadmoen gjenvinningsstasjon og på den lokale gjenvinningsstasjonen NærOm (prøveprosjekt). For å sikre økt ombruk og materialgjenvinning av tekstilavfall er det derfor gjennomført en anskaffelse for sortering og behandling. Det unngås at tekstiler transporteres til land uten infrastruktur for avfallshåndtering. Avtalen åpner for videre utvikling blant annet innenfor klargjøring for ombruk og materialgjenvinning, samt muligheter for at tekstiler til ombruk og reparasjon kan komme i salg lokalt.

3. Økte lisenskostnader nytt fagsystem
Det er estimert en årlig kostnad på 2,4 millioner kroner til lisenser for nytt fagsystem. Kostnaden dekker også utviklingsarbeid knyttet til kunstig intelligens (KI).

4. Konsulentbistand forprosjekt omlastingsstasjon
For å gjennomføre forprosjektet for ny omlastingsstasjon er det estimert en kostnad til konsulentbistand på 1 million kroner i 2027.

5. Økt CO2-avgift
Regjeringens opptrapping av CO2-avgiften gjør at kostnadene ved avfallsforbrenning vil øke i planperioden.

6. Økte kostnader for behandling av avfall
Kostnadsveksten knyttet til behandling av avfall skyldes i hovedsak prisjustering i eksisterende avtaler og en økning i mengdene avfall som leveres til materialgjenvinning, hvor økt utsortering av matavfall er den største posten. Endring i CO2-avgift på forbrenning av restavfall og ny fraksjon tekstiler er omtalt i egne punkter over.

7. Økte kapitalkostnader TRV
Økningen av kapitalkostnader i TRV gjelder i hovedsak en nødvendig modernisering av bilparken. For 2027 planlegges investeringer i tre bunntømte kranbiler, to énkammerbiler, to tokammerbiler og én administrasjonsbil.

8. Pris- og lønnsvekst
Det er lagt inn forventet pris- og lønnsvekst i budsjettet.

9. Kostnadsreduksjoner
Som motpost til kostnadsøkningene, har TRV gjennomført en prosess for å kutte kostnader og dempe den samlede belastningen på gebyret. Det gjøres blant annet ved å redusere bemanning knyttet til støttefunksjoner etter avvikling av morselskapet og ved å redusere bruken av vikarer i Trondheim Renholdsverk. Overgangen til en nyere bilpark med blant annet tokammerbiler gir en mer effektiv innsamling, og vil redusere kostnadene fremover.

10. Økte kapitalkostnader TK

Økte kapitalkostnader i Trondheim kommune i planperioden gjelder i hovedsak endring fra 2- til 3-beholdersystem, endringer i sentrumsordning for utsortering av matavfall og investeringstiltak i forbindelse med etterdrift deponi Heggstadmoen.

Feiing

Feietjenesten er organisert som en avdeling i TBRT IKS. Feietjenesten er selvkostfinansiert.

12.1.7. Tiltak og utgiftsnivå innen feiing i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner løpende priser og endringstall sammenlignet med 2026

Navn tiltak	2027	2028	2029	2030
Økt husleie		2,6	2,6	2,6
Pris- og lønnsvekst inkl effektiviseringkrav	0,6	1,3	1,9	2,5
Sum kostnadsendringer	**0,6**	**3,9**	**4,5**	**5,1**

Kommentar til handlings- og økonomiplan for feietjenesten

Feietjenesten skal samlokaliseres med Trøndelag brann- og redningstjeneste IKS (TBRT) ved hovedbrannstasjonen i 2028. Flyttingen vil medføre økte husleiekostnader, men den vil sikre bedre arbeidsvilkår og stordriftsfordeler for både feieren og TBRT. Det er knyttet usikkerhet til ferdigstillelsestidspunkt, men foreløpig antakelse er ved utgangen av 2027.

Investeringsbudsjett

Adm.- og driftsbygg

Dette investeringsområdet ivaretar kommunens investeringsbehov i administrasjons- og driftsbygg. Tabellene nedenfor viser byrådets forslag til investeringer innenfor området administrasjonsbygg og driftsbygg i perioden 2027-2030, og forslag til finansiering av investeringene.

12.1.8. Investeringer i administrasjons- og driftsbygg perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

				Forslag til investering			
Prosjektnavn	Kostnads-overslag	Benyttet bevilgning	Rest til bevilgning	2027	2028	2029	2030
01. Nye lokaler feieren	53,0	4,2	48,8	48,8	0,0	0,0	0,0
02. Ringve skole - tilpasning til utleie	120,0	0,0	120,0	10,0	70,0	40,0	0,0
03. Pilegrimsgården - vedlikeholdsetterslep og branntiltak	42,4	0,0	42,4	6,1	30,3	6,1	0,0
04. Ombygging av Midt-Norge 110-sentral IKS	7,0	2,1	4,9	4,9	0,0	0,0	0,0
Sluttsum	**222,4**	**6,3**	**216,1**	**69,8**	**100,3**	**46,1**	**0,0**

12.1.9. Finansiering for investeringsprosjektene for administrasjons- og driftsbygg i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

Finansiering	2027	2028	2029	2030
Bykassefinansierte lån	10,0	60,0	25,0	0,0
Egenkapital	0,0	0,0	0,0	0,0
Eksternfinansierte lån	58,7	35,0	20,0	0,0
Mva.-kompensasjon	1,1	5,3	1,1	0,0
Refusjoner	0,0	0,0	0,0	0,0
Salgsinntekt	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilskudd	0,0	0,0	0,0	0,0
Sluttsum	**69,8**	**100,3**	**46,1**	**0,0**

1. Nye lokaler feieren

Feietjenesten har behov for nye lokaler fra 2028. Det er krav til skille mellom ren og skitten sone, garasjeplass og mulighet for verksted. Disse behovene kan dekkes gjennom en ombygging av Sluppen hovedbrannstasjon. Ombyggingen vil gi tilstrekkelige kontorplasser for feietjenesten, garasjeplass og økt verkstedkapasitet. Prosjektet vil også gi mulighet for skille mellom ren og skitten sone for brannvesenet, noe som er et krav i arbeidsplassforskriften.

Byrådet har satt av 53 millioner kroner til prosjektet i handlings- og økonomiplanperioden, og finansieres med 70 % selvkost og 30 % eksternfinansierte lån. Eksternfinansierte lån er den andelen som omhandler TBRT IKS og finansieres ved senere leieinntekter.

2. Ringve skole - tilpasning til utleie

Ringve skole er en stor bygningsmasse som for tiden ikke er fullt utnyttet. Byrådet vurderer at eiendommen er lokalisert i et område som er attraktivt for kommunen, og ønsker ikke å selge bygningene. På mellomlang sikt er det ikke planer for å komme med et kommunalt tjenestetilbud i bygningsmassen. Byrådet vurderer derfor at det er behov for å sette av midler til leietakertilpasninger for å få til varig økonomisk bærekraftig utleie fram til kommunen har bruk for arealene selv.

3. Pilegrimsgården - vedlikeholdsetterslep og branntiltak

I Statsbudsjettet for 2026 fremmet Regjeringen forslag om å selge Nidaros pilegrimsgård til Trondheim kommune for en symbolsk sum. Statsbygg har håndtert forhandlingene på vegne av Kultur- og likestillingsdepartementet. Bystyret godkjente kontrakten 21. mai 2026, og Trondheim kommune overtok eiendommen for 1030 kroner. Dette vil gjøre området mer tilgjengelig for byens innbyggere. Det jobbes nå med planer for en helhetlig utvikling av området, noe som vil kreve investeringer i årene fremover.

Byrådet er gjort kjent med at eiendommen har et vedlikeholdsetterslep, moderniseringsbehov og utestående tiltak etter branntilsyn som sammenlagt er beregnet til om lag 42,4 millioner kroner. Byrådet vi komme tilbake til et oppdatert anslag på samlet oppgradering når en mulighetsstudie av eiendommen er gjennomført.

Ubebygd bolig- og næringsareal

Byrådet utvikler kommunens egen eiendom, både alene og i samarbeid med andre, og til eget bruk eller for å gjøre dem klare til salg. I tillegg er kommunen byggherre for prosjekter som gjennomføres ved bruk av anleggsbidragsmodellen. Anleggsbidragsmodellen er en modell der private utbyggere finansierer bygging av fremtidige offentlige anlegg. I alle prosjekter vurderer byrådet hvilken grad av egen involvering som er nødvendig.

Tabellene nedenfor viser byrådets forslag til investeringer, med tilhørende finansiering, innen ubebygd bolig- og næringsareal i perioden 2027-2030.

12.1.10. Investeringer i ubebygd bolig og næringsareal i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

				Forslag til investering			
Prosjektnavn	**Kostnads-overslag**	**Benyttet bevilgning**	**Rest til bevilgning**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
01. Finansiering av infrastruktur (utbyggingsavtaler)	0,0	0,0	0,0	20,0	20,0	20,0	20,0
02. Leangen senterområde	70,0	28,7	41,3	11,0	10,0	20,3	0,0
03. Lade - Leangen	103,0	100,1	2,9	0,2	0,2	0,2	0,2
04. Tiller Øst III	138,0	135,3	2,7	0,2	0,0	0,0	0,0
05. Klargjøring for Yrkesskolevegen 18 (rekkefølgekrav Charlottenlund kirke)	56,0	11,0	45,0	1,1	2,2	41,7	0,0
06. Mindre investeringer Eiendomsutvikling bolig og næring	0,0	0,0	0,0	10,0	10,0	10,0	10,0
07. Østmarka og Ringve	14,0	11,1	2,9	2,9	0,0	0,0	0,0
Sluttsum	**381,0**	**286,2**	**94,8**	**45,4**	**42,4**	**92,2**	**30,2**

12.1.11. Finansiering for investeringsprosjektene for ubebygd bolig i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

Finansiering	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Bykassefinansierte lån	0,0	0,0	0,0	0,0
Egenkapital	0,0	0,0	0,0	0,0
Eksternfinansierte lån	21,1	18,5	59,7	8,5

Mva.-kompensasjon	4,7	4,3	12,9	2,1
Refusjoner	19,6	19,6	19,6	19,6
Salgsinntekt	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilskudd	0,0	0,0	0,0	0,0
Sluttsum	**45,4**	**42,4**	**92,2**	**30,2**

1. Finansiering av infrastruktur (utbyggingsavtaler)
Til dekning av infrastrukturkostnader i forbindelse med ulike typer utbyggingsavtaler, foreslår Byrådet å legge til grunn et behov på 20 millioner kroner per år i perioden. Dette gjelder refusjon av kostnader via justeringsreglene for merverdiavgift, nærmere omtalt i bystyrets sak 178/11 samt bruk av "anleggsbidragsmodellen", nærmere omtalt i bystyrets sak 89/10 og formannskapssak 138/17. Kostnadene finansieres av private utbyggere og beløpsstørrelsen avhenger både av omfang av utbyggingsavtaler og utbyggingstakten.

2. Leangen senterområde
Sak om lokk over Leangen stasjonsområde ble behandlet av formannskapet 21. juni 2016, i sak 148/16. Planarbeidet for den kommunale tomten forventes ferdigstilt i løpet av 2026. Kommunen er bidragsyter til en park i området, og eventuell kommunal deltakelse i andre rekkefølgekrav vil legges frem for bystyret i løpet av 2027.

3. Lade-Leangen
Det gjenstår noen bolig- og næringsprosjekter som byrådet forventer at sluttføres i løpet av økonomiplanperioden, og der det gjenstår mindre sluttbevilgninger. Byrådet foreslår 0,8 millioner kroner til arbeidet i økonomiplanperioden.

4. Tiller Øst III
Området omfatter alle hovedanlegg for infrastruktur. Kostnadene dekkes inn av utbyggerne etter hvert som de får igangsettingstillatelser, men med seneste forfall 12 år etter finansieringsavtalens ikrafttreden. Byrådet foreslår at det settes av 0,2 millioner kroner til oppfølging i økonomiplanperioden.

5. Klargjøring for Yrkesskolevegen 18 (rekkefølgekrav Charlottenlund kirke)
Bygging av ny Charlottenlund kirke i Yrkesskolevegen utløser rekkefølgekrav i området. I tillegg til kirkebygget omfatter rekkefølgekravene både boligområdet, fremtidig helse- og velferdssenter og barnehage. Rekkefølgekravene beløper seg til totalt 125 millioner kroner, hvorav 27 millioner kroner gjelder bolig og næring (PS 0139/24) i planperioden.

Prosjektet ble i 2026 besluttet delt i to (BS 141/2026). Lokalgate med fortau og parkering gjennomføres i 2026/2027, for å tilrettelegge for åpning av kirken våren 2027. Torg og gang- og sykkelbru skal gjennomføres i forbindelse med bygging av Stokkbekken HVS, med planlagt byggestart i 2029. Dette medfører ingen økning av totalrammen, men en forskyvning av utgiftene.

6. Mindre investeringer Eiendomsutvikling bolig og næring

Denne posten skal ivareta utvikling av mindre areal, og mindre innkjøp for å oppfylle kommunens krav til offentlige arealer.

7. Østmarka og Ringve

Trondheim kommune eier et stort sammenhengende område i området Østmarka og Ringve. Byrådet foreslår å bevilge 2,9 millioner kroner i planperioden til å ferdigstille reguleringen av dette området.

Formålstomter

Revidert plan for areal til offentlige tjenester ble behandlet i bystyret i sak 197/22, og viser fremtidige behov for areal til offentlige formål.

Tabellene nedenfor viser byrådets forslag til investeringer med tilhørende finansiering innenfor område formålstomter i perioden 2027-2030.

12.1.12. Investeringer i formålstomt i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

				Forslag til investering			
Prosjektnavn	**Kostnads-overslag**	**Benyttet bevilgning**	**Rest til bevilgning**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
01. Formålstomter - kjøp av areal	0,0	0,0	0,0	196,0	130,0	210,0	265,0
02. Lillebyområdet	179,0	143,0	36,0	4,4	14,8	7,8	9,0
03. Klargjøring for Yrkesskolevegen 18 (rekkefølgekrav Charlottenlund kirke)	49,0	25,5	23,5	0,5	2,2	36,5	0,0
04. Brøset (rekkefølgekrav infrastruktur)	60,0	7,8	52,2	20,0	10,0	10,0	12,2
Sluttsum	**288,0**	**176,3**	**111,7**	**220,9**	**157,0**	**264,3**	**286,2**

12.1.13. Finansiering for investeringsprosjektene for formålstomt i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

Finansiering	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Bykassefinansierte lån	187,3	124,9	226,2	254,1
Egenkapital	0,0	0,0	0,0	0,0
Eksternfinansierte lån	0,0	0,0	0,0	0,0
Mva.-kompensasjon	3,6	2,1	8,1	2,1
Refusjoner	0,0	0,0	0,0	0,0
Salgsinntekt	30,0	30,0	30,0	30,0
Tilskudd	0,0	0,0	0,0	0,0
Sluttsum	**220,9**	**157,0**	**264,3**	**286,2**

1. Formålstomter - kjøp av areal
I økonomiplanperioden er det behov for store areal til formålsbygg. I handlings- og økonomiplan for 2027-30 ligger de forpliktelsene til erverv av offentlig areal som kommunen har i vedtatte reguleringsplaner.

Hvert år gjennomføres flere mindre erverv som er innenfor byrådets beslutningsmyndighet. Dette kan dreie seg om kjøp av mindre tilleggsarealer til kommunale tomter, mindre tomtekjøp, konsekvenser av avgjørelser i skjønnsretten og lignende. Kostnader til regulering av offentlige formål på Rotvolltomta inngår i denne posten.

2. Lillebyområdet
Kostnadsoverslaget på totalt 179 millioner kroner inkluderer kjøp av tomteareal i 2014 for 124 millioner. For å dekke denne tomta sin andel av felles infrastruktur innenfor områdeplanen for Lilleby, er det beregnet en kostnad på totalt 55 millioner kroner. Disse kostnadene forfaller etter hvert som anleggene bygges.

Finansieringsavtalen for Lilleby-området ble vedtatt i saksnummer 31/18, og det er også utarbeidet en gjennomføringsplan for tiltakene. Forventet kostnadspådrag for kommunen er synliggjort i forslaget til handlings- og økonomiplan.

3. Klargjøring for Yrkesskolevegen 18 (rekkefølgekrav Charlottenlund kirke)
Bygging av ny Charlottenlund kirke i Yrkesskolevegen utløser rekkefølgekrav i området. I tillegg til kirkebygget omfatter rekkefølgekravene både boligområdet, fremtidig helse- og velferdssenter og barnehage. Rekkefølgekravene beløper seg til totalt 125 millioner kroner, hvorav 23,5 millioner kroner gjelder formålstomt (PS 0139/24) i planperioden.

Prosjektet ble i 2026 besluttet delt i to (BS 141/2026). Lokalgate med fortau og parkering gjennomføres i 2026/2027, for å tilrettelegge for åpning av kirken våren 2027. Torg og gang-og sykkelbru skal gjennomføres i forbindelse med bygging av Stokkbekken HVS, med planlagt byggestart i 2029. Dette medfører ingen økning av totalrammen, men en forskyvning av utgiftene.

4. Brøset (rekkefølgekrav infrastruktur)
Klargjøring av kommunale tomter til skole, barnehager og helse-/velferdssenter på Brøset innebærer forskuttering av kostnader for offentlig infrastruktur. Finansieringsavtale for fordeling av rekkefølgekostnadene i reguleringsplanene for Brøset-området er vedtatt av bystyret med estimert kommunal andel på 60 millioner kroner.

Grunneieransvar
Trondheim kommune er en stor grunneier i Trondheim og har et grunneieransvar mange steder i kommunen. Byrådet har samlet disse oppgavene i en egen investeringskategori for å synliggjøre hvilket ansvar kommunen har som grunneier.

Tabellene nedenfor viser byrådets forslag til investeringer, med tilhørende finansiering, innenfor området "grunneieransvar" i perioden 2027-2030.

12.1.14. Investeringer i grunneieransvar perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

				Forslag til investering			
Prosjektnavn	**Kostnads-overslag**	**Benyttet bevilgning**	**Rest til bevilgning**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
01. Sikringstiltak oppstrøms Gamle Bybro	9,2	4,1	5,1	4,9	0,2	0,0	0,0
02. Bruråkbekken og Nordbekken/Amundbekken sikringstiltak	6,3	3,5	2,8	2,5	0,3	0,0	0,0
03. Grunneieransvar, herunder rassikring - mindre investeringer	0,0	0,0	0,0	1,5	1,5	1,5	1,5
04. Kommunens andel sikringstiltak NVE	0,0	0,0	0,0	5,0	5,0	5,0	5,0
05. Heggstadmoen etterdrift - Investeringstiltak	106,2	11,6	94,6	5,8	5,1	33,4	50,3
06. Killingdal - renseanlegg	117,0	0,0	117,0	5,0	50,0	50,0	12,0
07. Pilegrimsgården - erosjon og områdesikring	31,3	0,0	31,3	15,0	10,0	6,3	0,0
08. Bakklandet - utvasking elvebredden erosjonssikring	12,5	0,0	12,5	10,0	2,5	0,0	0,0
Sluttsum	**282,5**	**19,2**	**263,3**	**49,7**	**74,6**	**96,2**	**68,8**

12.1.15. Finansiering for investeringsprosjektene for grunneieransvar i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

Finansiering	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Bykassefinansierte lån	37,4	24,5	42,3	48,0
Egenkapital	0,0	0,0	0,0	0,0
Eksternfinansierte lån	0,0	0,0	0,0	0,0
Mva.-kompensasjon	8,6	12,9	16,7	11,9
Refusjoner	3,7	37,2	37,2	8,9
Salgsinntekt	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilskudd	0,0	0,0	0,0	0,0
Sluttsum	**49,7**	**74,6**	**96,2**	**68,8**

1. Sikringstiltak oppstrøms Gamle Bybro

Eksisterende pålerekke/trespunt Oppstrøms Gamle Bybro på Kjøpmannsgatesiden er i svært dårlig forfatning og har mistet sin funksjon som erosjonssikring. Gjennom årene har

det skjedd glidning og utvasking av terreng langs Nidelva bak pålerekka. Det bør derfor gjennomføres sikringstiltak med ny støttemur med rekkverk og ordnet steinfylling for å forebygge erosjon mot Nidelva på den kommunale tomten. Byrådet foreslår at det settes av 5,1 millioner i planperioden til sikringsarbeidet. Det kan være mulig å få tilskudd fra NVE til deler av anleggskostnaden.

2. Bruråkbekken og Nordbekken/Amundbekken sikringstiltak
Bruråkbekken og Nordbekken/Amundbekken ligger i Klæbu, Trondheim kommune. Området ligger innenfor kvikkleiresoner klassifisert med høy faregrad og med alvorlig skadekonsekvens. NVE betaler 90% av kostnadene for tiltaket og Trondheim kommune betaler 10% for distriktsandelen. Byrådet foreslår at det settes av 2,8 millioner kroner i planperioden til sikringsarbeidet.

3. Grunneieransvar, herunder rassikring
Trondheim kommune er eier av mer enn fem tusen individuelle eiendommer, og som grunneier i en kommune med mye kvikkleire er det nødvendig å ha tilgjengelige midler til umiddelbare rassikringstiltak. Som grunneier har kommunen plikt til å iverksette tiltak for å hindre skade på egen og andres eiendom. I tillegg er det politisk vedtatt at man også skal bistå ved akutt fare for ras og utglidning på privat eiendom. For å ivareta dette ansvaret, foreslår Byrådet at det i økonomiplanperioden avsettes 1,5 millioner kroner hvert år.

4. Kommunens andel sikringstiltak NVE
Undersøkelser utført av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) bekrefter behov for sikringsarbeid for å hindre kvikkleireskred på ulike steder i Trondheim kommune i årene fremover. For at sikringsarbeider skal kunne gjennomføres, forplikter kommunen seg til å finansiere en distriktsandel på 10 prosent i tillegg til å dekke andre kostnader, eksempelvis prosjektoppfølging og erstatning til grunneiere. For å ivareta dette ansvaret foreslår byrådet at det i økonomiplanperioden settes av 20 millioner kroner til dette arbeidet.

5. Heggstadmoen etterdrift - Investeringstiltak
Det er behov for investeringer for å oppfylle krav til avslutning av den sørlige delen av deponiet. Innlekking av vann fra overflate og tilgrensende areal reduserer stabiliteten og medfører større mengder forurenset sigevann. Sigevann føres til kommunalt avløpsnett, noe som kommunen må betale avløpsgebyr for. Brukere og leietakere på arealet påvirkes av setninger. Tiltakene tilpasses leietakernes behov for nødvendig infrastruktur for å kunne drifte i tråd med gjeldende regelverk for nedlagte deponier. Tiltaket har blitt utsatt på grunn av fremdeles usikkerhet i hvem som skal benytte dette arealet fremover.

Investeringstiltak vil finansieres delvis av selvkost renovasjon (36 prosent), og delvis fra bykassen (64 prosent), se bystyrets sak 146/14, og synliggjøres derfor også i investeringskategori for renovasjon. Byrådet foreslås at det settes av 148 millioner til dette prosjektet i planperioden. 94,6 millioner kroner finansieres over bykassen og momskompensasjon.

Det er varslet endringer i krav til renseanleggene, og dette vil påvirke etterdriften og påslipp av sigevann til avløpsnettet. Det gjennomføres for tiden en vurdering av renseløsninger for sigevannet fra deponiet, og det vil komme en anbefaling om lokal rensing før påslipp til Høra. Det er startet opp et arbeid med en anskaffelse for gjennomføring av en konseptvalgutredning (KVU) for utforming og plassering av et fremtidig lokalt renseanlegg i tilknytning til deponiet.

6. Killingdal - renseanlegg

Trondheim kommune har i flere år sett på ulike løsninger for å kunne stoppe forurensning fra de nedlagte Killingdal gruver. Det foregår nå en kartlegging av forurensningen i området. Gjeldende kostnadsanslag er usikkert og er basert på en tidlig vurdering av ett av alternativene for å håndtere forurensningen med renseanlegg på stedet. Hvilken permanent løsning som anbefales vil skje gjennom en konseptvalgutredning. Konseptvalgutredningen ble ferdigstilt til avtalt tid, men Trondheim kommune har en pågående dialog med Miljødirektoratet vedrørende usikkerhet knyttet til det anbefalte konseptet. Det forutsettes lik finansieringsmodell der Trondheim kommune forskutterer, og hvor Bane Nor og Trøndelag fylkeskommune etterfaktureres årlig pr 31.12 for deres andel i tillegg til støtte fra Miljødirektoratet.

7. Pilegrimsgården - erosjon og områdesikring

Trondheim kommune har tidligere vært i dialog med Statsbygg om erosjonssikring av hele eiendommen ned mot Nidelva. Siden Trondheim kommune har overtatt eiendommen, ref bystyrevedtak 21. mai 2026, må kommunen selv igangsette tiltaket. Tiltaket er kostnadsberegnet til om lag 31 millioner kroner inkludert merverdiavgift, der Trondheim kommune kan søke støtte fra NVE. Støttebeløpet er foreløpig usikkert, men søkes avklart i løpet av 2026.

8. Bakklandet - utvasking elvebredden erosjonssikring

Det har oppstått utvasking og hull i terrenget i Kranaparken som følge av dårlig støttemur på nedsiden av Nedre Bakklandet 10. For å stanse skadeomfanget og hindre ytterligere erosjon langs elvebredden, er det nødvendig med sikringstiltak. Byrådet foreslår å avsette 12,5 millioner kroner til dette arbeidet i planperioden.

Renovasjon

12.1.16. Investeringer i renovasjon i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

				Forslag til investering			
Prosjektnavn	**Kostnads-overslag**	**Benyttet bevilgning**	**Rest til bevilgning**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
01. Avfallsanlegg, mindre investeringer	0,0	0,0	0,0	5,0	5,0	6,0	6,0
02. Endring fra 2- til 3-beholdersystem	135,4	55,6	79,8	17,0	15,4	10,0	0,0
03. Heggstadmoen etterdrift - investeringstiltak	59,8	6,4	53,4	3,2	2,9	18,7	28,6

04. Sentrumsordning for utsortering av matavfall	25,0	0,0	25,0	5,0	15,0	5,0	0,0
Sluttsum	**220,2**	**62,0**	**158,2**	**30,2**	**38,3**	**39,7**	**34,6**

12.1.17. Finansiering for investeringsprosjektene for renovasjon i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

Finansiering	2027	2028	2029	2030
Bykassefinansierte lån	0,0	0,0	0,0	0,0
Egenkapital	0,0	0,0	0,0	0,0
Eksternfinansierte lån	30,2	38,3	39,7	34,6
Mva.-kompensasjon	0,0	0,0	0,0	0,0
Refusjoner	0,0	0,0	0,0	0,0
Salgsinntekt	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilskudd	0,0	0,0	0,0	0,0
Sluttsum	**30,2**	**38,3**	**39,7**	**34,6**

1. Avfallsanlegg mindre investeringer

I handlingsplan for husholdningsavfall, bystyresak 84/10 er det vedtatt at nedgravde løsninger for oppsamling av avfall skal være normal løsning for alle utbygginger med mer enn ti husstander. Omfanget av avfallssug og nedgravde containere er økende år for år. I tillegg er de eldste installasjonene passert 15 år, behov for utskifting og oppgradering av systemene er økende i planperioden.

Byrådet foreslår å bevilge 22 millioner kroner til prosjekter i planperioden.

2. Endring fra 2- til 3-beholdersystem

I bystyresak 84/20 ble 3-beholdersystem vedtatt. Dette medfører økt investeringsbehov i eksisterende infrastruktur for avfall. Dette gjelder for områder hvor det er etablert avfallssug, og for en del områder med nedgravde containere.

Avfallsforskriften kapittel 10a ble revidert med nye krav sommeren 2024. Det ble vedtatt krav om henteordning for glass- og metallemballasjeavfall, sammen med andre avfallstyper hvor det allerede er innført henteordning. For glass- og metallemballasjeavfall er det lagt inn et unntak for områder tilknyttet avfallssug, men for de som har nedgravde containere vil dette bety å endre eksisterende løsning fra 2- til 4-beholdersystem. De nye kravene medfører at langt flere lokasjoner får behov for investeringer i flere nedgravde containere. Arbeidet med å kartlegge endringsbehovet er nær ferdigstilt, og investeringer i nye nedgravde containere er påbegynt. Det er forventet at noen anlegg med nedgravde containere bygges om i løpet av 2026.

Byrådet foreslår å bevilge 67,7 millioner til prosjekter i planperioden.

3. Heggstadmoen etterdrift - Investeringstiltak

Byrådet viser til beskrivelse av prosjektet under investeringsområdet Grunneieransvar. Prosjektkostnaden er fordelt over investeringskategoriene Renovasjon og Grunneieransvar, ref. bystyresak 146/14.

Investeringstiltakene vil finansieres delvis av selvkost-renovasjon (36 prosent), og delvis fra bykassen (64 prosent). Derfor synliggjøres dette også i investeringskategorien for grunneieransvar. Byrådet foreslår at det settes av 148 millioner kroner til dette prosjektet i planperioden. 53,4 millioner kroner finansieres over selvkost renovasjon.

4. Sentrumsordning for utsortering av matavfall

Midtbyen og nærliggende sentrumsområder i Trondheim har på grunn av arealknapphet en tilpasset renovasjonsløsning for husholdningsavfall sammenlignet med kommunen for øvrig. Dette gjør at området er særlig komplisert å innføre de nye forskriftskravene til kildesortering av husholdningsavfall. Dette medfører økt investeringsbehov for tilpasning og utvidelse av eksisterende infrastruktur for avfall.

Byrådet foreslår at 25 millioner kroner blir bevilget til prosjektet i planperioden.

12.1.18. Eiendomsinvesteringer i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

				Forslag til investering			
Prosjektnavn	**Kostnads-overslag**	**Benyttet bevilgning**	**Rest til bevilgning**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
01. Lov og forskriftskrav-formålsbygg	0,0	0,0	0,0	23,4	23,4	25,2	25,2
02. Oppgraderinger tekniske anlegg - formålsbygg	0,0	0,0	0,0	27,3	12,6	12,6	12,6
03. Taksikring (krav om farefritt arbeid)	0,0	0,0	0,0	5,3	5,3	5,3	0,0
04. Oppgradering til smarte bygg	0,0	0,0	0,0	3,2	3,2	3,2	3,2
05. Rehabilitering av eldre skolebygg	0,0	0,0	0,0	5,3	5,3	5,3	5,3
06. Ivaretakelse av verneverdige bygg	0,0	0,0	0,0	1,1	1,1	1,1	1,1
07. Enøk-tiltak formålsbygg	0,0	0,0	0,0	20,0	21,0	21,0	21,0
08. Klimatilpasningstiltak formålsbygg	0,0	0,0	0,0	5,3	5,3	5,3	5,3
09. Produksjons- og transportutstyr	0,0	0,0	0,0	1,4	1,4	1,4	1,4
10. Strøm og fjernvarme - energitopp-reduserende tiltak	0,0	0,0	0,0	1,1	2,1	2,1	2,1
11. Tilfluktsrom	0,0	0,0	0,0	10,3	5,3	5,3	5,3
12. Nødstrøm kritiske helseinstitusjoner	0,0	0,0	0,0	20,3	5,3	5,3	5,3
13. Svømmehall i Klæbu - behov for rehabilitering	23,0	0,0	23,0	0,0	0,0	1,0	22,0
14. Digital områdesikring av kommunale bygg	20,0	0,0	20,0	4,0	4,0	4,0	4,0
15. Solskjerming, oppgradering til	0,0	0,0	0,0	10,0	10,0	10,0	10,0

screens (hovedsakelig helsehus)							
16. Svartlamoen Boligstiftelse, Tak og grunnmur	35,5	22,5	13,0	13,0	0,0	0,0	0,0
Sluttsum	**78,5**	**22,5**	**56,0**	**150,5**	**104,9**	**107,7**	**123,5**

12.1.19. Finansiering for investeringsprosjektene for eiendomsinvesteringer i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

Finansiering	2027	2028	2029	2030
Bykassefinansierte lån	126,7	86,7	89,0	102,0
Egenkapital	0,0	0,0	0,0	0,0
Eksternfinansierte lån	0,0	0,0	0,0	0,0
Mva.-kompensasjon	23,9	18,2	18,7	21,4
Refusjoner	0,0	0,0	0,0	0,0
Salgsinntekt	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilskudd	0,0	0,0	0,0	0,0
Sluttsum	**150,5**	**104,9**	**107,7**	**123,5**

1. Lov- og forskriftskrav formålsbygg

Rammen skal dekke bygningsmessige tiltak som er nødvendige for at skoleanlegg, barnehagebygg, helse- og velferdssentre, idrettshaller, serveringshytter i marka, og administrasjons- og kulturbygg skal tilfredsstille gjeldende lov- og forskriftskrav. Dette omfatter først og fremst branntekniske oppgraderinger, miljørettet helsevern i skoler og barnehager, universell utforming og heiser. Byrådet foreslår å bevilge 23,4 millioner kroner i 2027 og 2028, som økes til 25,2 millioner kroner i 2029 og 2030.

2. Oppgradering av tekniske anlegg formålsbygg

Tekniske anlegg og utstyr har en gitt levetid. Når levetiden er over, er det normalt et stort oppgraderingsbehov. Tekniske anlegg med kortere levetid enn selve bygget må oppgraderes i forbindelse med utskifting. Dette gjelder blant annet elektriske anlegg, adgangskontroll, brannalarmanlegg, innbruddsalarm, heiser. For å nå klimamålene er vi avhengig av en stadig mer energieffektiv styring av bygningene. Dette krever tekniske anlegg som er mer kompliserte og kostbare.

Det er avdekket et stort behov for oppdatering av utdaterte digitale systemer på kommunens bygg. Disse digitale systemene er fundamentale for å sikre driftssikkerheten og funksjonaliteten til de tekniske anleggene. Behovet kommer som en følge av nødvendigheten av å oppgradere servere til dagens nivå for å sikre videre funksjonalitet for styringssystemer. En manglende oppgradering vil gi kritiske konsekvenser for flere bygg. Estimert beløp er 14 millioner kroner og må gjøres omgående i henhold til sikkerhetsbehov avdekket av Trondheim DIGITAL.

Byrådet foreslår derfor å øke potten til 27,3 millioner i 2027, og viderefører bevilgningen på 12,6 millioner kroner per år i resten av fireårsperioden.

3. Taksikring - krav om farefritt arbeid
Byrådet ønsker at takflatene i større grad skal benyttes til blant annet solceller, bikuber, urban dyrkning, antenner, master osv. Arbeidsplassforskriften setter krav om at arbeid på tak skal foregå farefritt og at det skal være sikker adkomst til taket. Det er nylig gjort en kartlegging av taksikring på kommunenes bygninger. Det er omtrent 70 bygninger som mangler forsvarlig taksikring. Det er mest lønnsomt å etablere taksikring når vi skifter tekking på tak i forbindelse med planlagt verdibevarende vedlikehold og derfor vil det ta flere år før vi har fått etablert forsvarlig taksikring på de formålsbyggene der dette er nødvendig. Byrådet viderefører bevilgningen på 5,3 millioner kroner per år frem til 2030.

4. Oppgradering til smarte bygg
Størsteparten av Trondheim kommunes fremtidige eiendomsportefølje er allerede bygd. Med tanke på sirkulærøkonomi og teknologisk utvikling, må vi i fremtiden legge mer vekt på konvertering av eksisterende bygningsmasse til fremtidig effektiv bruk av våre arealer. Det er derfor igangsatt et Smartbygg-prosjekt for å finne teknologiske løsninger som er miljøvennlige, kostnadsbesparende og gir fordeler for brukerne i våre eksisterende bygninger. Blussuvoll ungdomsskole er etablert som et pilotbygg hvor kommunen vil prøve ut ulike løsninger i samarbeid med NTNU og flere forskningsmiljøer. Her vil skolen selv kunne bruke en del av teknologien i undervisningen, og de vil kunne gi tilbakemelding som å melde inn feil og mangler. Målet er at kunnskapen fra dette prosjektet kan overføres til andre prosjekter. På denne måten kan vi hente ut gevinster i hele bygningsporteføljen.

Byrådet foreslår at det bevilges 3,2 millioner kroner årlig i kommende planperiode.

5. Rehabilitering av eldre skolebygg
Hvert år kartlegges 25 prosent av formålsbyggene. Dette gjelder bygg som skal ha vedlikeholdsår året etter. Hvert år avdekkes det flere bygninger som har store behov for oppgradering. Med et vedlikeholdsbehov årlig på omkring 300 millioner, og en vedlikeholdsramme på omkring 110 millioner, vil det ikke være rom for å gjøre tiltak utover ordinært vedlikehold. Det er et stort behov for å rehabilitere eldre skolebygg. Disse byggene kjennetegnes av at de er store i areal og har store tekniske anlegg med oppgraderingsbehov. Aktuelle skolebygg er Bispehaugen, Kattem, Ugla, Dalgård, Ila, Bispehaugen, Charlottenlund barneskole, Klæbu ungdomsskole, Steidal, Sverresborg, Sørborgen og Flatåsen. Bevilgningen i 2025 og 2026 ble brukt til utbedringer på Bispehaugen skole. Byrådet foreslår å videreføre dette arbeidet med 5,3 millioner kroner i 2027, men ser på mulighetene for å doble bevilgningen i neste planperiode på grunn av økende behov.

6. Ivaretakelse av verneverdige bygg
Trondheim kommune har 236 bygninger som er i kommunal bruk med ulik grad av vern. Det er den senere tid gjort en omklassifisering av verneverdige bygninger. Det har gjort at flere av våre bygninger har fått en ny og strengere verneklasse. Kulturminneplanen angir at Trondheim kommune som eier av bygninger med antikvarisk verdi, skal opptre forbilledlig med hensyn til vedlikehold og utvikling av eiendommene.

Byrådet foreslår derfor at bevilgningen på 1,1 millioner kroner videreføres per år til å oppgradere disse bygningene slik at verneklassen ivaretas.

7. ENØK- midler
Enøk-midlene skal brukes på tiltak som reduserer energiforbruk og/eller klimagassutslipp i eksisterende bygninger. Midlene kan også brukes på pilotprosjekter for å teste ulike energi- og klimatiltak. Lønnsomme tiltak videreføres.

Byrådet foreslår en videreføring av bevilgningen på 20 millioner kroner i 2027 som økes til 21 millioner kroner i resten av planperioden til dette formålet.

8. Klimatilpasninger bygg (overvannstiltak)
Det er omtrent 23% av kommunens formålsbygg som har høy risiko for oversvømmelse. Fra 2023 er det brukt i overkant av 11 millioner bare på barnehagebygg, og behovet er fortsatt stort. Byrådet anbefaler derfor å videreføre denne årlige bevilgningen på 5,3 millioner kroner i kommende 4-årsperiode.

9. Produksjons- og transportutstyr
Byrådet foreslår at det bevilges 1,4 millioner kroner per år til kjøp av store drift- og renholdsmaskiner.

10. Strøm og fjernvarme - energitopp-reduserende tiltak
Energibehovet i Trondheim varierer sterkt gjennom døgnet. Samtidighetsregulerende tiltak demper presset på strømnettet og bidrar til stabilisering av strømprisene. Med sin store bygningsmasse har kommunen mulighet til å bidra på dette området, slik at det totale behovet for strøm og varme på tidspunkter da etterspørselen er størst, ikke blir like stor. Det kan gjøres ved reduserende tiltak som styringssystemer som gjør at ulikt utstyr benyttes til ulik tid, egne batterier på hver bygning for lagring av strøm til perioder der det er høyt forbruk, akkumulatortanker som kan gi varme i perioder med høyt varmebehov osv. Slike investeringer vil også gjøre at kommunen får mindre utgifter til strøm og varme i de periodene der strøm og varme er dyrest. Byrådet foreslår at det bevilges 1,1 million i 2027, som økes til 2,1 millioner per år i resten av planperioden.

11. Tilfluktsrom
Trondheim kommune har 7 offentlige tilfluktsrom, og 62 private tilfluktsrom i eide bygninger eller fjellanlegg. De offentlige rommene er ment for sivilbefolkningen generelt i

et område, mens de private er ment for brukerne av bygningen der tilfluktsrommet befinner seg. Samtlige tilfluktsrom ble kartlagt i 2022. Av de offentlige tilfluktsrommene er 5 tilfluktsrom istandsatt og det er kostnadsberegnet et investeringsbehov på 3 millioner for istandsetting av de 2 siste rommene. Av de 62 private rommene er 30 i god stand. Disse har et samlet investeringsbehov på 8 millioner, men de resterende 32 som er i dårlig forfatning har et samlet investeringsbehov på om lag 100 millioner. Byrådet foreslår derfor at det i planperioden settes av 10,3 millioner kroner i 2027 og 5,3 millioner kroner per år i resten av planperioden til oppgradering av tilfluktsrom.

12. Nødstrøm kritiske helseinstitusjoner

Det bør etableres nødstrøm for alle kritiske helse- og omsorgsfunksjoner. Dette utgjør anslagsvis 15-20 anlegg totalt med total pris på 34 millioner kroner. Den foreløpige anbefalingen er at det investeres i nødstrømkapasitet for 3-4 av dagens anlegg årlig de neste 5 år. Byrådet foreslår å bevilge 20,3 millioner kroner i 2027 og 5,3 millioner kroner per år i resten av planperioden.

13. Svømmehall i Klæbu- behov for rehabilitering

Klæbu svømmehall ble bygget i 1976 og er en del av Klæbu kulturhus. I dag fungerer svømmehallen som skolebasseng på dagtid, og basseng for Klæbu idrettslag på ettermiddag og kveld. Norconsult gjorde en vurdering av svømmehallens tilstand i 2025, og anbefaler rehabilitering av anlegget innen 5 år. Det er behov for en bevilgning på 23 millioner totalt. Byrådet foreslår å starte prosjektet i slutten av planperioden med en bevilgning på 1 million kroner i 2029 og utførelse i 2030.

14. Digital områdesikring

I 2024 fikk vi overført 4 millioner til et pilotprosjekt for digital områdesikring.

Investeringer til digital infrastruktur, servere og videomanagement er nå gjennomført på ti utvalgte skole- og barnehagebygg. Operatører av systemet har fått nødvendige sertifiseringer, og rutiner rundt overlevering av opptak og personvern er på plass. Systemet er dermed klart for skalering med flere kommunale enheter. Trondheim eiendom har nødvendige fagressurser og kompetanse til å ta dette prosjektet videre de neste årene.

Brukere av byggene er svært fornøyd og det er nå en stor pågang fra andre enhetsledere og rektorer som ønsker denne ordningen på grunn av økende problemer med hærverk og ildspåsettelser. Politiet i Trondheim er også svært positive til denne løsningen og anser dette som et nyttig verktøy i deres forebyggende arbeid med barn og unge. Estimerte kostnader viser at vi får etablert områdesikring på ca. 10-15 nye bygg avhengig av størrelse for 4 millioner kroner per år.

Byrådet foreslår derfor å bevilge årlig 4 millioner kroner per år i planperioden for etablering av digital områdesikring på kommunale bygg.

15. Oppgradering av solskjerming med screen og digital styring
Vi står overfor et påkrevet oppgraderingsbehov for kommunens solskjermingssystemer. Dette gjelder utskifting av eldre typer solskjerming (lamineller) til moderne screen koblet mot brannalarmanlegg og med digital styring for vær og vind på flere helse- og velferdssentre, skoler og barnehager. Dette tiltaket vil sikre forsvarlig drift og bedre inneklima i bygningene i tråd med lov- og forskriftskravet om å ha et forsvarlig inneklima..

Byrådet foreslår at det bevilges 10 millioner per år i 4- årsplanen til oppgradering av solskjerming.

16. Svartlamoen boligstiftelse, tak, grunnmur og offentlige pålegg
Kostnadsrammen til prosjektet på Svartlamoen Boligstiftelse, tak og grunnmur ble økt med 20 millioner 1. økonomirapport 2026. På grunn av kapasitetsutfordringer må 13 millioner kroner flyttes til 2027.

12.2. Økonomistyring, personaltjenester og digitalisering

Om området

Enhetene på dette området sørger for de nødvendige systemene kommunen trenger for å nå våre overordnede målsettinger, og levere tjenester av forsvarlig kvalitet til innbyggerne.

5 enheter

273 årsverk

Økonomisk status

Området har hatt god økonomisk styring de seneste årene. I 2026 ligger området an til et mindreforbruk på 3 millioner kroner, noe som delvis skyldes lav fremdrift i planlagt anskaffelse av nytt ERP-system og delvis at forventet kostnadsøkning av reforhandlede IT-avtaler ble lavere enn forventet. Begge er engangseffekter inneværende år.

Området har et betydelig potensial for videre utvikling og effektivisering av organisasjonen, forutsatt at det legges til rette for målrettede økonomiske satsinger fremover.

Driftsbudsjett

12.2.1. Budsjettramme og rammeendring økonomistyring, personaltjenester og digitalisering. Tall i millioner kroner

Netto driftsramme	2027	2028	2029	2030
Opprinnelig budsjett 2026	449,2	449,2	449,2	449,2
Pris- og lønnskompensasjon	20,1	20,1	20,1	20,1
Tekniske justeringer	1,0	1,0	1,0	1,0

Korrigert budsjett	**470,4**	**470,4**	**470,4**	**470,4**
Befolkningsvekst	0,0	0,0	0,0	0,0
Annen rammeendring	1,3	−4,7	−4,9	−4,9
Forslag til netto driftsramme	**471,7**	**465,7**	**465,6**	**465,6**
Rammeendring	**1,3**	**−4,7**	**−4,9**	**−4,9**

12.2.2. Tiltak i Økonomistyring, personaltjenester og digitalisering. Tall i millioner kroner

Type tiltak	*Navn tiltak*	2027	2028	2029	2030
Endringer i tjenestetilbudet	01. Reduksjon Trondheim digital	−1,0	−1,0	−1,0	−1,0
Effektiviseringstiltak	02. Effektivisering i organisasjonen	−1,3	−2,2	−2,4	−2,4
	03. Optimalisering av merkantile tjenester	−3,0	−8,0	−8,0	−8,0
Annet	04. Bedre beslutningsgrunnlag for trygg ledelse	2,0	2,0	2,0	2,0
	05. Nytt ERP-system	4,5	4,5	4,5	4,5
Sluttsum		1,3	−4,7	−4,9	−4,9

1. Reduksjon Trondheim Digital

Kritisk drift opprettholdes, mens driftsaktiviteter knyttet til digitaliseringstiltak i kommunen er noe redusert så fremt dette ikke dekkes av prosjekter. På enkelte områder har andre virksomhetsområder måtte bidra med å finansiere prosjekter med innleid kapasitet for å løse oppgaver som tidligere kunne ha vært løst av Digital.

2. Effektivisering i organisasjonen

Byrådet foreslår et effektiviseringskrav på 2 millioner i 2026 for økonomistyring, personaltjenester og digitalisering. Dette betyr at enhetene må ta i bruk nye løsninger og metoder for å levere samme tjenester til en lavere kostnad.

3. Optimalisering av merkantile tjenester

Bystyret har bedt byrådet om å gjennomføre et prosjekt som har som hensikt å profesjonalisere leveranser av merkantile tjenester til enhetene. Prosjektet innebærer samling av medarbeidere som utfører merkantile tjenester under finansområdet. Innsparte midler er et netto beløp. Det vil påkomme kostnader til utvikling og drift av nye digitale løsninger, husleie mv som en forutsetning for å oppnå disse innsparingene.

4. Bedre beslutningsgrunnlag for trygg ledelse

Erfaringene fra høringen om turnusavvik på BOA og prosjektet «I balanse» har vist at presis og oppdatert styringsinformasjon er avgjørende for økonomisk kontroll og riktig bemanning. For å redusere risikoen for framtidige avvik innfører byrådet det digitale lederstyringsverktøyet «Datapuls», som tilgjengeliggjør sanntidsdata på tvers av kjerneområder som økonomi, HR, sykefravær og drift. Systemet har allerede vist svært gode resultater i prøveperioden, og byrådet setter nå av midler til å utvide datakildene og etablere et dedikert analyseteam slik at ledere på alle tjenesteområder får et fullverdig beslutningsgrunnlag. God ledelse er høyt prioritert av byrådet, og videreføring av lederløftet samt etablere bedre beslutningsgrunnlag, er konkrete tiltak for å sikre dette

5. Nytt ERP-system

Dagens regnskapssystem (LIFT) avvikles 1. mars 2030. Innen den tid må det anskaffes et nytt ERP-system. Det er avgjørende for fremdriften at det avsettes ressurser til å gjennomføre anskaffelsen i henhold til plan, for å være sikret at vi har et regnskapssystem når gammelt system slås av.

Investeringsbudsjett

IT er en viktig drivkraft for modernisering og innovasjon i offentlig sektor. Investeringene i perioden 2027-2030 imøtekommer dette.

12.2.3. Investeringer i IT i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

Prosjektnavn	Kostnads-overslag	Benyttet bevilgning	Rest til bevilgning	2027	2028	2029	2030
01. Nettverk- og PC-infrastruktur	0,0	0,0	0,0	64,0	56,8	81,0	41,0
02. Utskifting av 28-serien aksesspunkt	42,0	0,0	42,0	21,0	0,0	0,0	0,0
03. Utskifting av svitsjer	7,5	0,0	7,5	2,5	0,0	0,0	0,0
04. Forbedring av meldingsfunksjonalitet i Vigilo	5,8	0,0	5,8	1,5	0,0	0,0	0,0
05. MinSide	5,0	0,0	5,0	1,3	0,0	0,0	0,0
06. Felleskommunal anskaffelse av Velferdsteknologi	87,8	0,0	87,8	65,8	10,0	10,0	0,0
07. Anskaffelse og innføring nytt ERP-system	38,3	0,0	38,3	6,1	12,1	16,1	4,1
08. Automatisering/Robotisering av administrative prosesser	11,0	0,0	11,0	3,5	2,5	2,5	2,5
09. Anskaffelse ny digital løsning forvaltning av tilskudd	4,0	0,0	4,0	4,0	1,0	0,0	0,0
10. Infrastruktur BOA	2,0	0,0	2,0	2,0	0,0	0,0	0,0
11. Nye fagsystem for Nav, Trovo og Flyktningenheten	8,0	0,0	8,0	2,0	3,0	3,0	0,0

12. Helseplatformenmodul for legevakten	1,2	0,0	1,2	1,2	0,0	0,0	0,0
13. Dataplattform (DDO/GCP) for statistikk og analyse	2,0	0,0	2,0	1,0	1,0	0,0	0,0
14. Innføring av Identity and Access Management (IAM)	8,0	0,0	8,0	4,0	4,0	0,0	0,0
15. VigselAdmin 2.0	0,5	0,0	0,5	0,5	0,0	0,0	0,0
16. Datadreven organisasjon	3,9	1,9	2,0	2,0	0,0	0,0	0,0
17. Fagsystemer og basissystemer	39,9	35,7	4,2	4,2	0,0	0,0	0,0
18. IT-støtte Samspill - Tverretatlig og tverrfaglig samarbeid rundt barn	8,5	7,6	0,9	0,9	0,0	0,0	0,0
19. Optimalisering av arbeidslister i hjemmetjenesten	4,5	0,0	4,5	4,5	0,0	0,0	0,0
20. Bedring av svartid på legevakta	1,0	0,8	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0
21. Realisering av Kollegavarsling BOA	4,5	0,0	4,5	4,5	0,0	0,0	0,0
Sluttsum	**285,4**	**46,0**	**239,4**	**196,7**	**90,4**	**112,6**	**47,6**

12.2.4. Finansiering for investeringsprosjektene for IT i perioden 2027-2030. Tall i millioner kroner

Finansiering	2027	2028	2029	2030
Bykassefinansierte lån	162,5	74,7	93,1	39,3
Egenkapital	0,0	0,0	0,0	0,0
Eksternfinansierte lån	0,0	0,0	0,0	0,0
Mva.-kompensasjon	34,1	15,7	19,5	8,3
Refusjoner	0,0	0,0	0,0	0,0
Salgsinntekt	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilskudd	0,0	0,0	0,0	0,0
Sluttsum	**196,7**	**90,4**	**112,6**	**47,6**

1. Nettverk- og PC-infrastruktur

Byrådet foreslår å bruke 243 millioner i perioden på planlagt vedlikehold og faste utskiftingssykluser for PC-er (5 år for bærbar, 6 år for stasjonær/Chromebook) opprettholdes for å sikre stabilitet og sikkerhet. Som et grønt tiltak gjenbrukes eldre Windows-maskiner som Chrome Flex, noe som forlenger levetiden med 2–3 år.

Det kreves større investeringer i trådløst nettverk fordi utdaterte aksesspunkter og svitsjer mister support, noe som skaper høye sikkerhetsrisikoer og fare for at utstyret slutter å fungere. Trondheim kommune har 320 ulike lokasjoner med titusenvis av kvadratmeter areal som skal dekkes med nettverk og tilhørende infrastruktur. Byrådet mener det bør bevilges midler til investeringer som oppstår akutt knyttet til feil eller utstyr som svikter

utenfor planlagt vedlikehold. Byrådet foreslår å bevilge 242 millioner til nettverk- og PC infrastruktur i planperioden.

2. Utskifting av 28-serien aksesspunkt
Totalt 2 462 aksesspunkt mister sikkerhetssupport 31.10.2027. Uten utskifting oppstår det kritiske sikkerhetshull i IT-miljøet. Byrådet foreslår å bevilge 42 millioner fordelt på 2026 og 2027.

3. Utskifting av svitsjer
Kommunen skal erstatte totalt 541 aldrende Cisco- og HP-svitsjer som ikke lenger mottar sikkerhetsoppdateringer eller support. Investeringsprosjektet over tre år startet i 2025, og mesteparten er allerede byttet ut. Gjenstående behov er 143 svitsjer i 2026 og 6 svitsjer i 2027. Utskiftningen forhindrer at kommunens nettverk utsettes for kritiske sikkerhetsbrudd og hackerangrep via kjente sårbarheter. Utdatert utstyr vil også føre til tregere nettverk, kapasitetsproblemer og hyppigere nedetid som rammer innbyggertjenester og ansattes produktivitet. I tillegg er det risiko for høye akuttkostnader ved reparasjoner når gammelt utstyr svikter fullstendig. Byrådet foreslår å bevilge 2,5 millioner til å sluttføre prosjektet i 2027.

4. Forbedring av meldingsfunksjonalitet i Vigilo
Målet er å forbedre meldingsfunksjonen i Vigilo for å sikre enklere, tryggere og mer målrettet kommunikasjon mellom skole/barnehage og hjemmet. Ved å forenkle gruppeinndeling for SFO og barnehage sikres det at foresatte kun får relevant informasjon, noe som styrker samarbeidet og læringsmiljøet. Byrådet foreslår å bevilge 1,5 millioner kroner i planperioden.

5. MinSide
Prosjektet skal kartlegge og implementere tjenester på Min Side i tråd med nasjonal digitaliseringsstrategi og bærekraftsmålene. Dette vil gi innbyggerne enklere tilgang til tilpasset informasjon, styrke samhandlingen med kommunen og redusere behovet for manuelle henvendelser via telefon og e-post. Byrådet foreslår å bevilge 1,3 millioner kroner i planperioden.

6. Felleskommunal anskaffelse av Velferdsteknologi
Prosjektet omfatter anskaffelse av en ny responssenterløsning og velferdsteknologi integrert med Helseplattformen, med mål om et framtidig felles innkjøpssamarbeid på tvers av kommuner. Løsningen skal sikre dagens tjenester og legge til rette for kraftig vekst i brukermassen – fra 7 000 til over 10 000 brukere i Trondheim kommune innen helse, velferd, tilrettelagte boliger samt psykisk helse og rus. Prosjektet vil gi kommunen lavere innkjøps- og driftskostnader, bedre systemintegrasjon og redusert press på sykehjemsplasser ved hjelp av forebyggende teknologi.

For å realisere dette innenfor sosiale tjenester, vil det i HØP-perioden være behov for investeringsmidler til innkjøp av velferdsteknologi, samt tekniske tilpasninger av boliger i

BoA (strøm og kabler). En nærmere kartlegging av behov, kostnadsestimat og tidsplan er under arbeid.

Byrådet foreslår å bevilge 44,5 millioner kroner i planperioden.

7. Anskaffelse og innføring nytt ERP-system
Trondheim kommune må erstatte dagens ERP-system for økonomi, regnskap og innkjøp med en ny skyløsning via en offentlig anbudskonkurranse. Dagens system fungerer ut 2030, og det pågående forprosjektet avklarer markedsmuligheter, framtidige kostnader og et eventuelt samordnet bytte av lønns- og HR-system.

Prioritering av prosjektet vil sikre et lovlig avtaleverk før dagens avtale utløper, opprettholde høy IT- og driftssikkerhet etter 2030, samt gi mer moderne og kostnadseffektive verktøy framfor dyrt vedlikehold av utdaterte systemer. Byrådet foreslår å bevilge 38,3 millioner kroner i planperioden. Prosjektet vil være en kombinasjon av drift og investering.

8. Automatisering/Robotisering av administrative prosesser - forlengelse
Prosjektet skal kartlegge og implementere automatisering og robotisering (RPA/AI) for å effektivisere saksbehandling og frigjøre ressurser i tråd med den nasjonale digitaliseringsstrategien. Dette lar ansatte bruke mindre tid på manuelle rutineoppgaver og mer tid på direkte innbyggerkontakt og skjønnsmessige oppgaver. Prioritering av prosjektet vil gi raskere saksbehandling, høyere datakvalitet, reduserte administrative kostnader og bedre kapasitet til å møte framtidens demografiutfordringer uten et digitalt etterslep. Byrådet foreslår å bevilge 10 millioner kroner i planperioden.

9. Anskaffelse ny digital løsning forvaltning av tilskudd
Trondheim kommune skal kartlegge og implementere KS Digital sin nye nasjonale løsning for tilskuddsforvaltning, der kommunen er forespurt om å være pilotkommune fra november 2027. Tiltaket moderniserer forvaltningen og erstatter eldre verktøy som Tilskuddsbasen. Prioritering i HØP vil gi en mer brukervennlig og profesjonell tjeneste for søkere, sikre at Trondheim kan påvirke den nasjonale utformingen som pilotkommune, samt forhindre at kommunen blir sittende med utdaterte og isolerte systemer. Byrådet foreslår å bevilge 1 million kroner i planperioden.

10. Infrastruktur BOA
Prosjektet skal kartlegge og planlegge oppgraderingen av nettverksinfrastruktur og Wi-Fi-dekning ved kommunens BOA-enheter. I samarbeid med Trondheim Digital skal arbeidet gi et solid beslutningsgrunnlag for fremtidige investeringer. En god teknisk grunnmur er helt nødvendig for å ta i bruk moderne velferdsteknologi, noe som vil gi ansatte en mer effektiv hverdag og beboerne økt trygghet og selvstendighet. Byrådet foreslår å bevilge de søkte 2 millionene i 2027.

11. Nye fagsystem for Nav, Trovo og Flyktningenheten
Prosjektet skal anskaffe og implementere nye, skybaserte fagsystemer (SaaS) for Nav, Trondheim voksenopplæring og Flyktningenheten, ettersom dagens system phasing ut i 2028. Målet er å sikre kontinuitet i de lovpålagte tjenestene, styrke informasjonssikkerheten og GDPR-etterlevelsen, samt effektivisere saksbehandlingen gjennom automatisering og AI. Dette vil frigjøre tid til direkte brukeroppfølging og hjelpe flere raskere i arbeid. Uten prioritering risikerer kommunen fullstendig systemstans i 2028, noe som vil lamme saksbehandlingen for sårbare grupper. Byrådet foreslår å bevilge 8 millioner for perioden 2027–2029.

12. Helseplattformen-modul for legevakten
Prosjektet skal erstatte legevaktens utdaterte fagsystem, Locus Transmed, med en moderne modul integrert i Helseplattformen. Siden kommunen er eneste gjenværende kunde på dagens løsning, oppleves det lav leverandørprioritet, betydelig nedetid og store integrasjonsutfordringer mot nasjonale helsenett. Ny modul vil sikre stabil integrasjon mot nasjonal telefoniløsning (LifeX 116 117) og gi et moderne verktøy for triagering og pasienthåndtering. Byrådet foreslår å bevilge 1,2 millionene i 2027.

13. Dataplattform (DDO/GCP) for statistikk og analyse
Prosjektet skal koble Byplan på kommunens etablerte dataplattform (DDO på Google Cloud Platform) for å automatisere statistikkproduksjon og etablere en robust datastruktur. Dette skal gi mer effektiv saksbehandling, bedre beslutningstaking og økt transparens gjennom interaktive dashbord for ansatte og publikum. Tiltaket gir en forventet effektivisering ved å redusere statistikkgruppens manuelle arbeid med 25–50 %. Tiltaket vil gi et mer presist kunnskapsgrunnlag for nye reguleringsplaner og boligbehov, noe som reduserer risikoen for feilinvesteringer. Byrådet foreslår å bevilge de søkte 2 millionene for perioden 2027–2028.

14. Innføring av Identity and Access Management (IAM)
Prosjektet skal anskaffe og implementere en felles løsning for Identity and Access Management (IAM) i Trondheim kommune. Målet er å automatisere tilgangsstyringen gjennom hele ansattløpet, styrke informasjonssikkerheten og sikre etterlevelse av GDPR og lovpålagte personvernkrav. Tiltaket vil redusere risikoen for menneskelige feil og frigjøre betydelig kapasitet hos IT-avdelingen og ute i enhetene ved å erstatte dagens fragmenterte og manuelle prosesser. Byrådet foreslår å bevilge de søkte 8 millionene for perioden 2027–2028.

Dersom prosjektet ikke prioriteres, vil kommunen operere med en sikkerhetsrisiko der tidligere ansatte eller uvedkommende kan beholde tilgang til sensitive data. Det vil føre til vedvarende mye manuelt arbeid, manglende evne til å dokumentere lovpålagt compliance, forsinket oppstart for nye ansatte, samt oppblomstring av uoversiktlige «skygge-løsninger» ute i enhetene.

15. VigselAdmin 2.0
Prosjektet skal digitalisere og automatisere administrasjonen av borgerlige vigsler i Trondheim kommune for å håndtere kraftig vekst i tjenesten. Løsningen skal automatisere lesing av prøvingsattester (for å sjekke gyldighet og lovlig opphold), etablere sikker kommunikasjon, og automatisk generere vigselsmanus. Tiltaket svarer direkte på bystyrets effektiviseringskrav fra desember 2025. Byrådet foreslår å bevilge de søkte 0,5 millionene i 2027.

16. Datadrevet organisasjon
Arbeidet med å gjøre kommunen mer datadrevet fortsetter i perioden 2027 til 2030. Arbeidet vil gi et rammeverk for å gjøre kommunen mer datadrevet på en effektiv og bærekraftig måte. Ved å involvere alle relevante aktører, investere i teknologi og infrastruktur, og fokusere på kontinuerlig forbedring, kan vi frigjøre det fulle potensialet i data for å forbedre tjenester, styrke Trondheim og skape en mer effektiv og transparent kommune. Byrådet foreslår å bevilge 2 millioner til å videreføre arbeidet i 2027.

17. Fagsystemer og basissystemer
Nødvendige oppgraderinger på ulike basisløsninger og fagsystemer må håndteres løpende. Målet er at midlene skal være med å sikre at kommunen har en moderne, effektiv og sikker IT-infrastruktur som støtter de ansattes behov og som kan gi innbyggerne best mulig service. Byrådet foreslår å bevilge 4,2 millioner til dette i 2027.

18. IT-støtte Samspill - Tverretatlig og tverrfaglig samarbeid rundt barn
Prosjektet har som mål å etablere nødvendig IT-støtte for å sikre effektiv samhandling og koordinering i arbeidet med barn, unge og deres familier. Byrådet anbefaler å bevilge 900.000 til å sluttføre prosjektet i 2027

19. Optimalisering av arbeidslister i hjemmetjenesten
En digital optimaliseringsløsning for hjemmetjenesten automatiserer arbeidslister og kjøreruter integrert med Helseplattformen og GAT. Dette gir bedre kontinuitet og forutsigbarhet for pasientene, riktig kompetanse på rett sted, og mer jevn arbeidsbelastning for de ansatte. Byrådet anbefaler å bevilge 4,5 millioner i kommende planperiode

20. Bedring av svartid på legevakta
Trondheim interkommunale legevaktsentral trenger to nye nødnettsterminaler (ICCS/LifeX) for å etablere ekstra operatørplasser. Selv om bemanningen nylig er økt, hindrer mangel på utstyr sentralen i å utnytte kapasiteten fullt ut og etablere en dedikert plass til opplæring.

Investeringen er avgjørende for å overholde Akuttmedisinforskriftens krav om svartid innen to minutter, håndtere økt henvendelsesvolum, redusere ventetider og forhindre uforsvarlig belastning på de ansatte. Byrådet foreslår å bevilge 200.000 i 2027

21. Realisering av Kollegavarsling BOA

Bo- og aktivitetsområdet (BoA) og enheter for psykisk helse og rus (PHR) har behov for å videreføre utrullingen av kollegavarsling til nye boliger. Prosjektet benytter en forenklet versjon av Pasientvarslingssystemet (PAVA) for at ansatte i små enheter raskt kan tilkalle hjelp ved akutte situasjoner som vold, fall eller medisinske nødstilfeller.

Tiltaket skal gi økt trygghet og et bedre arbeidsmiljø og har en beregnet gevinst på 27,5 millioner over en fireårsperiode. Byrådet foreslår å bevilge 4,5 millioner i 2027.

13. Bystyresekretariatet, folkevalgte, kontrollutvalget og kommunerevisjonen

Om området

4 enheter

27 årsverk

67 bystyrerepresentanter

Folkevalgtes budsjett er et viktig virkemiddel for demokratisk styring av kommunen. Området omfatter bystyret, bystyreutvalgene, forretningsutvalget, valgstyret, medvirkningsråd, mangfoldsutvalg, studentutvalg, administrasjonsutvalg.

Bystyresekretariatet tilrettelegger for de politiske beslutningsprosessene, og gjennomfører valg til kommunestyre- og fylkesting og stortingsvalg. Bystyresekretariatet drifter også ordførerens kontor, ordførerens vertskapsforpliktelser og vielser. Ordføreren ble høsten 2026 virksomhetseier av rådhuset, med tilhørende budsjettansvar for drift av huset.

Kontrollutvalget og kommunerevisjonen har en uavhengig rolle og skal kontrollere at den kommunale virksomheten utføres i tråd med politiske vedtak og lover og regler. Kontrollutvalget og kommunerevisjonen fremmer eget budsjettforslag for bystyret.

Ombudet for helse, omsorg og oppvekst skal på vegne av bystyret påse at det i kommuneforvaltningen ikke blir gjort urett mot brukere, og at ansatte ivaretar sine plikter overfor brukere av kommunale tjenester. Ombudet er et uavhengig organ underlagt bystyret, som utfører sitt arbeid på fritt og selvstendig grunnlag.

Personvernombudet skal informere og gi råd om forpliktelsene ledelsen og ansatte i kommunen har i hht til personvernregelverket.

Økonomisk status

Området er i økonomisk balanse.

Driftsbudsjett

Tabell 13.1.1 viser byrådets forslag til netto driftsramme for området bystyresekretariatet, folkevalgte, kontrollkomiteen og kommunerevisjonen i perioden 2027-2030. Tabellen viser forslag til endring sammenlignet med vedtatt budsjett 2026 per 31.12.2025. Tabell 13.1.2 viser byrådets forslag til hvordan tjenesteområdet skal tilpasse seg nye driftsrammer.

13.1.1. Budsjettramme og rammeendring bystyresekretariatet, folkevalgte, kontrollkomiteen og kommunerevisjonen. Tall i millioner kroner

Netto driftsramme	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Opprinnelig budsjett 2026	89,7	89,7	89,7	89,7
Pris- og lønnskompensasjon	0,6	0,6	0,6	0,6
Tekniske justeringer	0,0	0,0	0,0	0,0
Korrigert budsjett	**90,3**	**90,3**	**90,3**	**90,3**
Befolkningsvekst	0,0	0,0	0,0	0,0
Annen rammeendring	14,4	3,3	13,1	2,2
Forslag til netto driftsramme	**104,7**	**93,6**	**103,5**	**92,6**
Rammeendring	**14,4**	**3,3**	**13,1**	**2,2**

13.1.2. Tiltak bystyresekretariatet, folkevalgte, kontrollkomiteen og kommunerevisjonen. Tall i millioner kroner.

Type tiltak	*Navn tiltak*	2027	2028	2029	2030
Opprettholdelse av standard	01. Finansiering av streaming og sikkerhet i rådhuset	1,5	1,5	1,5	1,5
	02. Valggjennomføring	11,9	1,0	10,9	0,0
Endringer i tjenestetilbudet	03. Administrative ressurser ordfører	1,2	1,2	1,2	1,2
Effektiviseringstiltak	04. Generell effektivisering	−0,2	−0,4	−0,5	−0,5
Sluttsum		**14,4**	**3,3**	**13,1**	**2,2**

1. Finansiering av streaming og sikkerhet i rådhuset

Som redegjort for i 1. økonomirapport er ikke dagens streamingpraksis fullfinansiert. Samlingen av store deler av kommunens administrasjon på tinghusplassen øker kommunens sikkerhetsbehov og utgiftene til det. Byrådet innstiller på å øke rammen til området med 1,5 millioner kroner på grunn av dette.

2. Valg

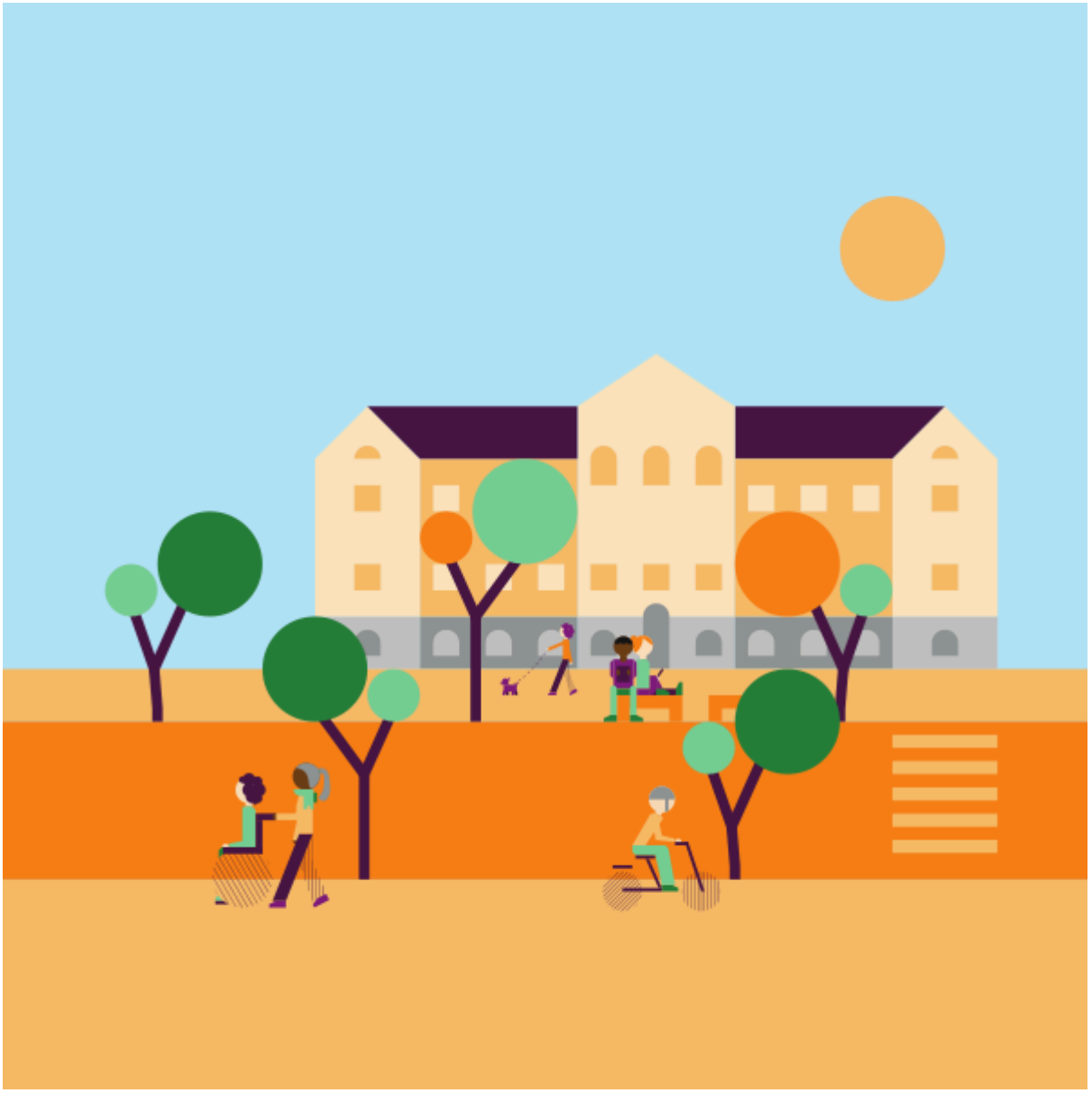
For å finansiere utgiftene ved å avholde kommunevalget økes rammen til bystyresekretariatet med 11,9 millioner kroner i 2027. I 2029 økes rammen med 10,9 millioner kroner for å dekke utgiftene til Stortingsvalget.

3. Administrative ressurser ordfører

Som en oppfølging av bystyrets vedtak i forbindelse med behandlingen av 1. økonomirapport om å styrke de administrative ressursene rundt ordføreren, har byrådet lagt inn midler for dette.

4. Generell effektivisering

Byrådet ønsker å effektivisere områdets tjenesteproduksjon ved å digitalisere arbeidsprosesser, ta i bruk ny teknologi og bedre informasjonsflyten.

14. Byrådsleder

Byrådet

Om området

- 8 byrådsområder
- 90 administrativt ansatte totalt i byrådsavdelingene
- 18 politiske stillinger

Byrådet i Trondheim kommune er organisert med åtte byrådsområder

- Byrådsleder
- Byrådsområde Sosiale tjenester
- Byrådsområde Finans
- Byrådsområde Helse og omsorg

- Byrådsområde Oppvekst og utdanning
- Byrådsområde Kultur, idrett og friluftsliv
- Byrådsområde Byutvikling
- Byrådsområde Miljø, næring og samferdsel

Byrådet i Trondheim har ansvar for å utvikle og gjennomføre politikken som er vedtatt av byrådet og bystyret, og å sørge for at innbyggerne får de tjenestene de har krav på, levert effektivt og i tråd med lover og regler.

Byrådet ledes av byrådsleder. Den enkelte byråd har det overordnete ansvaret for sin byrådsavdeling.

Byrådsleders område

Om området

- Byrådsleders avdeling og 5 enheter
- 48 årsverk totalt for området
- 25,3 HTV-stillinger

Byrådsleder er den øverste politiske lederen på sitt område. Byrådsleders område består av byrådsleders avdeling og fem enheter.

Byrådsleders avdeling har et hovedansvar for å lede og samordne arbeidet i byrådet og byrådsavdelingene. Avdelingen har oppgaver som omfatter overordnet strategisk planlegging, videreutvikling og styrking av den parlamentariske praksisen, kontakt med nasjonale myndigheter og oppfølging av politiske vedtak for å sikre at byrådets politikk gjennomføres på tvers av byrådsområdene.

Administrasjonen i byrådsleders avdeling er sekretariat for byrådsleder og byrådets saksbehandling. Den ivaretar kontakten mellom byrådet og bystyret og er et koordinerende ledd mellom politisk og administrativt nivå i kommunen.

De fem enhetene i byrådsleders område er:

Enhet for samfunnssikkerhet og beredskap
Enhet for samfunnsikkerhet og beredskap følger opp en samlet innsats for å sikre at Trondheim er en trygg, åpen og tilgjengelig by. Enheten ivaretar et særskilt ansvar for samfunnssikkerhet og beredskap, som ett av de fem tverrgående målene byrådet har vedtatt.

Kommuneadvokaten
Kommuneadvokaten er et fullfaglig advokatkontor, med to hovedoppgaver: Føre rettssaker for Trondheim kommune og å være rådgiver i juridiske spørsmål.

Kommunikasjonsenheten
Kommunikasjonsenheten ivaretar lovpålagte kommunikasjonsoppgaver og en rekke andre kommunikasjonstjenester både innad i kommunen og utad mot innbyggerne, inkludert krisekommunikasjon.

Administrasjon og lederstøtte
Enheten håndterer et bredt sett av oppgaver tilknyttet blant annet lønn, regnskap og saksbehandling for byrådsavdelingene m.fl., merkantil støtte til kommunens toppledelse, kommunens ID-kontor, og service til innbyggerne.

Arbeidsgiveriet
Arbeidsgiveriet ivaretar kommunens partssamarbeid og dialogen mellom arbeidsgiver- og arbeidstakersiden. Ansvaret omfatter utvikling og gjennomføring av lønnspolitikk og lokale forhandlinger. Enheten ivaretar også samarbeidet opp mot KS når det gjelder tariffområdet, og gir informasjon om tariffspørsmål til alle ledere i kommunen.

Utfordringer

Trondheim kommune har et kontinuerlig behov for å fornye og forbedre sine tjenester, bidra til en enklere hverdag for innbyggerne i møtet med kommunen såvel som å sikre effektive beslutningsprosesser og gjennomføringskraft. Dette gjelder også videre utvikling av den politisk styrte kommunen som følger av vår parlamentariske styreform.

Et mer uforutsigbart og sammensatt trusselbilde krever at det bygges en robust beredskap som gjør kommunen i stand både til å forebygge og å håndtere kriser og uforutsette hendelser. Slike kriser stopper sjelden ved grenser, verken mellom byrådsområder, kommuner eller nasjoner. Effektiv håndtering krever utstrakt samarbeid og systematisk kompetanseutvikling.

Det å finne løsninger på disse utfordringene er et ansvar på tvers av kommunen, koordinert av byrådsleders avdeling.

Mål og indikatorer for byrådsleder

Byrådsleders avdeling har en særlig rolle som tilrettelegger og pådriver for gjennomføring av byrådets politikk til beste for byens innbyggere, og for å samordne byrådets arbeid og aktiviteter.

For 2027 har byrådsleder følgende hovedmål:

1. Trondheim kommune er innbyggernes kommune
2. Trondheim kommune er en ansvarlig, kunnskapsbasert og attraktiv kommune med god gjennomføringskraft
3. Trondheim kommune har god beredskap og evner å opprettholde kritiske samfunnsfunksjoner i krisesituasjoner

	Hovedmål	Periodemål/operativt mål	Indikator
1.	Trondheim kommune er innbyggernes kommune	1.1 Hverdagen for innbyggerne forenkles gjennom tilgjengelige tjenester, klarspråk og kontinuerlig forenkling av skjema og saksbehandling.	1.1.1 Iverksetting av prosesser for forenkling og tilgjengeliggjøring.
		1.2 Trondheim kommune videreutvikler sine tjenester i samskaping med innbyggere, frivillighet og næringsliv.	1.2.1 Iverksetting av prosesser for forenkling og tilgjengeliggjøring.
2.	Trondheim kommune er en ansvarlig, kunnskapsbasert og attraktiv kommune med god gjennomføringskraft.	2.1 Trondheim kommune har en kunnskapsbasert praksis	2.1.1 Kommunens forskningsstrategi er en rettesnor for prioritering av kunnskapsutvikling og for hvordan ny kunnskap skal brukes som grunnlag for utvikling og tilpasninger i kommunen
		2.2 Vi legger til rette for effektive beslutningsprosesser og gjennomføringskraft	2.2.1 Endringer i rutiner og prosesser som har gitt mer effektive prosesser.
		2.3 Trondheim kommune etterlever arbeidsgiverpolitikken	2.3.1 Strategiske føringer for utvikling av kommunen som en attraktiv arbeidsplass er kjent i organisasjonen. 2.3.2 Alle ledere er kjent med kommunens lønnspolitikk, forhandlingsprosessen og tariffområdet.
3.	Trondheim kommune har god beredskap og evner å opprettholde kritiske samfunnsfunksjoner i krisesituasjoner	3.1 Sikre at innbyggerne opplever at de lever i en trygg by, der informasjonen fra kommunen i krisesituasjoner er åpen og lett tilgjengelig.	3.1.1 Kommunens beredskapsanalyse gir grunnlag for å håndtere uønskede hendelser og opprettholde et trygt og robust lokalsamfunn 3.1.2 Ny strategi for samfunnssikkerhet og beredskap er en rettesnor for prioritering av kommunens beredskapsarbed på alle nivå, slik at tjenestene kan leveres når uønskede hendelser oppstår, også om en krise eller krig skulle ramme oss. 3.1.3 En åpen, tydelig og tillitsvekkende krisekommunikasjon

Strategier og prioriteringer

Innbyggere og næringsliv i Trondheim skal oppleve kommunen som:

- Forutsigbar, med klar retning, tydelige prioriteringer og gjennomføringskraft
- Effektiv, med forenkling, effektivisering og digitaliserte prosesser
- En lagspiller, som finner gode løsninger i samarbeid med andre aktører

All kommunikasjon skal preges av et vennlig, klart og korrekt språk tilpasset ulike målgrupper.

Målrettet kunnskapsutvikling: Byrådsleders avdeling har et særlig ansvar for å legge til rette for målrettet kunnskapsutvikling i samarbeid med universitet og forskningsinstitutt. Hensikten er å få dekket kommunens kunnskapsbehov i lys av de samfunnsutfordringene kommunen står overfor.

Nasjonaljubileet 2030: Nasjonaljubileet 2030 følges opp i tråd med bystyrets behandling av temaplan for 2030. Bystyret har vedtatt eierstrategi og finansiering for selskapet Trondheim 2030 AS, som bl.a. skal bidra til mobilisering av eksterne krefter og bidra til at større arrangement legges til Trondheim. I tillegg skal det mobiliseres innsats og utvikles handlingsplaner i regi av Trondheim kommune. Byrådet har opprettet en styringsgruppe med en faglig koordineringsgruppe, som har representasjon fra flere byrådsområder. Arbeidet skal ledes og koordineres fra byrådsleders avdeling.

Kommunikasjonsarbeid i Trondheim kommune: Bystyret har bedt byrådet legge frem en gjennomgang av av kommunikasjonsenhetens oppgaver i forbindelse med HØP, jf. sak PS 138/2026, 18.juni 2026. Det er gjennomført en analyse av Trondheim kommunes ansvar for kommunikasjon, behov for kompetanse og kapasitet i den forbindelse, samt vurdert ulike alternativer for organisering av kommunikasjonsarbeidet.

Parlamentarisk styreform: Byrådsleders avdeling viderefører arbeidet for implementering og videreutvikling av den parlamentariske styringsformen. En velfungerende styreform er en forutsetning for økt gjennomføringskraft, god politisk styring, politisk ansvarlighet og åpenhet.

Planarbeid: Byrådsleders avdeling vil i perioden legge fram en ny forskningsstrategi og en ny strategi for samfunnssikkerhet og beredskap.

Økonomisk status

Området forventer balanse ved årsslutt.

Driftsbudsjett

Forslag til driftsbudsjett for 2027-2030

Tabell 14.1.1 viser byrådets forslag til netto driftsramme for byrådsavdelingene i perioden 2027-2030. Tabellen viser endring i forhold til vedtatt budsjett 2026. Tabell 14.1.2 viser byrådets forslag til hvordan tjenesteområdet skal tilpasse seg nye driftsrammer.

14.1.1. Budsjettramme og rammeendring byrådsavdelingene. Tall i millioner kroner

Netto driftsramme	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Opprinnelig budsjett 2026	252,1	252,1	252,1	252,1
Pris- og lønnskompensasjon	3,8	3,8	3,8	3,8
Tekniske justeringer	−2,2	−2,2	−2,2	−2,2
Korrigert budsjett	**253,7**	**253,7**	**253,7**	**253,7**
Befolkningsvekst	0,0	0,0	0,0	0,0
Annen rammeendring	0,9	−3,5	−3,6	−3,6
Forslag til netto driftsramme	**254,6**	**250,2**	**250,1**	**250,1**
Rammeendring	**0,9**	**−3,5**	**−3,6**	**−3,6**

14.1.2. Tiltak byrådsavdelingene. Tall i millioner kroner

Type tiltak	***Navn tiltak***	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Opprettholdelse av standard	01. Reduksjon av KS utgifter	−0,3	−0,3	−0,3	−0,3
Endringer i tjenestetilbudet	02. Reduksjon stillinger hovedtillitsvalgte	−1,0	−1,0	−1,0	−1,0
	03. Kommunikasjonsenheten	1,0	1,0	1,0	1,0
	04. Koordinator 2030 jubileet	1,5	1,5	1,5	1,5
Effektiviseringstiltak	05. Reduksjon forskning og utvikling, reiser, energi, automatisering	−0,1	−0,3	−0,4	−0,4
	06. ABE-reform byrådsavdelingene	0,0	−3,7	−3,7	−3,7
	07. Effektiviseringskrav	−0,2	−0,7	−0,7	−0,7
Sluttsum		**0,9**	**−3,5**	**−3,6**	**−3,6**

1. Reduksjon av KS utgifter

I tråd med hva som ble forespeilt i fjorårets handlings- og økonomiplan reduseres KS-utgiftene fra 2027 og framover med 0,3 millioner kroner.

2. Reduksjon stillinger hovedtillitsvalgte
Lønnsutvalget vedtok i sak 3/24 at rammen til hovedtillitsvalgte skulle økes midlertidig i forbindelse med overgangen til parlamentarisme. I tråd med vedtaket trekkes økningen tilbake.

3. Kommunikasjonsenheten
I tråd med bystyrets vedtak i forbindelse med 1. økonomirapport 2026 er det gjennomført en oppgavegjennomgang, av Kommunikasjonsenheten. Kommunikasjonsenheten støtter samtlige byrådsområder i deres kommunikasjonsarbeid, bidrar til kontinuitet i kommunens kommunikasjon i skiftende politiske regimer, og sikrer at kommunen kan innfri sine lovpålagte forpliktelser til kommunikasjon med innbyggere. Byrådet innstiller på å øke enhetens budsjett med 2 millioner kroner brutto. I forbindelse med behandlingen av fjorårets handlings- og økonomiplan ble det vedtatt å redusere kommunikasjonsenhetens ramme med 1 million kroner fra 2028 og utover, netto blir derfor økningen 1 million kroner.

4. 2030-jubileet
Trondheim kommune skal lede, organisere og sikre fremdrift for kommunens arbeid med 2030-jubileet, herunder sikre utvikling av handlingsplaner for arbeidet. Oppgaven legges til byrådsleders avdeling, og finansieres med 1.5 millioner kroner årlig fra 2027 til 2031.

5. Reduksjon forskning og utvikling, reiser, energi og automatisering.
Bystyret vedtok i HØP 2026 en innsparing på forskning og utvikling, reiser, energi og automatisering. Bystyrets vedtak er videreført i tabellen.

6. ABE-reform byrådsavdelingene
Byrådet vil i løpet av 2027 ta en gjennomgang av byrådsavdelingene med tilknyttede enheter for å gå gjennom ressursbruken. Intensjonen er å finne tiltak med effekt på 3,7 millioner kroner fra 2028 og framover.

7. Effektiviseringskrav
Enhetene og avdelingene innenfor byrådsområdet vil søke å effektivisere sin tjenesteproduksjonen ved å digitalisere prosesser, ta i bruk ny teknologi og bedre informasjonsflyten.

15. Innstilling

Byrådet foreslår at bystyret forelegges følgende innstilling:

15.1. Skattevedtak 2027

For inntekts- og formuesskatt skal høyeste tillatte skattesats legges til grunn.

Eiendomsskatt:

15.1.1. Utskrives på fast eiendom i hele kommunen (jf. eiendomsskatteloven § 3) med kroner 2,65 for hver kroner 1 000 av skattegrunnlaget på bolig- og fritidseiendommer.

15.1.2. Utskrives med kroner 3,37 for hver kroner 1 000 av takstverdien på annen eiendom.

15.1.3. Alle godkjente selvstendige boenheter gis et bunnfradrag på kroner 700 000. Med boenhet menes en bruksenhet til bolig som er godkjent som en selvstendig boenhet.

15.2. Budsjettvedtak 2027

15.2.1. Byrådets forslag til budsjett for bykassen vedtas slik det går fram av det spesifiserte drifts- og investeringsbudsjettet, jamfør kapittel 16, 17 og 18.

15.2.2. Gebyrer, avgifter, kontingenter og egenbetalinger vedtas slik det framgår av budsjettforslaget, jamfør kapittel 5.

15.2.3. Investeringer forutsettes finansiert i samsvar med oversikt i budsjettforslaget, jamfør kapittel 17.

15.2.4. Bystyret vedtar å ta opp følgende lån i 2027:

15.2.4.1. Lån til investeringer på inntil 2 661 millioner kroner

15.2.4.2. Lån for videreutlån i startlånsordningen på inntil 700 millioner kroner

15.2.5. Byrådet gis fullmakt til å avtale nærmere lånetidspunkt og lånevilkår, og til å inngå de nødvendige låneavtaler for kommunens innlån og utlån. Byrådet gis videre fullmakt til å gjennomføre refinansiering av lån.

15.2.6. Bystyret gir byrådet fullmakt til å ta opp likviditetslån på inntil 1 000 millioner kroner i 2027, dersom drifts- eller finansieringsmessige forhold skulle gjøre det nødvendig. I dette inngår den til enhver tid tilgjengelige trekkrettigheten i bank.

15.3. Handlings- og økonomiplanen 2027-2030

15.3.1. Bystyret vedtar byrådets forslag til økonomiske handlingsregler og økonomiske målsettinger, jamfør kapittel 4.

15.3.2. Bystyret vedtar byrådets forslag til mål.

15.3.3. Bystyret vedtar byrådets forslag til økonomiske rammer.

15.4. Klimabudsjett

15.4.1. Bystyret vedtar forslag til klimabudsjett med tiltak, mål for reduksjon av klimagassutslipp og slutter seg til utslippsrammen for perioden 2027-2030 i tabell 2.3.1, jf. kapittel 2.

15.4.2. Bystyret vedtar at målåret for 80 prosent utslippsreduksjon og klimanøytralitet i Kommunedelplan for energi og klima (Klimaløftene), forskyves fra 2030 til 2033.

Trondheim, 29. oktober 2026

Kjetil Reinskou

Lars Magnussen

16. Obligatoriske oppstillinger

Obligatoriske oppstillinger drift

16.1.1. Økonomisk oversikt drift. Regnskap 2025 og opprinnelig vedtatt budsjett 2026 i løpende priser. Resten i faste 2026-priser. Beløp i millioner kroner.

Økonomiske oversikt drift	Regnskap 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2029	Budsjett 2030
Rammetilskudd	−5 925	−6 138	−6 592	−6 589	−6 626	−6 676
Inntekts- og formuesskatt	−9 103	−9 651	−10 098	−10 166	−10 233	−10 328
Eiendomsskatt	−917	−894	−904	−904	−904	−904
Andre skatteinntekter	−1	−1	−1	−1	−1	−1
Andre overføringer og tilskudd fra staten	−873	−789	−658	−602	−529	−514
Overføringer og tilskudd fra andre	−2 310	−1 752	−1 792	−1 864	−1 937	−1 945

Brukerbetalinger	−653	−634	−662	−663	−663	−663
Salgs- og leieinntekter	−2 226	−2 201	−2 213	−2 213	−2 213	−2 213
Sum driftsinntekter	**−22 008**	**−22 059**	**−22 919**	**−23 002**	**−23 106**	**−23 243**
Lønnsutgifter	9 673	10 272	10 659	10 692	10 754	10 807
Sosiale utgifter	2 642	2 674	2 837	2 899	2 889	2 904
Kjøp av varer og tjenester	6 013	6 195	6 478	6 439	6 471	6 468
Overføringer og tilskudd til andre	1 494	1 311	1 331	1 315	1 325	1 341
Avskrivninger	1 309	0	0	0	0	0
Sum driftsutgifter	**21 131**	**20 451**	**21 305**	**21 346**	**21 439**	**21 519**
Brutto driftsresultat	**−877**	**−1 608**	**−1 614**	**−1 656**	**−1 667**	**−1 724**
Renteinntekter	−594	−561	−729	−728	−731	−730
Utbytter	−30	−32	−33	−40	−40	−40
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	−308	−157	−157	−157	−157	−157
Renteutgifter	1 036	983	1 158	1 174	1 200	1 229
Avdrag på lån	825	865	825	845	802	834
Netto finansutgifter	**930**	**1 098**	**1 065**	**1 095**	**1 074**	**1 136**
Motpost avskrivninger	−1 309					
Netto driftsresultat	**−1 257**	**−510**	**−550**	**−561**	**−593**	**−587**
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overført til investering	140	239	295	355	359	376
Avsetninger til bundne driftsfond	271	8	8	8	8	8
Bruk av bundne driftsfond	−221	−22	−22	−22	−22	−22
Avsetninger til disposisjonsfond	1 067	452	548	526	530	524
Bruk av disposisjonsfond	0	−167	−279	−307	−282	−299
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Sum disponering eller dekning av netto driftsresultat	**1 257**	**510**	**550**	**561**	**593**	**587**
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Netto driftsresultat i prosent av driftsinntekter	**5,7%**	**2,3%**	**2,4%**	**2,4%**	**2,6%**	**2,5%**

16.1.2. Bevilgningsoversikt drift. Regnskap 2025 og opprinnelig vedtatt budsjett 2026 i løpende priser. Resten i faste 2027-priser. Alle beløp i millioner kroner.

	Regnskap 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2029	Budsjett 2030
Rammetilskudd	−5 925	−6 138	−6 592	−6 589	−6 626	−6 676
Inntekts- og formuesskatt	−9 103	−9 651	−10 098	−10 166	−10 233	−10 328
Eiendomsskatt	−917	−894	−904	−904	−904	−904
Andre generelle driftsinntekter	−874	−789	−658	−602	−529	−514
Sum generelle driftsinntekter	**−16 819**	**−17 472**	**−18 252**	**−18 262**	**−18 293**	**−18 422**
Sum bevilgning drift, netto	14 632	15 864	16 638	16 606	16 626	16 698
Avskrivinger	1 309	0	0	0	0	0
Sum netto driftsutgifter	**15 941**	**15 864**	**16 638**	**16 606**	**16 626**	**16 698**
Brutto driftsresultat	**−878**	**−1 608**	**−1 614**	**−1 656**	**−1 667**	**−1 724**
Renteinntekter	−594	−561	−729	−728	−731	−730
Utbytter	−30	−32	−33	−40	−40	−40
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	−308	−157	−157	−157	−157	−157
Renteutgifter	1 036	983	1 158	1 174	1 200	1 229
Avdrag på lån	825	865	825	845	802	834
Netto finansutgifter	**930**	**1 098**	**1 065**	**1 095**	**1 074**	**1 136**
Motpost avskrivinger	**−1 309**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Netto driftsresultat	**−1 257**	**−510**	**−550**	**−561**	**−593**	**−587**
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	140	239	295	355	359	376
Avsetninger til bundne driftsfond	271	8	8	8	8	8
Bruk av bundne driftsfond	−221	−22	−22	−22	−22	−22
Avsetninger til disposisjonsfond	1 067	452	548	526	530	524
Bruk av disposisjonsfond	0	−167	−279	−307	−282	−299
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Sum disponering eller dekning av netto driftsresultat	**1 257**	**510**	**550**	**561**	**593**	**587**

Framført til inndekning i senere år (merforbruk)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

16.1.3. Detaljert oppstilling bevilgningsoversikt drift. Opprinnelig, vedtatt budsjett 2026 i 2026-kroner, resten er i 2027-kroner. Beløp i millioner kroner.

	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2029	Budsjett 2030
Sum fordelt til drift	**15 864**	**16 638**	**16 606**	**16 626**	**16 698**
Barnehage	2 388	2 530	2 548	2 580	2 615
Skole	2 863	2 941	2 911	2 884	2 861
Barne- og familietjenesten	1 172	1 223	1 214	1 201	1 199
Arbeid og velferd	1 421	1 413	1 330	1 262	1 267
Psykisk helse og rus	440	462	464	467	469
Bo- og aktivitetstilbud	1 216	1 268	1 284	1 293	1 302
Sykehjem og omsorgsboliger	1 287	1 310	1 306	1 347	1 360
Hjemmebaserte tjenester	1 419	1 503	1 544	1 588	1 628
Medisinske tjenester	634	663	663	664	667
Kunst og kultur	411	432	420	419	419
Kirke og gravlunder	149	153	155	156	156
Idrett og friluftsliv	224	237	236	237	239
Miljø, næring og samferdsel	−12	−12	−14	−14	−14
Plan- og bygningstjenester	77	79	77	77	77
Tekniske tjenester	305	324	317	321	323
Eiendomstjenester	1 145	1 214	1 213	1 232	1 235
Økonomistyring, personaltjenester og digitalisering	449	472	466	466	466
Byrådsavdelingene	252	255	250	250	250
Bystyresekretariatet, folkevalgte, kontrollkomiteen og revisjonen	90	105	94	103	93
Diverse sentrale bevilgninger	637	772	830	796	791
Ressurskrevende brukere	−280	−235	−235	−235	−235
Korreksjon bevilgningsoversikt drift	−425	−471	−468	−469	−469

Obligatoriske oppstillinger investering og gjeld

16.1.4. Bevilgningsoversikt investering. Beløp i millioner kroner, løpende priser.

Bevilgningsoversikt investering	Regnskap 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2029	Budsjett 2030
1. Investeringer i varige driftsmidler	2 627	2 957	3 745	3 907	3 831	3 698
2. Tilskudd til andres investeringer	79	91	138	114	49	34
3. Investeringer i aksjer og andeler	74	76	87	88	88	89
4. Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
5. Avdrag lån	0	0	0	0	0	0
6. Sum investeringsutgifter	**2 781**	**3 124**	**3 971**	**4 109**	**3 969**	**3 821**
7. Kompensasjon for merverdiavgift	−322	−307	−435	−467	−434	−430
8. Tilskudd fra andre	−329	−343	−450	−587	−706	−519
9. Salg av varige driftsmidler	−136	−150	−130	−130	−130	−130
10. Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
11. Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0
12. Mottatt avdrag på utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
13. Bruk av lån	−1 847	−2 224	−2 661	−2 559	−2 328	−2 349
14. Sum investeringsinntekter	**−2 636**	**−3 024**	**−3 676**	**−3 743**	**−3 599**	**−3 428**
15. Videreutlån	736	700	800	800	800	800
16. Bruk av lån til videreutlån	−650	−600	−700	−700	−700	−700
17. Avdrag på lån til videreutlån	80	87	113	125	137	148
18. Mottatte avdrag på videreutlån	−207	−187	−213	−225	−237	−248
19. Netto utgifter videreutlån	**−40**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
20. Overføring fra drift	−127	−100	−294	−366	−370	−393
21. Avsetninger til bundne investeringsfond	138	110	110	110	110	110
22. Bruk av bundne investeringsfond	−98	−110	−110	−110	−110	−110
23. Avsetninger til ubundne investeringsfond	0	0	0	0	0	0
24. Bruk av ubundne investeringsfond	−18	0	0	0	0	0
25. Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0
26. Sum overføring fra drift og netto avsetninger	**−105**	**−100**	**−294**	**−366**	**−370**	**−393**
27. Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

16.1.5. Detaljert oppstilling punkt 1 investering i varige driftsmidler

Detaljert oppstilling punkt 1 Investeringer i varige driftsmidler	**Regnskap 2025**	**Budsjett 2026**	**Budsjett 2027**	**Budsjett 2028**	**Budsjett 2029**	**Budsjett 2030**
Barnehage	60	90	60	85	93	52
Skole	209	246	361	378	283	356
Barne- og familietjenesten	20	69	67	53	10	8
Helse og omsorg	437	260	480	464	471	663
Sosiale tjenester		70	100	155	70	10
Bolig	236	214	290	443	229	213
Idrett og friluftsliv	201	31	65	101	238	428
Kunst og kultur	33	89	42	59	46	19
Kirker og gravlunder	80	160	106	86	90	55
IT	108	164	197	90	113	48
Formålstomt	108	283	221	157	264	286
Eiendomsinvesteringer	149	96	151	105	108	123
Ubebygd bolig og næringsareal	15	73	45	42	92	30
Grunneieransvar	5	15	50	75	96	69
Veg	33	47	50	36	36	36
Vann	220	351	435	450	458	332
Avløp	336	377	400	415	424	432
Renovasjon	2	32	30	38	40	35
Byrom parker og grøntanlegg	45	42	45	54	34	34
Adm.- og driftsbygg	15	94	70	100	46	0
Miljøpakken	360	500	500	400	400	400
Samferdsel	3	6	22	136	141	5
Maskiner og utstyr	26	14	16	16	16	16
Klimainvesteringer	7,8	82,5	82,5	83	83	83
Sum investeringer	**2 706**	**3 404**	**3 883**	**4 021**	**3 880**	**3 732**

16.1.6. Oversikt over gjeld og andre vesentlige forpliktelser

Oversikt over gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser	Regnskap 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2029	Budsjett 2030
Lån til investeringsformål	20 391	21 339	22 055	23 722	25 164	26 559
Lån til videre utlån - startlån	4 536	5 145	5 742	6 327	6 901	7 463
Lån til videre utlån - Stiftelsen pirbadet	154	143	122	112	101	91
Sum lån	**25 081**	**26 627**	**27 919**	**30 160**	**32 166**	**34 113**

Rammer tjenesteområder drift

Tabellene viser rammeutvikling for de ulike tjenesteområdene, fra vedtatt budsjett 2026 til byrådets forslag 2027-2030. Alle tall i millioner kroner.

Barnehage

	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2029	Budsjett 2030
Driftsutgifter	2 620,7	2 764,3	2 782,7	2 814,6	2 848,9
Driftsinntekter	−223,7	−225,3	−225,3	−225,3	−225,3
Driftsresultat	2 397,0	2 539,0	2 557,4	2 589,3	2 623,6
Netto avsetninger	−9,5	−9,5	−9,5	−9,5	−9,5
Netto finansutgifter	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Overført til investering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansresultat	−9,0	−9,0	−9,0	−9,0	−9,0
Netto resultat	**2 388,0**	**2 530,0**	**2 548,4**	**2 580,3**	**2 614,6**

Skole

	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2029	Budsjett 2030
Driftsutgifter	3 296,7	3 384,7	3 354,8	3 328,4	3 305,4
Driftsinntekter	−424,7	−435,0	−435,0	−435,0	−435,0
Driftsresultat	2 872,0	2 949,7	2 919,8	2 893,4	2 870,4
Netto avsetninger	−9,0	−9,0	−9,0	−9,0	−9,0
Netto finansutgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overført til investering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansresultat	−9,0	−9,0	−9,0	−9,0	−9,0
Netto resultat	**2 863,0**	**2 940,6**	**2 910,7**	**2 884,3**	**2 861,3**

Barne- og familietjenesten

	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2029	Budsjett 2030
Driftsutgifter	1 298,8	1 352,9	1 344,1	1 331,3	1 328,8
Driftsinntekter	−125,8	−129,0	−129,0	−129,0	−129,0
Driftsresultat	1 173,1	1 223,9	1 215,1	1 202,3	1 199,8
Netto avsetninger	−1,1	−1,1	−1,1	−1,1	−1,1
Netto finansutgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overført til investering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansresultat	−1,1	−1,1	−1,1	−1,1	−1,1
Netto resultat	**1 172,0**	**1 222,8**	**1 214,0**	**1 201,2**	**1 198,7**

Arbeid og velferd

	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2029	Budsjett 2030
Driftsutgifter	1 503,0	1 521,1	1 510,1	1 515,2	1 527,7
Driftsinntekter	−78,3	−104,1	−176,5	−249,5	−257,5
Driftsresultat	1 424,8	1 417,0	1 333,6	1 265,7	1 270,2
Netto avsetninger	−3,6	−3,6	−3,6	−3,6	−3,6
Netto finansutgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overført til investering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansresultat	−3,6	−3,6	−3,6	−3,6	−3,6
Netto resultat	**1 421,2**	**1 413,4**	**1 330,0**	**1 262,1**	**1 266,6**

Psykisk helse og rus

	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2029	Budsjett 2030
Driftsutgifter	476,6	499,1	501,3	504,2	506,9
Driftsinntekter	−35,8	−36,6	−36,6	−36,6	−36,6
Driftsresultat	440,8	462,5	464,8	467,7	470,4
Netto avsetninger	−0,9	−0,9	−0,9	−0,9	−0,9
Netto finansutgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overført til investering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansresultat	−0,9	−0,9	−0,9	−0,9	−0,9
Netto resultat	**439,9**	**461,6**	**463,9**	**466,8**	**469,5**

Bo- og aktivitetstilbud

	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2029	Budsjett 2030
Driftsutgifter	1 275,3	1 327,8	1 343,9	1 352,7	1 361,1
Driftsinntekter	−59,2	−59,4	−59,4	−59,4	−59,4
Driftsresultat	1 216,1	1 268,4	1 284,5	1 293,3	1 301,7
Netto avsetninger	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto finansutgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overført til investering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansresultat	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto resultat	**1 216,1**	**1 268,4**	**1 284,5**	**1 293,3**	**1 301,7**

Sykehjem og omsorgsboliger

	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2029	Budsjett 2030
Driftsutgifter	1 758,3	1 804,4	1 800,1	1 840,9	1 854,7
Driftsinntekter	−471,2	−494,2	−494,2	−494,2	−494,2
Driftsresultat	1 287,1	1 310,2	1 305,9	1 346,7	1 360,5
Netto avsetninger	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto finansutgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overført til investering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansresultat	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto resultat	**1 287,1**	**1 310,2**	**1 305,9**	**1 346,7**	**1 360,5**

Hjemmebaserte tjenester

	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2029	Budsjett 2030
Driftsutgifter	1 581,7	1 660,1	1 701,1	1 745,0	1 785,0
Driftsinntekter	−162,7	−157,1	−157,1	−157,1	−157,1
Driftsresultat	1 419,0	1 503,0	1 544,0	1 587,9	1 627,9
Netto avsetninger	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto finansutgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overført til investering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansresultat	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto resultat	**1 419,0**	**1 503,0**	**1 544,0**	**1 587,9**	**1 627,9**

Medisinske tjenester

	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2029	Budsjett 2030
Driftsutgifter	793,0	816,6	816,2	817,6	820,1
Driftsinntekter	−157,0	−151,8	−151,8	−151,8	−151,8
Driftsresultat	636,0	664,8	664,4	665,8	668,3
Netto avsetninger	−1,9	−1,9	−1,9	−1,9	−1,9
Netto finansutgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overført til investering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansresultat	−1,9	−1,9	−1,9	−1,9	−1,9
Netto resultat	**634,2**	**663,0**	**662,6**	**664,0**	**666,5**

Kunst og kultur

	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2029	Budsjett 2030
Driftsutgifter	501,7	526,6	516,6	515,0	515,4
Driftsinntekter	−87,2	−90,2	−90,2	−90,2	−90,2
Driftsresultat	414,6	436,4	426,4	424,8	425,2
Netto avsetninger	−3,8	−4,9	−6,3	−6,2	−6,6
Netto finansutgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overført til investering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansresultat	−3,8	−4,9	−6,3	−6,2	−6,6
Netto resultat	**410,8**	**431,6**	**420,2**	**418,6**	**418,6**

Kirke og gravlunder

	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2029	Budsjett 2030
Driftsutgifter	149,4	153,5	155,1	156,2	156,2
Driftsinntekter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Driftsresultat	149,4	153,5	155,1	156,2	156,2
Netto avsetninger	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto finansutgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overført til investering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansresultat	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto resultat	**149,4**	**153,5**	**155,1**	**156,2**	**156,2**

Idrett og friluftsliv

	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2029	Budsjett 2030
Driftsutgifter	223,7	237,3	236,1	237,5	239,4
Driftsinntekter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Driftsresultat	223,7	237,3	236,1	237,5	239,4
Netto avsetninger	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto finansutgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overført til investering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansresultat	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto resultat	**223,7**	**237,3**	**236,1**	**237,5**	**239,4**

Miljø, næring og samferdsel

	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2029	Budsjett 2030
Driftsutgifter	320,0	328,8	329,0	328,8	329,2
Driftsinntekter	−314,4	−322,8	−322,8	−322,8	−322,8
Driftsresultat	5,6	6,0	6,2	6,0	6,4
Netto avsetninger	−17,3	−18,5	−19,8	−19,7	−20,1
Netto finansutgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overført til investering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansresultat	−17,3	−18,5	−19,8	−19,7	−20,1
Netto resultat	**−11,7**	**−12,5**	**−13,6**	**−13,7**	**−13,7**

Plan- og bygningstjenester

	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2029	Budsjett 2030
Driftsutgifter	197,2	200,6	198,9	198,8	198,8
Driftsinntekter	−100,9	−102,5	−102,5	−102,5	−102,5
Driftsresultat	96,3	98,1	96,4	96,3	96,3
Netto avsetninger	−19,2	−19,2	−19,2	−19,2	−19,2
Netto finansutgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overført til investering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansresultat	−19,2	−19,2	−19,2	−19,2	−19,2
Netto resultat	**77,1**	**78,9**	**77,2**	**77,1**	**77,1**

Tekniske tjenester

	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2029	Budsjett 2030
Driftsutgifter	748,2	769,2	762,6	765,9	767,8
Driftsinntekter	−887,6	−889,9	−889,9	−889,9	−889,9
Driftsresultat	−139,3	−120,7	−127,3	−124,0	−122,1
Netto avsetninger	38,8	38,8	38,8	38,8	38,8
Netto finansutgifter	406,0	406,0	406,0	406,0	406,0
Overført til investering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansresultat	444,8	444,8	444,8	444,8	444,8
Netto resultat	**305,4**	**324,1**	**317,5**	**320,8**	**322,7**

Eiendomstjenester

	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2029	Budsjett 2030
Driftsutgifter	2 229,5	2 310,5	2 310,2	2 329,1	2 332,2
Driftsinntekter	−1 171,6	−1 183,5	−1 184,0	−1 184,2	−1 184,2
Driftsresultat	1 057,8	1 127,0	1 126,2	1 144,9	1 148,0
Netto avsetninger	8,4	8,4	8,4	8,4	8,4
Netto finansutgifter	78,7	78,7	78,7	78,7	78,7
Overført til investering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansresultat	87,1	87,1	87,1	87,1	87,1
Netto resultat	**1 145,0**	**1 214,1**	**1 213,3**	**1 232,0**	**1 235,1**

Økonomistyring, personaltjenester og digitalisering

	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2029	Budsjett 2030
Driftsutgifter	540,5	565,6	559,6	559,5	559,5
Driftsinntekter	−90,0	−92,7	−92,7	−92,7	−92,7
Driftsresultat	450,5	472,9	466,9	466,8	466,8
Netto avsetninger	−1,2	−1,2	−1,2	−1,2	−1,2
Netto finansutgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overført til investering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansresultat	−1,2	−1,2	−1,2	−1,2	−1,2
Netto resultat	**449,2**	**471,7**	**465,7**	**465,6**	**465,6**

Byrådsavdelingene

	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2029	Budsjett 2030
Driftsutgifter	266,5	269,3	264,9	264,8	264,8
Driftsinntekter	−14,4	−14,7	−14,7	−14,7	−14,7
Driftsresultat	252,1	254,6	250,2	250,1	250,1
Netto avsetninger	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto finansutgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overført til investering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansresultat	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto resultat	**252,1**	**254,6**	**250,2**	**250,1**	**250,1**

Bystyresekretariatet, folkevalgte, kontrollkomiteen og revisjonen

	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2029	Budsjett 2030
Driftsutgifter	91,3	106,3	95,2	105,0	94,1
Driftsinntekter	−1,5	−1,6	−1,6	−1,6	−1,6
Driftsresultat	89,7	104,7	93,6	103,5	92,6
Netto avsetninger	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto finansutgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overført til investering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansresultat	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto resultat	**89,7**	**104,7**	**93,6**	**103,5**	**92,6**

Diverse sentrale bevilgninger

	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2029	Budsjett 2030
Driftsutgifter	558,8	685,1	742,0	707,6	702,2
Driftsinntekter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Driftsresultat	558,8	685,1	742,0	707,6	702,2
Netto avsetninger	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto finansutgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overført til investering	78,5	87,3	87,8	88,4	88,9
Finansresultat	78,5	87,3	87,8	88,4	88,9
Netto resultat	**637,3**	**772,4**	**829,8**	**796,0**	**791,1**

Statlige tilskudd og skatt

	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2029	Budsjett 2030
Driftsutgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Driftsinntekter	−17 589,9	−18 364,0	−18 379,5	−18 418,3	−18 552,9
Driftsresultat	−17 589,9	−18 364,0	−18 379,5	−18 418,3	−18 552,9
Netto avsetninger	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto finansutgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overført til investering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansresultat	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto resultat	**−17 589,9**	**−18 364,0**	**−18 379,5**	**−18 418,3**	**−18 552,9**

Eksterne finanstransaksjoner

	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2029	Budsjett 2030
Driftsutgifter	19,9	21,2	21,1	21,0	21,1
Driftsinntekter	−63,5	−64,9	−58,9	−51,1	−45,6
Driftsresultat	−43,7	−43,8	−37,9	−30,2	−24,6
Netto avsetninger	288,2	293,3	221,9	222,6	199,6
Netto finansutgifter	612,8	579,5	609,5	588,7	651,1
Overført til investering	160,5	207,3	267,7	270,7	287,0
Finansresultat	1 061,5	1 080,1	1 099,1	1 082,0	1 137,7
Netto resultat	**1 017,8**	**1 036,3**	**1 061,2**	**1 051,8**	**1 113,1**

Interne finanstransaksjoner

	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2029	Budsjett 2030
Driftsutgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Driftsinntekter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Driftsresultat	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto avsetninger	3,5	−15,7	9,3	36,3	37,8
Netto finansutgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overført til investering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansresultat	3,5	−15,7	9,3	36,3	37,8
Netto resultat	**3,5**	**−15,7**	**9,3**	**36,3**	**37,8**

17. Forslag til investeringer og finansiering 2027-2030

I dette kapitlet gis det en oversikt over investeringsutgiftene og finansiering for hvert investeringsområde og på prosjektnivå for perioden 2027-2030. I kapitlet finnes også en samlet oversikt over investeringer og finansiering for planperioden 2027-2030.

Detaljert oversikt over investering og finansiering per prosjekt finnes her:

https://docs.google.com/spreadsheets/d/e/2PACX-1vSF3e-yPuuSCbQqS2b4WvHvP4yQcsseyzwrJaAK1yzf346ceJaqcvAZEtb7NUF7NqwbQQsoiDWIssEG/pubhtml

17.1.1. Oversikt over investeringer og finansiering i 2027-2030. Tall i millioner kroner

	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2029	Budsjett 2030	Sum 2027-2030
Barnehage	60	85	93	52	289
Skole	361	378	283	356	1 378
Barne- og familietjenesten	67	53	10	8	139
Helse og omsorg	480	464	471	663	2 079
Sosiale tjenester	100	155	70	10	335
Bolig	290	443	229	213	1 175
Idrett og friluftsliv	65	101	238	428	833
Kunst og kultur	42	59	46	19	166
Kirker og gravlunder	106	86	90	55	337
IT	197	90	113	48	447
Formålstomt	221	157	264	286	928
Eiendomsinvesteringer	151	105	108	123	487
Ubebygd bolig og næringsareal	45	42	92	30	210
Grunneieransvar	50	75	96	69	289
Veg	50	36	36	36	158
Vann	435	450	458	332	1 675
Avløp	400	415	424	432	1 671
Renovasjon	30	38	40	35	143
Byrom parker og grøntanlegg	45	54	34	34	165
Adm.- og driftsbygg	70	100	46	0	216
Miljøpakken	500	400	400	400	1 700
Samferdsel	22	136	141	5	304
Maskiner og utstyr	16	16	16	16	64
Klimainvesteringer	83	83	83	83	330
Sum investeringer	**3 883**	**4 021**	**3 880**	**3 732**	**15 517**

17.1.2. Sum investeringer og finansiering

	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2029	Budsjett 2030	Sum 2027-2030
Investering	**3 883**	**4 021**	**3 880**	**3 732**	**15 517**
Bykassefinansierte lån	1 615	1 425	1 257	1 462	5 759
Eksternfinansierte lån	1 046	1 134	1 071	887	4 138
Mva.-kompensasjon	435	467	434	430	1 766
Refusjoner	427	476	468	349	1 720

Salgsinntekt	130	130	130	130	520
Tilskudd	23	111	238	170	542
Realavkastning fra kraftfondet	207	278	282	305	1 071
Sum finansiering	**3 883**	**4 021**	**3 880**	**3 732**	**15 517**

18. Kjøp fra andre, overføringer og tilskudd

18.1. Innledning

Dette kapitlet inneholder en spesifisering av byrådets forslag til bevilgninger som i 2027 benyttes til:

- Kjøp fra andre, for eksempel driftstilskudd til private barnehager
- Kjøp fra interkommunale selskap der kommunen selv er deltaker
- Kjøp fra foretak som fører særregnskap
- Overføringer til andre, for eksempel tilskudd til lag og organisasjoner
- Overføring til interkommunale selskap der kommunen selv er deltaker
- Overføringer til foretak

Alle beløp i tabellene er i hele tusen kroner.

18.2. Sosiale tjenester

18.2.1. Sosiale tjenester (art 370)

	Beløp 2026	Budsjettert beløp 2027
Kjøp av avlastning og tilsyn fra private aktører (Barnevern)	3 000	3 000
Kjøp av avlastning fra private aktører (Helse og habilitering)	28 800	29 779
Kjøp av barneverntiltak	60 000	60 000
Kjøp av botiltak og aktivitetstilbud	19 186	20 170
Kjøp av tjenester til brukerstyrt personlig assistanse (barn)	43 515	44 995
Kjøp av tjenester til brukerstyrt personlig assistanse (voksen)	243 776	252 064
Kjøp av tjenester til rus og psykisk helse, inkl varig tilrettelagt arbeid	37 450	38 723
Kjøp av tjenester midlertidig bolig	18 615	19 248
Sum art 370	**454 342**	**467 979**

18.2.2. Sosiale tjenester (art 380)

	Beløp 2026	Budsjettert beløp 2027
Stavne Arbeid Trondheim KF (VTA) 981 400 690	1 722	1 781
Stavne Inkludering Trondheim KF (tiltak) 923 801 154	25 709	26 583
Sum art 380	**27 431**	**28 364**

18.2.3. Sosiale tjenester (art 470)

	Beløp 2026	Budsjettert beløp 2027
Driftstilskudd til private frivilligsentraler		
Byåsen Frivilligsentral	409	421
Ila Frivilligsentral	409	421
Jekken Frivilligsentral	409	421
Kattem Frivilligsentral	409	421
Klæbu Frivilligsentral	409	421
Løkkan Frivilligsentral	409	421
Nardo Frivilligsentral	409	421
Nidaros frivilligsentral *	0	421
Presthus Frivilligsentral	409	421
Saupstad Frivilligsentral	409	421
Sjetne Frivilligsentral	409	421
Strinda Frivilligsentral	409	421
Tegnspråklig Frivilligsentral	409	421
Tillerbyen Frivilligsentral	409	421
Østbyen Frivilligsentral	409	421
Sum Frivilligsentraler	**5 722**	**6 308**

Tilskudd - egen budsjettpost		
Lag og organisasjoner		
A-larm	0	494
Angstforeningen Trondheim	426	438
Stiftelsen Amathea	197	203
Blå Kors, Barnas stasjon	3 848	3 960
Blå Kors, Kompasset	878	903
Blå kors, steg for steg	0	247
DRIVE	0	500
Fontenehuset	4 725	4 862
FRI Trøndelag	451	464
HOPE-SPOT ORGANIZATION	0	309
Internasjonal velferdsforening Norge	329	339
Jentevakta	0	160
Kirkens SOS, Trøndelag	855	880
Kolstad fotball, Camp Kolstad	193	199
Kristent interkulturelt arbeid (KIA)	937	964

Matsentralen Trøndelag	1 425	1 466
Nok. Trondheim Senter mot seksuelle overgrep sti	1 369	1 409
Norges Døveforbund Trondheim	1 031	1 061
Norges Handikapforbund	124	128
NORSKE KVINNERS SANITETSFORENING	0	206
Omsorgskafeen Trondheim	276	284
RIO - en landsdekkende brukerorganisasjon på rusfeltet	112	115
ROS - rådgiving om spiseforstyrrelser	1 061	1 092
Salem Menighets Normisjon Trondheim, 22B, Kontaktsenter	1 237	1 273
Selvhjelp for innvandrere og flyktninger (SEIF)	554	570
SIT Studentsamskipnaden, psykososialt arbeid	925	952
Stiftelsen Erlik (Sorgenfri)	475	489
Stiftelsen Kirkens Bymisjon, barn, unge og familier	10 808	11 121
Stiftelsen Kirkens Bymisjon, helse, nærmiljø og rettighetsarbeid	3 434	4 460
Trondheim Revmatikerforening	140	144
Trondheim Røde Kors (besøkstjenesten)	0	494
Trondheim Røde Kors flyktningeguide	875	900
Trondheim Røde Kors, Fellesverket	1 117	1 149
Trondheim Røde Kors, Nettverk etter soning	121	125
Trondheim samtalesenter	352	362
Verdige smil	0	309
Veteranhuset Midt-Norge	436	449
Vårres regionalt brukerstyrt senter Midt Norge	315	324
Frivilligsentraler		
Byåsen frivilligsentral, EMU	813	837
Løkkan Frivilligsentral, Folkehelse for eldre hjemmeboende	366	377
Sjetne Frivilligsentral, Trimstokken	366	377
Klæbu frivilligsentral, EMU	0	396
Sum lag og organisasjoner	**40 571**	**45 788**
Helse- og rusforebyggende tiltak etter søknad	3 370	1 208
Sum art 470	**49 663**	**53 304**

18.3. Oppvekst og utdanning

18.3.1. Skole (art 370)

	Beløp 2026	Budsjettert beløp 2027
Private skoler, spesialundervisning	31 020	32 075
Alternative opplæringsarenaer	3 000	4 102
Sum art 370	**31 020**	**32 075**

18.3.2. Skole (art 470)

	Beløp 2026	Budsjettert beløp 2027
Ungt entrepenørskap	2 100	2 171
Vitensenteret	2 119	2 191
Voll 4H-gård	2 398	2 480
Tilskudd for svømming i barnehager	3 300	3 300
Sum art 470	**9 917**	**6 842**

18.3.3. Barnehage (art 370)

	Beløp 2026	Budsjettert beløp 2027	
Kommunalt tilskudd til private barnehager, inkludert moderasjon	1 009 184	1 079 686	* Overslagsbevilgning
Studentsamskipnaden i Trondheim - studentspesifikke tiltak	685	708	
Sum art 370	**1 009 869**	**1 080 395**	

18.4. Helse og omsorg

18.4.1. Helse- og omsorgstjenester (art 370)

	Beløp 2026	Budsjettert beløp 2027
Kjøp av helse- og velferdstjenester, eldre	177 616	179 304
Kjøp av plasser ved Conrad Svendsen Senter	2 064	2 139
Kjøp av helsetjenester	268 354	286 316
Sum art 370	**448 034**	**467 758**

18.5. Finans

18.5.1. Finans (art 370)

	Budsjettert beløp 2026	Budsjettert beløp 2027
Avtale med Trondheim renholdsverk AS	414 499	427 123
Drift av 110-sentralen	19 729	21 576
Avtale med City Management AS	3 189	3 298
Sum art 370	**437 417**	**451 997**

18.5.2. Finans (art 375)

	Budsjettert beløp 2026	Budsjettert beløp 2027
Trøndelag brann og redningstjeneste: Branntjenester	244 887	259 732
Trøndelag brann og redningstjeneste: Feietjenester	19 412	19 940
Sum art 375	**264 299**	**279 672**

18.6. Kultur, idrett og friluftsliv

18.6.1. Tilskudd kunst og kultur (art 470)

	Beløp 2026	Budsjettert beløp 2027
Visuell kunst		
Art scene Trondheim	220	227
Heimdal Kunstforening	216	223
Kunsthall Trondheim	3 757	3 866
Lademoen kunstnerverksteder 1)	1 178	1 248
Trondheim elektroniske kunstsenter (inkl MetaMorf)	1 029	1 060
Trondheim Kunstforening	566	583
Trondheim Open	163	168
Trøndelag senter for samtidskunst	797	821
Sum visuell kunst	**7 926**	**8 196**
Film		
Cinemateket	405	417
Filminvest	2 130	2 202
Midt-Norsk filmsenter	1 787	1 848
Trondheim filmklubb inkl Barnefilmklubben	114	117
Sum film	**4 436**	**4 584**
Musikk		
AKKS	1 174	1 209
Alpaca ensemble	206	212

Dokkhuset scene	286	294
Midtnorsk Jazzsenter	566	583
Musikkaktiviteter i Domkirken	326	336
Ny musikk	343	353
Orkester Nord - Trondheim Barokk	206	212
Scenesnakk	300	309
Senter for tidligmusikk	114	112
SiTron (tidl. Trondheim Sinfonietta)	269	277
Tempo	536	551
TrondheimFOLK	150	154
Trondheim Jazzorkester	1 280	1 316
Trondheim Voices	440	453
Trondheim vokalensemble	777	801
Trondheimssolistene	385	397
Trøndelag Big Band	234	241
Voksenkorps i elitedivisjon	335	345
Sum musikk	**7 927**	**8 155**
Festivaler		
Barokkfest	263	271
Fargespill, kammermusikkfestivalen	572	589
ISFIT	374	385
JubaJuba barnekulturfestival	735	757
Jødisk kulturfestival	435	448
Kosmorama filmfestival	2 058	2 118
Kulturnatt	252	259
Mindre festivaler	1 524	1 569
Minimalen	149	153
Multipliè	114	118
Nidaros bluesfestival 2)	0	435
Olavsfestdagene	4 950	5 094
Pstereo	880	907
Transform	422	434
Trondheim calling	558	575
Trondheim jazzfestival	1 331	1 371
Trondheim kammermusikkfestival	1 052	1 081
Æ Å Trondheim litteraturfestival	122	126
Sum festivaler	**15 791**	**16 690**

Scenekunst		
Cirka Teater	286	294
Dansit	2 546	2 614
Rosendal teater	7 294	7 506
Sum scenekunst	**10 126**	**10 414**
Kulturarv, vitenskap/teknologi		
Jødisk museum	606	624
Klæbu bygdemuseum 3)	81	0
Sporveismuseet	2 206	212
Vitensenteret	343	353
Sum kulturarv, vitenskap/teknologi	**3 236**	**1 189**
Kultur- og kunstnerisk virksomhet		
Administrasjon og drift av arbeidsfellesskap for kunstnere	1 059	1 090
Bykunstnerstipend 4)	250	275
Egenandelstilskudd	327	337
Etablererstipend for kunstnere 4)	200	250
Helårsarrangører musikk	838	862
Janitsjarpris	75	75
Kjøp av tid i Verkstedhallen	447	460
Kulturpriser og Frivillighetspris 5)	100	150
Kulturstipender 4)	280	320
Litteraturhuset i Trondheim	1 715	1 766
Norsk forfattersentrum Midt-Norge	160	165
Tilskudd kunst- og kulturtiltak profesjonelle	4 880	5 022
Tilskudd til arbeidsfellesskap for kunstnere, husleiestøtte	614	633
Turne-og transportstøtte	564	581
Sum kultur og kunstnerisk virksomhet	**11 509**	**11 986**
Kulturnæring		
Song:Expo	163	168
Kulturnæring - utviklingsmidler	558	575
Sum kulturnæring	**721**	**743**
Fritidskulturlivet		
Dirigentstøtte	5 800	7 100
Frivillighetsmidler kultur	1 566	1 611
Feministhuset	391	403

Mangfoldshuset Trøndelag	400	412
Musikalfabrikken	550	566
Norges Korforbund Trøndelag	150	154
Norsk musikkorpsforbund Trøndelag, arrangementstilskudd	263	271
Reisestøtte til semiprofesjonelle sang- og musikkensembler	112	115
Samisk møtested	500	500
Sjiraffen kultursenter	985	1 014
Stimuleringsmidler for integrering av nyankomne flyktninger	500	500
Strakstiltak fritidskulturlivet	1 242	1 278
Tilskudd til aktiviteter for barn og unge	1 455	1 497
Tilskudd til aktiviteter for eldre	250	257
Tilskudd til deltakelse i fritidsaktiviteter for barn og unge	223	230
Tilskudd til drift av aktiviteter og åpne møteplasser for ungdom	617	636
Tilskudd til fritidskulturlivet	2 679	2 757
Tilskudd til partipolitiske ungdomsorganisasjoner	112	115
Tilskudd til skolekorps og -kor	2 569	2 644
UKM – Norge	114	118
Tilskudd til utstyr, skolekorps	1 284	1 320
Sum fritidskulturlivet	**21 762**	**23 498**
Andre		
Inkludering og aktivitet for mennesker med nedsatt funksjonsevne	2 914	2 999
Fritidskortet	7 000	7 000
Tilskudd til julemarkedet	269	277
Råd for kunst og kultur i Trondheim	1 331	1 370
Sum andre	**11 514**	**11 646**
Regionale landsdelsinstitusjoner		
Museene i Sør-Trøndelag	10 930	11 236
Trondheim symfoniorkester og opera	32 429	33 371
Trøndelag teater	21 750	22 997
Sum regionale landsdelsinstitusjoner	**65 109**	**67 604**
Sum kunst og kultur	**160 617**	**164 705**

1) Tilskuddet til Lademoen kunstnerverksteder økes med 35 000 kroner i tillegg til ordinær prisjustering på 2,9 %, som følge av nye oppgaver pålagt dem av Trondheim kommune.

2) Etter at Nidaros Bluesfestival hadde et pauseår i 2026, gjenopptas aktiviteten i 2027, og kommunens tilskudd videreføres.

3) I tråd med vedtatt Handlings- og økonomiplan 2026-2029 flyttes Klæbu bygdemuseum ut fra egen post. Dette tilskuddet ble innvilget for en avgrenset periode fra tidligere Klæbu kommune, og ble videreført etter sammenslåingen. Fra 2027 henvises bygdemuseet til å søke om tilskudd til sine aktiviteter fra kommunens søkbare tilskuddsordninger med egne søknadsfrister.

4) Rammen for stipendene har vært uendret siden 2020. For at de enkelte stipendene hver for seg skal få et rundt beløp, foreslås nå en økning utover generell prisjustering.

5) Posten gjelder både kulturpriser og frivillighetspris, men har tidligere bare inneholdt rammen for kulturpris. Dette rettes nå opp.

18.6.2. Tilskudd tros- og livssynssamfunn og pilegrimsarbeid (art 470)

	Beløp 2026	Budsjettert beløp 2027
Tilskudd til Kirkelig fellesråd		
Drift kirker og administrasjon	104 942	107 510
Drift av gravplasser og krematorium	41 410	43 208
Sum tilskudd til Kirkelig fellesråd	**146 352**	**150 718**
Annet		
Human-Etisk forbund	419	431
Kirkelig dialogsenter Trondheim	456	469
Pilegrimssatsing	1 046	1077
Tilskudd til leie av livssynsåpent seremonirom ved begravelser	400	400
Sum Annet	**2 321**	**2 377**
Sum tros-og livssynssamfunn og pilegrimsarbeid	**148 673**	**153 095**

18.6.3. Tilskudd idrett og friluftsliv (art 370)

	Beløp 2026	Budsjettert beløp 2027
Samarbeid med idrettslagene – tilsyn haller	3 800	3 800
Sum art 370	**3 800**	**3 800**

18.6.4. Tilskudd idrett og friluftsliv (art 470)

	Beløp 2026	Budsjettert beløp 2027

Tilskudd til aktiviteter barn og unge	2 400	2 400
Tilskudd til arrangement	1 500	1 500
Tilskudd til frivillige lag for tiltak i friområder	300	300
Tilskudd til drift av private idrettsanlegg	8 900	8 900
Tilskudd til rehabilitering og bygging av mindre idrettsanlegg	430	500
Tilskudd/leie Heimdalshallen	2 570	2 645
Tilskudd/leie Utleirahallen	2 030	2 090
Tilskudd/leie Flatåshallen	2 550	2 625
Tilskudd/leie Sjetnehallen	2 450	2 520
Tilskudd/leie Flatås fotballhall	140	144
Tilskudd/leie Ranheimshallen	2 570	2 645
Tilskudd/leie Myrahallen	2 570	2 645
Tilskudd/leie Trygg Lade-hallen	2 570	2 645
Tilskudd til offentlig bruk av kunstgressbaner	425	450
Tilskudd til utstyr i private idrettsanlegg	1 500	1 500
Tilskudd til/samarbeid med Trondhjems skiklubb	73	75
Tilskudd til løypekjøring idrettslag	960	988
Tilskudd til NM i friidrett	700	0
Tilskudd til Toppidrettsveka	420	420
Tilskudd til Trondheim paraidrettssenter	550	570
Tilskudd til større internasjonale idrettskonkurranser og tilhørende aktiviteter for barn- og unge.	535	550
Tilskudd til drift av Idrettsrådet i Trondheim	1 427	1 470
Tilskudd til Idrettsrådet i Trondheim: Inkluderingsmidler idrett	6 350	6 350
Tilskudd til Trondheimsregionens friluftsråd	824	824
Tilskudd til Trondheim sjøbadeforening	45	45
Tilkudd til idrettslag, kommunal egenandel spillemidler	4 800	5 000
Sum idrett og friluftsliv	**49 589**	**49 801**

18.7. Byutvikling

18.7.1. Byutvikling (art 370)

	Budsjettert beløp 2026	Budsjettert beløp 2027
Diverse Vasslag	860	1 050
Sum art 370	**860**	**1 050**

18.7.2. Byutvikling (art 375)

	Budsjettert beløp 2026	Budsjettert beløp 2027

Trøndelag brann og redningstjeneste: Byggesaksbehandling feiing	1 500	1 000
Sum art 375	**1 500**	**1 000**

*18.7.3. Byutvikling (art 470/480)**

	Budsjettert beløp 2026	Budsjettert beløp 2027
Erstatninger byggesaksbehandling	800	800
Tilskudd bevaring av bryggerekken	2 200	2 200
Tilskudd til kommunens bedriftsidrettslag	100	100
Erstatningssaker vann og avløp*	3 200	8 860
Sum art 470/480	**5 500**	**11 160**

Områdeløft betaler i tillegg ut en del stalig finansierte tilskudd.

* Beløpet er økt betydelig pga annen føringspraksis knyttet til ulempeerstatninger

18.8. Miljø, næring og samferdsel

18.8.1. Miljø (art 370)

	Budsjettert beløp 2026	Budsjettert beløp 2027
Avtale med Trondheim og omegn fiskeadministrasjon	100	110
Veterinærvakt *	2 000	1 500
Norsk landbruksrådgivning	100	110
Sum art 370	**2 200**	**1 720**

*Frem til første del av 2026 bestod veterinærvakten av to distrikter (4 kommuner), nå er distriktene adskilt og nye avtaler inngått.

18.8.2. Kjøp av tjenester Næring (art 370)

	Budsjettert beløp 2026	Budsjettert beløp 2027
Etablereropplæring	700	700
Markedsføring av Trondheim	2 865	2 865
Trondheim som teknologihovedstad **	2 800	2 000
Påvirkningsarbeid og nye initiativ**	500	300
Sum art 370	**6 865**	**5 865**

*18.8.3. Tilskudd miljø og samferdsel (art 470/480)**

	Budsjettert beløp 2026	Budsjettert beløp 2027
Tilskudd til klimatiltak som reduserer C02	8 000	8 000
Urban dyrking**	1 000	300
Tilskudd piggdekkrefusjon**	500	0
Sum art 470/480	**9 500**	**8 300**

* Miljøpakken utbetaler en del tilskudd over kommunens regnskaper finansiert av miljøpakkesamarbeidet og vedtatt av Miljøpakkens kontaktutvalg . De tas ikke med her.

18.8.4. Tilskudd Næring (art 470)

	Budsjettert beløp 2026	Budsjettert beløp 2027
Trøndersk Matfestival	345	345
Økosystemet for nyskaping	1 300	1 300
Økt Byliv**	500	2 700
Sum art 470	**2 145**	**4 345**

** Byrådet har prioritert ned tiltakene uraban dyrking (0,7 mill.kr), Trondheim som teknologihovedstad (0,8 mill kr) , tilskudd piggdekkrefusjon (0,5 mill kr.) og påvirkningsarbeid og nye initiativ (0,2 mill kr) sammenlignet med 2026 for å øke tilskuddsposten til økt Byliv med 2,2 millioner kroner.

18.9. Bystyresekretariatet, folkevalgte, kontrollkomiteen og revisjonen

18.9.1. Bystyresekretariatet, folkevalgte, kontrollkomiteen og revisjonen (art 370)

	Budsjettert beløp 2026	Budsjettert beløp 2027
Interkommunalt utvalg for akuttforurensing	1 754	1 754
Sum art 370	**1 754**	**1 754**

18.9.2. Tilskudd bystyresekretariatet, folkevalgte, kontrollkomiteen og revisjonen (art 470)

	Budsjettert beløp 2026	Budsjettert beløp 2027
Tilleggsbevilgningskontoen *	1 000	1 000
Sum art 470		**1 000**

* jfr økonomireglementet disponeres denne bevilgningen av byrådet.